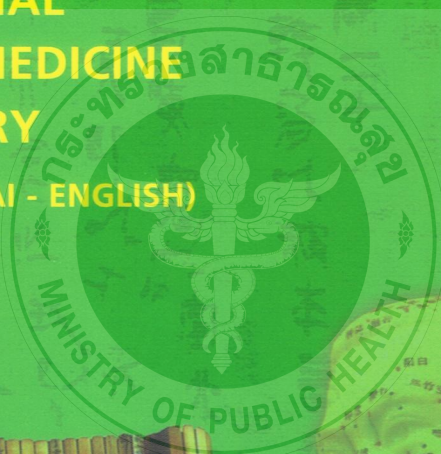

พจนานุกรมศัพท์ การแพทย์แผนจีน (จีน - ไทย - อังกฤษ)

TRADITIONAL
CHINESE MEDICINE
DICTIONARY
(CHINESE - THAI - ENGLISH)

中
医
术
语
词
典
(
中
泰
英
)

การแพทย์แผนจีนและการแพทย์ทางเลือก
Traditional and Alternative Medicine

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน - ไทย - อังกฤษ)

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย

บรรณาธิการ

แพทย์หญิงวิลาวัณย์ จิ่งประเสริฐ นางสาวทัศนีย์ ฮาชาโน้น

เภสัชกรหญิงเย็นจิตร์ เตชะดำรงสิน

กองบรรณาธิการ

นายแพทย์บัณฑิตย์ พรหมเคี่ยมอ่อน แพทย์จีนสมชาย จิรพินิจวงศ์

นางสาวเอี่ยมทิพย์ บุญเฉลิมกิจ แพทย์จีนสว่าง กอแสงเรือง

นายแพทย์สมชัย โกวิทเจริญกุล แพทย์จีนบุญเกียรติ เบญจเลิศ

นางสาวกรรมา พลางาม นางสาววาสนา บุญธรรม

นางสาวภาวิณี เสริมสุขไมตรี

มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู สาธารณรัฐประชาชนจีน

บรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ เกา หย่งเสียง

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ซูวี หง รองศาสตราจารย์ เหยา หงหวู

ศาสตราจารย์ หยาง หวี ศาสตราจารย์ หลี่ จูหลุน

ศาสตราจารย์ ช่ง ชิง ศาสตราจารย์ เอียน ลือหลิน

ศาสตราจารย์ หวาง เจิงผิง นางสาว ซู เวย

เจ้าของลิขสิทธิ์ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

กระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย

มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู สาธารณรัฐประชาชนจีน

ปก นายแพทย์สมชัย โกวิทเจริญกุล

พิมพ์ครั้งที่ 1 30 พฤศจิกายน 2554

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

พิมพ์ที่

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
79 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

วิลาวัณย์ จิ่งประเสริฐ, เกา หย่งเลียง และคณะ (บรรณาธิการ)
พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน-ไทย-อังกฤษ)
กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,
2554. 256 หน้า
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข

ISBN 978-616-11-0948-6

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

中医术语词典 (中 - 泰 - 英)

泰国卫生部泰医和替代医学发展司

主编

维拉菀 • 曾巴瑟特

塔丝妮 • 哈撒那

周少华

编委会成员

拈鼎 • 播更哦

谢强明

张艳华

高文堂

辜颂猜

郑文杰

珀帕 • 徘徊

尉美琳

刘思雅

中华人民共和国成都中医药大学

主编

高永翔

编委会成员

薛红

姚洪武

杨宇

李祖伦

宋兴

严石林

王承平

舒薇

版权

泰国卫生部泰医和替代医学发展司与

中华人民共和国成都中医药大学

封面设计

辜颂猜

版次

2011年11月, 第1版, 印数 2,000 册

出版发行

泰国有限公司农业信用社

79 那握万路, 拉跑, 杂督咋, 曼谷 10900

泰国国家图书馆编目发布的数据

维拉菀 • 曾巴瑟特, 高永翔, 等 (编辑)

《中医术语词典》

曼谷: 泰国有限公司农业信用社, 2011.

256 网页.

泰国卫生部泰医和替代医学发展司

ISBN 978-616-11-0948-6

Dictionary of TCM Terminology

(Chinese-Thai-English Version)

**Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine,
Ministry of Public Health, Thailand**

Editor-in-Chief

Dr. Wilawan Juengprasert, M.D. Ms. Tasnee Hasanine
Mrs. Yenchit Techadamrongsin

Co-editors

Dr. Bundit Promkiam-on, M.D. Mr. Somchai Jirapinitwong
Ms. Iamtip Boonchalermkit Mr. Sawarng Korsangruang
Dr. Somchai Kovitcharoenkul, M.D. Mr. Boonkiat Benjalert
Dr. Ponpa Plai-ngarm Ms. Wasana Buntham
Ms. Pawinee Serssukmaitri

**Chengdu University of Traditional Chinese Medicine,
The People's Republic of China**

Editor-in-Chief

Prof. Gao Yongxiang

Co-editors

Prof. Xue Hong Associate Prof. Yao Hongwu
Prof. Yang Yu Prof. Li Zulun
Prof. Song Xing Prof. Yan Shilin
Prof. Wang Chengping Ms. Shu Wei

Copyright

Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine,
Ministry of Public Health, Thailand
Chengdu University of Traditional Chinese Medicine,
The People's Republic of China

Cover Design Dr. Somchai Kovitcharoenkul, M.D.

First Edition November 2011 2,000 copies

Publisher Agricultural Credit Cooperatives of Thailand Limited
79 Ngamwongwan road, Lardyao, Chatu Chuck,
Bagkok 10900

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

Wilawan Juengprasert, Gao Yongxiang *et al.* (Editors)

Dictionary of TCM Terminology (Chinese-Thai-English Version)

Bangkok : Agricultural Credit Cooperatives of Thailand Limited,
2011. 256 Pages

Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine,
Ministry of Public Health, Thailand

ISBN 978-616-11-0948-6

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

คำแนะนำการใช้หนังสือ พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน - ไทย - อังกฤษ)

คำแนะนำการใช้หนังสือ พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน - ไทย - อังกฤษ) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงความหมายและที่มาของชื่อหนังสือเล่มนี้ รวมทั้งความหมายหรือที่มาของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในการแพทย์แผนจีน

ในส่วนของชื่อหนังสือ กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ในฐานะหน่วยงานหลักในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบในการพัฒนาการแพทย์แผนจีนในประเทศไทยให้ได้มาตรฐานสากล เห็นความจำเป็นในการจัดทำพจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีนเพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและการทำงานของวิชาชีพสาขาการแพทย์แผนจีนในประเทศไทย จึงได้ลงนามความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู สาธารณรัฐประชาชนจีน ในการดำเนินการโครงการจัดทำพจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2553 โดยได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา

คำศัพท์ในหนังสือเล่มนี้ มีทั้งสิ้น 1,011 คำ ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ใช้อยู่ทางคลินิก ได้แก่ คำศัพท์ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน การตรวจวินิจฉัยโรคด้วยการแพทย์แผนจีน เภสัชกรรมจีน การฝังเข็ม รมยา และการนวดจีน คัดเลือกโดยคณะผู้เชี่ยวชาญจากมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู โดยจัดทำเป็น 3 ภาษา (จีน-ไทย-อังกฤษ) เรียงลำดับคำศัพท์ตามคำอ่านพินอิน

การทับศัพท์ภาษาจีนในหนังสือเล่มนี้ มีวิธีการสะกดเสียงคำอ่านเป็นภาษาไทย โดยวิธีต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ดังนี้

1. ทับศัพท์ตามหลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาจีน ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2549 เช่น

阳 หยาง 君 จวิน 内 เนย์ 与 ยุที้

(1) เครื่องหมายกำกับเสียงวรรณยุกต์ในระบบพินอิน ใช้ ☐ และ เทียบได้กับเสียงวรรณยุกต์ไทย ดังนี้

เสียงหนึ่ง

-

เทียบเท่าเสียงสามัญ

เสียงสอง

เทียบเท่าเสียงจัตวา

เสียงสาม

เทียบเท่าเสียงเอก (ยกเว้นเมื่ออยู่หน้า
พยางค์ที่มีเสียงสาม ☐ ให้ออกเสียงเป็น
เสียงสอง โดยเครื่องหมายเสียงสาม ☐
เช่น 燄法 chǎn fǎ ให้ออกเสียงว่า
ฉานฝ่า)

เสียงสี่

เทียบเท่าเสียงโท

(2) เสียงสระในภาษาจีน ไม่มีความแตกต่างระหว่างเสียงสั้นและเสียงยาวเหมือนในภาษาไทย โดยปกติพยางค์ที่มีเสียงวรรณยุกต์เป็นเสียงหนึ่ง เสียงสอง และเสียงสาม จะออกเป็นเสียงสั้นหรือยาวก็ได้ ยกเว้นเสียงสี่ จะออกเสียงสั้นเสมอ

(3) เครื่องหมายพินทุที่อยู่ใต้ตัวพยัญชนะแสดงว่า พยัญชนะตัวนั้น ๆ ออกเสียงควบกล้ำกับตัวที่ตามมา ยกเว้นตัว ห ที่มีเครื่องหมายพินทุกำกับจะออกเสียงควบกล้ำและอักษรนำด้วย เช่น 滑脉 huá mài = หวาม่าย

(4) พยัญชนะที่มีเครื่องหมายทศมาตกำกับในคำทับศัพท์ให้ออกเสียงด้วย เช่น 肺 fèi = เฟย์

2. สะกดเสียงให้ใกล้เคียงกับเสียงเดิม เช่น

元 เหวียน 黄 หวง 源 เหวียน 远 เหวียน

3. สะกดให้ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ไทย เช่น

血 เซวี่ 学 เสวี่ 论 ลุ่น 外 ไว

4. สะกดตามความคุ้นเคยของสำเนียง เช่น

神 เลิน 生 เซิง 滋 เซ่อ 肾 เซิน

คำศัพท์ในหนังสือเล่มนี้ทั้ง 3 ภาษา (จีน-ไทย-อังกฤษ) จะพิมพ์เน้น โดยในส่วนภาษาไทยจะทับศัพท์คำอ่านพินอิน และตามด้วยคำศัพท์ภาษาไทยที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำศัพท์ภาษาจีน หลังคำศัพท์ทั้ง 3 ภาษา จะตามด้วยเครื่องหมาย : และคำอธิบายคำศัพท์ เช่น

搽剂 (chá jì) : 中药用乙醇、油或其它适宜溶剂制成的供皮肤无破损处揉擦用的液体剂型。

ฉาจี้ : ยาทาถูชนิด รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของเหลว ได้จากการละลายตัวยาดด้วยเอทานอล น้ำมัน หรือตัวทำละลายที่เหมาะสมอื่น ๆ เพื่อใช้ทาถูบนบริเวณผิวหนังที่ไม่มีแผล

liniment : a liquid preparation form made by preparing Chinese medicinal with ethanol, oil or other proper solvents and applied on skin without lesion.

คำศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นคำเฉพาะจะพิมพ์เอน เช่น

ชี้ <i>qi</i>	อิน <i>yin</i>	หยาง <i>yang</i>
จิ้ง <i>zang</i>	ฝู <i>fu</i>	ซานเจียว <i>sanjiao</i>

สำหรับชื่อยาสมุนไพรที่ระบุไว้ในหนังสือเล่มนี้ หากเป็นชื่อจีนจะทับศัพท์คำอ่านพินอิน ซึ่งเขียนด้วยตัวเอน หากเป็นชื่อละตินจะใช้ตามชื่อที่ปรากฏในตำรายาของสาธารณรัฐประชาชนจีน (Pharmacopoeia of the People's Republic of China) โดยแต่ละคำจะขึ้นต้นด้วยตัวอักษรตัวใหญ่ ตามด้วยตัวอักษรตัวเล็ก อยู่ในวงเล็บ เช่น

mù xiāng (Radix Aucklandiae)

mù guā (Fructus Chaenomelis)

qiān nián jiàn (Rhizoma Homalomenae)

ในกรณียาสมุนไพรชนิดใดที่มีการระบุชื่ออื่นไว้ด้วย เช่น ชื่ออังกฤษ (English name) หรือชื่อสามัญ (common name) จะพิมพ์ด้วยตัวอักษรตัวเล็ก เช่น

tán xiāng (sandal wood; Lignum Santali Albi)

shān nài (galanga resurrection lily rhizome; Rhizoma Kaempferiae)

qiāng huó (notoptetygium root; Rhizoma et Radix Notopterygii)

guì zhī (cinnamon twig; Ramulus Cinnamomi)

mù xiāng (common aucklandia root; Radix Aucklandiae)

bái zhǐ (angelica root; Radix Angelicae Dahuricae)

ดัชนีคำศัพท์ในหนังสือเล่มนี้จัดเรียงตามคำอ่านพินอิน
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

คำนำ

การแพทย์แผนจีนเป็นภูมิปัญญาที่มีการใช้ พัฒนา และถ่ายทอดสืบต่อกันมานานมากกว่าสองพันปี มีประโยชน์ทั้งในด้านการดูแลสุขภาพ การส่งเสริมสุขภาพ และรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย จึงได้รับการยอมรับจากทั่วโลก โดยเฉพาะศาสตร์การฝังเข็ม ยาจีน และการนวดจีน โดยมีหลักการวินิจฉัยแยกโรคและแนวคิดการรักษาพยาบาลที่แตกต่างจากการแพทย์แผนปัจจุบัน แต่ขณะเดียวกัน แนวคิดหลักของการดูแลสุขภาพ และยาจีนหลายอย่างมีความคล้ายคลึงกับยาไทย ประเทศไทยมีกฎหมายรับรองการแพทย์แผนจีนและมีมหาวิทยาลัยที่เปิดการเรียนการสอนการแพทย์แผนจีนในระดับปริญญาในประเทศไทย รวมทั้งมีหลักสูตรอบรมการฝังเข็มให้แก่แพทย์แผนปัจจุบัน ซึ่งได้รับความเชื่อถือและมีแพทย์ผ่านการอบรมมากกว่าพันคนในปัจจุบัน แต่ด้วยปัญหาทางด้านภาษาและความลึกซึ้งของวิชาการแพทย์แผนจีน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการสนับสนุนและการพัฒนาระบบการศึกษาอบรม ตลอดจนมาตรฐานการจัดบริการการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก รวมถึงศาสตร์การแพทย์แผนจีนในประเทศไทย จึงได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู จัดทำพจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน เป็นสามภาษา คือ จีน ไทย และอังกฤษ เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน และเป็นคู่มือสำหรับแพทย์ฝังเข็ม แพทย์จีน และผู้สนใจทั่วไปใช้ศึกษาอ้างอิงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดทำพจนานุกรมฉบับนี้ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการของจีนและผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่ร่วมมือร่วมใจกันอย่างน่าชื่นชม เพื่อให้พจนานุกรมฉบับนี้เป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทย และผู้สนใจอื่น ๆ ในการศึกษาเปรียบเทียบและเรียนรู้ศาสตร์การแพทย์แผนจีนอย่างถูกต้อง เป็นหนังสืออ้างอิงที่ทรงคุณค่าแก่วงการแพทย์จีนในประเทศไทย และมีภาษาอังกฤษเป็นสะพานเชื่อมโยงไปถึงผู้สนใจอื่น ๆ ในหลักสูตรการอบรมระหว่างประเทศอื่น ๆ ต่อไป จึงขอขอบคุณทุกหน่วยงาน และทุกท่านที่ได้ร่วมมือในการจัดทำพจนานุกรมเล่มนี้ หวังว่าพจนานุกรมเล่มนี้จะเป็นคู่มือสำคัญอีกเล่มหนึ่งที่สนับสนุนการดูแลสุขภาพของเพื่อนมนุษย์โดยรวมต่อไป

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกและ
มหาวิทยาลัยการแพทย์แผนจีนเฉิงตู

บรรณาธิการฝ่ายไทย : แพทย์หญิงวิลาวัณย์ จิ่งประเสริฐ

บรรณาธิการฝ่ายจีน : ศาสตราจารย์ เกา หย่งเสียง

30 พฤศจิกายน 2554

前 言

中医学是以中医药理论与实践经验为主体，研究人类生命活动中健康与疾病转化规律及其预防、诊断、治疗、康复和保健的综合性科学。中医学已经传承和发展了 2000 多年，对人类的繁衍、健康做出了重要贡献，并且受全球各国的欢迎及认可。

中医的理论体系与西医不同，但却与泰医非常相似。据文献记载，中医是在阿瑜陀耶王朝时（公元 1350 年）随着中国华人移居到泰国而传入的。目前，泰国法规已经承认中医。在泰国，有两所提供本科教育的中医学院，还有 1000 多名西医医生接受了泰国卫生部组织的针灸等中医规范化培训。

为消除语言及文化背景不同带来的障碍，促进中泰传统医学在泰国的发展，泰国卫生部泰医和替代医学发展司作为在培训、规范化等方面发展传统医学、中医学和泰医学的机构，就此与中国成都中医药大学合作编写《中泰英中医学术语词典》。本词典将成为有价值的中医工具书，对泰国的中医教学、临床应用、科学研究以及对中医有浓厚兴趣的团体、个人起到积极的作用。由于本词典也包含中医的英译词汇，可成为各国中医学习者之间沟通的桥梁。

本词典编纂过程中，中、泰双方专家积极配合，精诚合作，增进了中泰传统医学界的友谊。我们非常欣赏、敬重各位专家为此做出的共同努力，在此深表谢意。

希望本书能成为“共享中医文明，造福人类健康”的载体。

泰医和替代医学发展司与成都中医药大学

泰方主编 维拉苑·曾巴瑟特

中方主编 高永翔

2011 年 11 月 30 日

Preface

Traditional Chinese medicine (TCM) is an ancient medical system and the local wisdom of the Chinese people that has been practiced for more than five thousand years. It is holistic in its approach of diagnosis and treatment; it views every aspect of a person, body, mind, spirit, and emotions as the entire system, or emphasizes on healing the whole person and seeking the root causes of illness. This is fundamentally different from that of Western medicine, but its principles of healthcare, and many herbal medicines are similar to that of Thai traditional medicine. Due to the effectiveness and efficiency of healthcare, health promotion, and treatment, TCM is universally recognized, particularly the acupuncture, herbal medicine, and massage or tuina. In Thailand, there are laws to oversee traditional Chinese medicine, and courses of TCM provided at the university level including training courses in acupuncture for modern medicine doctors. The acupuncture courses are gaining more and more popularity. To date, more than one thousand medical doctors have been trained. At any rate, modern medicine doctors and people interested in TCM find it difficult to translate a TCM diagnosis or remedy into the western practice of medicine with which they are familiar. As a result, the Department for Development of Thai Traditional and Alternative Medicine, Ministry of Public Health, with the responsibility to support and develop education in traditional and alternative medicines as well as the standard of services, has cooperated with Chengdu University of Traditional Chinese Medicine in making a dictionary in 3 languages: Chinese, Thai, and English in order to benefit the teaching and studying of TCM, and to be a manual for the acupuncture doctors, Chinese doctors and people interested in TCM for their self-study and reference. The English translation in this book is like a bridge linking to all users in other languages.

The success of this book owes a great deal to experts and academics both in China and Thailand. We would like to take this opportunity to express our thanks to them for their contributions to make this book beneficial to all concerned

in traditional Chinese medicine circle to have real understanding of this science, and to make it as another valuable TCM reference book in Thailand.

Department for Development of Thai Traditional
and Alternative Medicine and
Chengdu University of Traditional Chinese Medicine

Thai Editor-in-Chief : Dr. Wilawan Juengprasert, M.D.
Chinese Editor-in-Chief : Professor Gao Yongxiang

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	i
ภาษาไทย	i
ภาษาจีน	ii
ภาษาอังกฤษ	iii
คำแนะนำการใช้หนังสือ	v
คำศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน-ไทย-อังกฤษ)	1
หมวด a	1
หมวด b	3
หมวด c	14
หมวด d	21
หมวด e	29
หมวด f	31
หมวด g	41
หมวด h	52
หมวด j	60
หมวด k	74
หมวด l	76
หมวด m	81
หมวด n	84
หมวด o	87
หมวด p	87
หมวด q	96
หมวด r	110
หมวด s	113
หมวด t	139

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หมวด w	150
หมวด x	162
หมวด y	182
หมวด z	200
ดัชนี	227

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

พจนานุกรมศัพท์การแพทย์แผนจีน (จีน - ไทย - อังกฤษ)

หมวด a

阿是穴 (ā shì xuè) : 无固定名称与位置, 以压痛点或其他病理反应点作为针灸治疗的穴位。

อาชี้อะชือ : จุดอาชี้อ, จุดกดเจ็บ จุดฝังเข็มที่ไม่มีชื่อเรียกและตำแหน่งที่แน่นอน โดยหาตำแหน่งจุดที่กดเจ็บหรือจุดในบริเวณที่สะท้อนพยาธิสภาพมาใช้เป็นจุดฝังเข็ม

ouch point : acupuncture points, without fixed name and location, are used for acupuncture treatment with tenderness or other pathological reflex points.

嗝气 (àì qì) : 胃中气体上出咽喉, 发出的一种声长而缓的表现。

อ้ายซี่ : เสียงเรอ เสียงลมที่ออกมาจากกระเพาะอาหารพุ่งขึ้นออกที่ลำคอ เกิดเป็นเสียงดังยาว

belching : the casting up of gas from the stomach, accompanied by a prolonged sound.

艾条 (ài tiáo) : 用棉纸包裹艾绒制成的圆柱形长卷。

อ้ายเถียว : โถงรูปแท่ง โถงตากแห้งที่บีบละเอียด นำมาม้วนห่อด้วยกระดาษเป็นแท่งกลมยาว ใช้ในการรมยา

moxa stick : a cylindrical long stick made of moxa floss wrapped up by cotton paper.

艾炷 (ài zhù) : 由艾绒制成的圆锥形艾团。

อ้ายจู๊ : โถงรูปกรวย โถงตากแห้งที่บีบละเอียด นำมาปั้นเป็นก้อนทรงกรวย ใช้ในการรมยา

moxa cone : the conical moxa made of moxa floss.

艾炷灸 (ài zhù jiǔ) : 将艾炷直接或间接置于施灸部位上的灸法。

อ้ายจู๊ว : การรมยาด้วยโถง การเผาโถงรูปกรวยที่จุดฝังเข็ม อาจวางตรงบนผิวหนังหรือมีวัสดุคั่นก็ได้

moxa cone moxibustion : moxibustion with ignited moxa cone either directly on the treated site or indirectly using an insulating medium.

安神剂 (ān shén jì) : 以安神药为主配伍组成，具有安神定志作用，治疗神志不安等证的方剂。

อันเลินจี : ตำรับยาสงบจิตใจ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ทำให้จิตใจสงบ ใช้รักษา กลุ่มอาการจิตใจไม่สงบ

tranquillizing formula : any formula that mainly consists of tranquillizing medicinals, has the effect of calming the mind and tranquilizing excitement, and is used for treating disquieted spirit.

安神药 (ān shén yào) : 能安定神志，主要用于治疗心神不宁病证的药物。

อันเลินเย่า : ยาสงบจิตประสาท กลุ่มยาระงับและสงบประสาท และผ่อนคลายอารมณ์ ใช้รักษา กลุ่มโรคศีรษะและประสาท

tranquillizing medicinal : a medicinal that calms the mind, mainly for treating disquieted heart spirit pattern/syndrome.

按法 (àn fǎ) : 用手指或手掌面着力于体表一定部位或穴位上，逐渐用力下压的手法，分为指按法和掌按法。

อันฝ่า : การกด ทำนวดแบบหนึ่ง โดยผู้กดใช้นิ้วมือหรือฝ่ามือกดลงบนจุดหรือส่วนที่นวด ออกแรงกดด้วยการเพิ่มแรงแบบค่อยเป็นค่อยไป

pressing manipulation : a manipulation that the practitioner exerts force on certain part or acupoint with fingers or palms, and presses downward gradually including finger pressing and palm pressing.

按摩 (àn mó) : 以中医的脏腑经络学说为理论基础，用抚、摩、按、揉等手法作用于人体体表的特定部位的物理疗法。

อันหมอ : การนวด กายภาพบำบัดที่กระทำบนตำแหน่งเฉพาะของร่างกาย โดยการทุบ การถู การกด และบีบหนวด บนพื้นฐานทฤษฎีเส้นลมปราณและอวัยวะภายในของการแพทย์แผนจีน

massage : physiotherapy that acts on certain sites by stroking, rubbing, pressing and kneading etc. based on the TCM viscera and meridian theory.

按手足 (àn shǒu zú) : 触摸病人手足的冷热程度，了解病情的诊察方法。

อันโส่วจู่ : การคลำมือและเท้า วิธีการตรวจวินิจฉัยแบบหนึ่ง โดยการคลำสัมผัสอุณหภูมิของมือและเท้าของผู้ป่วย เพื่อวินิจฉัยสภาวะของโรค

extremity palpation : a diagnostic method of feeling the temperature of patient's hands and feet to judge the disease.

按腧穴 (àn shū xué) : 通过按压身体的某些特定穴位的反应，了解内脏某些诊察的方法。

อันชู่เซวี่ : การคลำจุดฝังเข็ม การประเมนโรคของอวัยวะภายในแบบหนึ่ง โดยการกดไปตามจุดฝังเข็มที่มีความเฉพาะต่อการสะท้อนสภาวะของอวัยวะภายในที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

acupuncture point palpation : a method to judge the visceral diseases by pressing certain specific acupuncture points which reflect the condition of the corresponding visceral organs.

按诊 (àn zhěn) : 用手对病人体表进行触、摸、按、压，以推断病情的诊察方法。

อันเจิ่น : การตรวจคลำร่างกาย วิธีการตรวจวินิจฉัยแบบหนึ่ง โดยการสัมผัสและกดไปตามร่างกายของผู้ป่วยด้วยมือหรือนิ้วมือ เพื่อรับรู้ถึงสภาวะของโรค

body palpation : a diagnostic method of touching and pressing the patient's body surface with the hand or fingers to know the state of disease.

หมวด b

八段锦 (bā duàn jǐn) : 中国古代流传下来的由八个单元的肢体动作组成，具有保健作用的导引方法。

แปดวันฉิน : ทำการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ประกอบด้วยท่าเคลื่อนไหวร่างกาย 8 กระบวนท่า เป็นการส่งเสริมสุขภาพซึ่งมีบันทึกสืบทอดมาแต่โบราณ

eight-sectioned exercise : a conduction exercise that is constituted with eight sections of body movements handed down from ancient China to promote health.

八纲辨证 (bā gāng biàn zhèng) : 综合分析四诊获得的信息，辨别病位、病性、邪正盛衰和疾病类别，归纳为阴、阳、表、里、寒、热、虚、实八类证候的辨证方法。

ปากังแปียนเจิ้ง : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการของโรคจากหลักทั้ง 8 ได้แก่ อิน-หยาง เปี้ยว-หลี่ หาน-เร่อ และชวี-ลือ โดยอาศัยข้อมูลจากการตรวจพื้นฐาน 4 ประการ (การดู การฟังและการดมกลิ่น การถาม การคลำและการตรวจชีพจร) เพื่อวิเคราะห์หาตำแหน่งของโรค พยาธิสภาพของโรค สภาพความรุนแรงของปัจจัยก่อโรค ความแข็งแรงหรืออ่อนแอของภูมิคุ้มกันโรค และชนิดของโรค

eight principles syndrome differentiation/pattern identification : a diagnostic method of comprehensively analyzing the data obtained from the four examinations to determine the location, nature, exuberance and debilitation of the healthy qi

and pathogenic *qi*, and type of a disease, and achieving a diagnosis of syndrome/pattern, namely *yin*, *yang*, exterior, interior, cold, heat, deficiency or excess.

八会穴 (bā huì xuè) : 脏、腑、气、血、筋、脉、骨、髓之气所聚会的八个特定穴，分布于躯干部和四肢部。

ปาฮ่วยเซวี่ย : จุดปาฮ่วย จุดพิเศษแปดจุดซึ่งตั้งของจั้ง (อวัยวะตัน) ฝู (อวัยวะกลวง) ที่เลือด เอ็น หลอดเลือด กระดูก ไชกระดูก รวมกันอยู่โดยมีตำแหน่งอยู่ตามแขนขาและลำตัว

eight meeting points : eight specific points where the *qi* of viscus, bowel, *qi*, blood, tendon, blood vessel, bone and marrow accumulates, located on the trunk and four limbs.

八脉交会穴 (bā mài jiāo huì xuè) : 奇经八脉与十二经脉经气相通的八个特定穴。即公孙、内关、后溪、申脉、足临泣、外关、列缺、照海，均分布于腕、踝关节上下。

ปาม่ายเจียวฮ่วยเซวี่ย : เป็นจุดที่จั้งชี่ บนเส้นลมปราณ 12 เส้นหลักกับเส้นพิเศษ 8 เส้นเชื่อมถึงกันได้ ได้แก่ จุดกงซุน (SP 4) เน่ยกวน (PC 6) โส่วชี่ (SI 2) เซินม่าย (BL 62) จู๋หลินชี่ (GB 41) ไ่วกวน (TE 5) เลี้ยวเซวี่ย (LU 7) เจ้าไห่ (KI 6)

confluence points of the eight vessels : 8 specific points where the meridian *qi* of 12 regular meridians communicates with that of the eight extra meridians located superior or inferior to wrists or ankles ; they are *gōng sūn* (SP 4), *nèi guān* (PC 6), *hòu xī* (SI 2), *shēn mài* (BL 62), *zú lín qì* (GB 41), *wài guān* (SJ 5), *liè quē* (LU 7) and *zhào hǎi* (KI 6)

拔毒化腐生肌药 (bā dú huà fǔ shēng jī yào) : 外用以拔毒化腐、生肌敛疮为主要作用的药物。

ปาดูฮว่าฝูเซิงจีเย่า : กลุ่มยาที่ใช้ดูดพิษ รักษาแผลเน่าเปื่อย และเรียกเนื้อ กลุ่มยาใช้ภายนอกโดยการพอกหรือปิดแผลเพื่อถอนพิษ เรียกเนื้อ และสมานแผล เป็นหลัก

toxin-drawing out, putridity-resolving, and tissue regeneration-promoting medicinal : a medicinal used externally to draw out toxin, resolve putridity, and promote the growth of granulation tissue and healing of the wound.

拔罐疗法 (bá guǎn liáo fǎ) : 又叫火罐疗法，是以杯罐为工具，利用棉球燃烧产生负压，使杯罐吸附于皮肤上来治疗疾病的方法。

ป้าก้วนเหลียวฝ่า : วิธีการรักษาโดยการครอบกระปุก หรือครอบกระปุกไฟ (หัวแก้ว) การรักษาที่ใช้กระปุกครอบติดไว้บนผิวหนังด้วยสุญญากาศ (แรงดันลบ) จากการเผาเทียนสำลี

cupping method : a therapy that uses jars as equipment, attaches the jars on the

skin by the negative pressure resulting from burning cotton ball.

白㼱 (bái bèi): 皮肤出现的一种白色小颗粒，晶莹如粟，高出皮肤，内含水液，擦破流水的表现。

ไ้เปี้ย : โรคผิวหนังชนิดหนึ่งมีลักษณะเป็นตุ่มน้ำพองใส ฐานจากผิวหนัง เมื่อเกาจะแตก ของเหลวข้างในจะไหลออกมา

sudamia crystallina : a condition marked by visible white small spot on the skin, containing fluid that flows out once abraded.

白苔 (bái tāi): 舌苔呈现白色的舌象。

ไ้ไท : ลิ้นมีฝ้าขาว

white fur : a tongue coating white in color.

斑 (bān): 皮肤表面出现深红色或青紫色片状斑块，平铺于皮肤，抚之不得手，压之不褪色的表现。

ป็น : ผิวหนังสีแดงเข้มอมม่วง ภาวะที่ผิวหนังมีสีแดงเข้มหรือสีออกม่วง เมื่อลูบไม่รู้สึกราวนูน เมื่อกดตำแหน่งที่มีสี สีจะไม่จางหายไป

macula : a condition marked by the visible deep-red or bluish-violet platy macula on the skin surface, which feels smooth and shows the same color under the pressure.

扳法 (bān fǎ): 双手向同一方向或相反方向用力，被动活动患者关节的手法。

ปาดฉา : ท่าดึง ทำนวดแบบหนึ่ง โดยการจับข้อต่อดึงไปในทิศทางเดียวกันหรือทิศตรงกันข้าม

pulling manipulation : a manipulation that moves the joints passively by exerting force in the same or opposite direction with both hands.

瘢痕灸 (bān hén jiǔ): 将艾炷直接置于皮肤上点燃施灸，使局部皮肤起泡，化脓，形成瘢痕的灸法。

ปาดหินจิ๋ว : รอยแผลเป็นจากการรมยา โดยการเผาโกฐรูปกรวยที่วางตรงบนผิวหนัง จนผิวหนังพุพองและกลายเป็นแผลเป็นในเวลาต่อมา

scarring moxibustion : direct moxibustion in which ignited moxa is directly placed on the point until causing local blisters and suppuration and leaving a scar.

斑秃 (bān tū): 头发片状脱落，显露圆形或椭圆形光亮头皮的现。

ป็นทุ : ผมร่วงเป็นหย่อม ภาวะที่ผมร่วงหล่นเป็นหย่อม ๆ ทำให้เห็นหนังศีรษะล้านเป็นมัน เป็นวงกลม หรือวงรี

alopecia areata: a condition marked by flaky falling of the hair leaving circular or oval bald scalp.

半表半里证 (bàn biǎo bàn lǐ zhèng): 病变既不在表，又未入里，处于表里之间，表现以寒热往来、胸胁苦满、口苦咽干、脉弦等为主的证候。

ป็นเปี้ยวป็นหลี่เจิ้ง : กลุ่มอาการกึ่งนอกกึ่งใน กลุ่มอาการของโรคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่กึ่งกลางระหว่างอาการภายนอกกับอาการภายใน (ไม่ใช่อาการภายนอก แต่โรคก็ยังไม่เข้าสู่ภายใน) มีอาการแสดงคือ ไข้ตัวร้อนสลับกับกลัวหนาว อึดอัดทรวงอกหรือชายโครง ปากขมคอแห้ง ชีพจรตึง

half-exterior half-interior syndrome/pattern : a pattern due to affliction located between the exterior and the interior of the body, characterized by alternate fever and chills, fullness and choking feeling in the chest and hypochondriac region, bitter taste in the mouth, dry throat and string-like pulse.

胞宫 (bāo gōng) : 子宫，为女性发生月经和孕育胎儿的器官。

เปากง : มดลูก อวัยวะภายในของสตรีที่ทำให้มีประจำเดือนและตั้งครรภ์

uterus : the organ generates menses and cultivates fetus.

包煎 (bāo jiān) : 用纱布包好入煎的煎药法。

เปาเจียน : ใส่ห่อต้ม วิธีต้มยาโดยใช้ถุงผ้าห่อตัวยา

wrap-decoct : boil the medicinal wrapped with a piece of gauze when making the decoction.

胞睑下垂 (bāo jiǎn xià chuī) : 眼睑无力张开，上睑下垂遮盖部分或全部瞳孔，影响视物的表现。

เปาเจียนเซี่ยจู๋ : หนังตาตก สภาวะที่หนังตาบนไม่มีแรงที่จะลืมตาได้ หนังตาตกเป็นบางส่วนหรือทั้งหมดจนส่งผลต่อการมองเห็น

blepharoptosis : a condition marked by drooping powerless upper eyelid covering part of or the whole pupil and affecting the eyesight.

薄苔 (báo tāi) : 透过舌苔，隐见舌底的舌象。

เป่าไท่ : ลิ้นมีฝ้าบาง เมื่อมองผ่านฝ้าที่ผิวลิ้นเห็นตัวลิ้นได้จาง ๆ

thin fur : a tongue coating through which the underlying tongue surface is faintly visible.

悲伤肺 (bēi shāng fèi) : 过度悲忧易致肺气郁结，肺气消耗，而见气短、懒言等症。

เป่ย์ซางเพีย : อารมณ์โศกเศร้ามากเกินไปจะมีผลเสียต่อบอด ทำให้ซี่ของปอดติดขัด ซี่ของปอดถูกทำลาย ทำให้เกิดอาการหายใจสั้น ไม่อยากพูดจา เป็นต้น

sorrow impairing lung : the excessive sorrow can easily cause the lung-qi stagnation and consumption, manifested as shortness of breath and disinclination to talk etc.

背俞穴 (bèi shū xué) : 五脏六腑之气输注于腰背部的特定穴。

เป่ย์ซุเซวี่ย : จุดเป่ย์ซุ จุดพิเศษอยู่บริเวณหลังและเอว

transport point : specific points where the visceral qi pours into back.

本经配穴法 (běn jīng pèi xué fǎ) : 某一脏腑、经脉发生病变而没有涉及其到它脏腑时，就选取同属于病变经脉上的腧穴，配成处方进行治疗。

เป็นจึงเพียเซวี่ยผา : วิธีการจับคู่จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณเดียวกัน โดยเลือกใช้จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณที่เป็นโรค มารวมเป็นตำรับในการรักษาโรคของเส้นลมปราณนั้น โดยที่โรคนั้นยังไม่ได้ส่งผลกระทบต่ออวัยวะภายในหรือเส้นลมปราณอื่น

point combination of the same meridian : the point combination of selected acupoints from the diseased meridian to form the acupoint prescription for treatment while other zang-fu organs are not involved.

本经取穴 (běn jīng qǔ xué) : 在疾病所属的经脉上选取腧穴。

เป็นจึงฉวีเซวี่ย : การใช้จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณเดียวกัน เป็นการเลือกใช้จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณซึ่งได้รับผลกระทบจากโรค

point selection along involved meridian : a method that selects points from the involved meridians.

鼻衄 (bí nù) : 鼻中出血的表现。

บี้นัว : เลือดกำเดาออก ภาวะที่มีเลือดออกในโพรงจมูก

epistaxis : a condition marked by nasal bleeding.

鼻渊 (bí yuān) : 久流浊涕，质稠、量多、气味腥臭的表现。

ปี้ยเหวี่ยน : โพรงจมูกอักเสบ อาการที่เป็นมานาน น้ำมูกมีลักษณะข้น มีปริมาณมาก มีกลิ่นแรง

rhinorrhea with turbid discharge : a condition marked by persistent excessive flow of turbid nasal discharge with a fishy smell.

砭石 (biān shí) : 中国古代用于治病的楔状石器。

เปี่ยนสือ : เข็มหิน เครื่องหินทรงกลมที่ใช้สำหรับรักษาโรคของชาวจีนยุคโบราณ

stone needle : wedge shaped stoneware used to treat diseases in ancient China.

砭术 (biān shù) : 运用砭石治病的医术。

เป็นชู่ : เทคนิคการใช้เข็มหิน ความชำนาญทางการแพทย์ในการใช้เข็มหินเพื่อการรักษาโรค

techniques of stone needling : medical skills applied to treat diseases with stone needles.

辨证论治 (biàn bing lùn zhì) : 以中医理论为指导，对病人的症状、体征进行综合分析，作出疾病种类的诊断，以此为依据来确定治疗措施。

เปี่ยนบิ่งลุ่นจื่อ : การวินิจฉัยโรคและการกำหนดวิธีการรักษา โดยใช้ทฤษฎีการแพทย์แผนจีนมาใช้ในการวิเคราะห์อาการและสัญญาณโรคจากผู้ป่วย แล้วจึงกำหนดวิธีการรักษาที่เหมาะสม

disease differentiation and treatment : identification of the category of the disease and determination of the corresponding treatment under the guidance of TCM theory and on the basis of comprehensively analyzing patient's signs and symptoms.

便秘 (biàn mì) : 大便干燥或坚硬，排出困难，便次减少的表现。

เปี่ยนมี : ท้องผูก อุจจาระมีลักษณะแห้งและแข็ง ถ่ายยาก และจำนวนครั้งลดลง

constipation : dry or hard stool with difficulty in and decreased times of defecation.

辨证论治 (biàn zhèng lùn zhì) : 通过四诊收集患者的症状和体征，根据中医理论进行综合分析，分辨出证候，拟定相应的治疗方法。

เปี่ยนเจิ้งลุ่นจื่อ : การวินิจฉัยจำแนกกลุ่มอาการของโรคเพื่อกำหนดวิธีการรักษา กระบวนการวินิจฉัยโรคโดยอาศัยการตรวจพื้นฐาน 4 ประการ (การดู การฟังและการดมกลิ่น การถาม การตรวจชีพจรและการคลำ) มาวิเคราะห์ด้วยทฤษฎีการแพทย์แผนจีนเพื่อแยกกลุ่มอาการของโรค และกำหนดวิธีการรักษาที่เหมาะสม

syndrome/pattern differentiation and treatment : diagnosis of the pattern/syndrome, through comprehensive analysis of symptoms and signs, which has implications for determining the cause, nature and location of the illness and the patient's physical condition, and their treatment.

辨证取穴 (biàn zhèng qǔ xué) : 根据辨证施治的原则，分析病证与脏腑、经络之间的关系，选取腧穴。

เปี่ยนเจิ้งจู่เซวี่ : การเลือกใช้จุดฝังเข็มตามการเปี่ยนเจิ้ง วิธีการเลือกจุดโดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรค อวัยวะภายใน และเส้นลมปราณ ตามหลักการรักษา โดยอิงหลักการวินิจฉัยแยกกลุ่มอาการ

point selection based on syndrome differentiation : a method that selects points by analyzing the relation between the disease and *zang-fu* organs and meridians according to the principle of treatment based on syndrome differentiation.

标本 (biāo běn) : 标本是个相对概念，如病因是本，症状是标；旧病为本，新病为标；原发病为本，继发病为标；病位在内为本，在外为标；正气为本，邪气为标等。临床根据标本关系，分析病症轻重缓急，确定治疗步骤。

เป็ยวเป็น : อาการแสดงออกและสาเหตุของโรค เป็นแนวคิดลักษณะตรงกันข้าม เช่น สาเหตุของโรคคือรากฐาน อาการของโรคคือแสดงออก หรือโรคเก่าคือรากฐาน โรคใหม่คือแสดงออก หรือโรคปฐมภูมิคือรากฐาน โรคทุติยภูมิคือแสดงออก หรือตำแหน่งของโรคอยู่ภายในคือรากฐาน ตำแหน่งโรคอยู่ภายนอกคือแสดงออก หรือ ลมปราณด้านในโรคคือรากฐาน ลมปราณก่อโรคคือแสดงออก เป็นต้น ในทางคลินิกใช้ความสัมพันธ์ของการแสดงออกกับรากฐานมาวิเคราะห์ว่า อะไรสำคัญและอะไรไม่สำคัญ หรืออะไรเร่งด่วนและอะไรไม่เร่งด่วน เพื่อกำหนดขั้นตอนการรักษา

root cause and manifestation : it is a relative concept, for example, the disease cause is the root while the symptom is the manifestation; the old illness is the root while the new one is the manifestation; the primary affection is the root while the secondary one is the manifestation; the disease position inside is the root while the one outside is the manifestation; the healthy *qi* is the root while the pathogen is the manifestation and etc. According to the relationship between root cause and manifestation in clinic, the order of importance and emergency in diseases will be decided for analysis and treatment procedure.

标本兼治 (biāo běn jiān zhì) : 针对病证出现的“标”、“本”并重情况，采用治标与治本相结合的治疗原则。

เป็ยวเป็นเจ็ยนจื้อ : การรักษาอาการแสดงออกและสาเหตุของโรคไปพร้อมกัน หลักการรักษาโรคที่ใช้ทั้งการรักษาอาการแสดงออกและรักษาสาเหตุของโรคร่วมกัน ในกรณีที่อาการของโรคทั้ง “แสดงออก” และ “สาเหตุ” หนักทั้งคู่

simultaneous treatment of root cause and manifestation : aiming at the same importance of root cause and manifestation in the disease, the treating principle to use both root cause and manifestation is applied.

表里配穴法 (biǎo lǐ pèi xué fǎ) : 针灸治疗时，在表里相合的经脉上选择腧穴配成处方，用以治疗本脏本腑有关疾病的配穴方法。

เป็ยวหลีเพ็ยเจ็ยผ่า : วิธีการจับคู่จุดฝังเข็มที่มีความสัมพันธ์เป็ยวหลีกัน การเลือกใช้จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณที่มีสัมพันธ์แบบนอก-ใน มารวมเป็นหลักและวิธีการรักษาโรคของอวัยวะภายในที่

เชื่อมโยงกัน

exterior-interior point combination : the point combination of selected acupoints from the exterior-interior related meridians to form the acupoint prescription that will treat the diseases of the connected *zang-fu* organs.

表里双解剂 (biǎo lǐ shuāng jiě jì) : 以解表药配合清热药、温里药、补益药等为主配伍组成，具有表里同治作用，治疗表里同病的方剂。分为解表清里剂、解表温里剂、解表通里剂。

เปี้ยวหลี่ซวงเจี๋ยจี : ตำรับยารักษาทั้งกลุ่มอาการภายนอกและภายใน ตำรับยาที่ประกอบด้วย ตัวยารักษาอาการภายนอกพร้อมกับตัวยาดับร้อน หรือตัวอุ่นภายใน หรือตัวบำรุง เป็นต้น จึงมีสรรพคุณรักษากลุ่มอาการทั้งภายนอกและภายใน ใช้รักษาโรคที่มีกลุ่มอาการทั้งสองเกิดขึ้นร่วมกัน แบ่งเป็น ตำรับยารักษาอาการภายนอกและดับร้อนภายใน ตำรับยารักษาอาการภายนอก และอุ่นภายใน และตำรับยารักษาอาการระบายออกภายนอกและทำให้ภายในโล่ง

exterior-interior-releasing formula : any formula that mainly consists of exterior-releasing ingredients in combination with heat-clearing, interior-warming, and deficiency-tonifying medicinals, has the effect of treating both the exterior and interior parts of the body, and is used for treating dual diseases of the exterior and interior. It includes exterior-releasing interior-clearing formula, exterior-releasing interior-warming formula, and exterior-releasing interior-unblocking formula.

表证 (biǎo zhèng) : 六淫邪气侵入肌表，表现以恶寒发热、苔白脉浮为主，病位表浅的证候。

เปี้ยวเจิ้ง : กลุ่มอาการภายนอก กลุ่มอาการโรคที่เกิดจากปัจจัยลมฟ้าอากาศทั้ง 6 ชนิด (ลม ความเย็น ความร้อนอบอ้าว ความชื้น ความแห้ง และไฟ) มากระทบผิวหนัง หรือชั้นต้นของร่างกาย มีอาการแสดงหลัก คือ กลัวหนาวมีไข้ ลิ้นมีฝ้าขาว ชีพจรลอย โดยตำแหน่งของโรคอยู่ที่ชั้นผิวของร่างกาย

exterior syndrome/pattern : a syndrome/pattern due to the six excesses affecting the exterior and superficial part of the body, characterized by aversion to cold, fever, white tongue coating, and floating pulse.

别络 (bié luò) : 较大的络脉主干。十二经脉与任督脉二脉各有一别络，再加脾之大络，合为十五别络。

เปี้ยวลั่ว : เส้นลั่วใหญ่ 15 เส้น โดยแยกจากจุดลั่วของเส้นลมปราณหลัก 12 เส้น จุดลั่วของเส้นลมปราณเส้น 1 เส้น จุดลั่วของเส้นลมปราณคู่ 1 เส้น และจุดลั่วใหญ่ของเส้นลมปราณมัด 1 เส้น

divergent collaterals : the thick stem of collateral meridians. There are fifteen

collateral vessels, each from twelve regular meridians, *ren mai*, *du mai* and spleen meridian.

禀赋 (bǐng fù) : 先天赋予的体质因素。

ปิงฟู : ปัจจัยทางกายภาพที่มีมาแต่กำเนิด

natural endowment : constitutional characteristics inherited from the innate.

病 (bìng) : 对疾病全过程的特点与规律所做的病理概括。

ปิง : โรค รูปแบบของอาการเจ็บป่วยที่มีการดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบ

disease : pathological conclusion to the features and rules of the whole process of a disease.

病机 (bìng jī) : 疾病发生、发展与变化的机理。

ปิงจี : กลไกการเกิดโรค การเกิดโรค พัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของโรค

pathogenesis : the mechanism by which disease arises, develops and changes.

病脉 (bìng mài) : 疾病时出现的异常脉象。

ปิงม่าย :ชีพจรที่บ่งบอกโรค ลักษณะชีพจรผิดปกติ ซึ่งจะแสดงออกเมื่อมีโรคเกิดขึ้น

morbid pulse : the abnormal condition of the pulse felt in disease.

病色 (bìng sè) : 人体在疾病状态时面部的颜色和光泽。

ปิงเซ่อ : สีหน้าบ่งบอกโรค สีสันและประกายที่ผิดปกติบนใบหน้าของผู้ที่มีอาการเจ็บป่วย

morbid complexion : abnormal color and luster on the facial skin of the patient.

病因 (bīng yīn) : 导致疾病发生的原因。

ปิงอิน : สาเหตุการเกิดโรค

cause of diseases : the reason for the occurrence of disease.

病因辨证 (bīng yīn biàn zhèng) : 以各种病因的致病特点，探求证候性质的辨证方法。

ปิงอินเปี่ยนเจิ้ง : การวินิจฉัยโรคโดยแยกกลุ่มอาการตามลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุของโรค

disease-caused syndrome differentiation/pattern identification : a pattern identification method of investigating the nature of a disease and syndrome according to the pathogenic characteristics of different kinds of pathogens.

病证结合 (bìng zhèng jié hé): 中医辨证要“辨病”与“辨证”相结合，才能对疾病本质有全面的认识。

ปิ้งเจิ้งเจี้ยเหอ : การวินิจฉัยโรคโดยนำโรคและกลุ่มอาการโรคมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เนื่องจาก “โรค” และ “กลุ่มอาการโรค” สะท้อนลักษณะที่แตกต่างกันของโรคเป็นสำคัญ การรวม “การวินิจฉัยโรค” กับ “การวินิจฉัยกลุ่มอาการโรค” เข้าด้วยกันจะทำให้สามารถเข้าใจโรคได้อย่างกว้างขวาง

combining of disease identification and pattern identification : TCM pattern identification should combine "disease identification" and "pattern identification" to obtain comprehensive knowledge of the disease.

不外内因 (bú nèi wài yīn): 既不属于外因，又不属于内因，如跌仆金刃、虫兽所伤等致病因素。

บุ๋น่วยไวยิน : การเกิดโรคที่ไม่ใช่สาเหตุจากภายในหรือภายนอก บั๊จยักก่อโรคที่ไม่ใช่ทั้งสาเหตุจากภายนอกและภายใน เช่น อุบัติเหตุ เกิดบาดแผลจากอาวุธ แมลงสัตว์กัดต่อย

non-endo-non-exogenous cause : the pathogenic factors which are neither external causes nor internal causes, such as traumatic injuries, insect and animal bites.

补气剂 (bǔ qì jì): 以补气药为主配伍组成，治疗气虚证的补益剂。

บุ๋ชีจี : ตำรับยาบำรุงชี ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำดับที่มีฤทธิ์บำรุงชี ใช้รักษากลุ่มอาการชีพร่อง
qi tonifying formula : any formula that mainly consists of *qi* tonifying medicinals for treating *qi* deficiency pattern/syndrome.

补气药 (bǔ qì yào): 能补益脏气，主要用于治疗气虚证的药物。

บุ๋ชีเย่า : ยานำรุงชี กลุ่มยาที่มีสรรพคุณเสริมบำรุงชีของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย ใช้รักษากลุ่มอาการชีพร่อง

qi-tonifying medicinal : a medicinal that tonifies and benefits the visceral *qi*, mainly for treating *qi* deficiency pattern/syndrome.

补虚药 (bǔ xū yào): 能补虚扶弱，纠正人体正气虚衰，主要用于治疗虚证的药物。

บุ๋ซุวีเย่า : ยาเสริมและบำรุงร่างกาย กลุ่มยาที่มีสรรพคุณเสริมและบำรุงร่างกายและรักษาอาการอ่อนแอ ปรับปรุงยกระดับชีพให้ปกติและสมบูรณ์ ใช้รักษากลุ่มอาการพร่อง

deficiency-tonifying medicinal : a medicinal that repairs the deficiency and replenishes the healthy *qi*, mainly for treating deficiency pattern/syndrome.

补血剂 (bǔ xuē jì): 以补血药为主配伍组成，治疗血虚证的补益剂。

บุ๋เซวี่เจี : ตำรับยาบำรุงเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำดับที่มีฤทธิ์บำรุงเลือด ใช้รักษากลุ่ม

อาการเลือดพร่อง

blood replenishing formula : any formula that mainly consists of blood replenishing medicinals for treating blood deficiency pattern/syndrome.

补血药 (bǔ xuě yào) : 能补血，主要用于治疗血虚证的药物。

ปฐะวัยเยา : ยาบำรุงเลือด กลุ่มยาที่มีสรรพคุณเสริมบำรุงเลือด ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดพร่อง
blood-tonifying medicinal : a medicinal that replenishes the blood, mainly for treating blood deficiency pattern/syndrome.

补阳剂 (bǔ yáng jì) : 以补阳药为主配伍组成，治疗阳虚证的补益剂。

ปฐะหยางจี : ตำรับยาบำรุงหยาง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำดับที่มีฤทธิ์บำรุงหยาง ใช้รักษากลุ่มอาการหยางพร่อง

yang-tonifying formula : any formula that mainly consists of yang tonifying medicinals for treating yang deficiency pattern/syndrome.

补阳药 (bǔ yáng yào) : 能补助阳气，主要用于治疗阳虚证的药物。

ปฐะหยางเยา : ยาบำรุงหยาง กลุ่มยาที่มีสรรพคุณเสริมบำรุงหยางที่ใช้รักษาโรคกลุ่มอาการหยางพร่อง
yang-tonifying medicinal : a medicinal that tonifies yang qi, mainly for treating yang deficiency pattern/syndrome.

补益剂 (bǔ yì jì) : 以补益药为主配伍组成，主治各种虚证的方剂。分为补气剂、补血剂、气血双补剂、补阴剂、补阳剂、阴阳双补剂。

ปฐะอี้จี : ตำรับยาบำรุง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำดับที่มีฤทธิ์เสริมบำรุง ใช้รักษากลุ่มอาการพร่องต่าง ๆ แบ่งเป็น ตำรับยาบำรุงซึ่ง ตำรับยาบำรุงเลือด ตำรับยาบำรุงซึ่งและเลือด ตำรับยาบำรุงอื่น ตำรับยาบำรุงหยาง

tonifying and replenishing formula : any formula that mainly consists of tonifying and replenishing medicinals and is used for treating various deficiency patterns/syndromes. It includes qi-tonifying formula, blood-replenishing formula, qi-tonifying and blood-replenishing formula, yin-enriching formula, yang-tonifying formula, and yin-enriching and yang-tonifying formula.

补阴剂 (bǔ yīn jì) : 以补阴药为主配伍组成，治疗阴虚证的补益剂。

ปฐะอินจี : ตำรับยาบำรุงอิน ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำดับที่มีฤทธิ์เสริมบำรุงอิน ใช้รักษากลุ่มอาการอินพร่อง

yin-enriching formula : any formula that mainly consists of yin enriching medicinals for treating yin deficiency pattern/syndrome.

补阴药 (bǔ yīn yào) : 能滋养阴液，主要用于治疗阴虚证的药物。

ปู้ยินเย้า : ยาบำรุงอิน กลุ่มยาที่มีสรรพคุณหล่อเลี้ยง เสริมบำรุงอินและสารน้ำในร่างกาย ใช้รักษา กลุ่มอาการอินพร่อง

yin-tonifying medicinal : a medicinal that replenishes and nourishes yin fluid, mainly for treating yin deficiency pattern/syndrome.

布指 (bù zhǐ) : 医生下指诊脉，先以中指按掌后高骨内侧动脉以确定关部，后用食指确定寸部，再用无名指确定尺部。

ปู้จื่อ : การจัดวางนิ้วเพื่อตรวจชีพจร วิธีการใช้นิ้วตรวจคลำชีพจร โดยใช้นิ้วกลางคลำหาชีพจร ตำแหน่งกวนที่ข้อมือก่อน แล้วจัดวางนิ้วชี้และนิ้วนางตามลำดับ ปลายนิ้วชี้คือตำแหน่งชุน ปลายนิ้วนางคือตำแหน่งจื่อ

finger positioning : positioning of fingers in pulse examination, namely the physician firstly locates *guan* part by pressing the media artery of tubera radii posterior to the palm, then locates *cun* part with index finger and *chi* part with ring finger.

หมวด C

藏而不泻 (cáng ér bù xiè) : 概括藏于五脏的精、气、血、津液应经常保持充满，而不能过度耗散的生理特点。

ฉางเอ๋อร์ปู้เซี่ย : อวัยวะจิ้งมีหน้าที่เก็บกักโดยไม่ระบายออก ลักษณะเด่นทางสรีระของอวัยวะจิ้งทั้ง 5 ซึ่งจะต้องกักเก็บจิง ชี เลือด และจินเย้อเอาไว้ให้บริบูรณ์ ไม่ให้สูญเสียกระจายออกมากเกินไป

storing without discharging : summarize the physiological characteristics that the essence, *qi*, blood, fluid-humor stored in the five viscera should be kept full and avoided overuse.

藏象 (cáng xiàng/zàng xiàng) : 脏腑的生理功能、病理变化及其表现于外的征象。

ฉางเซี่ยง/จิ้งเซี่ยง : อาการที่แสดงออกทางสรีรวิทยาหรือพยาธิวิทยาของอวัยวะภายใน อาการที่สังเกตเห็นถึงหน้าที่ตามสรีรวิทยาและการเปลี่ยนแปลงพยาธิสภาพของอวัยวะภายใน

visceral manifestation : the outward manifestation of internal organs through which physiological functions as well as pathological changes can be detected.

草药 (cǎo yào) : 中国局部地区民间使用的，论述项目不全面的中药。

เจ้าเย้า : ยาพื้นบ้านจีน ยาจีนที่ใช้ในท้องถิ่น ซึ่งไม่มีข้อมูลที่สมบูรณ์บันทึกไว้ในตำรา

herbs : those medicinal substances only used in folk medicine without comprehensive record in Chinese materia medica.

刺激强度 (cè jī qiáng dù) : 针灸治疗时给予患者的刺激量。

เชอจีเจียงตู : ความแรงของการกระตุ้นเข็ม ระดับความแรงของการกระตุ้นเข็มที่กระทำต่อผู้ป่วยระหว่างการฝังเข็มและรมยา

stimulus intensity : quantity of stimulus exerted to the patients during the acupuncture and moxibustion treatment.

茶剂 (chá jì) : 中药或提取物与茶叶或其它辅料制成的用沸水泡服或煎服的剂型。

ฉาจี้ : ชาขงสมุนไพร รูปแบบยาเตรียมที่ได้จากการนำยาจีนหรือสารสกัดมาผสมกับใบชาหรือสารปรุงแต่งอื่น ๆ แช่น้ำร้อนหรือต้มรับประทาน

medicated tea : a preparation form made by processing Chinese medicinal or its extractives with tea leaves or other accessories, and taken drenched or decocted.

搽剂 (chá jì) : 中药用乙醇、油或其它适宜溶剂制成的供皮肤无破损处揉擦用的液体剂型。

ฉาจี้ : ยาทาถูชนิด รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของเหลว ได้จากการละลายตัวยาด้วยเอทานอล น้ำมันหรือตัวทำละลายที่เหมาะสมอื่น ๆ เพื่อใช้ทาถูบริเวณผิวหนังที่ไม่มีแผล

liniment : a liquid preparation form made by preparing Chinese medicinal with ethanol, oil or other proper solvents and applied on skin without lesion.

焯法 (chāo fǎ) : 将药物置沸水中浸煮短暂时间，取出，分离种皮的方法。

ฉานฝ่า : การลวกด้วยน้ำเดือด โดยนำตัวยาลงในน้ำเดือด แช่เป็นวาลสั้น ๆ นำตัวยาล้างจากน้ำแล้วลอกเอาเปลือกเมล็ดชั้นนอกออก

scalding method : an approach to immerge the medicinal into hot water temporarily and then pick out to peel off.

颤动舌 (chàn dòng shé) : 舌体震颤抖动，不能自主的舌象。

ชั่นต้งเสอ : ลิ้นสั่น ตัวลิ้นมีการสั่นไหวโดยไม่สามารถควบคุมได้

trembling tongue : a tongue that involuntarily trembles as it moves.

肠热腑实证 (cháng rè fǔ shí zhèng) : 里热炽盛，腑气不通，表现以大便秘结、腹满硬痛、舌质红、苔黄厚而燥、脉沉数有力等为主的证候。

ฉางเร่ผู้สือเจี๊ยะ : กลุ่มอาการลำไส้ร้อนแกร่ง กลุ่มอาการที่เกิดจากภาวะร้อนภายในกำเริบ ทำให้ซี่ในอวัยวะกลวงติดขัด มีอาการแสดง คือ ท้องผูกและอุจจาระแข็ง ท้องอืดแน่น ปวดท้องและกดเจ็บ ลิ้นสีแดงมีฝ้าลิ้นเหลืองหนาและแห้ง ชีพจรจม เต็มเร็วและมีแรง

intestinal heat and bowel excess syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when endogenous heat exuberance make the visceral *qi* obstructed, usually manifested by constipation, abdominal fullness, pain and tenderness, red tongue with thick yellow and dry coating, and sunken rapid forceful pulse.

常色 (cháng sè) : 健康人面部皮肤的颜色和光泽。

ฉางเซ่อ : สีหน้าปกติ สีสันและประกายของผิวหนังซึ่งแสดงออกในผู้มีสุขภาพแข็งแรง

governing complexion : normal color and luster on the facial skin of the healthy person.

炒法 (chǎo fǎ) : 将净制或切制后的药物，筛去灰屑，大小分档，置炒制容器内，用不同火力加热，并不断翻动或转动使之达到一定程度的炮制法。

เฉ่าฟา : การผัด, การคั่ว โดยนำตัวยาล้างสะอาดหรือหั่นเป็นชิ้นแล้ว ร้อนเอาเศษผงออก แยกขนาดใหญ่-เล็ก ใส่ในภาชนะตั้งบนเตาไฟ โดยมีการกำหนดระดับไฟที่ใช้ ผัดด้วยากลับไป-มา จนไ้ระดับการผัดที่ต้องการ (เช่น ผัดพอให้มีสีเหลือง ผัดให้เกรียม เป็นต้น)

stir-baking method : a processing method of baking the cleaned or sliced crude medicinal (sieving the ashes and classifying according to the size) in a container on the fire, with constant stirring or twirling till it reaches certain degree.

沉脉 (chén mài) : 脉位较深，轻取不应，重按始得的脉象。

เฉินม่าย : ชีพจรจม ลักษณะชีพจรที่อยู่ลึกจากผิว การกดเพียงเบา ๆ จะไม่พบ ต้องใช้แรงกดหนักขึ้นจึงจะพบการเต้นของชีพจร

sunken pulse : a deeply located pulse that can only be felt on hard pressure.

臣药 (chén yào) : 方剂中辅助君药治疗主病或主证，及针对兼病或兼证起治疗作用的药物。

เฉินยา : ตัวยาสเสริม ตัวยาคที่ช่วยเสริมหรือเพิ่มประสิทธิผลการรักษาของตัวยาลหลักในตำรับ รวมทั้งใช้รักษาโรคหรืออาการอื่นของโรคนั้นที่ตัวยาลหลักไม่สามารถครอบคลุมอาการเหล่านั้นได้

minister medicinal : the ingredient that helps the sovereign medicinal treat the main disease or syndrome, and provides curative action on the combined disease or syndrome.

迟脉 (chí mài) : 脉来迟慢，一呼一吸不足四至的脉象。

ฉือมาย : ชีพจรเต้นช้า ลักษณะชีพจรที่เต้นช้าไม่ถึง 4 ครั้งต่อรอบการหายใจ

slow pulse : a tardy pulse with less than four beats to one cycle of the physician's respiration.

齿痕舌 (chǐ hén shé) : 舌体边缘凹凸不齐，有牙齿压迫痕迹的舌象。

ฉือเหินเสอ : ขอบลิ้นมีรอยฟัน บริเวณขอบลิ้น จะเห็นเป็นรอยกดไม่ราบเรียบของฟัน

teeth-marked tongue : a tongue with irregular dental indentations on its margin.

齿衄 (chǐ nù) : 牙龈出血的表现。

ฉือนู่ : เลือดออกตามไรฟัน ภาวะที่มีเลือดออกที่เหงือก

gingival hemorrhage : a condition marked by the bleeding of gum.

冲服 (chōng fú) : 将药物加入药液或温开水混匀口服的方法。

ซงฝู : ยาซงตี๋ม นำตัวยาลี้น้ำยาที่อุ่น หรือน้ำร้อน คนให้ยาละลายเข้ากันแล้วจึงตี๋ม

take drenched : take medicine after pouring hot water or hot decoction of other medicinals over it, with stirring.

冲脉 (chōng mài) : 起于胞中，下出会阴后，从气街部起与足少阴经相并，夹脐上行，散入胸中，上达咽喉，环绕口唇。

ซงมาย : เส้นลมปราณซง เริ่มต้นจากมดลูกในสตรีเพศและช่องท้องน้อยในบุรุษเพศ ผ่านออกมาทางบริเวณฝีเย็บ ผ่านไปตรงตำแหน่งขี้เจี๋ย (บริเวณขาหนีบ) แล้วผ่านขึ้นไปด้านหน้าขนานกับเส้นลมปราณเท้าเล้าอินใต้ตรงข้างสะดือ แล้วกระจายในทรวงอก และผ่านต่อไปจนถึงคอหอยและวน รอบปาก

thoroughfare vessel : it begins from the uterus in women and lower abdomen in men and comes out from the perineum, and then goes upward near the navel by paralleling with kidney meridian of foot *shaoyin* from *qi jie* to distribute in the chest, reaches to the pharynx and goes around the lips.

重阳必阴 (chóng yáng bì yīn) : 阳热重复积累至极，会转化为阴寒的疾病转化规律。

ฉงหยางบิอิน : หยางมากถึงขีดสุดแปรสภาพเป็นอิน ความร้อนของหยางเมื่อสะสมจนถึงขีดสูงสุด จะเปลี่ยนสภาพไปตามกฎเกณฑ์ของการเปลี่ยนแปลง กลายเป็นอาการเจ็บป่วยที่มีลักษณะของอิน และความเย็น

accumulated yang transforming into yin : transformation rule of disease-accumulated and repetitive *yang* heat transforms into *yin*-cold disease.

重阴必阳 (chóng yīn bì yáng) : 阴寒重复积累至极, 会转化为阳热的疾病转化规律。

ฉงอินปี้หยาง : อินมากถึงขีดสุดแปรสภาพเป็นหยาง ความเย็นของอินเมื่อสะสมจนถึงขีดสูงสุดจะเปลี่ยนสภาพไปตามกฎเกณฑ์ของการเปลี่ยนแปลง กลายเป็นอาการเจ็บป่วยที่มีลักษณะของหยางและความร้อน

accumulated yin transforming into yang : transformation rule of disease-accumulated and repetitive yin-coldness transforms into yang heat disease.

抽气拔罐法 (chōu qì bá guǎn fǎ) : 将备好的抽气罐紧扣在施术部位上, 用抽气筒将罐内的空气抽出, 使之产生负压吸附于皮肤上的拔罐疗法。

ไชวชีป่าก้วนฝ่า : วิธีครอบกระปุกแบบดูดอากาศออก วิธีการครอบกระปุก โดยใช้อุปกรณ์ดูดอากาศออกจากภายในกระปุก เพื่อทำให้เกิดแรงดูดสุญญากาศ

vacuuming cupping method : a cupping method that puts a prepared suction cup on the treated site and attaches it by the negative pressure caused by pulling the air out with a pump.

出针 (chū zhēn) : 在针刺完毕后, 一手固定穴位, 一手持针, 用捻转或直接向上提针等手法将针拔出体外。

ชูเจิน : การถอนเข็ม หลังการฝังเข็มเสร็จ ผู้ฝังเข็มจะตรึงจุดฝังเข็มด้วยมือข้างหนึ่ง มืออีกข้างหนึ่งจับเข็มดึงออก โดยการหมุนเข็มไป-มา หรือดึงขึ้นตรง ๆ

needle withdrawal : after acupuncture is finished, the practitioner fixes the acupoint with one hand and holds the needle with another hand, and then removes the needle from the body by twirling or lifting.

戳法 (chuō fǎ) : 用手指或手掌在一定部位快速按压的手法。

ชัวฝ่า : การกดกระแทก ทำนวดแบบหนึ่ง โดยใช้นิ้วหรือฝ่ามือกดลงบนตำแหน่งที่นวดอย่างรวดเร็ว

stamping manipulation : a manipulation that presses on certain part rapidly with fingers or palm.

刺灸灸法学 (cì jiǔ jiǔ fǎ xué) : 研究针灸治疗疾病的各种方法、操作技术、临床应用及其原理的一门针灸学科。

ชี้อ่าจี้ว้าเสวี่ย : ศาสตร์การแทงเข็มและรมยา สาขาวิชาการศึกษาวิธีการฝังเข็มที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหลักการและวิธีการต่าง ๆ ของเทคนิคการกระตุ้น การประยุกต์ใช้ทางคลินิก ในการฝังเข็มและรมยาโรค

science of needling and moxibustion techniques : an acupuncture discipline that studies the different methods, manipulations, clinical applications and principles

of needling and moxibustion treatment.

刺激参数 (cì jī cān shù) : 针刺时对腧穴施加的刺激条件及刺激量等方面的各项数据。

ข้อชี้ชัด : ตัวเลขแสดงค่าการกระตุ้นเข็ม ข้อมูลตัวเลขที่แสดงถึงหลักฐาน ปริมาณ และความเข้มของการกระตุ้นต่อจุดฝังเข็มในระหว่างการฝังเข็ม

stimulus parameter : various data that describes the premise, quantity and intensity of stimulation exerted on the acupoints during the needling.

刺络拔罐法 (cì luò bá guàn fǎ) : 运用皮肤针叩刺患处, 再在局部拔罐的疗法。

ข้อลัดปากันฝ่า : วิธีครอบกระปุกแบบเคาะผิวหนัง การครอบกระปุกวิธีหนึ่ง โดยใช้เข็มผิวหนังเคาะผิวหนังบริเวณตำแหน่งโรคก่อน จากนั้นจึงครอบกระปุกเข้าไปบนตำแหน่งที่เคาะเข็มผิวหนัง

pricking-cupping method : a cupping method that firstly taps on the diseased region with dermal needle and then cups on local area.

刺手 (cì shǒu) : 针刺操作时, 医生持针的手。

ข้อโสด : มือแทงเข็ม มือของผู้ฝังเข็ม ข้างที่ใช้จับเข็มและแทงเข็ม

needling hand : the practitioner's hand that holds the needle.

刺血拔罐法 (cì xuě bá guàn fǎ) : 用消毒三棱针刺破穴位病灶部表皮, 使之出血后立即拔罐的疗法。

ข้อเขี่ยปากันฝ่า : วิธีครอบกระปุกแบบปล่อยเลือด การครอบกระปุกวิธีหนึ่ง โดยใช้เข็มสามเหลี่ยมแทงผิวหนังหรือจุดฝังเข็มให้มีเลือดออก แล้วใช้กระปุกครอบเพื่อดูดเลือดออก

pricking-cupping bloodletting method : a cupping method that firstly pricks the point with sterilized three-edged needle to cause bleeding, then cups immediately over the site of bleeding.

从化 (cóng huà) : 病情随体质的变化而变化。

จงฮว่า : การเปลี่ยนแปลงอาการโรคตามสภาพร่างกาย

transformation in accordance with constitution : the patient's condition changes in accord with the constitution.

腠理 (còu lǐ) : 泛指皮肤、肌肉、脏腑的纹理。

โซ่วหลี่ : ช่องระหว่างเนื้อเยื่อ ร่องที่อยู่บนผิวหนัง หรือช่องว่างระหว่างกล้ามเนื้อ หรืออวัยวะภายใน

striae and interstitial space : a term referring to the stripes of the skin, the muscles and the viscera.

卒发 (cù fā) : 又称感邪即发, 指感受邪气后立即发病。

ซูฟา : เกิดโรคแบบเฉียบพลัน อาการเกิดขึ้นฉับพลันทันทีหลังจากได้รับปัจจัยก่อโรค

sudden onset : the immediate appearance of symptoms after suffered from the pathogenic *qi*.

促脉 (cù mài) : 脉来较快, 时而一止, 止无定数的脉象。

ซูม่าย : ชีพจรเต้นเร็ว มีจังหวะหยุดไม่แน่นอน ลักษณะชีพจรที่มีอัตราการเต้นเร็ว และมีจังหวะหยุดเต้นไม่แน่นอน

skipping pulse : a rapid pulse with irregular interval pausing.

催气 (cuī qì) : 针刺不得气时, 行针者采取措施, 以使尽快得气的方法。

ชวยชี : การเร่งชี วิธีการที่ทำให้เกิดการต่อชีเร็วขึ้น โดยการกระทำบางอย่าง ในกรณีที่ยังเข็มแล้วผู้ป่วยไม่รู้สึกลูกต่อชี

hastening the arrival of *qi* : the method that accelerates the arrival of *qi* by doing some manipulations when the patient fails to obtain *qi*.

寸口 (cùn kǒu) : 切按掌后高骨内侧动脉的搏动, 以推测病情的诊脉部位。

ซุนไชว่ : การตรวจชีพจรข้อมือ การตรวจคลำหลอดเลือดแดงตรงตำแหน่งปุ่มกระดูกปลายแขนด้านฝ่ามือ เพื่อวิเคราะห์สภาวะของโรค

wrist pulse : pulse-taking site on the media artery of tubera radii posterior to the palm for making diagnosis.

搓法 (cuō fǎ) : 以双手掌置于肢体两侧面, 相对用力作方向相反的来回快速搓揉, 或以拇指尺侧面及食指桡侧面在患部搓动的手法。

ซัวฝ่า : การปั่น ทำนวดแบบหนึ่ง โดยผู้นวดใช้ฝ่ามือประกบแขนหรือขาที่นวด แล้วดันฝ่ามือไปกลับในทิศทางตรงข้ามกันซ้ำ ๆ อย่างรวดเร็ว หรือใช้การปั่นไป-มาโดยนิ้วหัวแม่มือประกบกับนิ้วชี้

twisting manipulation : a manipulation of giving an injured limb twists with palms in opposite direction repeatedly and quickly, or giving affected part twists with ulnar side of thumb and radial side of index finger.

撮空理线 (cuō kōng lǐ xiàn) : 神志昏迷的危重病人两手无目的向空中抓物, 或手指不停捻动, 状若理线。

ซัวคงหลี่เสียน : มือไขว่คว้าอากาศ ผู้ป่วยอาการหนัก นอนหมดสติไม่รู้สึกรู้ตัว แต่สองมือกลับยกไขว่คว้าไปในอากาศอย่างไม่มีเป้าหมาย หรือนิ้วมือหมุนไปมาเหมือนปั่นเส้นด้าย

flocculation : the unconsciously critical patient's aimless movement of stretching

hands out or constantly entwisting fingers like twiddling threads.

หมวด d

大补大泻 (dà bǔ dà xiè) :手法较重，刺激量较大的针刺补泻操作方法。

ต้าบูต้าเซี่ย : การกระตุ้นเข็มแบบบำรุงและระบายอย่างแรง วิธีกระตุ้นเข็มโดยใช้ทั้งเทคนิคการเสริมบำรุงและระบายอย่างแรง

great supplementation and drainage : supplementation and drainage performed by forceful manipulations with stronger stimulation.

大肠传化糟粕 (dà cháng chuán huà zāo pò) : 大肠将糟粕经过燥化变成粪便，并传导排出体外。

ต้าฉางฉวนฮว่าจาวพอ : การลำเลียงกากอาหารของลำไส้ใหญ่ ลำไส้ใหญ่ทำให้กากอาหารแห้งกลายเป็นอุจจาระและขับถ่ายออกไป

dregs formation and transportation of large intestine : the large intestine dries the dregs into the stool and transports it out of body.

大肠湿热证 (dà cháng shī rè zhèng) : 大肠湿热，传导失司，表现以腹痛泻泄、便稠秽臭、下痢脓血、肛门灼热、舌红苔黄腻、脉滑数等为主的证候。

ต้าฉางซือเร่อเจิ้ง : กลุ่มอาการลำไส้ใหญ่อ่อนชื้น กลุ่มอาการที่เกิดจากลำไส้ใหญ่มีภาวะร้อนชื้น ทำให้การส่งผ่านกากอาหารเสียไป มีอาการแสดง คือ ปวดท้อง ท้องเสีย อุจจาระเหนียวมีกลิ่นเหม็น ถ่ายบิดเป็นมูกเลือด แสบร้อนที่ปากทวารหนัก ลิ้นแดงมีฝ้าเหลืองเหนียว ชีพจรลื่นและเร็ว

large intestinal dampness-heat syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when dampness-heat in the large intestine impedes its function of transmission, usually manifested by abdominal pain, diarrhea, discharge of thick, stinking, purulent or bloody stool, burning sensation of anus, red tongue with yellow and slimy coating, and rapid slippery pulse.

大肠液亏证 (dà cháng yè kuī zhèng) : 津液亏损，肠失濡润，表现以大便燥结、排便困难、舌干少津、脉弦细等为主的证候。

ต้าฉางเย่คุยเจิ้ง : กลุ่มอาการลำไส้ใหญ่ขาดสารน้ำ กลุ่มอาการที่เกิดจากการขาดสารน้ำมาหล่อเลี้ยงลำไส้ใหญ่ มีอาการแสดงคือ อุจจาระแห้งแข็ง ถ่ายยาก ปากแห้งลิ้นแห้ง ชีพจรตึงและเล็ก

large intestinal fluid deficiency syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when deficient fluid fails to nourish the large intestine, usually manifested by constipation, difficulty in defecation, dry mouth with scanty fluid, and string-like

and choppy pulse.

大肠主津 (dà cháng zhǔ jīn): 大肠在传导糟粕的同时, 能吸收其中多余的水液。

ต้าจางจู่จิน : ลำไส้ใหญ่กำกับการสร้างจิ้น โดยขณะที่ลำไส้ใหญ่ลำเลียงกากของเสียอยู่นั้นจะดูดซึมน้ำส่วนที่เกิน

large intestine governing fluid : at the same time of transporting dregs, the large intestine can absorb the extra water.

代脉 (dài mài): 脉来一止, 止有定数, 良久方还的脉象。

ไต้ม่าย :ชีพจรเต้นช้า มีจังหวะหยุดแน่นอน ลักษณะชีพจรที่มีการหยุดเป็นช่วงยาว ๆ มีจังหวะคงที่ในขณะเต้นช้า

intermittent pulse : a slow pulse, pausing at regular intervals and restoring after long suspension

带脉 (dài mài): 起于季肋, 斜向下行到带脉穴、五枢穴、维道穴, 横行腰腹, 绕身一周。

ไต้ม่าย : เส้นลมปราณใต้ เริ่มต้นจากชายโครง ผ่านเฉียงลงมาด้านหน้าผ่านจุดไต้ม่าย จุดอุชู จุดเหว่ยต้าอ้อมผ่านรอบเอวคล้ายเข็มขัด

belt vessel : it begins from hypochondria, and goes downward obliquely to *dai mai xue*, *wu shu xue* and *wei dao xue* to travel around the waist like a belt.

丹毒 (dān dú): 皮肤突然变红, 色如涂丹的表现。

ตันตุ้ : โรคไฟลามทุ่ง มีลักษณะผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีแดงเหมือนทาชาดอย่างกะทันหัน

erysipelas : a condition marked by suddenly reddened skin like being powdered with rouge.

单方 (dān fāng): 用单味药或简单的药味组成的方剂。

ตันฟาง : ตำรับยาเดี่ยว ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสุนัขชนิดเดียวหรือตัวยาง่าย ๆ

simple formula : a formula composed of single or simple medicinal.

单手进针法 (dān shǒu jìn zhēn fǎ): 单用刺手持针刺入腧穴的进针法。

ตันสัวจิ้นเจินฟา : วิธีแทงเข็มด้วยมือเดียว การแทงเข็มโดยใช้มือเพียงข้างเดียว

single-handed needle insertion : a needle insertion method that inserts the needle into acupoint using needling hand only.

丹田 (dān tián): 人体部位名。道教称人体有三丹田: 在两眉间者为上丹

田，在心下者为中丹田，在脐下者为下丹田。另，丹田也是针灸穴位名，腹部脐下的阴交、气海、石门、关元四个穴位都别称“丹田”。

ต้นเทียน : ตำแหน่งต้นเทียน คือตำแหน่งบนร่างกายบริเวณท้องน้อยได้ระคือ 3 ชุน โดยในลัทธิเต๋าได้กำหนดตำแหน่งต้นเทียนในร่างกายไว้ 3 แห่ง ได้แก่ ต้นเทียนบนอยู่บริเวณหว่างคิ้ว ต้นเทียนกลางอยู่บริเวณใต้หัวใจ และต้นเทียนล่างอยู่บริเวณใต้สะดือ ในส่วนของการฝังเข็ม-รมยา ต้นเทียนเป็นชื่อเรียกรวมของจุดฝังเข็มที่อยู่บริเวณใต้สะดือ ได้แก่ จุดอินเจียว (CV 7) ซี่ไห่ (CV 6) สือเหมิน (CV 5) และ กวนเหวียน (CV 4)

cinnabar field : a name used to describe certain parts of the body. Taoism holds that there are three cinnabar fields: the upper cinnabar field – the region between the eyebrows, the middle cinnabar field – the region inferior to the heart; and the lower cinnabar field – the region inferior to the umbilicus. In addition, it's also a name for acupoint. acupoints *yīn jiāo* (CV 7), *qì hǎi* (CV 6), *shí mén* (CV 5), and *guān yuán* (CV 4) are named as *dān tián* alternatively.

单行 (dān xíng) : 单用一味药治病。

ต้นสิง : ตำยาเดี่ยว การใช้ตำยาชนิดเดียวในการรักษาโรค

single application : using single herb to treat disease.

丹药 (dān yào) : 用汞及某些矿物药，在高温条件下经烧炼制成的不同结晶形状的无机化合物。

ต้นเฒ่า : ยาเม็ดเล็ก, เพลเลต ยาเตรียมของสารประกอบอนินทรีย์ในรูปผลึกต่าง ๆ ได้จากการนำปรอทหรือแร่ธาตุบางชนิดมาทำการหลอมภายใต้อุณหภูมิสูง

pellet : inorganic compound with various crystallized shapes made by clinkering mercury or other mineral medicines under high temperature.

胆为中清之腑 (dǎn wéi zhōng qīng zhī fǔ) : 胆具有贮存胆汁的生理功能。

ด้านเหรียญจิ้งจอกผู้ : ถู่น้ำดีเป็นอวัยวะผู้ที่ใสสะอาดบริสุทธิ์ หน้าที่ทางสรีรวิทยาของถู่น้ำดีคือการเก็บน้ำดี

gallbladder as fu-viscera with clear juice : the physiological function of the gallbladder in storing bile.

胆为中正之官 (dǎn wéi zhōng zhèng zhī guān) : 胆在决断事物时具有不偏不倚的特点。

ด้านเหรียญจิ้งจอกวน : ถู่น้ำดีดูจากราชการที่เที่ยงตรง เนื่องจากถู่น้ำดีมีจุดเด่นในด้านกาตัดสินใจที่ไม่เอนเอียง

gallbladder as *fu*-viscera with decisive character : the gallbladder is characterized with non-deviation judgment.

胆郁痰扰证 (dǎn yù tán rǎo zhèng) : 痰热内扰，胆郁失宣，表现以胆怯惊悸、烦躁失眠、眩晕呕恶、苔白腻。脉弦等为主的证候。

胆郁痰扰证 : กลุ่มอาการของถุงน้ำดีติดขัดจากเสมหะรบกวน เป็นกลุ่มอาการที่เกิดจากเสมหะรบกวนภายในรบกวนซึ่งของถุงน้ำดี มีอาการแสดงออกคือ ตกใจขวัญอ่อน กระสับกระส่ายนอนไม่หลับ วิงเวียนศีรษะ คลื่นไส้ อาเจียน ฝ้าลิ้นขาวเหนียว ชีพจรตึง

depressed gallbladder with harassing phlegm syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when endogenous disturbance of phlegm heat makes depressed gallbladder fail to disperse, usually manifested by timidity, susceptibility to fright, restlessness, insomnia, dizziness, nausea, vomiting, white slimy tongue coating, and string-like pulse.

胆主决断 (dǎn zhǔ jué duàn) : 胆在精神意识思维活动中，具有判断事物、做出决定的作用。

胆主决断 : ถุงน้ำดีกับการตัดสินใจ ในสถานะที่มีการพิจารณาเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อการตัดสินใจแล้วจะเป็นบทบาทของถุงน้ำดี

gallbladder governing decision-making : in the mental-psychological activities, the gallbladder functions in the judgment and decision-making.

淡白舌 (dàn bái shé) : 舌体颜色浅淡，白色偏多红色偏少的舌象。

淡白舌 : ลิ้นขาวซีด ตัวลิ้นมีสีซีดกว่าปกติ เป็นลักษณะของสีลิ้นที่มีสีขาวมากกว่าสีแดง

pale tongue : a tongue less red than normal and incline to have more white than red in color.

但寒不热 (dàn hán bù rè) : 病人只感觉寒冷，不感觉发热的表现。

但寒不热 : รู้สึกหนาวแต่ไม่มีไข้ การที่ผู้ป่วยรู้สึกหนาวเพียงอย่างเดียวโดยไม่มีไข้

chills without fever : the patient's subjective sensation of cold with no fever.

淡红舌 (dàn hóng shé) : 舌体颜色淡红润泽、白中透红的舌象。

淡红舌 : ลิ้นสีแดงอ่อน ตัวลิ้นมีสีแดงอ่อนและมีความชื้น

pale red tongue : a moist tongue pale red and white touch with red in color.

但热不寒 (dàn rè bù hán) : 病人只觉发热，不觉寒冷的表现。

但热不寒 : รู้สึกมีไข้แต่ไม่หนาว การที่ผู้ป่วยรู้สึกร้อนเพียงอย่างเดียวโดยไม่รู้สึกหนาว

fever without chills : the patient's subjective sensation of fever with no feeling of cold.

导引 (dǎo yǐn) : 按照一定规律和方法进行的肢体运动与呼吸吐纳相结合的防病保健方法。

เตาอิน : การออกกำลังกายแบบเตา วิธีหนึ่งในการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค โดยใช้ท่วงท่า การเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับการหายใจ บนพื้นฐานของหลักการและวิธีปฏิบัติที่แน่นอน

conduction exercise : a method that promotes health and prevents diseases by combining the special physical movements and breathing exercises based on certain principles and methods.

道地药材 (dào dì yào cái) : 特定产地的特定品种，且质量、疗效优良的中药材。

เต๋าดี้ยาไฉ : สมุนไพรเฉพาะพันธุ์ที่ปลูกได้เฉพาะถิ่น สมุนไพรที่มีคุณภาพและให้ผลการรักษาดี จากแหล่งปลูกที่เป็นต้นกำเนิด

authentic medicinal : genuine medicinal herbs produced at the original place with good quality and therapeutic effects.

盗汗 (dào hàn) : 入睡后汗出，醒时汗止的表现。

เด้าฮั่น : เหงื่อลักออก เหงื่อออกระหว่างนอนหลับ ตื่นแล้วไม่มีเหงื่อ

night sweating : sweating during sleep that ceases on awakening.

得气 (dé qì) : 患者对针刺产生的经气感应，有酸、麻、胀、重或触电样等感觉；或者行针者有针下沉紧的感觉。

เต๋อชี : การได้ชี อาการหรือความรู้สึกของผู้ป่วยที่เกิดจากการกระตุ้นชีในเส้นลมปราณด้วยการ ผิงเข็ม เช่น บวด ซา ฟองตึง หนัก หรือแม้แต่รู้สึกเหมือนถูกไฟฟ้าดูด ในส่วนของแพทย์ที่ผิงเข็ม จะรู้สึกตึงแน่นรอบ ๆ เข็ม

obtaining qi : refers to the patient's meridian *qi* irritabilities induced by puncturing, such as sourness, numbness, distension and heaviness, or even sensation likes an electric shock; or the practitioner's feeling of tenseness around the needle.

得神 (dé shén) : 精气充足，神气旺盛的表现。

เต๋อเสิน : มีเสิน การแสดงออกถึงภาวะจึงชีพริบูรณ์ ดูสดชื่นผ่องใส

presence of vitality : the state marked by exuberant essential *qi* and high spiritual *qi*.

灯火灸 (dēng huǒ jiǔ) : 用灯心草蘸油燃火在施术部位直接点灼的灸法。

เติงหัวจิ่ว : การรมยาโดยใช้ไส้เทียนปล้อง การรมยาวิธีหนึ่ง โดยใช้ไส้เทียนปล้อง (เติงซินเฉา) ขุด

น้ำมันพืช จุดไฟนำไปจี้โดยตรงที่ผิวหนัง

juncibustion : moxibustion performed by applying a direct quick momentary touch to the treated site with a piece of ignited oiled rush.

地图舌 (dì tú shé) : 舌苔不规则地大片剥落，边缘厚苔界限清楚，形似地图的舌象。

地图舌 : ฝ้าบนลิ้นมีลักษณะเหมือนแผนที่ ฝ้าที่ลอกหลุดจะเป็นแผ่นใหญ่ขนาดไม่แน่นอน แต่เห็นขอบชัดเจนเหมือนกับแผนที่

geographical tongue : a tongue with irregular shedding of the coating and distinct demarcation between the shed and unshed areas, shaped as a map.

点刺法 (diǎn cì fǎ) : 用锋利的针，在人体皮肤表面或关节周围、脊椎两旁，快速浅刺出血的针刺方法。

เตียนชือฝ่า : วิธีแทงเข็มตื้น การแทงเข็มวิธีหนึ่ง โดยใช้เข็มที่คมจิ้มตื้น ๆ ที่ผิวหนังอย่างรวดเร็ว เพื่อทำให้เกิดเลือดออก มักทำบริเวณรอบข้อ หรือข้างกระดูกสันหลัง

pricking method : a needling method that pricks rapidly and shallowly on the surface, around the joints, or lateral to the spine with sharp needle to cause bleeding.

电热针 (diàn rè zhēn) : 利用电流产生热效应以代替温针和火针的针灸仪器。

เตียนเร่อเจิน : เครื่องทำให้เข็มร้อนด้วยไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้าชนิดหนึ่งที่ใช้ร่วมกับการทำเข็ม ทำหน้าที่ให้ความร้อนแก่เข็มด้วยไฟฟ้า แทนการทำเข็มน้ำหรือเข็มไฟ

electro-thermic needle : an acupuncture device provides heating effect by electricity instead of warming needling and fire needling.

点穴法 (diǎn xué fǎ) : 手指着力于某一穴位，逐渐加力下压的一种以指代针的手法。

เตียนเชวี่ฝ่า : การกดจุดฝังเข็ม ทำการนวดแบบหนึ่ง ที่ใช้นิ้วมือกดตรงจุดฝังเข็มแทนการใช้เข็ม โดยการค่อย ๆ เพิ่มแรงกดคล้ายการแทงเข็ม

finger pointing manipulation : a manipulation that presses a certain point steadily with finger instead of needle.

电针疗法 (diàn zhēn liáo fǎ) : 在刺入人体腧穴的毫针上，用电针机通以微量低频脉冲电流，将电流刺激和针刺结合来治疗疾病的治疗方法。

เตียนเจินเหลียวฝ่า : การรักษาโดยการกระตุ้นเข็มด้วยไฟฟ้า การรักษาที่ใช้การฝังเข็มร่วมกับการกระตุ้นเข็มด้วยไฟฟ้า โดยปล่อยกระแสไฟฟ้าด้วยความถี่และความแรงต่ำผ่านเข็มที่ฝังไว้

electro-acupuncture therapy : a therapy that combines acupuncture with electrical stimulation by electrifying the inserted filiform needles with low frequency pulse current produced by electro-acupuncture device.

电针仪 (diàn zhēn yí) : 可以输出电流，利用电刺激代替手法刺激的一种仪器。

เตียนเจินอี : เครื่องกระตุ้นเข็มไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้าชนิดหนึ่งที่ปล่อยกระแสไฟฟ้าเพื่อกระตุ้นเข็มแทนการกระตุ้นด้วยมือ

electro-acupuncture device : a device that can output electricity to work as electrical stimulation instead of manipulations.

疔 (dīng) : 患部形小如粟，根深如钉，麻木发痒，顶白疼痛的疾病。

ติง : ฝีหัวลิ่ว ฝีชนิดหนึ่ง ขนาดเล็กเหมือนเม็ดข้าวสาร ยอดแหลมสีขาว รากฝังลึกจุดขุมที่ตอกไว้ มีอาการปวด ชาและคัน

boil : the disease that marked by small and deep-rooted affected part of the body with numb and itching sensation and pain on the white boil top.

酏剂 (dīng jì) : 中药用规定浓度的乙醇提取或溶而制成的澄清液体剂型。

ติงจี : ยาทิ้งเจอรู รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของเหลวใส ได้จากการละลายหรือสกัดยาจีนด้วยเอทานอลในความเข้มข้นที่กำหนด

tincture : a clear liquid preparation made by dissolving or extracting Chinese medicinal with ethanol of approved concentration.

錠剂 (dìng jì) : 中药细粉与适宜黏合剂 (或利用药材本身的黏性) 制成规定形状的固体剂型。

ติงจี : ยาอม รูปแบบยาเตรียมที่ได้จากการนำยาจีนที่บดเป็นผงละเอียดมาผสมกับสารยึดเกาะ (หรือใช้ความเหนียวของตัวเอง) มาเตรียมเป็นของแข็งในรูปร่างที่กำหนด

lozenge : a solid preparation form in a certain shape made by processing the powdered Chinese medicinal with proper adhesive (or by using the adhesiveness of medicinal itself).

动留针法 (dòng liú zhēn fǎ) : 留针状态下间断施以手法，行针后复留针。

ตังหลิวเจินฝ่า : การคาเข็มร่วมกับกระตุ้นเข็มเป็นระยะ ในระหว่างการคาเข็ม ให้ทำการกระตุ้นเข็มเป็นช่วง ๆ

needle retention with intermittent manipulations : manipulates intermittently with retaining needle and retain needle after the manipulations.

抖法 (dǒu fǎ) : 用双手或单手握住患者肢体远端，做小幅度的上下连续颤动，使关节产生疏松感的手法。

抖法 : การเขย่า หรือการสะบัด ทำแนวแบบหนึ่ง ที่ช่วยผ่อนคลายข้อต่อที่ยึดติด โดยการจับที่ส่วนปลายของแขนขาที่มีปัญหาด้วยสองมือหรือมือเดียว แล้วเขย่าขึ้นและลงในระยะเล็กน้อยอย่างต่อเนื่อง คล้ายการสะบัดผ้าหรือเชือก

shaking manipulation : a manipulation that loosens the joints by holding the distal part of the diseased limb with two hands or single hand, and shaking up and down continually at a small amplitude.

督脉 (dū mài) : 起于胞中，下出会阴，沿脊柱里边直向上行，至项后风府穴处进入颅内，络脑，并由项沿头部正中线，上行颠顶，沿前额正中，鼻柱正中，至上唇系带处。

ดูม่าย : เส้นลมปราณดู โดยเริ่มต้นจากมดลูกในสตรีเพศและช่องท้องน้อยในบุรุษเพศ แล้วผ่านออกมาบริเวณฝีเย็บ ผ่านไปทางด้านหลังขึ้นไปตามแนวกระดูกสันหลังสู่ศีรษะ และเชื่อมต่อสมองที่จุดเฟิงฝู (GV 16) จากนั้นผ่านต่อไปตามแนวเส้นกึ่งกลางศีรษะ ผ่านยอดกระหม่อม หน้าผาก สันจมูก ไปสิ้นสุดที่สายรังระหว่างริมฝีปากบนกับเหงือก

governor vessel (gv) : it begins from the uterus in women and lower abdomen in men and coming out from the perineum, it goes upward straightly in the spinal until to the brain at *feng fu* (GV 16) and connect with brain, it continues to go upward to the vertex around the middle line of the head and reaches to the upper frenum labiorum along with the middle part of the forehead and bridge of the nose.

毒性 (dú xìng) : 药物作用对人体的损害性。

ตู่ซิง : ความเป็นพิษของยาต่อร่างกาย

toxicity : damaging of drug to body.

短缩舌 (duǎn suō shé) : 舌体卷短、紧缩，不能伸长的舌象。

ตวนซวอเส่อ : ลิ้นสั้นหดรั้ง ตัวลิ้นหดม้วนรั้งอยู่ ทำให้แลบยาวออกมาไม่ได้

contracted tongue : a tongue that cannot be fully extended from the mouth and appears to be contracted.

煅法 (duàn fǎ) : 将药物直接放于适当的耐火容器内煅烧的一种方法。

ตวนฝ่า : การสาด โดยนำตัวยาวบนาขณะที่มีความร้อน แล้วใช้ความร้อนเผาด้วย

calcine method : an approach to burn the medicinal directly in a fire-resistant container.

兑入 (duì rù) : 另煎或烱化所取的药汁与其他煎煮液混匀后同服的方法。

ตุ๋นรู้ : การผสมยาให้เข้ากัน โดยนำน้ำยาที่แยกต้มหรือยาที่ขงละลายแล้วมาผสมกับยาอื่น ๆ รับประทาน
mix : mix the medical liquid gained by decocting separately or melting with the decoction of other medicinals before taking.

对症取穴 (duì zhèng qǔ xué) : 针对病人的症状选取相对应的腧穴。

ตุ๋นรู้จื่อช่วยเหลือ : การเลือกใช้จุดตามอาการ วิธีการเลือกจุดฝังเข็มแบบหนึ่ง โดยเลือกใช้จุดที่มีผลในการรักษาตามอาการของผู้ป่วย

symptomatic point selection : a method that selects points according to the symptoms of the patient.

对症治疗 (duì zhèng zhì liáo) : 针对病人的具体症状施以治疗。

ตุ๋นรู้จื่อเหลือยว : การรักษาตามอาการ การรักษาผู้ป่วยตามอาการที่ปรากฏ

symptom-centered treatment : treatment targeting at specific symptoms of the patient.

顿服 (dùn fú) : 药物一次服用。

ตุ๋นฝู : การรับประทานยาในหนึ่งวันให้หมดในครั้งเดียว

take in one single dose : to be taken all in one single dose.

顿咳 (dùn ké) : 咳声短促，阵阵发作，连续不断，咳后有鸡鸣样回声的表现。

ตุ๋นเขอ : ไอกรน เสียงไอสั้น กระชั้นเป็นพัก ๆ ต่อเนื่องไม่หยุด หลังเสียงไอจะมีเสียงสะท้อนกลับเหมือนเสียงร้องของไก่

whooping cough : paroxysmal onset of quick and short cough, followed by a long shrill and whooping inspiration.

多经取穴 (duō jīng qǔ xué) : 在多条经脉上选取腧穴。

ตุ๋นจิงจื่อช่วยเหลือ : การเลือกใช้จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณหลายเส้น

point selection from multiple meridians : a method that selects points from a couple of meridians.

หมวด e

呃逆 (è nì) : 气从咽喉上冲，发出声短而频，呃呃作响的冲击声。

呃逆 (è nì) : เสียงของลมออกจากลำคอที่พุ่งขึ้นเป็นระลอกสั้น ๆ และถี่

hiccup : upward reversion of stomach *qi* with an involuntary movement of the diaphragm, causing a characteristic sound.

恶色 (è sè) : 病人面色异常，枯槁晦暗。

อ้อเซ่อ : สีหน้าที่บ่งบอกอาการเจ็บป่วยที่รุนแรง ผู้ป่วยที่สีหน้าผิดปกติหมองคล้ำอับเฉา

malign complexion : abnormal, withered, and gloomy complexion of the patient.

耳聋 (ěr lóng) : 听力减退，甚至听觉丧失的表现。

เอ๋อหลง : หูหนวก การได้ยินเสียงลดลง หรือสูญเสียการได้ยินโดยสิ้นเชิง

deafness : degeneration or complete loss of the sense of hearing.

耳轮枯槁 (ěr lún kū gǎo) : 耳轮干枯菱缩的表现。

เอ๋อหลุนกุเกา : ขอบหูเหี่ยวแห้ง ลักษณะวงใบหูฝ่อลีบและเหี่ยวแห้ง

withered helix : a condition marked by withered and atrophic helix.

耳鸣 (ěr míng) : 自觉耳内鸣响的表现。

เอ๋อหมิง : มีเสียงดังในหู ความรู้สึกว่ามีเสียงดังอยู่ตลอดเวลา

tinnitus : subjective sensation of ringing in the ear.

耳压疗法 (ěr yā liáo fǎ) : 用胶布将中药王不留行籽等圆形小粒贴压于耳穴表面，在耳廓上按压以治疗疾病的方法。

เอ๋อเยาเหลียวฟา : วิธีการรักษาโดยการกดจุดที่ใบหู การรักษาโรควิธีหนึ่ง โดยใช้เมล็ดหัวขี้เหล็ก (สมุนไพรชนิดหนึ่ง) ติดที่จุดบนใบหู แล้วปิดทับด้วยเทปกา

auricular pressing therapy : a method that treats disease by pressing the seeds of *wáng bù liú xíng* (vaccaria seeds) which stick on auricular acupoints with rubberized fabric.

耳针疗法 (ěr zhēn liáo fǎ) : 以毫针、皮内针、艾灸、激光照射等，刺激耳廓特定腧穴以防治疾病的方法。

เอ๋อเจินเหลียวฟา : การฝังเข็มที่ใบหู วิธีการป้องกันและรักษาโรคโดยการกระตุ้นจุดเฉพาะบริเวณใบหู การกระตุ้นจุดใบหูมีหลายอย่าง ได้แก่ เข็มบาง เข็มสอดผิวหนัง การรมยา การใช้เลเซอร์ หรือวิธีการอื่น ๆ

ear acupuncture therapy : a method that prevents and treats disease by stimulating certain auricular points with filiform needles, intradermal needles, moxibustion, laser radiation and other apparatus.

หมวด f

发酵法 (fā jiào fǎ) : 经净制或处理后的药物，在一定的温度和湿度条件下，由于霉菌和酶的催化分解作用，使药物发泡、生衣的方法。

ฟาดิ้วผ่า : การหมักเพื่อให้เกิดฟองฟู โดยนำตัวยาคที่ล้างสะอาด หรือผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้นแล้ว ภายใต้อุณหภูมิและความชื้นที่เหมาะสม ใช้เชื้อรา หรือ เอนไซม์เร่งรัดในกระบวนการหมัก ทำให้ตัวยากเกิดฟองฟูขึ้นมา

fermenting method : an approach to foam and mildew the cleaned or processed medicinal via the catalytic decomposition of mould and enzyme with proper temperature and humidity.

发热 (fā rè) : 病人体温升高，或体温正常，全身或局部感觉发热的表现。

ฟาเรอ : รู้สึกร้อน หรือมีไข้ ภาวะที่อุณหภูมิในร่างกายผู้ป่วยสูงกว่าปกติ หรืออุณหภูมิร่างกายปกติ แต่รู้สึกตัวร้อน หรือรู้สึกร้อนเฉพาะบางตำแหน่ง

fever : elevation of the patient's body temperature above the normal, or normal body temperature but with subjective sensation of feverishness all over body or in the local parts of the body.

发芽法 (fā yá fǎ) : 将净选后的新鲜成熟的果实或种子，在一定的温度或湿度条件下，促使萌发幼芽的方法。

ฟายาผ่า : การกระตุ้นให้ผลแก่หรือเมล็ดเกิดการแตกหน่ออ่อน โดยนำผลแก่สดหรือเมล็ดที่ทำความสะอาดแล้ว ภายใต้อุณหภูมิและความชื้นที่เหมาะสม กระตุ้นให้เกิดการแตกหน่ออ่อน

sprouting method : an approach to promote the cleaned and selected fresh matured fruit or seed to sprout under proper temperature or humidity.

反关脉 (fǎn guān mài) : 脉搏跳动出现在寸口手腕背侧的脉象，属生理变异现象。

ฝันทวนมาย :ชีพจรไม่อยู่ที่ตำแหน่ง กลับไปอยู่ที่หลังมือ ชีพจรข้อมืออยู่ด้านหลังมือ แทนที่จะอยู่ในตำแหน่งด้านฝ่ามือเหมือนทั่วไป แต่ไม่ถือเป็นความผิดปกติ

pulse on the back of the wrist : an anatomical anomaly of the radial artery which makes the pulse beat felt on the back of the wrist.

反治 (fǎn zhì) : 又称为从治，指顺从病证外在假象而进行治疗，如寒因寒用。

ฝันท้อ : การรักษาด้วยวิธีตรงกันข้าม การรักษาโรคไปในทิศทางเดียวกันกับอาการที่แสดงออกมา

ภายนอก อันเป็นการเทียมของโรค เช่น อาการเย็นใช้ยาเย็น

paradoxical treatment : also called the yielding treatment, namely, treat the disease in line with the outer pseudo-manifestation, such as treating cold with cold drug.

方剂 (fāng jì) : 在辨证立法的基础上，根据组方原则和结构，选择适宜药物组合而成的药方和制剂。

ฟางจี : ตำรับยา ประกอบด้วยตัวยาที่เหมาะสมตามหลักการจำแนกกลุ่มอาการ เพื่อตั้งหลักเกณฑ์ในการรักษา (เป็นเงินลิ้ว) และหลักการและโครงสร้างของตำรับยา

formula : prescription and preparation composed of proper medicinals selected based on therapeutic methods with syndrome differentiation and in accordance with the principle and structure of composing formula.

方论 (fāng lùn) : 对方剂的名称、药物的组成配伍、功效主治、用量服法，及药味加减等的论述。

ฟางลุ่น : การอธิบายตำรับยา ประกอบด้วยชื่อตำรับยา ส่วนประกอบ การออกฤทธิ์ สรรพคุณ ขนาดยาและวิธีรับประทาน และการเพิ่มหรือลดขนาดยาในตำรับ

elaboration of formula : elaborating formula in terms of its name, composition, compatibility, function, indication, dosage, administration, and modification, etc.

飞法 (fēi fǎ) : 催气手法之一。针刺入腧穴一定深度后，用刺手的拇指和食指细捻搓针柄数次，然后张开两指，一搓一放，反复数次，就象飞鸟展翅一样。

เฟย์ฝ่า : การกระตุ้นเข็มแบบนกบิน วิธีหนึ่งในการกระตุ้นเข็มเพื่อการเร่งชี โดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้จับและหมุนด้ามเข็มตามและทวนเข็มนาฬิกาในองศาเล็ก ๆ สลับไปมาหลายครั้งติดกัน แล้วปล่อยเข็มลงนิ้วแยกออกจากกันอย่างรวดเร็ว ซึ่งมองดูคล้ายนกกางปีกบิน

wing-spreading method : a method that hastens the arrival of *qi* by repeated manipulations of holding the handle of the needle with thumb and index finger, rotating gently for several times, and then opening the fingers after inserting the needles inserting the needles into certain depth, which likes the bird spreads the wings.

飞腾八法 (fēi téng bā fǎ) : 针灸按时配穴法之一。以 5 天为一取穴周期，根据天干的时间属性选取八脉交会穴进行针灸治疗。

เฟย์เติงปาฝ่า : การฝังเข็มที่สัมพันธ์กับเวลาแบบหนึ่ง โดยใช้การคำนวณเวลาแบบเหียนกาน และเลือกใช้จุดปามาวยเจียวฮุ่ยเป็นหลัก การรักษาจะเลือกใช้จุดกลุ่มหนึ่งเป็นระยะเวลาประมาณ 5 วัน

method of eight flight : one of point combinations according to the time theory, it is a method of selecting confluence points of the eight vessels in accordance with the time nature of heavenly-stems, with 5 days as the points selection period.

肥胖 (féi pàng) : 形体臃肿，体重明显增加的表现。

肥胖 : รูปร่างอ้วน การที่ร่างกายอ้วนท้วน และมีน้ำหนักเพิ่มอย่างชัดเจน

overweight : fat and chubby body with apparent weight gain.

肺朝百脉 (fèi cháo bǎi mài) : 肺具有助心行血的生理功能，全身血液通过经脉会聚于肺，经肺的呼吸进行气体交换，再输布于全身。

ปeyer จาวไปมาย : หลอดเลือดทั้งหลายมีเส้นทางเข้าสู่ปอด ปอดมีหน้าที่ช่วยหัวใจให้เลือดไหลเวียนเลือดทั่วทั้งร่างกายจะไหลเวียนมารวมกันที่ปอด เมื่อปอดทำหน้าที่หายใจเข้า-ออก (ซึ่งมีการแลกเปลี่ยน) จากนั้นจึงกระจายไปทั่วร่างกาย

lung connecting all vessels : the physiological function of lung for assisting heart in blood promotion; the blood of the whole body converges at lung through vessels, and distributes to the whole body after gas exchange by respiration.

肺开窍于鼻 (fèi kāi qiào yú bí) : 肺的经脉与鼻相连，肺的生理功能与病理变化，可以由鼻反映出来。

ปeyer ไคเหี่ยวหุหรี : ปอดเปิดทวารที่จมูก เส้นลมปราณของปอดเชื่อมกับจมูก สรีระการทำงานและพยาธิสภาพของปอดจึงสะท้อนให้เห็นได้ที่จมูก

lung opening at nose : the meridian-vessels of lung connect with nose; the physiological function and pathological change of lung can be reflected from nose.

肺脾气虚证 (fèi pí qì xū zhèng) : 肺脾两脏气虚，表现以咳嗽气喘、腹胀便溏、舌淡苔白滑、脉虚等为主的证候。

ปeyer ผิซื่อหิเจ็ง : กลุ่มอาการซื่อของปอดและม้ามพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากซื่อของปอดและม้ามพร่อง มีอาการแสดงคือ ไอ หอบ ท้องอืด อุจจาระเหลว ลิ้นซีดมีฝ้าขาวลิ้น ซีพจรพร่องไม่มีแรง

spleen-lung qi deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when *qi* of the spleen and lung is deficient, usually manifested by cough, asthma, abdominal distention, loose stool, pale tongue with white slippery coating, and weak pulse.

肺气虚证 (fèi qì xū zhèng) : 肺气虚弱，卫外不固，表现以咳嗽无力、气短而喘、自汗声低、舌淡脉虚等为主的证候。

ปeyer ซื่อหิเจ็ง : กลุ่มอาการซื่อของปอดพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากซื่อของปอดอ่อนแอ ทำให้การปกป้องผิวหนังอ่อนลง มีอาการแสดงออกคือ ไม่มีแรงไอ หายใจสั้น หอบ เหงื่อออกเอง เสียงพูดค่อยๆ ลินซิด ซีพจรพร่องไม่มีแรง

lung qi deficiency syndrome/pattern : a pattern arising when lung *qi* is weak and fails to defend exteriorly, usually manifested by powerless cough, shortness of

breath, asthma, spontaneous sweating, feeble voice, pale tongue, and weak pulse.

肺肾气虚证 (fèi shèn qì xū zhèng) : 肺肾气虚，摄纳无权，表现以久病咳喘、呼多吸少。动则尤甚，舌淡紫脉弱等为主的证候。

เฟี้ยเซินชีชวีเจิ้ง : กลุ่มอาการชี่ของปอดและไตพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากชี่ของปอดและไตอ่อนแอ ทำให้หน้าที่ตั้งรังสีเสียไป มีอาการแสดงคือ ไอและหอบเรื่อวัง หายใจออกยาวกว่าหายใจเข้า อาการจะหนักขึ้นเมื่อเคลื่อนไหว ลิ้นสีม่วงซีด ชีพจรจุ่ม-พร่อง-ไม่มีแรง

lung-kidney qì deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when deficient qì of the lung and kidney fails to control and receive, usually manifested by chronic cough and asthma with prolonged exhalation aggravated on exertion, purplish tongue, and weak pulse.

肺肾阴虚证 (fèi shèn yīn xū zhèng) : 肺肾阴液亏虚，虚热内扰，表现以干咳少痰、腰酸遗精、骨蒸潮热、盗汗颧红、舌红少苔、脉细数等为主的证候。

เฟี้ยเซินอินชวีเจิ้ง : กลุ่มอาการอินของปอดและไตพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากอินและสารน้ำของปอดและไตอ่อนแอ ทำให้เกิดภาวะร้อนรบกวนภายในร่างกาย มีอาการแสดงคือ ไอแห้งมีเสมหะน้อย ปวดเมื่อยเอว น้ำกามเคลื่อนไหว ร้อนในกระดูก เหงื่อลักออก (แต่เย็น) โทนก้ามแดง ลิ้นแดงมีฝ้าน้อย ชีพจรเล็กและเร็ว

lung-kidney yīn deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when yīn fluid of the lung and the kidney is deficient with harassment of endogenous heat, usually manifested by unproductive cough with scanty expectoration, soreness of the lions, nocturnal emission, bone-steaming tidal fever, night sweats and flushed cheeks, red tongue with scanty coating, and rapid fine pulse.

肺司呼吸 (fèi sī hū xī) : 通过肺气的宣降运动，吸入自然界清气，呼出体内浊气的生理功能。

เฟี้ยชือฮูซี : ปอดกำกับการหายใจ ปอดมีหน้าที่กำหนดชี่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลมหายใจ ชี่ของปอดมีการเคลื่อนที่แผ่กระจายและมีทิศทางลงสู่เบื้องล่าง เมื่อหายใจเข้า (ชี่ของปอดลงล่าง) จะนำอากาศที่สะอาดเข้ามา และหายใจออก (ชี่ของปอดแผ่กระจาย) จะนำเอาชี่ที่ไม่สะอาดออกไป

lung governing respiration : the physiological function of lung in breathing in clear qì and breathing out turbid qì through dispersing-descending movement.

肺通调水道 (fèi tōng tiáo shuǐ dào) : 通过肺气的宣发、肃降，对体内水液的输布、运行和排泄起疏通和调节的作用。

เฟี้ยทงเถียวส่วยเต้า : ปอดกำกับการไหลเวียนของน้ำ การที่ชี่ของปอดมีการเคลื่อนที่แผ่กระจาย

และผลักดันให้ซั่งลงสู่เบื้องล่าง จะปรับให้น้ำในร่างกายเกิดการกระจายไหลเวียนและขับออก

lung regulating water-ways : through dispersing, down-sending and purification, lung functions in unblocking and regulating water-fluid distribution, transportation and discharge.

肺为华盖 (fèi wéi huá gài): 肺在五脏中位置最高，居于诸脏之上，称为华盖。

เพ็ญเหวี่ยงหัวไก่ : ปอดเหมือนหลังคาคลุมอวัยวะอื่น ๆ เนื่องจากในอวัยวะทั้ง 5 ตำแหน่งของปอดอยู่สูงสุด จึงได้ชื่อว่า ปอดเหมือนหลังคา

lung as canopy : lung is located highest in the five viscera, so named canopy.

肺为娇脏 (fèi wéi jiāo zàng): 肺居高位，外合皮毛，开窍于鼻，与天气直接相通，外邪侵袭均易犯肺而致病。

เพ็ญเหวี่ยงเจียวจั้ง : ปอดเป็นอวัยวะที่บอบบาง ตำแหน่งของปอดอยู่สูง ลัมพันรักับผิวหนังและเส้นขน เปิดทวารที่จมูก และเชื่อมต่อกับอากาศภายนอกโดยตรง เมื่อเสียซึ่งจากภายนอกเข้ามาสู่รุกรานจึงมักส่งผลต่อปอดได้ง่าย

lung as a delicate viscus : due to lung's high location, outward connecting to the skin, opening at nose, direct connecting with sky, lung is easily invaded by external evils.

肺为贮痰之器 (fèi wéi zhù tán zhī qì) : 肺气宣降输布水液，若宣降失常，水液代谢障碍，易见咳喘、痰多之症。

เพ็ญเหวี่ยงจู้ถ่านจื่อชี : ปอดเป็นอวัยวะที่เก็บเสมหะ เนื่องจากซั่งของปอดมีการเคลื่อนที่แผ่กระจายและมีทิศทางลงสู่เบื้องล่าง ทำให้น้ำมีการไหลเวียน หากการกระจายและลงล่างผิดปกติจะส่งผลต่อกระบวนการสร้างน้ำและลำเลียงน้ำ ทำให้เกิดอาการไอหอบ มีเสมหะมาก

lung as receptacle of phlegm : the lung *qi* governs water-fluid diffusing, down-sending and distributing; if disorderly in diffusing and down-sending, it could result in water-fluid metabolism disturbance to have the symptoms cough and much phlegm.

肺阴虚证 (fèi yīn xū zhèng): 肺阴亏虚，虚热内扰，表现以干咳少痰、痰粘不易咯出、潮热盗汗、舌红少津、脉细数等为主的证候。

เพ็ญอินซวีเจิ้ง : กลุ่มอาการอินของปอดพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากอินของปอดพร่อง ทำให้เกิดภาวะร้อนรบกวนภายในร่างกาย มีอาการแสดงคือ ไอแห้งไม่ค่อยมีเสมหะ เสมหะเหนียวยากไม่ค้อยออก ตัวร้อนเป็นพัก ๆ มีเหงื่อลักออก (ตัวร้อน) ลิ้นแดงค่อนข้างแห้ง ชีพจรเล็กและเร็ว

lung yin deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when lung *yin* is deficient with endogenous disturbance of deficiency heat, usually manifested by unproductive cough with scanty sputum, sticky sputum difficult to expectorate,

tidal fever, night sweating, red tongue with little fluid, and rapid fine pulse.

肺与大肠相表里 (fèi yǔ dà cháng xiāng biǎo lǐ) : 手太阴肺经与手阳明大肠经相互络属，脏腑相合，使得肺与大肠生理、病理的联系密切。

폐ຍຫຍຸ້ງຕໍ່າຈາງເຢີຍເປີຍຫຍຸ້ງ : ปอดและลำไส้ใหญ่มีความสัมพันธ์แบบเยี่ยวหลี่กัน เส้นลมปราณมือไท่อินปอดและเส้นลมปราณมือหยางหมิงลำไส้ใหญ่ มีความสัมพันธ์คู่ (สังกัดและเชื่อมสัมพันธ์) ต่อกัน ทำให้เป็นจึงผู้ต่อกัน ดังนั้นความเกี่ยวข้องในด้านสรีระและพยาธิสภาพย่อมมีผลต่อกันได้

lung and large intestine standing an exterior-interior relationship : lung meridian of hand *taiyin* and large intestine meridian of hand *yangming* connect together, and *zang-fu* organs link mutually. These contribute to the close relationship between lung and large intestine in physiology and pathology.

肺志为忧 (fèi zhì wéi yōu) : 忧易致肺气消耗；肺气虚时，人体对外来非良性刺激的耐受性下降，易产生悲忧的情绪变化。

ເປີຍຊື່ອເຫຍືອຍາວ : อารมณ์เศร้าเกี่ยวข้องกับปอด อารมณ์เศร้าจะสลายตัวของปอด เมื่อตัวของปอดพร่องหากถูกระทบทางอารมณ์จากภายนอก จะทำให้มีความทนทานลดลง จึงมักจะแสดงอารมณ์โศกเศร้าได้ง่าย

lung minds sorrow : sorrow easily consumes lung-*qi*; when lung-*qi* deficiency, decreasing toleration for external non-positive stimulus of the body easily leads to sorrow-grief.

肺主皮毛 (fèi zhǔ pí máo) : 皮毛依赖肺输布的精气以滋养和温煦；皮毛的散气与汗孔的开合也与肺之宣发功能关系密切。

ເປີຍຈຸ້ມຮີເມາ : ปอดกำกับผิวหนังและเส้นขน ผิวหนังและเส้นขนต้องอาศัยจิงชีที่ปอดกระจายมาหล่อเลี้ยง และทำให้เกิดความอบอุ่น การกระจายชีที่ผิวหนังและการเปิด-ปิดของต่อมเหงื่อจะสัมพันธ์กับการกระจายชีและการเคลื่อนไหวของรูเปิดของผิวหนังเป็นอย่างมาก

lung governing skin and (body) hair : skin and (body) hair depend on essence-*qi* distributed by lung for nourishment and warming; *qi* dispersing of skin and (body) hair and opening-closing of sweat pore are closely related to lung diffusing.

肺主气 (fèi zhǔ qì) : 肺具有主司、调节呼吸之气和主一身之气的生理功能。

ເປີຍຈຸ້ງຊີ : ปอดกำกับชี ปอดมีหน้าที่ควบคุมและปรับชีของการหายใจและชีทั้งหมดของร่างกาย

lung governing *qi* : the physiological function of lung in governing and regulating respiration *qi* and whole body *qi*.

肺主肃降 (fèi zhǔ sù jiàng) : 肺气具有清肃向下通降的运动形式，表现为吸

入清气，通调水道，下输津液，会聚血液的作用。

เพ็ญจุลเจียร : ปอดกำกับชี้ให้เคลื่อนลงสู่เบื้องล่าง รูปแบบการเคลื่อนไหวของซี่ปอดมีทิศทางลงสู่เบื้องล่างและชำระล้างให้เกิดความสะอาด โดยแสดงออกทางหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ การหายใจนำอากาศที่สะอาดเข้ามา กำกับทางเดินของน้ำ ทำให้จิ้นเยื่อไหลลงสู่ส่วนล่าง และทำให้เลือดไหลมารวมกัน

lung governing purification and down-sending : lung *qi* has the movement of purification and down-sending, manifested as functions in clear *qi* inspiration, water-way regulation, fluid-humor downward transportation and blood accumulation.

肺主宣发 (fèi zhǔ xuān fā) : 肺气具有向上升宣、向外布散的运动形式，表现为排出浊气，宣通皮毛，宣散卫气，输布津液与血液的作用。

เพ็ญจุลเจียรพา : ปอดกำกับการแผ่กระจายชี้ ซึ่งของปอดจะเคลื่อนที่ขึ้นเบื้องบนและแผ่กระจายออกสู่ภายนอก ซึ่งแสดงให้เห็นได้จากการหายใจออกนำอากาศที่ไม่สะอาดออกไป ช่วยให้การแผ่กระจายของเว่ยชี้และการไหลเวียนของจิ้นเยื่อและเลือดบริเวณผิวหนังเป็นไปได้

lung governing diffusion : lung *qi* has the movement of upward and outward ascending and diffusing, manifested as functions in turbid-*qi* discharge, skin dispersing-unblocking, nutrient-defense-aspect dispersing and blood-fluid distributing.

肺主治节 (fèi zhǔ zhì jié) : 肺气具有调节气机、呼吸、血行、津液运行的生理作用。

เพ็ญจุลเจียร : ปอดมีหน้าที่ควบคุมกำกับ ปอดมีหน้าที่ปรับชี้จี้ การหายใจ การไหลเวียนของเลือด และการไหลเวียนของจิ้นเยื่อ

lung governing management and regulation : the physiological function of lung *qi* in regulating *qi* movement, respiration, blood flow and fluid-humor circulation.

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

分服 (fēn fú) : 药物分多次服用。

เฟินฝู : การแบ่งยารับประทานในหนึ่งวันเป็นหลายครั้ง

take in several doses : to be taken separately in certain doses.

风关 (fēng guān) : 位于小儿食指第一节，掌指横纹至第二节横纹间。

เฟิงกวน : ตำแหน่งข้อแรกของนิ้วชี้เด็กเล็ก ตำแหน่งที่นิ้วชี้ตรงข้อนิ้วใกล้ฝ่ามือซึ่งอยู่ระหว่างรอยข้อต่อนิ้วข้อแรกและรอยข้อต่อกับฝ่ามือ

wind bar : the proximal segment of the children's index finger, between etacarpophalangeal cross striation and the second cross striation.

风寒犯肺证 (fēng hán fàn fèi zhèng) : 风寒侵袭，肺卫失宣，表现以咳嗽、痰

稀白、恶风寒、苔白、脉浮紧等为主的证候。

เพิงห่านฟั่นเฟย์เจิ้ง : กลุ่มอาการลมเย็นคุกคามปอด กลุ่มอาการที่เกิดจากลมเย็นเข้าสู่ปอดทำให้ปอดสูญเสียความสามารถในการกระจาย มีอาการแสดงออกคือ ไอ เสมหะมีสีขาวใส กล้ามเย้นลิ้นมีฝ้าขาว ชีพจรลอยและตึงแน่น

wind-cold assailing the lung syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when invasion of external wind-cold pathogens makes the lung fail to disperse, usually manifested by cough, thin and white sputum, aversion to wind-cold, white tongue coating, and floating tight pulse.

风气内动 (fēng qì nèi dòng) : 疾病发展过程中，阳盛或阴虚不能制阳，阳升无制，出现动摇、眩晕、抽搐等类似风动的病机变化。

เพิงชีเนี้ยต้ง : ลมเคลื่อนไหวยู่ภายในร่างกาย กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรค ในช่วงพัฒนาการของโรค เมื่อหยางมีมากหรืออินพร่องจนไม่สามารถควบคุมหยาง ทำให้หยางสูงขึ้นโดยปราศจากการควบคุม มีอาการลิ้นไหว วิงเวียน หรือเกร็งกระตุก และอาการอื่น ๆ ที่มีลักษณะเหมือนกับการเคลื่อนไหวของลม

wind stirring inside : the pathological change of *yang*-exuberance or *yin*-deficiency failing to inhibit *yang* and *yang* ascending without control during disease developmental process which leads to the wind-resembling signs and symptoms such as tremor, vertigo and dizziness, convulsion.

风热犯肺证 (fēng rè fàn fèi zhèng) : 风热侵袭，肺卫失宣，表现以咳嗽、发热微恶风、咽喉疼痛、舌尖红。苔薄黄。脉浮数等为主的证候。

เพิงเร่อฟั่นเฟย์เจิ้ง : กลุ่มอาการลมร้อนคุกคามปอด กลุ่มอาการที่เกิดจากลมร้อนเข้าสู่ปอดทำให้ปอดสูญเสียความสามารถในการกระจาย มีอาการแสดงออกคือ ไอ เป็นไข้ กล้ามเล็กน้อย เจ็บคอ ปลายลิ้นแดงมีฝ้าเหลืองบาง ชีพจรลอยและเร็ว

wind-heat invading the lung syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when invasion of external wind-heat pathogens makes the lung fail to disperse, usually manifested by cough, fever and slight aversion to wind, sore throat, reddened tip of the tongue with thin yellow coating, and rapid floating pulse.

风为百病之长 (fēng wéi bǎi bìng zhī zhǎng) : 风邪为外感病邪的先导，寒邪、湿邪、热邪、燥邪等病邪多依附于风邪而侵犯人体。

เพิงเหวยไปบั้งจื่อจาง : ลมเป็นบ่อเกิดแห่งโรค ปัจจัยก่อโรคมายนอก ได้แก่ ความเย็น ความชื้น ความร้อน และความแห้ง ล้วนอาศัยลมเป็นต้นนำพาเข้าสู่ร่างกาย

wind being primary pathogen : the wind pathogen is the guide of the external

diseases. The pathogens of coldness, dampness, heat and dryness which invade the human body are always along with the wind pathogen.

风邪 (fēng xié) : 具有轻扬开泄、善动不居等特性的外感病邪。

เพิงเสีย : ป้างัยก่อโรคจากภายนอกที่เกิดจากลม มีลักษณะเด่น คือ เบา ลอย เปิด ระบาย เคลื่อนไหวไม่หยุด

wind pathogen : an external pathogen characterized by ascending, dispersion, movements and non-motionlessness.

风性开泄 (fēng xìng kāi xiè) : 风邪致病常使人皮毛腠理疏泄开张，表现为汗出、恶风等症。

เพิงซึ่งไคเสีย : คุณสมบัติของลมทำให้รูขุมขนบนผิวหนังเปิดออก ลมซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรคมักจะทำให้ผิวหนังและรูขุมขนเปิดออก มีอาการแสดงคือ มีเหงื่อออก กลั้วลม

wind pathogen being characterized by opening-dispersing : the wind diseases commonly leads to the dispersion and opening of the skin-hair and the interstices, with the symptoms such as sweating and aversion to wind.

风性善行数变 (fēng xìng shàn xíng shuò biàn) : 风邪致病具有病位游移，发病迅速、变化无常的致病特性。

เพิงซึ่งซ่านสิงชั่วเปลี่ยน : คุณสมบัติของลมทำให้ตำแหน่งของโรคเปลี่ยนแปลงได้ ลมซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มักทำให้ตำแหน่งของโรคย้ายที่ได้ การเกิดโรคเร็ว และมีการเปลี่ยนแปลงที่ผิดปกติ

wind being mobile and changeable : the pathogenic characteristics of the wind diseases in the movable disease locations, the rapid morbidity and the changeable situation.

风性主动 (fēng xìng zhǔ dòng) : 风邪致病多具有抽搐、震颤、角弓反张等动摇不定的临床表现。

เพิงซึ่งจู้ตั้ง : คุณสมบัติของลมคือการเคลื่อนที่ ลมซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มักแสดงอาการทางคลินิกคือ ชักกระตุก อาการสั่น อาการเกร็งหลังแอ่น โยกเอนไป-มา

characteristic of wind being mobile : the flexuous clinical manifestation of the wind diseases mainly in convulsion, tremor, opisthotonos.

风淫证 (fēng yín zhèng) : 感受风邪，表现以恶风、发热、汗出、头身疼痛、皮肤瘙痒、脉浮等为主的证候。

เพิงอันแจ้ง : กลุ่มอาการเจ็บป่วยที่เกิดจากลมภายนอก กลุ่มอาการที่เกิดจากลมภายนอกมากกระทำต่อผิวหนังส่วนนอกชั้นต้นของร่างกาย มีอาการแสดงคือ กลั้วลม ตัวร้อน เหงื่อออก ปวดตาม

ศีรษะและร่างกาย ค้นตามผิวหนัง และชีพจรลอย

external wind syndrome/pattern : a pattern caused by invasion of external wind pathogen to the skin and meridians and collaterals, usually manifested by aversion to wind, fever, sweating, headache and pain throughout the body, pruritus, and floating pulse.

伏而后发 (fú ér hòu fā) : 感受邪气后，病邪在机体内潜伏一段时间，或在诱因的作用下，过时而发病。

ผู่เออร์ไฮ่ฟา : ปัจจัยก่อโรคจะก่อตัวแอบแฝงอยู่ภายในระยะหนึ่งแล้วจะกำเริบภายหลัง หลังจากที่ ได้รับปัจจัยก่อโรคแล้ว ปัจจัยก่อโรคจะก่อตัวแอบซ่อนอยู่ภายในระยะหนึ่ง แล้วเมื่อผ่านไประยะหนึ่งหรือมีปัจจัยอื่นมากระตุ้นก็จะแสดงอาการออกมา

onset of hidden pathogen : the appearance of symptoms after the long time of hidden pathogen or with certain inducer.

浮络 (fú luò) : 循行于人体浅表部位且常浮现的络脉，其作用为输布气血，濡养全身。

ฝู่ลั่ว : เส้นลั่วที่กระจายอยู่ในระดับผิวหนัง เส้นลั่วที่กระจายอยู่ในชั้นผิวของร่างกาย มีหน้าที่กระจายชีและเลือด และหล่อเลี้ยงทั่วร่างกาย

superficial collaterals : collaterals that distribute on the superficial layer of human body, and show up frequently, with the function of distributing *qi* and blood, and nourishing the whole body.

浮脉 (fú mài) : 脉位表浅，轻取即得，重按脉力稍减而不空虚的脉象。

ฝู่มา่ย : ชีพจรลอย ลักษณะชีพจรที่อยู่ชั้นตื้น ใช้นิ้วสัมผัสเพียงเบา ๆ ก็รู้สึกได้ แต่ถักกดแรงจะพบว่าความแรงของชีพจรลดลงบ้างแต่ไม่กลวง

floating pulse : a superficially located pulse that can be felt on light pressure and grows faint but not vacuous on hard pressure.

伏天灸 (fú tiān jiǔ) : 盛夏三伏天进行的灸法。

ฝู่เทียนจิ่ว : การรมยาในวันที่อากาศร้อนสุดในฤดูร้อน (ตามปฏิทินจีน)

moxibustion in dog days : moxibustion applied in the hottest days of summer.

服药食忌 (fú yào shí jì) : 服用中药期间对某些食物的禁忌，又称食忌，也即通常所说的忌口。

ฝู่ยา่ลื่อจี : อาหารต้องห้ามในระหว่างรับประทานยาจีน อาหารบางชนิดซึ่งควรหลีกเลี่ยงในระหว่าง

การรับประทานยาจีน หรือ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า อาหารแสลง (สื้อจี้ หรือ จี้ชั่ว)

dietary contraindication during medication : types of food that should be avoided during the period of medication, also known as dietary contraindication.

扶正解表剂 (fú zhèng jiě biǎo jì) : 以解表药与补益药为主配伍组成，治疗虚人外感的解表剂。

ผุ้เจิ้งเจี้ยเปี้ยวจี้ : ตำรับยาเสริมเจิ้งชีรักษากลุ่มอาการภายนอก ตำรับยาที่มีองค์ประกอบสำคัญเป็นตัวยารักษาอาการภายนอกและตัวยาบำรุงที่ใช้รักษาภาวะถูกพิษภัยจากภายนอกในผู้ที่มีร่างกายอ่อนแอ

healthy qi-supplementing exterior-releasing formula : any exterior-releasing formula that mainly consists of exterior-releasing and deficiency-tonifying medicinals for treating exterior pattern/syndrome of deficient patient.

扶正祛邪 (fú zhèng qū xié) : 扶助正气以祛除病邪的治疗原则。

ผุ้เจิ้งชวีเสี่ย : ประคองเจิ้งชีและขับเสี่ยชี่ หลักการรักษาโดยการช่วยเสริมประคองเจิ้งชีให้สามารถขจัดเสี่ยชี่ออกไปได้

strengthening vital qi to eliminate pathogen : the treating principle to strengthen the healthy qi to dispel the pathogen.

腐苔 (fǔ tāi) : 苔质疏松，颗粒粗大，边中皆厚，揩刮容易脱落，如豆腐渣堆积舌面的舌象。

ผุ้ไ้ : ฝ้าบนลิ้นมีลักษณะคล้ายเต้าหู้ ตัวฝ้าดูร่วนกระจาย มีความหยาบเป็นเม็ด ชูดออกง่ายเหมือนคราบเต้าหู้ที่กองอยู่บนผิวลิ้น

curdy fur : a loose tongue coating consisting of large coarse granules like bean dregs, thick margins and middle part, easy to wipe off.

复发 (fù fā) : 疾病初愈或缓解阶段，在某些诱因的作用下，引起疾病再度发作。

ฟูฟา : อาการของโรคเกิดซ้ำ โรคกำเริบ โดยกำเริบช่วงที่โรคเพิ่งหายดี หรือ บรรเทาแล้วได้รับปัจจัยกระตุ้นบางอย่าง ทำให้เกิดโรคแบบเดิมขึ้นอีก

recurrence : the recurrence of the disease under the certain inducer at the almost-recovered or alleviated stage.

หมวด g

肝藏血 (gān cáng xuè) : 肝具有贮藏血液和调节血量的生理功能。

กานฉางเซวี่ย : ตับกักเก็บเลือด ตับมีหน้าที่กักเก็บเลือด และปรับปริมาณเลือด

liver storing blood : the physiological function of the liver in storing blood and regulating blood volume.

肝胆湿热证 (gān dǎn shī rè zhèng) : 湿热内蕴，肝胆疏泄失常，表现以身目发黄、胁肋胀痛、纳呆厌油、舌红苔黄腻、脉弦滑数等为主的证候。

กานตันซือเร่เจ้ง : กลุ่มอาการร้อนชื้นของตับและถุงน้ำดี กลุ่มอาการที่เกิดจากภาวะร้อนชื้นสะสมภายในร่างกาย ทำให้ตับและถุงน้ำดีเสียความสามารถในการขับระบาย มีอาการแสดงคือ ตัวเหลือง ตาเหลือง ปวดแน่นชายโครง เบื่ออาหาร ไม่ชอบอาหารมัน ลิ้นแดงมีฝ้าเหลืองเหนียว ชีพจรตั้งลื่น และเร็ว

liver-gallbladder dampness heat syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when accumulation of dampness-heat leads to the abnormal free coursing of the liver and gallbladder, usually manifested by jaundice of the body and eyes, distending pain in hypochondriac regions, poor appetite with disliking of oil, red tongue with yellow slimy coating, and rapid slippery string-like pulse.

肝风内动证 (gān fēng nèi dòng zhèng) : 肝阳亢逆，表现以肢体抽搐、眩晕、震颤等为主的证候。

กานเฟิงเน่ย์ด่งเจ้ง : กลุ่มอาการลมตับภายในกำเริบ กลุ่มอาการที่เกิดจากหยางตับทำงานมากเกินไป ย้อนขึ้นเบื้องบน มีอาการแสดงคือ แขนขาเกร็งกระตุก วิงเวียนศีรษะ และสั่น

internal stirring of liver wind syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when the liver yang is hyperactive, usually manifested by limbs' spasm, dizziness and tremor.

肝火犯肺证 (gān huǒ fàn fèi zhèng) : 肝火炽盛，上逆犯肺，表现以胸胁灼痛、急躁易怒、咳嗽痰黄、舌红苔薄黄、脉弦数等为主的证候。

กานหัวฝั่นเฟย์เจ้ง : กลุ่มอาการไฟดับดุคคุมปอด กลุ่มอาการที่เกิดจากไฟของตับกำเริบขึ้นบนไปรบกวนปอด มีอาการแสดงคือ เจ็บร้อนที่หน้าอกหรือซี่ข้าง หงุดหงิด โกรธง่าย ใอมีเสมหะสีเหลือง ลิ้นแดงมีฝ้าเหลืองบาง ชีพจรตั้งและเร็ว

liver fire invading the lung syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when exuberant liver fire disturbs the lung, usually manifested by burning pain in the chest and hypochondriac region, irritability, irascibility, cough with yellow expectoration, red tongue with yellow thin coating, and rapid string-like pulse.

肝火上炎证 (gān huǒ shàng yán zhèng) : 肝火炽盛，气火上逆，表现以头痛烦躁、面红目赤、耳鸣胁痛、舌红苔黄、脉弦数等为主的证候。

การหัวข้างเอียงเงืง : กลุ่มอาการไฟตับลุกโชนขึ้นส่วนบน กลุ่มอาการที่เกิดจากไฟตับกำเริบลุกโชนขึ้นสู่ส่วนบนของร่างกาย มีอาการแสดงคือ ปวดศีรษะ กระสับกระส่าย หน้าแดงและตาแดง มีเสียงในหู ปวดชายโครง ลิ้นแดงมีฝ้าเหลือง ชีพจรตึงและเร็ว

liver fire flaming upward syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when the liver fire is exuberant and the *qi*-fire flames upward, usually manifested by headache, restlessness, flushed face and reddened eyes, tinnitus and hypochondriac pain, red tongue with yellow coating, and rapid string-like pulse.

肝开窍于目 (gān kāi qiào yú mù) : 肝的经脉上连目系，目的视物功能有赖于肝气疏泄和肝血的营养。肝的生理功能和病理变化，可由目反映出来。

การไคเขี่ยวยุหิมู : ตับเปิดทวารที่ตา เส้นลมปราณของตับขึ้นไปเชื่อมโยงที่ลูกตา ดังนั้นการมองเห็นจึงขึ้นกับการไหลเวียนของขี้ตับและการหล่อเลี้ยงจากเลือดของตับ ดวงตาจึงสะท้อนถึงการทำงานและพยาธิสภาพของตับ

liver opening at eye : liver meridian connects eye-system upwards, so vision function depends on the free coursing of the liver-*qi* and the nourishment of the liver-blood. Physiological functions and pathological changes can be observed through eyes.

干咳 (gān ké) : 咳嗽有声，无痰或少痰，不易咯出的表现。

กันเขอ : ไอแห้ง ไอเสียงดัง ไม่มีเสมหะหรือน้อย ขากออกยาก

dry cough : cough with an explosive noise, no or little expectoration hard to spit out.

肝肾同源 (gān shèn tóng yuán) : 又称精血同源。指肝藏血，肾藏精，精血既同源于水谷精微，又互滋互化的密切关系。

การเซินถงเหวียน : ตับและไตมีแหล่งกำเนิดเดียวกัน อีกนัยหนึ่งคือ สารจิงและเลือดมีแหล่งกำเนิดเดียวกัน ตับมีหน้าที่กักเก็บเลือดและไตมีหน้าที่กักเก็บสารจิง โดยสารจิงและเลือดมีจุดกำเนิดมาจากน้ำและสารอาหารต่าง ๆ และยังมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด สามารถแปรเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้

homogeny of liver and kidney : also called homogeny of essence and blood. The liver stores blood and kidney stores essence. Both of them originate from water-grain essence and stand an intimate mutual transforming and nourishing relationship.

肝肾阴虚证 (gān shèn yīn xū zhèng) : 肝肾阴液亏虚，虚热内扰，表现以腰酸、胸胁疼痛、眩晕耳鸣、遗精、骨蒸潮热、盗汗颧红、舌红少苔、脉细数等为主的证候。

การเซินอินซวีเจิง : กลุ่มอาการอินของตับและไตพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากอินและสารน้ำของตับและไตพร่อง ทำให้เกิดภาวะร้อนรบกวนภายในร่างกาย มีอาการแสดงคือ เมื่อยเอว ปวดเจ็บที่

ชายโครง เวียนศีรษะ มีเสียงในหู น้ำกามเคลื่อนไหว ร้อนในกระดูก เหงื่อลักออก (ตัวขึ้น) โหนก แก้มแดง ลิ้นแดง มีฝ้าเล็กน้อย ชีพจรเล็กและเร็ว

liver-kidney yin deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when insufficient *yin* fluid of the liver and kidney fails to nourish the related body constituents and organs, and gives rise to deficiency fire, usually manifested by soreness of the lumbus, chest and hypochondriac pain, dizziness, tinnitus, nocturnal emission, bone-steaming tidal fever, night sweating, flushed cheeks, red tongue with scanty coating, and rapid fine pulse

肝体阴用阳 (gān tǐ yīn yòng yáng) : 肝为藏血之脏，血属阴，肝体为阴；肝主疏泄，其气主升主动，性喜条达，其用为阳。

การถินเย่งหยาง : ตับเป็นอินแต่หน้าที่เป็นหยาง ตับเป็นอินเพราะทำหน้าที่กักเก็บเลือด ในทำนองเดียวกันตับยังทำหน้าที่กำกับการไหลเวียนของเลือดให้เคลื่อนที่ขึ้นบน ไม่อยู่นิ่ง และชอบความคล่องตัวไม่ติดขัด ซึ่งหน้าที่เหล่านี้มีลักษณะเป็นหยาง

liver being yin in substance and yang in function : liver is the viscus to store blood, which pertains to *yin*, so does liver. Liver governs free coursing and liver-*qi* governs ascending and moving with preference to freeing and unblocking, so liver is recognized as *yang* functionally.

肝胃不和证 (gān wèi bù hé zhèng) : 肝气郁结，胃失和降，表现以胃脘胸胁胀痛、嗳气吞酸、苔薄黄、脉弦等为主的证候。

การเว่ยปู้เหอเจิง : กลุ่มอาการตับและกระเพาะอาหารทำงานไม่สอดคล้องกัน กลุ่มอาการที่เกิดจากซึ่งของตับติดขัด ทำให้กระเพาะอาหารเสียหน้าที่ในการนำพาลงล่าง มีอาการแสดงคือ ปวดตึงแน่นที่บริเวณลิ้นปี่ ออ และชายโครง เรอเปรี้ยว ฝ้าลิ้นเหลืองบาง ชีพจรตึง

liver-stomach disharmony syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when stagnation of liver *qi* impairs the harmonious descending function of the stomach, usually manifested by epigastric, chest, and hypochondriac distending pain, belching and acid regurgitation, yellow thin tongue coating, and string-like pulse.

肝为刚脏 (gān wéi gāng zàng) : 刚，刚强、躁急之意。用以说明肝气的生理特性是主升、主动，病理特点是易亢、易逆。

การเหว่ยกั๊งจิ้ง : ตับเป็นอวัยวะที่เกิดภาวะแกร่งได้ง่าย คำว่า “กั๊ง” หมายถึง เข้มแข็งกระด้างหรือ รึบร้อน ไจ้ร้อน ใช้อธิบายลักษณะเฉพาะตัวของตับคือ มีทิศทางขึ้นบนและชอบเคลื่อนไหว โดยมีลักษณะเด่นทางพยาธิสภาพคือ แกร่งง่าย และทิศทางย้อนกลับง่าย

liver as unyielding viscus : the Chinese character “gang” means “firming and

vexation”. It indicates the physiological feature of liver as ascending & moving and the pathological feature of liver as being apt to be hyperactive and reversed.

肝为罢极之本 (gān wéi pí jí zhī běn) : 肝主筋，肢体关节运动，有赖于肝血的濡养。肝血足，则运动持久能耐受疲劳。

การเหวี่ยงฝี่จี้อเป็น : ตับควบคุมเอ็นในการเคลื่อนไหว ตับกำกับเอ็นและการเคลื่อนไหวของแขนขา และข้อ ซึ่งต้องอาศัยเลือดมาหล่อเลี้ยง หากเลือดตับบริบูรณ์การเคลื่อนไหวจะทำได้นาน ไม่อ่อนล้าง่าย

liver as root of recovery : liver governs tendons, the movements of limbs and joints rely on the nourishment of liver-blood. Sufficient liver blood ensures the persistent movement and tolerance of fatigue.

肝血虚证 (gān xuè xū zhèng) : 血液亏损，肝失濡养，表现以头晕眼花、视力减退、肢麻震颤，面睑爪甲舌色淡、脉细等为主的证候。

การเขวี้ยงขี้ใจ : กลุ่มอาการเลือดของตับพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากเลือดพร่อง ไม่สามารถหล่อเลี้ยงตับได้เพียงพอ มีอาการแสดงคือ เวียนศีรษะ ตาลาย สายตาถดถอย แขนขาชาและสั่น ใบหน้าเยื่อตาและเล็บซีด ลิ้นซีด ชีพจรเล็ก

liver blood deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when deficient blood fails to nourish the liver, usually manifested by dizziness, blurred vision, visual deterioration, numbness and trembling of extremities, pale complexion, eyelids, nails, and tongue, and fine pulse.

肝阳化风 (gān yáng huà fēng) : 肝肾阴虚，阴不制阳，肝阳亢逆而动风的病机变化。

การหยางชว้าเฟิง : หยางของตับแปรสภาพเป็นลม กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากอินของตับและไตพร่อง อินพร่องจนไม่สามารถควบคุมหยาง ทำให้หยางของตับย้อนขึ้นสูง เกิดเป็นลมเคลื่อนไหว

liver yang transforming into wind : the pathological change of *yin* failing to constrain *yang* and liver-*yang* hyperactivity resulting in wind stirring due to the liver-kidney *yin* deficiency.

肝阳上亢证 (gān yáng shàng kàng zhèng) : 肝肾阴虚，肝阳上亢，表现以眩晕耳鸣、头目胀痛、头重脚轻、腰膝酸软、舌红脉弦等为主的证候。

การหยางชว้างคังเจิ้ง : กลุ่มอาการหยางของตับแกร่งขึ้นสู่ส่วนบน กลุ่มอาการที่เกิดจากอินของตับและไตพร่อง ทำให้หยางตับแกร่งขึ้นสู่ส่วนบน มีอาการแสดงคือ วิงเวียนศีรษะ มีเสียงในหู ปวดตึงศีรษะและลูกตา ศีรษะหนักแต่เท้าเบา เอวและเข่าเมื่อยล้าอ่อนแรง ลิ้นแดง ชีพจรตึง

ascendant hyperactivity of liver yang syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when the *yin* deficiency of liver and kidney leads to the hyperactivity of

liver yang, usually manifested by dizziness, tinnitus, distending pain of the head and eyes, top-heavy, soreness and weakness of the waist and knees, red tongue, and string-like pulse.

肝阴虚证 (gān yīn xū zhèng) : 阴液亏损，虚热内扰，表现以头晕目涩、胁肋隐痛、五心烦热、舌红少苔、脉细数等为主的证候。

กานอินซูยี่เจิ้ง : กลุ่มอาการอินของตับพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากสารน้ำของอินพร่อง ทำให้เกิดความร้อนรบกวนภายใน มีอาการแสดงคือ เวียนศีรษะ ตาแห้ง ปวดหน่วงชายโครง ร้อนทั้งห้า (ร้อนในอก ฝ่ามือและฝ่าเท้า) ลิ้นแดง มีฝ้าเล็กน้อย ชีพจรเล็กและเร็ว

liver yin deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when deficient yin fluid causes endogenous disturbance of deficient fire, usually manifested by dizziness, dry eyes, hypochondriac dull pain, vexing heat in the chest, palms and soles, red tongue with scanty coating, and rapid fine pulse.

肝与胆相表里 (gān yǔ dǎn xiāng biǎo lǐ) : 足厥阴肝经与足少阳胆经相互络属，脏腑相合，使得肝与胆生理、病理的联系密切。

กานยู่ถ่านเซียงเปี่ยวหลี่ : ตับและถุงน้ำดีมีความสัมพันธ์แบบเปี่ยวหลี่ เส้นลมปราณเท้าจueyinอินตับและเส้นลมปราณเท้าshaoyangจueyin มีความสัมพันธ์คู่ (สังกัดและเชื่อมสัมพันธ์) ต่อกัน ทำให้เป็นจิ้งฝูที่คู่กัน ดังนั้นความเกี่ยวข้องในด้านสรีระและพยาธิสภาพย่อมมีผลต่อกันได้

liver and gallbladder standing an exterior-interior relationship : liver meridian of foot jueyin and gallbladder meridian of foot shaoyang connect together, and zang-fu organs link mutually. These contribute to the close relationship between liver and gallbladder in physiology and pathology.

肝郁脾虚证 (gān yù pí xū zhèng) : 肝失疏泄，脾失健运，表现以胸胁胀痛、腹胀便溏、脉弦等为主的证候。

กานยู่ฝี่ซูยี่เจิ้ง : กลุ่มอาการซี่ของตับติดขัดและม้ามพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากซี่ตับติดขัด ทำให้ม้ามเสียหน้าที่ในการลำเลียงและแปรสภาพ มีอาการแสดงคือ ปวดแน่นที่ทรวงอกและชายโครง ท้องอืด อุจจาระเหลว ชีพจรตึง

liver depression and spleen deficiency syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when depressed liver qi impairs the transporting and transforming function of the spleen, usually manifested by chest and hypochondriac distending pain, abdominal distension, loose stool, and string-like pulse.

肝郁气滞证 (gān yù qì zhì zhèng) : 肝失疏泄，气机郁滞，表现以情志抑郁、胸胁或少腹胀痛、脉弦等为主的证候。

กานยฺวี่ชีจื่อเจิ้ง : กลุ่มอาการซึ่งของตับติดขัด กลุ่มอาการที่เกิดจากตับเสียหน้าที่ในการขับระบาย และส่งผลให้การเคลื่อนของชีติดขัด มีอาการแสดงคือ อารมณ์เก็บกด ปวดแน่นทรวงอกและชายโครง หรือท้องน้อย ชีพจรตึง

liver depression and qi stagnation syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when the liver fails to course freely and results in stagnation of *qi* movement, usually manifested by depression, hypochondriac or lower abdominal distention or moving pain, and string-like pulse.

肝志为怒 (gān zhì wéi nù) : 怒易伤肝易致肝气亢逆；若肝失疏泄也易表现出心烦易怒的情绪变化。

กานจื่อเหวี่ยน : อารมณ์โกรธเกี่ยวข้องกับตับ อารมณ์โกรธมีผลเสียต่อดับ ส่งผลให้ตับแกร่งและย้อนกลับได้ง่าย กรณีที่ตับเสียหน้าที่ในการขับระบาย จะส่งผลให้เกิดอารมณ์เปลี่ยนแปลง เช่น โกรธง่าย กระสับกระส่าย

liver associating with anger : the anger easily harms the liver and causes the hyperactive and reversed liver-*qi*. If the liver is in the disorder of free course, emotional changes such as vexation and easy anger will occur.

肝主筋 (gān zhǔ jīn) : 筋指筋膜、肌腱。筋膜依赖肝血的滋养，才能强韧健壮。

กานจู่จิน : ตับกำกับเอ็น เอ็นในที่นี้ หมายถึง เยื่อหุ้มเอ็น เอ็นตรงส่วนปลายของกล้ามเนื้อ ซึ่งเอ็นเหล่านี้จำเป็นต้องมีเลือดของตับมาหล่อเลี้ยง เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นและแข็งแรง

liver governing tendons : tendon refers to tendon membranes and ligament which need liver-blood for nourishment to be strong and tenacious.

肝主升发 (gān zhǔ shēng fā) : 肝气具有上升、发散的生理特点，疏通畅达全身气机。

กานจู่เซิงฟา : ตับกำกับการลอยขึ้นและการกระจาย ชีของตับมีลักษณะเด่นคือ เคลื่อนที่ขึ้นบนและกระจาย เพื่อให้ชีทั่วร่างกายไหลเวียนอย่างอิสระและไม่ติดขัด

liver governing ascending and dredging : the physiological characteristics of the liver-*qi* in ascending and dispersing to free and unblock general *qi* movement.

肝主疏泄 (gān zhǔ shū xiè) : 肝具有疏通畅达全身气机，使之通而不滞，散而不郁的生理功能。

กานจู่ชู่เซี่ย : ตับควบคุมการกระจายและระบายของชี ตับมีหน้าที่กำกับให้ชีทั่วร่างกายไหลเวียนอิสระและไม่ติดขัด

liver governing free coursing : the physiological function of the liver in freeing and

unblocking the movement of the general body *qi* to avoid stagnation and depression.

膏肓 (gāo huāng) : 心之下，膈之上的部位。

เกาฮวง : บริเวณใต้หัวใจ เหนือกะบังลม หรือข้อจุดฝังเข็ม (BL43)

gao huang : the space which is below the heart and above the diaphragm.

膏摩 (gāo mó) : 将中药膏剂涂于体表一定部位，施以推拿按摩等手法，发挥推拿按摩和药物的综合治疗作用的治法。

เกาหม้อ : การนวดด้วยน้ำมัน การนวดรักษา โดยประยุกต์ใช้น้ำมันหรือขี้ผึ้งสมุนไพรนวดทาไปตามส่วนที่ปวด เป็นการเสริมผลการรักษาระหว่างการนวดและสมุนไพร

rubbing with ointment : a therapy that applies herbal ointment on the affected part, then does massage manipulations to create comprehensive treatment effect of tuina and herbs.

隔物灸 (gé wù jiǔ) : 艾炷与施灸部位皮肤之间衬隔物品的灸法。

เก้ออู่จิ่ว : การรมยาโดยมีวัสดุคั่น การรมยาโดยมีวัสดุคั่นระหว่างโครงกระดูกและผิวหนัง

indirect moxibustion : moxibustion performed by placing some insulating material between the moxa cone and the skin.

根结 (gēn jié) : “根”是经气始生的腧穴或部位，即四肢末端的井穴；“结”是经气归结的部位，即头、胸、腹部。根结指经气的所起与所归。

เก็นเจีย : ตำแหน่งที่จิงชีเริ่มต้นและคืนกลับ คำว่า “เก็น” หมายถึง จุดหรือตำแหน่งที่ชีของเส้นลมปราณนั้นเริ่มมี ซึ่งก็คือจุดจิงตามปลายนิ้วมือนิ้วเท้าตนเอง คำว่า “เจีย” หมายถึง ตำแหน่งที่จิงชีคืนกลับที่ตำแหน่งตรงศีรษะ ทรวงอก และท้อง

origins and junctions (starting and terminal point of a channel) : origins are the acupoints or positions where meridian *qi* begins from, i.e. well point located at the ending of four limbs. Junctions are the positions where meridian *qi* terminates, i.e. head, chest and abdomen. Origins and junctions indicate the origin and termination of meridian *qi*.

攻补兼施 (gōng bǔ jiān shī) : 采用攻邪与扶正并重的治疗原则。

กงบุเจียนชี : วิธีขับระบายและบำรุงไปพร้อมกัน หลักการรักษาโดยวิธีจัดเสียชีและเสริมแรงให้กับเจิงชีไปพร้อมกัน

elimination in combination : the treating principle to use pathogen-dispelling and vitality-strengthening together.

攻毒杀虫止痒药 (gōng dú shā chóng zhǐ yǎng yào): 包括攻毒药和杀虫止痒药。

กตู่ซางงจื่อหย่างเย้า : ยาขับพิษฆ่าพยาธิและระงับอาการคัน

detoxifying, worm-killing and itch-releasing medicinal : categorized into detoxifying medicinal and worm-killing and itch releasing medicinal.

攻毒药 (gōng dú yào): 以攻毒疗疮为主要作用的药物。

กตู่เย้า : ยาขับพิษ กลุ่มยาดับพิษ แก้พิษจากโรคฝี แผลมีหนองต่าง ๆ

detoxifying medicinal : a medicinal that removes toxicity and heals sore.

攻下药 (gōng xià yào): 泻下作用较强，并能清热泻火，主要用于大便秘结，实热积滞证的药物。

ก่งเจียเย้า : กลุ่มยาถ่ายระบายท้อง กลุ่มยาถ่ายที่มีฤทธิ์ค่อนข้างแรง มีสรรพคุณลดความร้อน และขับระบายไฟ ใช้รักษาโรคท้องผูกที่มีอาการร้อนแฉะ หรือของเสียตกค้าง

offensive purgative medicinal : a medicinal that has a potent purgative effect with the function of clearing heat and purging fire, mainly for constipation of excess heat accumulation pattern/syndrome.

骨度分寸法 (gǔ dù fēn cùn fǎ): 以体表骨节为主要标志，测量周身各部的大小、长短，并按照相应比例折算尺寸，定出分寸，审定腧穴定位的方法。

กู่ตู้เฟินซุนฝ่า : ซุนตามสัดส่วนของกระดูก วิธีการหาตำแหน่งของจุดฝังเข็มโดยการวัดระยะเป็น “ซุน” โดยระยะซุนในวิธีนี้ อ้างอิงจากการแบ่งระยะสัดส่วนของกระดูกของผู้ป่วยในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายเป็นเกณฑ์

bone proportional cun : the method to locate the acupuncture points with cun, converted according to relative ratio by using the patient's bones as main markers to measure the size and length of every part.

固崩止带剂 (gù bēng zhǐ dài jì): 以收敛止血、固涩止带药为主配伍组成，治疗妇人崩漏、带下等证的固涩剂。

กู่เบิงจื่อไดจี : ตำรับยารักษาภาวะตกเลือดและตกขาว ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัณฑ์ที่มีฤทธิ์ ผดสมาน ห้ามเลือด และระงับการตกขาว ใช้รักษาภาวะตกเลือดและตกขาวในสตรี

securing flooding and checking vaginal discharge formula : any securing and astringent formula that mainly consists of astringents, haemostatic medicinals, leucorrhea-securing and arresting medicinals for treating such diseases as metrorrhagia and metrostasis and excessive leukorrhea.

固表止汗剂 (gù biǎo zhǐ hàn jì) : 以收敛固涩药为主配伍组成，治疗自汗、盗汗等证的固涩剂。

กู่เปี่ยวจื่อฮั่นจี : ตำรับยาเสริมความต้านทานของผิวหนังระงับเหงื่อ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ฝาดสมานและทำให้ส่วนผิวชิดแน่น ใช้รักษากลุ่มอาการมีเหงื่อออกเองและมีเหงื่อลักออกเวลากลางคืน

securing the exterior to check sweating formula : any securing and astringent formula that mainly consists of securing medicinals and astringents for treating spontaneous sweating and night sweating.

固涩剂 (gù sè jì) : 以固涩药为主配伍组成，具有收敛固涩作用，治疗气、血、精、津液耗散滑脱等证的方剂。分为固表止汗剂、敛肺止咳剂、涩肠固脱剂、涩精止遗剂、固崩止带剂。

กู่เซ่อจี : ตำรับยาสมานและเหนียวรั้งสารคัดหลั่ง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์สมานและป้องกันการลื่นไหล มีสรรพคุณฝาดสมานและทำให้มันคง ใช้รักษากลุ่มอาการที่ เลือด สารจิง หรือน้ำและของเหลวเสียออกไปจากร่างกาย แบ่งเป็น ตำรับยาเสริมความต้านทานของผิวหนังเพื่อระงับเหงื่อ ตำรับยาสมานปอดเพื่อระงับไอ ตำรับยาสมานลำไส้แก้ท้องเสีย ตำรับยาสมานจิงเพื่อระงับการลื่นไหล ตำรับยาระงับการตกเลือดและตกขาว

securing and astringent formula : any formula that mainly consists of astringents, has the securing and astringent effect, and is used for arresting exhaustive discharges of *qi*, blood, essence and body fluid. It includes securing the exterior to check sweating formula, constraining the lung to suppress cough formula, astringing the intestine and checking prolapse formula, securing essence and reducing urination formula, and securing flooding and checking vaginal discharge formula.

刮柄法 (guā bǐng fǎ) : 催气手法之一。针刺入腧穴一定深度后，用指甲刮动针柄。

กวำบั้งฝำ : การเกาเข็ม วิธีการหนึ่งในการเร่งชี โดยผู้ฝังเข็มใช้เล็บเกาหรือขูดที่ด้ามเข็ม หลังการแทงเข็มลงไปตามความลึกที่ต้องการ

handle-scraping method : a method that hastens the arrival of *qi* by scraping the handle of the needle with nail after inserting the needle into certain depth.

刮痧 (guā shā) : 用器具 (牛角、玉石等) : 在皮肤相关部位刮拭，以疏通经络、活血化瘀的治法。

กวำซา : การขูด การรักษาโรควิธีหนึ่งในการแก้ไขเส้นลมปราณติดขัดและกระตุ้นเลือดเพื่อขจัด

เลือดคั่ง โดยการขูดไปและกลับตรงตำแหน่งที่สัมพันธ์กับโรค ด้วยเครื่องมือที่ทำจากเขาวัวหรือหยก
scraping : a therapy that unblocks the meridians and activates blood to remove blood stasis by scraping on relative parts with specific instruments made of ox horn and jade.

管针打入法 (guǎn zhēn dǎ rù fǎ) : 操作时先将毫针置入特制的管套中，放在所取穴位上，医者用手拍击露于管外的针柄，使针尖迅速刺入穴位，将管套抽出后再施行运针的方法。

ทวนเข็มตำรู้อา : **วิธีแทงเข็มผ่านหลอด** วิธีหนึ่งในการแทงเข็ม โดยการใส่เข็มลงในหลอดที่ทำขึ้นมาโดยเฉพาะ วางปลายท่อด้านปลายเข็มตรงจุดฝังเข็ม แล้วตีตามเข็มที่โผล่ออกมาทางปลายหลอดอีกด้านหนึ่ง ปลายเข็มจะแทงผ่านผิวหนังอย่างรวดเร็ว จากนั้นจึงเอาหลอดออก แล้วทำการฝังเข็มต่อจนเสร็จขั้นตอน

insertion of needle with tube : an insertion method that puts the needle into the specific tube and puts on the selected point, and then pats the handle of the needle out of the tube to insert the tip into the acupoint rapidly, after that, takes off the tube and do manipulations.

归挤法 (guī jǐ fǎ) : 以双手掌或双侧拇指施力于患处，对称用力向中间挤合的手法。

กุกจีฝ่า : การบีบรวบ ทำแนวแบบหนึ่ง โดยผู้ надаใช้ฝ่ามือหรือนิ้วหัวแม่มือ 2 ข้าง กดเค้นส่วนที่ขนาดพร้อมกักรวมเข้าหากัน

total squeezing manipulation : a manipulation that exerts forces on the affected part with palms or thumbs, and squeezes symmetrically to the middle.

归经 (guī jīng) : 药物作用的定位概念，即药物对机体部位的选择性作用。

กุกจิง : แนวคิดเกี่ยวกับตำแหน่งการออกฤทธิ์ของยา วิธีทางเดินของยาไปยังอวัยวะเป้าหมายโดยผ่านทางเส้นลมปราณ

channel tropism : it indicates the selective therapeutic effects of Chinese medicine on or mainly on certain viscera and certain meridians.

滚法 (gǔn fǎ) : 用手掌尺侧面的背部及掌指关节背侧突起处，在一定部位做来回翻掌、旋转的手法。

กุนฝ่า : การกลิ้ง ทำแนวแบบหนึ่ง ที่ใช้หลังมือด้านนิ้วก้อย หรือปุ่มกระดูกข้อต่อฝ่ามือกับนิ้วมือกลิ้งหรือพลิกไป-กลับ ไล้ไปบนส่วนที่ขนาด

rolling manipulation : a manipulation performed by turning and rotating the back of the ulnar side of the palm and the protuberance of metacarpophalangeal joints

over the patient's body surface back and forth continuously.

过劳 (guò láo) : 劳力、劳神、房劳等过度劳累形成的致病因素。

กัวเหลา : การตรากตรำทำงาน การออกแรงทำงานหนัก หรือการใช้สมองคิด หรือมีกิจกรรมทางเพศมากเกินไป เป็นสาเหตุให้เกิดโรคได้

overstrain : the pathogenic factors caused by excessive labor, spirit and sexual intercourse etc.

หมวด h

寒从中生 (hán cóng zhōng shēng) : 阳气虚衰，失于温煦气化，阴寒之邪弥漫的病机变化。

ห่านจงจงเซิง : หยางพร่องมากทำให้เกิดความเย็น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากหยางที่พร่องมากจนสูญเสียหน้าที่ให้ความอบอุ่นและเปลี่ยนรูปพลังงาน จนทำให้เกิดปัจจัยก่อโรคจากอื่นและความเย็น

endogenous cold formation : the pathological change of endogenous *yin*-cold diffusion due to *yang-qi* debilitation failing to warm and vaporize.

寒热往来 (hán rè wǎng lái) : 怕冷与发热交替发作的表现。

หันร่อหว่างไหล : สะบัดร้อนสะบัดหนาว มีอาการกั้วหนาวและมีไข้สลับกัน

alternating chills and fever : chills without fever and fever without chills occurring in alternating succession.

寒湿困脾证 (hán shī kùn pí zhèng) : 寒湿困阻，脾失温运，表现以纳呆腹胀、便溏身重、白带量多、体胖、舌淡苔白腻、脉濡缓等为主的证候。

ห่านซือคุ่นผี้เจิง : กลุ่มอาการเย็นชื้นคุกคามม้าม กลุ่มอาการที่เกิดจากม้ามถูกความหนาวชื้นอุดกั้นทำให้ม้ามสูญเสียความสามารถในการให้ความอบอุ่นและการทำงานตามปกติ มีอาการแสดงคือเบื่ออาหาร ท้องอืด อุจจาระเหลว หน้าเนื้อตัว ตกขาวมาก มักมีรูปร่างอ้วนจุ ลื่นซืดผ้าขาวเหนียวชีพจรลอยอ่อนและเต้นช้า

cold-dampness encumbering the spleen syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when encumbrances of cold-dampness makes spleen fail to warm and activate, usually manifested by poor appetite, abdominal distention, loose stool, heaviness sensation of the body, profuse discharge of leucorrhea, plump body, pale tongue with white slimy coating, and soggy relaxed pulse.

寒痰 (hán tán) : 色白清稀的痰液。

หานถาน : เสมหะเย็น เสมหะน้ำลายที่มีสีขาวใส

cold phlegm : white and thin phlegm.

寒下剂 (hán xià jì) : 以寒性泻下药为主配伍组成，治疗里热积滞实证的泻下剂。

หานเชียวจี : ตำรับยาเย็นระบายท้อง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีคุณสมบัติเย็น มีฤทธิ์ระบายท้อง ใช้รักษาอาการการแ่รงเกินจากภายในมีสิ่งคั่งค้างจนเกิดร้อน

cold purgative formula : any purgative formula mainly consists of cold-natured purgative medicinals for treating the pattern/syndrome of interior accumulation and stagnation of heat.

寒邪 (hán xié) : 具有寒冷、凝滞、收引等特性的外感病邪。

หานเสี่ย : ปัจจัยก่อโรคที่เกิดจากความเย็น ความเย็นเป็นปัจจัยภายนอกทำให้เกิดโรค มีลักษณะคือทำให้หนาวเย็น เกาะจับตัว รั้งเก็บ เป็นต้น

cold pathogen : an external pathogen characterized by cold, congealing and contracting.

寒性凝滞 (hán xìng níng zhì) : 寒邪致病易致气血凝闭阻滞不通，引起疼痛等临床表现。

หานชิงหนิงจื่อ : ความเย็นมีคุณสมบัติทำให้เกาะตัวและติดขัด เป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะเกาะจับตัว มักจะทำให้เลือดลมติดขัดไหลเวียนไม่สะดวกได้ง่าย จึงทำให้เกิดอาการปวดตามมา

cold having property of coagulation and stagnation : the cold disease is liable to the clinical manifestation such as congealing *qi*-blood, causing stagnation and pain.

寒性收引 (hán xìng shōu yǐn) : 寒邪致病具有气机收敛，腠理闭塞，经络筋脉收缩而挛急的特性。

หานชิงโซอิน : ความเย็นมีคุณสมบัติทำให้หดตัวตึงรั้ง ความเย็นซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะตึงเก็บ มักจะทำให้การขับเคลื่อนของซึ่งถูกตึงเก็บไว้ ทำให้รูขุมขนถูกปิดกั้น เส้นลมปราณและเส้นเอ็นต่าง ๆ ก็ะหดตัวเกร็งตึง

cold having property of contraction : the cold disease has the characteristics of contraction of *qi* movement, blockage of interstices and cramp of meridian-collateral and tendon-vessel.

寒易伤阳 (hán yì shāng yáng) : 寒邪致病易伤人阳气，表现为畏寒、肢冷等症状。

หानอ๊ี้ซ่างหยาง : ความเย็นมักจะทำลายหยางซึ่งได้ง่าย ความเย็นซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มักจะทำลายหยางซึ่งได้ง่าย ทำให้มีอาการกลัวหนาว มือเท้าเย็น

cold easily damaging yang-qi : the cold disease is liable to harm yang-qi, with the symptoms such as aversion to cold and cold limbs.

寒淫证 (hán yín zhèng) : 感受寒邪，表现以恶寒无汗、头身疼痛、鼻塞流涕、脉浮紧等为主的证候。

หานอินเจิง : กลุ่มอาการที่มีสาเหตุจากความเย็นภายนอก กลุ่มอาการที่เกิดจากความหนาวเย็นจากภายนอกมากระทบต่อร่างกาย มีอาการแสดงคือ กลัวหนาว ไม่มีเหงื่อ ปวดตามศีรษะและร่างกาย คัดจมูกน้ำมูกไหล ชีพจรตึงแน่น ลอย

external cold syndrome/pattern : a pattern caused by invasion of external cold pathogen, usually manifested by aversion to cold, anhidrosis, headache and pain throughout the body, snuffle, runny nose, and floating and tight pulse.

寒者热之 (hán zhě rè zhī) : 针对寒性的病证使用温热方药进行治疗的原则。

หานเจ้อร้อจื่อ : โรคเย็นใช้ยาร้อน หลักการรักษาโรคที่มีลักษณะเย็นให้ใช้ตำรับยาที่มีฤทธิ์อุ่นร้อน

heat : the treating principle to treat the cold with warming or heating herbs and formulas.

寒证 (hán zhèng) : 感受寒邪，或阳虚阴盛，机体功能活动衰退，表现以畏寒喜暖、面白肢冷、口淡不渴、尿清便溏。舌淡苔白、脉迟或紧等为主的证候。

หานเจิง : กลุ่มอาการเย็น กลุ่มอาการที่เกิดจากความเย็นภายนอกมากระทบ หรือเกิดจากภาวะหยางพร่องอินแกร่ง ทำให้สมรรถภาพการเคลื่อนไหวของร่างกายถดถอย มีอาการแสดงคือ กลัวหนาว ชอบอุ่น หนาวซีด เหน็บชาเย็น ปากจืดไม่อยากดื่มน้ำ ปัสสาวะใส ถ่ายเหลว ลิ้นซีดฝ้าขาว ชีพจรช้า หรือตึงแน่น

cold syndrome/pattern : a pattern attributable either to invasion of external cold pathogen or to yang deficiency with yin exuberance and hypoactivity of organs, characterized by intolerance or fear of cold with preference for heat, white complexion, cold limbs, bland taste in the mouth, absence of thirst, long voidings of clear urine, loose stool, pale tongue with white coating, and slow or tight pulse.

寒滞肝脉证 (hán zhì gān mài zhèng) : 寒邪侵袭，凝滞肝经，表现以少腹、前阴、巅顶等肝经经脉循行部位冷痛，苔白脉弦紧等为主的证候。

หานจื่อกานมายเจิง : กลุ่มอาการเส้นลมปราณตับติดขัดจากความเย็น กลุ่มอาการที่เส้นลมปราณตับติดขัดจากความเย็น มีอาการคือ รู้สึกปวดเย็น ๆ ตามแนวเส้นลมปราณตับ เช่น ท้องน้อย อวัยวะเพศกลางกระหม่อม ฝ้าขาว ชีพจรตึงแน่น

cold stagnation in liver meridian syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising

when invasion of cold pathogen stagnates in liver meridian, usually manifested by cold pain in the area where liver meridian runs through, such as the lower abdomen, testicles, and vertex, white coating, and string-like and tight pulse.

合剂 (hé jì) : 中药用水或其他溶剂，采用适宜的方法提取制成的口服液体剂型。单剂量包装者又称“口服液”。

เหงื่อ : ตำรับยาน้ำผสม รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของเหลวสำหรับรับประทาน เตรียมโดยสกัดยาจีนด้วยน้ำหรือตัวทำละลายอื่น ๆ ด้วยวิธีการที่เหมาะสม กรณีที่เป็นยาเตรียมขนาดรับประทานต่อวัน เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ยาน้ำสำหรับรับประทาน

mixture : an oral liquid medicine made by extracting Chinese medicinals in proper ways with water or solvents. the unit dose package also called oral liquid.

合穴 (hé xuè) : 五输穴的一种，为经气充盛，由此深入，进而汇合于脏腑之穴，多位于肘膝关节附近，恰像百川汇合入海，称为“合”。

เหงื่อ : จุดเหอ (จุดฝังเข็มเป็นหนึ่งในจุดอยู่) จุดที่อยู่ในเส้นลมปราณมีมากและอยู่ลึกเข้าไปในร่างกายเชื่อมถึงอวัยวะภายใน ตำแหน่งจุดจะอยู่ใกล้ข้อเข่าหรือข้อศอก เปรียบเหมือนแม่น้ำหลายสายไหลรวมกันออกสู่ทะเล

sea point : one of the five transport points, located proximately to the elbow and knee joints, where the meridian *qi* is abundant and goes deeper to converge in *zang-fu* organs. It's called sea point because it's like the rivers converging to the sea.

和解剂 (hé jiě jì) : 采用调和的方法，以解除少阳半表半里之邪、肝脾不和、肠胃失和的方剂。分为和解少阳剂、调和肝脾剂、调和肠胃剂。

เหงื่อ : ตำรับยาปรับสมดุล ตำรับยาที่อาศัยวิธีการรักษาด้วยการปรับประสานให้เข้ากัน โดยการขบขี้ยอกโรคในกลุ่มอาการทั้งภายนอกกับทั้งภายใน แก้ไขภาวะตับและม้ามไม่เข้ากัน ภาวะลำไส้และกระเพาะอาหารไม่เข้ากัน แบ่งเป็น ตำรับยาปรับสมดุลในเส้นลมปราณลำไส้ ทารับยาปรับสมดุลม้ามและตับ ตำรับยาปรับสมดุลกระเพาะอาหารและลำไส้

harmonizing and releasing formula : any formula that adopts the harmonizing method to expel pathogen in half-exterior half-interior lesser *yang*, liver-spleen disharmony, and intestine-stomach disharmony. It includes harmonizing lesser *yang* formula, harmonizing liver-spleen formula, and harmonizing intestine-stomach formula.

和解少阳剂 (hé jiě shào yáng jì) : 治疗外感热病，邪在少阳半表半里证的方剂。

เหอเจียเส้าหยางจี้ : ตำรับยาปรับสมดุลในเส้นลมปราณเส้าหยาง ตำรับยาที่รักษาโรคร้อนจากภายนอกที่เกิดเป็นกลุ่มอาการกึ่งภายนอกกึ่งภายใน

lesser yang harmonizing and releasing formula : any formula that treats exterior warm disease of lesser yang half-exterior half-interior pathogen.

和胃燥湿剂 (hé wèi zào shī jì) : 以温燥除湿药为主组成，治疗湿阻中焦，胃气不和等证的祛湿剂。

เหอเว่ยเจ้าซือจี้ : ตำรับยาปรับสมดุลและขจัดความชื้นในกระเพาะอาหาร ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ขจัดความชื้นทำให้แห้ง ใช้รักษาภาวะชื้นอุดกั้นในจิงเจียว ซึ่งของกระเพาะอาหารปั่นป่วน

stomach-harmonizing and dampness-drying formula : any dampness-dispelling formula that consists of warm-natured dampness-drying medicinals for treating dampness blocking in the middle energizer with disharmony of stomach *qi*.

黑苔 (hēi tāi) : 舌苔呈黑色的舌象。

เฮียไท : ลักษณะฝ้าที่ลิ้นมีสีดำ

black fur : a tongue coating black in color.

烘焙法 (hōng bèi fǎ) : 将净选或切制后的药物用文火加热，使之充分干燥的方法。

ฮงเบย์ฟา : การอบตัวยาให้แห้ง นำตัวยาที่ล้างสะอาดหรือหั่นเป็นชิ้นแล้ว ให้ความร้อนโดยใช้ไฟอ่อน ๆ จนกระทั่งตัวยาแห้งสนิท

baking method : an approach to bake the cleaned or sliced medicinal over a slow fire till it is completely dry.

洪脉 (hóng mài) : 脉体宽大，来盛去衰，如波涛汹涌的脉象。

หงมาย :ชีพจรใหญ่และมีพลัง ลักษณะของชีพจรลอยกว้างใหญ่ มาแรงไปอ่อน โดยจังหวะที่ขึ้นมา ล้มพับสั่นจะกระแทกแรง ในขณะที่จังหวะถอยจะเบาเหมือนกับคลื่นซัดฝั่ง

surging pulse : a pulse beating like dashing waves with big shape, forceful rising and gradual decline.

红舌 (hóng shé) : 舌体颜色偏红，多呈鲜红色的舌象。

หงเสอ : ลิ้นแดง ตัวลิ้นมีสีค่อนข้างแดง เป็นลักษณะสีแดงสดใส

red tongue : a tongue redder than normal, mostly in bright red.

候气 (hòu qì): 针刺不得气时，行针者采取留针或间歇运针以使得气的方法。

ໄໝ້ຮີ່ : การคาเข็มหรือกระตุ้นเข็มเป็นระยะ เพื่อเกิดความรู้สึกได้ **ໄໝ້ຮີ່** : วิธีการที่จะทำให้เกิดการได้ **ໄໝ້ຮີ່** : โดยการคาเข็มไว้แล้วกระตุ้นเข็มเป็นระยะ ในกรณีที่ทำการฝังเข็มแล้วผู้ป่วยไม่รู้สึกละ

awaiting qi : the method that obtains *qi* by retaining the needle or manipulating the needle intermittently when the patient fails to obtain *qi*.

厚苔 (hòu tāi): 不能透过舌苔见到舌底的舌象。

ໄໝ້ໄທ : ລິ້ນຝີພາດາ ລັກຊະນະທີ່ไม่สามารถมองเห็นผ่านฝ้าลงไปให้เห็นผิวลิ้นได้

thick fur : a tongue coating through which the underlying tongue surface is invisible.

后天之精 (hòu tiān zhī jīng): 人出生后，由肺吸入的清气、脾胃化生的水谷精气、脏腑功能所产生的精微物质所构成。

ໄໝ້ເຫີຍຈິວຈິງ : ສາຣຈຳເປັນ (ຈິງ) ທີ່ໄດ້ຮັບທັງຄລອດ ສາຣຈິງທີ່ໄດ້ມາໃນກາຍຫຼັງໂດຍໄດ້ຮັບຈາກ ການຫາຍໃຈເຂົ້າໄປ ເປັນສາຣາຫາຍທີ່ຜ່ານການຍ່ອຍດູດຊຶມຈາກການກິນຂອງມ້າມແລະກະເພາະອາຫາຍ ແລະສາຣຈິງທີ່ໄດ້ຈາກການກິນຂອງອົງວະຕ່າງ ໆ

acquired essence : after birth, it consists of the clear *qi* inhaled by the lung, the water-grain essence-*qi* transformed by spleen-stomach and essential substances generated by the viscera.

后下(hòu xià): 在其他药物煎成前 5 - 10 分钟时，投入煎煮的煎药法。

ໄໝ້ເຮັຍ : ໃສ່ຕົ້ມທີ່ຫຼັງ ວິທີຕົ້ມຍາໂດຍນຳຕົ້ມຢາເພາະມາໃສ່ຫຼັງຈາກຕົ້ມຕົ້ມຢາຊາດ ອື່ນ ໆ ໃນຕຳຮັບໃຫ້ ເດືອດແລ້ວ ປະມານ 5-10 ນາທີ

decoct later : add certain medicinals for boiling 5-10 minutes before the decoction of other medicinals is done.

呼吸补泻 (hū xī bǔ xiè): 病人呼气时进针，吸气时出针为补法；吸气时进针，呼气时出针为泻法。

ຮູ້ປຸ້ເຮັຍ : ການກະດຸ້ນເຂັ້ມແບບບຳຮຸ່ງຫຼືຮະບາຍທີ່ສັມພັນກັບຈິງຫວະການຫາຍໃຈເຂົ້າ-ອອກ ການເສຣີມ ບຳຮຸ່ງທຳໂດຍການແທງເຂັ້ມຜູ້ປ່າຍໃນໝູ່ນຫາຍໃຈອອກແລະຄອນເຂັ້ມໃນໝູ່ນຫາຍໃຈເຂົ້າ ສ່ວນການຮະບາຍ ທຳໂດຍການແທງເຂັ້ມໃນໝູ່ນຫາຍໃຈເຂົ້າແລະຄອນເຂັ້ມໃນໝູ່ນຫາຍໃຈອອກ

synchronicity with respiration for supplementation and drainage : supplementation is performed by inserting the needle while exhaling, and withdrawing the needle while inhaling; and drainage is performed by inserting the needle while inhaling, withdrawing the needle while exhaling.

花剥苔 (huā bō tāi) : 舌苔多处剥脱，剥落处无苔，余处斑驳残存少量舌苔的舌象。

ฮวาปอไท : ฝ้าที่ลิ้นหลุดลอกเป็นลายดวง ฝ้าบนลิ้นจะลอกออกหลายตำแหน่ง ตรงที่ลอกออกจะไม่มีฝ้า แลดูหลุดหายกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป

exfoliated fur : complete peeling of the tongue coating in multiple parts leaving an unsmooth tongue surface as if covered with regeneration of coating granules.

滑脉 (huá mài) : 往来流利，应指圆滑，如盘走珠的脉象。

หว่าม่าย : ชีพจรลื่น ลักษณะชีพจรที่เต้นราบรื่นไม่ติดขัด เมื่อใช้นิ้วสัมผัสจะรู้สึกเหมือนสัมผัสไข่มุก

slippery pulse : a pulse coming and going smoothly like beads rolling on a plate.

滑苔 (huá tāi) : 舌面水分过多，扪之湿而滑利，伸舌欲滴的舌象。

หว่าไท : ลิ้นมีฝ้าลื่น ผิวลิ้นจะเห็นมีความชุ่มชื้นมากเกินไป หากใช้มือลูบจะรู้สึกลื่นและเมื่อแลบลิ้นดูเหมือนน้ำจะหยด

slippery fur : a moist tongue coating with excessive fluid, which feels slippery.

化湿药 (huà shī yào) : 能化湿运脾，主要用于治疗湿阻脾胃证的药物。

ฮว่าชีอเย่า : ยาขับและสลายความชื้น กลุ่มยาที่มีสรรพคุณขับและสลายความชื้น ขับเคลื่อนกลไกการทำงานของม้าม ใช้รักษากลุ่มโรคม้ามและกระเพาะอาหารชื้นมากเกินไป

dampness-resolving medicinal : a medicinal that resolves dampness and strengthens spleen, mainly for eliminating pattern/syndrome of dampness obstruction in the stomach and spleen.

化痰药 (huà tán yào) : 能祛痰或消痰，治疗痰证的药物。

ฮว่าตันเย่า : ยาขับเสมหะ กลุ่มยาขับและละลายเสมหะ ใช้รักษากลุ่มโรคและอาการที่เกิดจากเสมหะ

phlegm-resolving medicinal : a medicinal that dispels or resolves phlegm for treating phlegm pattern/syndrome.

缓则治本 (huǎn zé zhì běn) : 病势缓和时，针对疾病的根本原因进行治疗。

หว่านเจ้อจื่อเป็น : อาการเจ็บป่วยเรื้อรัง ให้รักษาที่ต้นเหตุ ขณะที่โรคมีพัฒนาการเฉื่องช้า ให้รักษาที่สาเหตุรากฐานของโรค

root treatment in chronic case : if the manifestation disease is not in the emergency, treat the disease according to its root cause.

黄疸 (huáng dǎn) : 面部、目珠、皮肤、爪甲俱黄的表现。

หวงดำน : ดีซ่าน เกิดจากความผิดปกติของการขับน้ำดี มีอาการแสดงคือ ภาวะที่ใบหน้า ตา ผิวหนัง และเล็บเปลี่ยนเป็นสีเหลือง

jaundice : a condition marked by yellow discoloration of the face, eye, skin and nails.

黄苔 (huáng tāi) : 舌苔呈现黄色的舌象。有淡黄、深黄和焦黄之分。

หวงไท : ลิ้นมีฝ้าเหลือง ลักษณะฝ้าที่ลิ้นเป็นสีเหลือง มีเหลืองอ่อน เหลืองเข้มและเหลืองเกรียม

yellow fur : a tongue coating yellow in color, including yellowish, deep yellow and sallow.

灰苔 (huī tāi) : 舌苔呈浅黑色的舌象。

ฮุยไท : ลิ้นมีฝ้าสีเทา ลักษณะฝ้าที่ลิ้นเป็นสีดำอ่อน

gray fur : a tongue coating blackish in color.

回旋灸 (huí xuán jiǔ) : 艾卷点燃的一端与施灸部位的皮肤保持一定距离，向左向右方向移动、反复旋转的悬起灸。

หุยเวียนจิว : การรมยาแบบวนเป็นวง การรมยาโดยการเผาแท่งโถง รมอยู่เหนือผิวหนังในระยะคงที่ แล้วเคลื่อนวนเป็นวงเหนือบริเวณจุดที่รมยา

circling moxibustion : suspension moxibustion performed by keeping the ignited end of a moxa stick at a fixed distance above the skin, and moving it left-right and revolving repeatedly.

回阳救逆剂 (huí yáng jiù nì jì) : 以温热固脱药为主配伍组成，救治阳气将脱证的温里剂。

หุยหยางจิวนี้จี : ตำรับยาดึงหยางกลับคืนให้ฟื้นคืนชีพ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีรสอุ่นร้อนภายใน มีฤทธิ์ไม่ให้หยางหลุดออก ใช้รักษากลุ่มอาการหยางซื่อหลุดออก

restoring yang to save from collapse formula : any interior-warming formula that mainly consists of warm or hot-natured and yang restoring medicinals for treating and preventing the patient from collapsing and restoring yang.

昏睡露睛 (hūn shuì lù jīng) : 睡后眼睑未闭，眼珠外露的表现。

ฮุนซุ่ยลุจิง : นอนหลับตาโดยที่เปลือกตาปิดไม่สนิท ภาวะที่ผู้ป่วยนอนหลับโดยที่เปลือกตายังเปิดอยู่

sleeping with eyelid open : a condition marked by sleeping with eyelid open and the exposure of eyeball.

火候 (huǒ hòu) : 煎药时火力大小缓急的总称。

หัวไฮว : ระดับความแรงของไฟที่ใช้ต้มยา การเรียกขานระดับไฟอ่อนและไฟแรงที่ใช้ในการต้มยา

fire force : a general term for the strength and degree of heating while decocting.

火热证 (huǒ rè zhèng) : 感受火热邪毒，阳热内盛，表现以发热口渴、面红目赤、便秘尿黄、舌红苔黄、脉数等为主的证候。

หัวเร่เอ็ง : กลุ่มอาการที่เกิดจากความร้อนหรือไฟ กลุ่มอาการที่เกิดจากความร้อนพิษไฟจากภายนอกมากระทบ มีภาวะหยางร้อนแกร่งในร่างกาย มีอาการแสดงคือ ตัวร้อน กระหายน้ำ หน้าแดง ตาแดง ท้องผูก บัสสาวะเหลือง ลิ้นแดงผ้าเหลือง ชีพจรเร็ว

fire-heat syndrome/pattern : a pattern due either to invasion of external fire and heat pathogen or internally engendered heat, usually manifested by fever, thirst, flushed face, red eyes, constipation, yellow urine, reddened tongue with yellow coating, and rapid pulse.

活血化瘀药 (huó xuè huà yū yào) : 能通畅血行、消散瘀血，主化瘀血证的药物。

หัวเซวียฮั่วยวีเย่า : ยาละลายเลือดคั่งและช่วยให้เลือดหมุนเวียน กลุ่มยาขับและละลายเลือดคั่งหรือเลือดช้า ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดคั่งและอาการฟกช้ำจากเลือด

blood-activating and stasis-resolving medicinal : a medicinal that promotes blood flow and resolves blood stasis, mainly for treating blood stasis pattern/ syndrome.

活血剂 (huó xuè jì) : 以活血化瘀药为主配伍组成，治疗瘀血证的理血剂。

หัวเซวียจี : ตำรับยาเพิ่มการไหลเวียนเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์กระตุ้นเลือดสลายเลือดคั่ง ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดคั่ง

blood-activating formula : any blood-regulating formula that consists of blood-activating and stasis-resolving medicinal for treating blood stasis syndrome/pattern.

火针疗法 (huǒ zhēn liáo fǎ) : 将针在火上烧红后，快速刺入人体，以刺激腧穴治疗疾病的方法。

หัวเจินเหลี่ยวฝ่า : วิธีการรักษาด้วยการฝังเข็มฉีกรวดไฟ การกระตุ้นจุดโดยใช้เข็มฉีกรวดไฟจนร้อนแล้วแทงเข้าจุดอย่างรวดเร็ว

fire needling : a therapy that stimulates points by rapidly inserting a burned needle into the body.

หมวด j

饥不欲食 (jī bù yù shí) : 有饥饿感，但不想进食或进食不多的表现。

จีบูยู่ชี้อ : หิวแต่ไม่อยากจะรับประทานอาหาร มีความรู้สึกหิว แต่ไม่อยากจะรับประทานอาหารหรือ

รับประทานอาหารได้น้อย

hunger without desire for food : hungry sensation but with no desire for food intake or intake of small amount of food.

击打法 (jī dǎ fǎ) : 用拳、指或掌背，或用器械击打一定部位而治疗疾病的手法。

จีดำฝ่า : การตี ทาหนดที่ใช้กำมือ นิ้วมือ หลังมือ หรือเครื่องมือ ตีหรือเคาะไปตามส่วนที่หนด

striking manipulation : a manipulation that treats disease by beating the affected part with the fist, fingers, dorsal part of hand or an instrument.

肌肤甲错 (jī fū jiǎ cuò) : 皮肤干枯粗糙，状若鱼鳞的表现。

จีฟูเจี้ยซัว : ผิวหนังแห้งแตกเป็นเกล็ด ภาวะที่ผิวหนังแห้ง หยิบกร้าน และมีลักษณะเหมือนเกล็ดปลา

encrusted skin : a condition marked by dried, roughened and scaling skin.

疾病 (jí bìng) : 致病因素作用下，人体正常的生命活动被破坏，表现出临床症状和体征的病理状态。

จีบิง : โรค ลักษณะทางพยาธิสภาพที่แสดงอาการและสภาพร่างกายออกมา เนื่องจากได้รับปัจจัยก่อโรค ทำให้การทำกิจกรรมในชีวิตของคนเราผิดปกติ

disease : the pathological state of the clinical symptoms and signs when the destruction of the normal life activity under the influence of the pathogens.

疾病传变 (jí bìng chuán biàn) : 疾病在脏腑、经络组织中的转移和变化。

จีบิงจวนเปี่ยน : โรคเปลี่ยนแปลงและลุกลาม การเปลี่ยนแปลงและการแพร่กระจายของโรคระหว่างอวัยวะภายใน เส้นลมปราณ และเนื้อเยื่อ

disease transmission and transmutation : the disease transmission and transmutation in viscera, meridian-collateral tissues.

急则治标 (jí zé zhì biāo) : 标病急重时，则先治其标。

จีเจ้อจื้อเปียว : โรคเฉียบพลันและรุนแรงให้รักษาตามอาการก่อน โรคที่มีอาการหนักและเฉียบพลันให้รักษาอาการที่แสดงออก ณ ขณะนั้นก่อน

manifestation treatment in acute condition : if the manifestation disease is in the emergency, treat the symptoms first.

继发 (jì fā) : 在原发病的基础上所导致的新的疾病。

จีฟา : โรคแทรกซ้อน, โรคทุติยภูมิ โรคใหม่ที่เกิดมาจากการมีโรคปฐมภูมิเดิมเป็นพื้นฐาน

secondary onset : the new disease based on primary disease.

剂量 (jì liàng) : 中药的使用分量。主要指每味药的成人一日用量和方剂中每味药之间的比较分量，即相对剂量。

剂量 : ขนาดยาต่อวัน ปริมาณยาแต่ละชนิดที่ใช้ในผู้ใหญ่ต่อ 1 วัน หรือน้ำหนักของตัวยาแต่ละชนิดในตำรับยา

dosage : the measured quantity of a medicinal to be taken, referring to the daily amount of each medicinal for adult and quantity portion of each medicinal in the prescription, also known as relative dosage.

剂型 (jì xíng) : 将原料药加工制成适合于医疗或预防应用的形式。

剂型 : รูปแบบยา รูปแบบยาเตรียมต่าง ๆ ที่ได้จากการนำวัตถุดิบมาเตรียมเป็นยา เพื่อการรักษาหรือการป้องกันในทางการแพทย์

preparation form : form of a prepared crude medicine designed for medical treatment or preventive purpose.

夹持进针法 (jiá chí jìn zhēn fǎ) : 押手拇指、食指夹持针体下端，将针尖固定于皮肤表面部位，露出针尖 3~5mm，刺手持针柄，使针体垂直，对准穴位利用腕力快速刺入，然后再与押手配合刺入所需深度。

เฉียดจี้จิ้นเจินฝ่า : การแทงเข็มโดยการช่วยจับปลายเข็ม วิธีการแทงเข็มโดยใช้มือกดจับปลายเข็มด้วยนิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ โดยให้ปลายเข็มโผล่ออกมา 3-5 มิลลิเมตร แล้วมาวางจรดที่ผิวหนังตรงจุดฝังเข็ม ใช้มือเข็ม จับด้ามเข็มให้ได้จากกับผิวหนังแล้วแทงเข็มเข้าจุดอย่างรวดเร็วด้วยแรงจากข้อมือ จากนั้นดันเข็มลึกลงไปยังตำแหน่งที่ต้องการด้วยมือกด

hand-holding needle insertion : a needle insertion that the practitioner holds the bottom of the needle with the thumb and index finger by the pressing hand to fix the tip of the needle on the surface of the skin by exposing 3-5 mm of the tip, while holding the handle of the needle, keeping it perpendicularly to aim at the acupoint, and inserting rapidly with force from the wrist, and then inserting into required depth assisted by the pressing hand.

假神 (jiǎ shén) : 垂危病人精神暂时好转的假象。

เฉียดเสิน : เส้นเทียม อาการแสดงที่ดูดี แต่ไม่ตรงกับความจริงของโรค ในผู้ป่วยที่มีอาการหนักอยู่ ๆ กลับดูดีอย่างประหลาด อันเป็นอาการปลอม

false vitality : false and transient improvement in spirit in a critical case.

煎膏剂 (jiān gāo jì) : 中药加水煎煮，取煎煮液浓缩，加炼蜜或糖 (或转化糖) 制成的稠厚状半流体剂型。

เจียนเกาจี้ : ยาเพสต์ รูปแบบยาเตรียมสารสกัดเข้มข้นกึ่งเหลว เตรียมโดยต้มยาจีนด้วยน้ำ แล้วนำน้ำยาที่ต้มได้มาทำให้เข้มข้น เติมน้ำผึ้งที่เคี่ยวแล้ว หรือน้ำตาล (สารให้ความหวาน) ผสมให้เข้ากัน
decocted paste preparation : thick semi-fluid form made by decocting the Chinese medicinal with water first, then concentrating the decoction and adding honey, sugar or calorose .

见微知著 (jiàn wēi zhī zhù) : 观察机体某些局部细微的病变信息，测知整体的病变情况。

เจียนเว่ยจี้จู้ : การพยากรณ์โรคทั้งหมดจากการสังเกตอาการบางส่วน การทำนายการเปลี่ยนแปลงพยาธิสภาพของโรคโดยรวม จากการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพส่วนย่อยหรือเฉพาะที่ในร่างกายของผู้ป่วย

predicting the whole through observation of the parts : predicting the whole pathological changes via observing certain local subtle pathological changes of the body.

降气剂 (jiàng qì jì) : 以降逆下气药为主配伍组成，治疗气机上逆证的理气剂。

เจียงชีจี : ตำรับยาปรับชีให้เคลื่อนลงต่ำ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์พาชีที่ทวนขึ้นให้กลับลงมา ใช้รักษากลุ่มอาการชีทวนขึ้น

qi-desending formula : any *qi*-regulating formula that consists of adverse *qi*-descending medicinals for treating counterflow of *qi* movement pattern/ syndrome.

绛舌 (jiàng shé) : 舌体颜色深红的舌象。

เจียงเสอ : ตัวลิ้นมีสีแดงเข้ม

crimson tongue : a tongue with deep red in color.

交会穴 (jiāo huì xué) : 两条或两条以上经脉交会通过的特定穴，是经脉之间互通脉气的处所。

เจียวฮ่วยเววี่ย : จุดตัดกันของเส้นลมปราณ จุดพิเศษที่เส้นลมปราณสองเส้นหรือมากกว่ามาตัดพบปะกัน ทำให้ชีของเส้นลมปราณเหล่านั้นเชื่อมถึงกันได้

crossing points : specific points where two or more meridians intersect and meridians communicate with each other.

胶囊剂 (jiāo náng jì) : 将中药用适宜方法加工后，加入适宜辅料填充于空心胶囊或密封于软质囊材中的制剂。

เจียวหนังจี : ยาแคปซูล รูปแบบยาเตรียมที่ได้จากยาจีนที่ผ่านกระบวนการแปรรูปด้วยวิธีการที่เหมาะสม เติมสารปรุงแต่งที่เหมาะสม แล้วบรรจุลงในแคปซูลหรือวัสดุที่มีผนังห่อหุ้ม

capsule preparation : a preparation form made by filling or sealing properly prepared Chinese medicinal and accessories in the blank capsules or capsule wall material.

疔 (jiē) : 患部形小而圆，红肿热痛不甚，根浅、脓出即愈的疾病。

เจีย : ฝีมีหนอง มีรูปร่างเล็กกลม รากของฝีจะฝังไม่ลึกตรงบริเวณที่เป็น สีแดงเรื่อ ๆ บวม เป็นไข้ และรู้สึกเจ็บปวด เมื่อหนองไหลออกสามารถหายได้เอง

furuncle : the disease that marked by small and round and shallow-rooted affected part of the body with minor red, swollen, fever and painful sensation. It will be healed immediately after the evacuation of pus.

结脉 (jié mài) : 脉来缓慢，时而一止，止无定数的脉象。

เจียมาย : ชีพจรที่เต้นช้ามีจังหวะหยุดไม่แน่นอน ลักษณะชีพจรที่มีการหยุดในขณะเต้นช้า จังหวะหยุดไม่แน่นอน

bound pulse : a moderate pulse, pausing at irregular intervals.

解表剂 (jiě biǎo jì) : 以解表药为主配伍组成，具有发汗、解肌、透疹等作用，主治表证方剂。分为辛温解表剂、辛凉解表剂、扶正解表剂。

เจียเปียวจี้ : ตำรับยารักษาอาการภายนอก ตำรับยาที่มีตัวยารักษาอาการภายนอกเป็นองค์ประกอบสำคัญ มีสรรพคุณขับเหงื่อ ขับปัสสาวะก่อโรคให้ออกจากผิวหนังและกล้ามเนื้อ กระตุ้นให้ตุ่มออก เป็นต้น ตำรับยากลุ่มนี้แบ่งเป็น ตำรับยารักษาอาการภายนอกที่มีรสเผ็ดอุ่น ตำรับยารักษาอาการภายนอกที่มีรสเผ็ดเย็น และตำรับยาเสริมเจิงซึ่งรักษาอาการภายนอก

exterior-releasing formula : any formula that mainly consists of exterior-releasing medicinals, has the effect of promoting sweating, releasing flesh and outthrusting rashes, and is used for treating exterior syndromes/ patterns. It includes pungent-warm exterior-releasing formula, pungent-cool exterior-releasing formula, and healthy qi-reinforcing exterior-releasing formula.

解表清里剂 (jiě biǎo qīng lǐ jì) : 以解表与清里药为主配伍组成，治疗外有表邪内有里热证的表里双解剂。

เจียเปียวชิงหลี่จี้ : ตำรับยารักษาอาการภายนอกและดับร้อนภายใน ตำรับยาที่มีองค์ประกอบสำคัญเป็นตัวยารักษาอาการภายนอกและดับร้อนภายใน เป็นตำรับยารักษาทั้งกลุ่มอาการภายนอกและภายใน ใช้รักษาภาวะที่ปัสสาวะก่อโรคอยู่ที่ส่วนภายนอกในขณะที่ภายในเกิดภาวะร้อน

exterior-releasing and interior-clearing formula : any exterior-interior-releasing formula that mainly consists of exterior-releasing and interior-clearing medicinals

for treating internal-heat pattern/syndrome with exterior pathogen.

解表温里剂 (jiě biǎo wēn lǐ jì) : 以解表与温里药为主配伍组成，治疗外有表邪内有里寒证的表里双解剂。

เจียเปี่ยวเวินหลี่จี : ตำรับยารักษากลุ่มอาการภายนอกและอุ่นภายใน ตำรับยาที่มีองค์ประกอบสำคัญเป็นตัวยารักษากลุ่มอาการภายนอกและอบอุ่นภายใน เป็นตำรับยารักษาทั้งกลุ่มอาการภายนอกและภายใน ใช้รักษาภาวะที่ปัจจัยก่อโรคอยู่ในส่วนภายนอกในขณะที่ภายในเกิดภาวะหนาว

exterior-releasing and interior-warming formula : any exterior-interior-releasing formula that mainly consists of exterior-releasing and interior-warming medicinals for treating internal-cold pattern/syndrome with exterior pathogen.

解表通里剂 (jiě biǎo tōng lǐ jì) : 以解表与通里药为主配伍组成，治疗外有表邪内有脏腑实证的表里双解剂。

เจียเปี่ยวทงหลี่จี : ตำรับยารักษากลุ่มอาการภายนอกและทำให้ภายในโล่ง ตำรับยาที่มีองค์ประกอบสำคัญเป็นตัวยารักษากลุ่มอาการภายนอกและทำให้ภายในโล่ง เป็นตำรับยารักษาทั้งกลุ่มอาการภายนอกและภายใน ใช้รักษาภาวะที่ปัจจัยก่อโรคอยู่ภายนอกและภายในเกิดภาวะแกร่งเกิน

exterior-releasing and interior-unblocking formula : any exterior-interior-releasing formula that mainly consists of exterior-releasing and interior-unblocking medicinals for treating visceral excess pattern/ syndrome with exterior pathogen.

解表药 (jiě biǎo yào) : 能发散表邪，解除表证的药物。

เจียเปี่ยวเย่า : ยารักษากลุ่มอาการภายนอก ยาที่มีสรรพคุณขับกระจาย ขจัดสาเหตุก่อโรคที่ส่วนนอกของร่างกาย รักษาและบรรเทาอาการของกลุ่มอาการส่วนนอก

exterior-releasing medicinal : a medicinal that dispels external pathogen and releases exterior pattern/syndrome.

津枯血燥 (jīn kū xuè zào) : 津液亏乏枯竭致血燥虚热内生，或血燥生风的病机变化。

จินคุเชวี่เจ้า : สารน้ำแห้งทำให้เลือดข้น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากสารน้ำขาดพร่องเหือดแห้ง ทำให้เลือดแห้งจนเกิดความร้อนพร่องขึ้นภายใน หรือ เลือดแห้งจนทำให้เกิดลม

fluid depletion of causing blood dryness : the pathological change of the blood dryness with the endogenous heat or the endogenous wind due to blood dryness.

津伤化燥 (jīn shāng huà zào) : 津液耗伤，脏腑组织器官失其濡润，出现干燥枯涩的病机变化。

จินซางฮว่าเจ้า : สารน้ำถูกทำลายแปรเปลี่ยนเป็นความแห้ง เมื่อสารน้ำถูกทำลายทำลายไป ทำให้อวัยวะเนื้อเยื่อ และอวัยวะภายในขาดความชุ่มชื้น เกิดกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรค ลักษณะแห้งผกขึ้น
fluid injury transforming into dryness : the pathological change of dryness and dullness due to the damage and the consumption of the body fluid which leads to the lacking of the nourishment in tissues, organs and orifices.

金水相生法 (jīn shuǐ xiāng shēng fǎ) : 滋补肺肾阴虚的治疗方法，适用于肺肾阴虚证。

จินส่วยเซียงเซิงฝ่า : วิธีการเสริมธาตุทองและธาตุน้ำไปพร้อม ๆ กัน (เสริมบำรุงปอดและไตไปพร้อมกัน) วิธีการรักษาด้วยการบำรุงอินของปอดและไต ใช้กรณีที่มีอินของปอดและไตพร่อง

mutual promotion of metal and water : a therapeutic method to treat lung and kidney yin deficiency by replenishing lung (pertaining to metal) and kidney yin (pertaining to water).

津血同源 (jīn xuè tóng yuán) : 津液和血液都源于水谷精气。二者相互滋生和转化。

จินซวี่ยงเหียน : สารน้ำและเลือดมาจากแหล่งกำเนิดเดียวกัน สารน้ำและเลือดมาจากสารอาหารที่ดูดซึมเข้าไป โดยทั้งสองสามารถสร้างและแปรเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้

homogeny of fluid and blood : both the fluid-humor and the blood originate from water-grain essence-qi, transforming into and nourishing each other.

津液 (jīn yè) : 津与液的合称，指人体的正常水液，包括各脏腑组织器官的内在液体及正常的分泌液。

จินเย่ : สารน้ำและของเหลวในร่างกาย ประกอบด้วยของเหลวและสารคัดหลั่งที่ปกติ ซึ่งอยู่ภายในอวัยวะเนื้อเยื่อต่าง ๆ

fluid-humor : a collective term of fluid and humor refers to the normal water fluid of human, including inner fluid and normal secretion of the viscera, the tissues and the organs.

津液辨证 (jīn yè biàn zhèng) : 以津液的生理、病理特点，探求证候性质的辨证方法。

จินเย่เปี่ยนเจิ้ง : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการโรคตามการเปลี่ยนแปลงของจินเย่ การวินิจฉัยโรคโดยแยกกลุ่มอาการตามลักษณะทางกายภาพและพยาธิวิทยาของจินเย่

fluid-humor syndrome differentiation/pattern identification : a syndrome differentiation/pattern identification method of investigating the nature of a syndrome according to the physiological and pathological features of body fluids.

津液亏虚证 (jīn yè kuī xū zhèng): 津液亏少，脏腑组织官窍失润，表现以口、鼻、唇、舌、皮肤干燥，尿少、便干等为主的证候。

จิ้นเย่คุยฺชฺวีเจิ้ง : กลุ่มอาการจิ้นเย่ขาดพร่อง ภาวะที่ของเหลวภายในร่างกายขาดพร่อง ทำให้เนื้อเยื่ออวัยวะภายใน และช่องทวารต่าง ๆ ขาดความชุ่มชื้น มีอาการแสดงหลัก ได้แก่ ปาก จมูก ริมฝีปาก ลิ้น รวมถึงผิวหนังแห้งผาก ปัสสาวะน้อย อุจจาระแห้ง เป็นต้น

fluid-humor deficiency syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when the body fluid is deficient and fails to nourish the viscera, tissues and orifices, usually manifested by dry mouth, nose, lips, tongue and skin, oliguria, and constipation.

紧脉 (jǐn mài): 脉来绷急，状如牵绳转索的脉象。

จิ้นม่าย : ชีพจรตึงแน่น ลักษณะชีพจรที่ตึงแน่น เหมือนกับเชือกที่ถูกรัดตึงอย่างเต็มที่

tight pulse : a tense pulse feeling like a tightly stretched cord.

近部取穴 (jìn bù qǔ xué): 在病变的局部或邻近部位选取腧穴，包括局部取穴和邻近取穴。

จิ้นบู๋ชฺวีเซวี่เยี : การเลือกใช้จุดใกล้ในการฝังเข็ม การเลือกใช้จุดที่อยู่ตรงตำแหน่งรอยโรค หรือใกล้ ๆ กัน ซึ่งก็คือจุดใกล้หรือจุดเฉพาะที่

selection of adjacent point(s) : a method that selects points from the diseased region, or regions proximate to diseased region, including local point selection and nearby point selection.

进针 (jìn zhēn): 将针刺入穴位，或针刺入穴位后继续向下插进，刺入预定的深度。

จิ้นเจิน : การแทงเข็ม การแทงเข็มเข้าจุดฝังเข็ม หรือ การดันต่อลงไปจากชั้นตื้นจนถึงความลึกที่กำหนดไว้ภายหลังการแทงเข็มเข้าจุด

needle insertion : insert the needle into an acupoint, or continue the insertion into the predetermined depth from a shallow layer after inserting the needle into the acupoint.

精 (jīng): 既指构成人体和维持人体生命活动的基本物质，又指生殖之精。

จิง : สารจิง สารจำเป็นพื้นฐานที่เป็นโครงสร้างร่างกาย ช่วยพยุงร่างกายให้สามารถดำรงชีวิตทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ และยังหมายถึงสารจำเป็นที่ใช้ในการสืบพันธุ์

essence : not only refers to the fundamental substance that builds up the physical structure and maintains the life activities, but also the reproductive essence.

经别 (jīng bié): 即十二经别，是十二正经离、入、出、合的别行部分，为

正经别行深入体腔的支脉。主要是加强十二经脉中相为表里的两经之间的联系，并能补正经之不足。

jing bie : เส้นลมปราณสาขา บริเวณที่ 12 เส้นลมปราณหลักแผ่กระจายผ่านเข้าออก แยกแขนง หรือรวมกัน ผ่านเข้าสู่ส่วนลึกของลำตัว เพื่อเสริมสัมพันธ์ภายนอก-ภายในของเส้นลมปราณหลักและคู่สัมพันธ์

channel divergence : regions where 12 regular meridians diverge, enter, exit and merge, and branch through which 12 regular meridians go deep to the body cavity. They enhance the correlation of exterior-interior related regular meridians and supplement the disadvantages of 12 regular meridians.

jing fang (jīng fāng) : 汉代及以前经典医药著作中记载的方剂，以张仲景的方剂为代表。

jing fang : ตำรายาที่บันทึกไว้ในคัมภีร์โบราณสมัยราชวงศ์ฮั่นหรือก่อนหน้านั้น โดยเฉพาะการอ้างอิงถึงสูตรตำรับที่ถูกบันทึกไว้โดยจางจิ้งจิง

classical formula : formula recorded by classical medicinal works in the Han Dynasty and earlier, especially referring to the formulas recorded in Zhang Zhongjing's works.

jing jin (jīng jīn) : 即十二经筋，为附属十二经脉的筋膜系统，是十二经脉之气濡养筋肉骨节的体系，具有约束骨骼，屈伸关节的功能。

jing jin : เส้นลมปราณเอ็น ระบบเอ็นที่ช่วยสนับสนุน 12 เส้นลมปราณหลักและระบบเส้นลมปราณเพื่อนำชีของลมปราณไปหล่อเลี้ยงกล้ามเนื้อและกระดูก มีหน้าที่ควบคุมการเคลื่อนไหวของกระดูกและข้อ

meridian sinew : is the fascia system affiliated to 12 regular meridians and system through which muscles and bones are nourished by meridian qi. It controls the skeleton and moves the joints.

jing ku (jīng ku) : 肾精不足，致生长发育、生殖机能减退；或谷精不足，致气血生化乏源的病机变化。

jing ku : ขาดสารจิง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากสารจิงในไตมีไม่เพียงพอ ทำให้การเจริญเติบโตและสมรรถภาพในการเจริญพันธุ์เสื่อมถอย หรือ เกิดจากได้รับสารจิงจากอาหารไม่เพียงพอ ทำให้ขาดแหล่งที่มาในการสร้างเลือดและชี

essence deficiency : the hypofunction of the development and the reproduction due to the insufficient kidney-essence; the pathological change of the insufficient grain-essence failing to form the enough qi-blood engendering resource.

经络 (jīng luò) : 运行气血、联系脏腑和体表及全身各部的通道。

จิงลั่ว : เส้นลมปราณ เส้นทางไหลเวียนของชีและเลือด ซึ่งแผ่กระจายครอบคลุมทุกส่วนของร่างกาย ทำหน้าที่เชื่อมโยงอวัยวะภายในกับระบบโครงสร้างของร่างกาย และเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย ส่วนนอกและส่วนใน

meridians and collaterals : the pathways of blood and *qì* pervading the whole body, connecting the bowels and viscera, the limbs and joints, and the exterior and interior.

经络现象 (jīng luò xiàn xiàng) : 在一些特定条件下，机体出现的一种沿经脉循行路线呈现的感觉异常、形态异常或物理、化学指标的相对特异性变化等现象。

จิงลั่วเซียนเซียง : การแสดงออกของเส้นลมปราณ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกผิดปกติ พารามอร์เฟีย หรือการเปลี่ยนแปลงเฉพาะของตัวชี้วัดทางกายภาพและเคมี ที่สามารถตรวจวัดได้ตามแนวเส้นลมปราณ ภายใต้ภาวะเงื่อนไขเฉพาะ

meridian phenomenon : the phenomena, such as abnormal sensation, paramorphia, or relative specific changes of physical and chemical index occur along with the meridians under specified conditions.

经络学 (jīng luò xué) : 以经络现象为依据，研究人体经络系统的循行分布、生理功能、病理变化，及其与脏腑相互关系的一种理论学说。

จิงลั่วเจินยว : ศาสตร์ระบบเส้นลมปราณ ทฤษฎีที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกระจายของระบบเส้นลมปราณ บทบาทเชิงสรีรวิทยา การเปลี่ยนแปลงทางพยาธิ และความสัมพันธ์กับอวัยวะภายใน โดยอาศัยปรากฏการณ์ของเส้นลมปราณ

science of channels and collaterals : a theory that researches the distribution of channels and collaterals system, physiological function, pathological changes, and correlation with the viscera, which is based on meridian phenomenon.

经络诊断 (jīng luò zhěn duàn) : 以经络腧穴学说为理论基础，以腧穴病理反应的各种表现形式为指标，进行疾病证候辨别的诊断方法。

จิงลั่วเจินตวัน : การวินิจฉัยโดยอาศัยเส้นลมปราณ วิธีการวินิจฉัยแยกโรคหรือกลุ่มอาการโรคโดยอาศัยทฤษฎีเส้นลมปราณ และจุดฝังเข็มเป็นพื้นฐาน และใช้การปรากฏของพยาธิปฏิกิริยาของจุดฝังเข็มเป็นลิ่งชี้หน้า

meridian diagnosis : the diagnostic method to differentiate diseases and syndromes using the meridian and acupoints theories as the base and using the manifestations of pathological reactions of acupoints as the indicator.

经脉 (jīng mài) : 指人体内气血运行的主要通路，包括十二经脉、奇经八脉，以及附属于十二经脉的十二经别，是经络系统中的主干。

jingmai : เส้นลมปราณ เส้นทางหลักของการไหลเวียนของเลือดและชี และเป็นโครงข่ายหลักของระบบเส้นลมปราณ ประกอบด้วย 12 เส้นลมปราณสามัญ 8 เส้นลมปราณวิสามัญ และ 12 เส้นลมปราณสาขา ของ 12 เส้นลมปราณสามัญ

meridians : the main passage of *qi* and blood circulation and the backbone of meridians and collaterals system, including 12 regular meridians, 8 extra meridians and the 12 divergent meridians affiliated to 12 regular meridians.

经脉循行 (jīng mài xún xíng) : 经脉在特定的路线运行的现象。

jingmai xunxing : วิธีการไหลเวียนของเส้นลมปราณ เส้นทางเฉพาะของเส้นลมปราณที่ไหลเวียนผ่าน

course of the meridian : the specific path of circulation through the meridians.

精明之府 (jīng míng zhī fǔ) : 头部为精髓高度集中之处，与人的精神、意识、思维活动关系密切。

jingmingzhifu : สมองเป็นสุดยอดแห่งอวัยวะกลาง ศีรษะเป็นศูนย์รวมของจิงและไขกระดูกระดับสูง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับความคิด ความอ่าน การเรียนรู้และความมีสติสัมปชัญญะของมนุษย์

house of bright essence : the head is the high accumulation of bright essence and it is closely related to mentality, consciousness and thinking.

经气 (jīng qì) : 运行于经络部分的“气”，属人体的正气范畴。中医学上，经气不但包括经脉的运行功能和经脉中的营养物质，而且是整体生命功能的表现。

jingqi : ชีของเส้นลมปราณ ชีที่ไหลเวียนอยู่ในเส้นลมปราณ เป็นส่วนหนึ่งของชีในร่างกายของมนุษย์ ในการแพทย์แผนจีนชีของเส้นลมปราณไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ขนถ่ายและหล่อเลี้ยงเส้นลมปราณเท่านั้น แต่ยังบ่งแสดงถึงชีวิตอีกด้วย

meridian qi : *qi* that circulates in the meridians is part of the healthy *qi* of human body. In TCM, meridian *qi* includes not only the transporting function and nutrient of the meridians, but also the manifestation of life.

精室 (jīng shì) : 男子藏精之处。

jingshi : ที่กักเก็บเชื้ออสุจิในเพศชาย

essence chamber : a place for male to store essence.

经外奇穴 (jīng wài qí xué) : 具有固定的名称、明确的位置，但没有列入十

四经系统的腧穴。

จิงไว้นี้เรียกว่า : จุดฝังเข็มนอกกระบบ จุดฝังเข็มที่มีชื่อเรียกและตำแหน่งแน่นอน แต่ไม่ถูกจัดให้เป็นจุดใน 14 เส้นลมปราณ

extra point : acupuncture points with certain names and clear locations, but not classified into the 12 regular meridians, governing vessel (gv), and conception vessel (cv).

经(穴) (jīng xuè) : 五输穴的一种，为经气所经之穴，多位于腕踝关节以上，像水在通畅的河中流过，称为“经”。

จิง (เข้วี่ย) : จุดจิง เป็นจุดหนึ่งในจุดอยู่ชู่ อยู่เหนือต่อข้อมือหรือข้อเท้า ที่ซึ่งชี่ของเส้นลมปราณไหลผ่านเหมือนน้ำไหลไปในแม่น้ำ

river point : one of the five transport points, located superior to the wrist or ankle, where meridian *qi* passes. It's called river point where it's like the water transversing along the river.

精血同源 (jīng xuè tóng yuán) : 精和血都源于水谷精气。二者相互滋生和转化，精能生血，血以化精。

จิงเข้วี่ยถงเหวี่ยน : สารจำเป็นและเลือดมาจากแหล่งกำเนิดเดียวกัน สารจำเป็นและเลือดมาจากราอาหารและน้ำที่ดูดซึมเข้าไป โดยทั้งสองสามารถสร้างและแปรเปลี่ยนซึ่งกันและกันได้ สารจึงสามารถสร้างเลือดได้ เลือดก็สามารถแปรเปลี่ยนไปเป็นสารจิงได้เช่นกัน

homogeny of essence and blood : both the essence and the blood originate from water-grain essence-*qi*, transforming into and nourishing each other, and it is the essence that generates the blood and the blood changes into the essence.

经穴指压疗法 (jīng xuè zhǐ yā liáo fǎ) : 用手指沿着经络走向，给穴位施加压力的治疗方法。

จิงเข้วี่ยจื่ออาเหลี่ยวฝ่า : วิธีการรักษาโดยใช้นิ้วกดจุดฝังเข็ม การรักษาที่ผู้รักษาใช้นิ้วออกแรงกดไปบนจุดตามแนววิถีการไหลเวียนของเส้นลมปราณ

point finger-pressing therapy : a therapy that practitioners exert pressure on multiple points along with the course of the meridians with fingers.

井(穴) (jīng xuè) : 五输穴的一种，为经气所出之穴，均位于手指或足趾的末端处，像水的源头，称为“井”。

จิง (เข้วี่ย) : จุดจิง จุดหนึ่งในจุดอยู่ชู่ เป็นจุดที่ชี่ของเส้นลมปราณออกไหลเวียน มีตำแหน่งอยู่บริเวณปลายนิ้วมือนิ้วเท้า เนื่องจากเสมือนเป็นบ่อเกิดจึงเปรียบว่าเป็นตาน้ำ (คำว่า จิง แปลว่า บ่อน้ำ ตาน้ำ)

well point : one of the five transport points located at the ending of the fingers

or toes, where the meridian *qi* diverges. It's called well point because it's like the source of the water.

镜面舌 (jìng miàn shé) : 舌苔全部剥脱，舌面光洁入静的舌象。

jing mien sheo : ลิ้นกระจก ฝ้าบนลิ้นจะลอกจนหมด ผิวลิ้นเรียบสะอาดคล้ายกระจก

mirror tongue : a completely smooth tongue free of coating, like a mirror.

灸法 (jiǔ fǎ) : 用艾炷或者艾条放置在体表的腧穴上炙烤，以达到治疗疾病和预防保健的作用。

จิ่วฟา : การรมยา วิธีการรักษาโรคด้วยการเผาโกลูหรือสมุนไพรอื่นที่ปั้นเป็นก้อนหรือทำเป็นแท่งวางหรือรมไปบนจุดฝังเข็มเพื่อให้เกิดความร้อน ใช้ในการรักษาโรค หรือเพื่อการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ

moxibustion : a therapeutic procedure that puts the moxa cone or moxa stick on the acupoint and heats it to treat diseases or works as prevention and healthcare.

酒剂 (jiǔ jì) : 中药用蒸馏酒提取制成的澄清液体剂型。

จิ่วจี : ยาตองเหล้า รูปแบบของยาเตรียมที่เป็นของเหลวใส ได้จากการสกัดยาจีนด้วยเหล้าที่กลั่นแล้ว

medicated wine : a clear liquid preparation made by extracting Chinese medicinal with distilled liquor.

灸剂 (jiǔ jì) : 将艾叶捣、碾成绒状，或另加其他药料卷制成卷烟状或捻成其他形状、供熏灼穴位或其他患部的外用剂型。

จิ่วจี : ยาม้วนฉนวนไฟ รูปแบบยาเตรียมสำหรับใช้ภายนอก เตรียมโดยนำอ้ายเยี้ยมาตำและบดจนมีขนปุย หรือมีการเติมยาอื่นเข้าไป แล้วนำม้วนเป็นแท่งคล้ายบุหรี่หรือพันให้เป็นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรมให้ความร้อนแก่จุดฝังเข็มหรือบริเวณอื่น ๆ

moxa-preparation : exterior-applied preparation form made by grinding Folium Artemisiae Argyi into moxa floss, rolling into cigarette-like or other shapes with or without other medicinal materials and used for moxibustion on acupuncture point or other affected parts.

酒煎 (jiǔ jiān) : 将药物放入黄酒或白酒中煎煮的方法。

จิ่วเจียน : การต้มยากับเหล้า เช่น เหล้าขาว

decoct with wine : an approach to boil the medicinal in yellow or white wine to make decoction.

九窍 (jiǔ qiào) : 目、耳、鼻、口、前阴、后阴的统称。

จิวเซี่ยว : ทวารทั้ง 9 ชื่อเรียกรวมของทวารทั้ง 9 ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก อวัยวะเพศ และทวารหนัก
nine orifices : a collective term of eyes, ears, nose, mouth, anterior *yin* and posterior *yin*.

酒齄鼻 (jiǔ zhā bí) : 鼻头出现红斑及小丘疹的表现。

จิวจาปี : ปลายจมูกแดงเหมือนดื่มหเหล้า ภาวะที่ปลายจมูกแดงเป็นปื้นหรือเห็นเป็นจุดแดงเล็ก ๆ
brandy nose : a condition marked by red spot and small papule on the nose tip.

九针 (jiǔ zhēn) : 古代针具合称，由鑱针、圆针、鍤针、锋针、铍针、圆利针、毫针、长针和大针等九种针具组成。

จิวเจิน : เข็มโบราณ 9 ชนิด ชื่อรวมของเข็มที่มีบันทึกไว้ในคัมภีร์แพทย์โบราณ 9 ชนิด ได้แก่ เข็มบาง เข็มตัด เข็มปลายกลม เข็มทรงซ้อน เข็มฉมวก เข็มกลมแหลม เข็มกระบี่ เข็มยาว และเข็มใหญ่

nine classical needles : a collective term for the nine types of needles, namely, filiform needle, shear needle, round-pointed needle, spoon needle, lance needle, round-sharp needle, stiletto needle, long needle and big needle.

疽 (jū) : 患部漫肿无头，皮色不变，不热少疼的疾病。

จวี : ฝีไม่มีหัว บริเวณที่เป็นฝีนี้ ตุ่มจะบวมค่อนข้างกว้าง สีผิวไม่เปลี่ยน เจ็บปวดเล็กน้อย แต่ไม่มีใช้
phlegmon : the disease that marked by the swelling affected part of the body with indistinct boundary, unchanged skin color, no fever sensation and slight pain.

君火 (jūn huǒ) : 又称为心的阳气，寄藏于心，具有推动、温煦作用的物质。

จวินหัว : ไฟราชา ไฟแรงหัวใจ หรือหยางชี่ของหัวใจ จะเก็บอยู่ในหัวใจเป็นสสารซึ่งทำหน้าที่ผลักดันและให้ความอบอุ่น

monarch fire : also named *yang-qi* of the heart, which is housed in the heart with promoting and warming function.

君药 (jūn yào) : 方剂中对主病或主证起主要治疗作用的药物。

จวินเย่า : ตัวยาลหลัก ตัวยาลสำคัญในตำรับยาที่ให้ผลการรักษาตามอาการหรือสรรพคุณหลักของตำรับยานั้น

sovereign medicinal : the ingredient in the formula that provides the principal curative action on the main disease or syndrome.

峻下逐水药 (jùn xià zhú shuǐ yào) : 泻下作用峻猛，能引起剧烈腹泻，以排除体内滞留水液，主要用于治疗水肿、胸腹积水及痰饮喘满证的药物。

จวินเชี่ยจู่ส่วยเย่า : ยารุ, ยาถ่ายขับน้ำอย่างแรง กลุ่มยาถ่ายที่มีฤทธิ์แรงมากจนอาจทำให้เกิดอาการท้องร่วงรุนแรง มีสรรพคุณ ขับของเสีย ขับของเหลว หรือน้ำเสียตกค้างภายใน รักษาอาการบวมน้ำ สารตกค้างบริเวณอกหรือท้อง หรือโรคหอบหรือแน่นจากเสมหะตกค้าง

drastic water-expelling medicinal : a medicinal that causes severe diarrhea with a drastic purgative effect, mainly for removing accumulated fluid in edema, hydrothorax, ascites, and wheezing the thoracic distension caused by phlegm and fluid retention.

หมวด k

开阖补泻 (kāi hé bǔ xiè) : 出针后迅速揉按针孔为补法；出针时摇大针孔而不立即揉按为泻法。

ไคเหอบูเชี่ย : ปิดหรือเปิดจุดเพื่อบำรุงและระบาย การเสริมบำรุงทำโดยการปิดรูที่เกิดจากการถอนเข็มด้วยการกดและนวดหลังการถอนเข็ม ส่วนการระบายทำโดยการขยายรูเข็มให้กว้างขึ้นด้วยการโยกเข็มในระหว่างถอนเข็ม เมื่อถอนเข็มแล้วปล่อยรูเข็มไว้โดยไม่ต้องกดหรือนวด

opening or closing the point for supplementation and drainage : supplementation is to close the needled opening by pressing and kneading after withdrawing the needle, while drainage is to enlarge the needled opening by shaking the needle during the withdrawal of the needle without pressing or kneading.

开窍剂 (kāi qiào jì) : 以芳香开窍药为主配伍组成，具有开窍醒神作用，治疗神昏窍闭证的方剂。分为凉开剂、温开剂。

ไคเซี่ยวจี : ตำรับยาเปิดช่องทวาร ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์เปิดช่องทวาร มีสรรพคุณเปิดช่องทวารปลุกสติ ใช้รักษากลุ่มอาการทวารปิดหมดสติ แบ่งเป็น ตำรับยาเปิดช่องทวารประเภทยาเย็น และตำรับยาเปิดช่องทวารประเภทยาอุ่น

orifice-opening formula : any formula that mainly consists of aromatic orifice-opening ingredients, has the effect of resuscitation, and is used for emergency treatment of loss of consciousness in block pattern/syndrome. It includes cold orifice-opening formula and warm orifice-opening formula.

开窍药 (kāi qiào yào) : 能开窍醒神，主要用于治疗闭证神昏的药物。

ไคเซี่ยวเย่า : ยาเปิดทวาร กลุ่มยาที่มีสรรพคุณเปิดทวาร และฟื้นสติ ใช้รักษากลุ่มโรคหรืออาการที่ถูกปิดกั้นและหมดสติ

orifice-opening medicinal : a medicinal that opens the orifices with a resuscitating

effect, mainly for treating loss of consciousness in block pattern/syndrome.

颗粒剂 (kē lì jì) : 中药提取物与适宜的辅料或中药细粉制成具有一定粒度的颗粒状制剂。

เคอลี่จี : ยาผงแกรนูล รูปแบบยาเตรียมที่มีลักษณะเป็นเม็ดเล็ก ๆ ในขนาดที่แน่นอน เตรียมโดยนำสารสกัดยาจีนผสมสารปรุงแต่งที่เหมาะสม หรือยาจีนที่บดเป็นผงละเอียด ทำให้ผงยาเกาะกันเป็นเม็ดเล็ก ๆ

soluble granules : a granulate preparation form in certain particle size made by processing extractive of Chinese medicinal with proper supplement or medicinal powders.

恐伤肾 (kǒng shāng shèn) : 过度恐吓易致肾气不固，而见二便失禁、滑精、滑胎等症。

ขงซางเชิน : อารมณ์กลัวมีผลเสียต่อไต อารมณ์กลัวมากเกินไปมักทำให้ไตไม่มีแรงเหนี่ยวรั้ง จึงทำให้มีอาการไม่สามารถควบคุมการปัสสาวะและอุจจาระได้ น้ำอสุจิล้นมาก แท้งบุตร เป็นต้น

fear impairing kidney : the excessive fear can easily cause the inconsolidation of the kidney-qi, manifested as incontinence of urine and stool, spermatorrhea and abortion etc.

扪脉 (kōu mài) : 浮大中空，如按葱管的脉象。

โคม่าย : ชีพจรลอยใหญ่แต่ช่วงกลางว่างเปล่า ลักษณะชีพจรที่ใหญ่อยู่ในตำแหน่งลอย แต่เมื่อสัมผัสตรงกลางจะว่างเปล่าคล้ายกับเมื่อใช้มือบีบก้านต้นหอม

hollow pulse : a floating, large, soft, and hollow pulse like a scallion to the pressure.

口疮 (kǒu chuāng) : 口内和唇边生圆形或椭圆形的灰白色小泡，溃烂后红肿疼痛的表现。

ไชวซวง : แผลเย็บช่องปาก ข้างในปากหรือริมฝีปากจะมีตุ่มน้ำเล็ก ๆ ลักษณะเป็นวงกลมหรือเป็นวงรี เมื่อแตกจะปวดบวมแดง

aphtha : a condition marked by round or oval grayish white spot inside the mouth and around the lips, with red, swollen and painful presence after erosion.

口噤 (kǒu jìn) : 口闭难开，牙关紧急的表现。

ไชวจิ้น : อ้าปากไม่ได้ ภาวะที่กีดพันแน่น อ้าปากไม่ได้

mouth closure : a condition marked by the closed mouth that is hard to open with tight mandibular joint.

口渴 (kǒu kě) : 自觉口中干燥而欲饮水的表现。

ไขว่เขว่ : กระหายน้ำ อาการรู้สึกปากแห้ง มีความอยากที่จะดื่มน้ำ

thirst : feeling of dryness in the mouth with a desire to drink.

口味 (kǒu wèi) : 口中对食物滋味的感觉，或自觉口中有异味。

ไขว่เว่ย : การรับรู้รสของปาก ความรู้สึกในการรับรสอาหาร หรือความรู้สึกมีรสผิดปกติในปาก

taste in the mouth : the mouth's feeling to the food, or subjective sensation of abnormal taste in the mouth.

หมวด 1

雷火神针 (léi huǒ shén zhēn) : 用含有沉香、木香、乳香、茵陈、羌活、干姜、穿山甲、麝香等药物的艾条进行灸疗的方法。

เหลี่ยหั่วเหลี่ยนเจิน : การมยาแบบเหลี่ยหั่ว การมยาด้วยแท่งโกฐที่มีส่วนประกอบ ของเงินเชียง (กฤษณา) มู่เซียง (โกฐกระดูก) หรูเซียง อินเดิน เซียงหั่ว กันเจียง (ขิงแก่) ชวนซานเจีย เซ้อเซียง (ชะมดเชียง) และอื่น ๆ

thunder-fire miraculous moxibustion : moxibustion therapy that uses the medicinal moxa stick with herbs, such as *chén xiāng* (aloes wood; Lignum Aquilariae Resinatum), *mù xiāng* (common aucklandia root; Radix Aucklandiae), *rǔ xiāng* (frankincense; Olibanum), *yīn chén* (virgate wormwood herb; Herba Artemisiae Scopariae), *qiāng huó* (notoptetygium root; Rhizoma et Radix Notopterygii), *gān jiāng* (dried ginger rhizome; Rhizoma Zingiberis), *chuān shān jiǎ* (pangolin scales; Squama Manitis) and *shè xiāng* (musk; Moschus), and so on.

冷服 (lěng fú) : 汤剂冷却后服。

เหลิ่งฝู่ : รับประทานยาต้มเมื่อเย็นแล้ว (ยาต้ม)

take cold : (decoction) to be taken cold.

理气剂 (lǐ qì jì) : 以理气药为主配伍组成，具有行气或降气作用，治疗气滞或气逆证的方剂。分为行气剂、降气剂。

หลี่ชีจี : ตำรับยาปรับการไหลเวียนของชี ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ปรับปรุงการไหลเวียนของชี มีสรรพคุณขับเคลื่อนชีและพาชีให้เคลื่อนลงล่าง ใช้รักษากลุ่มอาการที่ติดค้างและชีทวนขึ้น แบ่งเป็นตำรับยาขับเคลื่อนชี และตำรับยาปรับชีให้เคลื่อนลงต่ำ

qi-regulating formula : any formula that consists of *qi*-regulating medicinals, has *qi*-moving or descending effects, and is used for treating *qi* stagnation or adverse *qi* flow pattern/syndrome. It includes *qi*-moving formula and *qi*-descending formula.

理气药 (lǐ qì yào) : 能疏理气机，主要用于治疗气滞或气逆证的药物。

หลี่ชีเย่า : ยาปรับการไหลเวียนของชี กลุ่มยาที่มีสรรพคุณขับเคลื่อนกลไกการทำงานของชี ทำให้ชีมีพลังหมุนเวียน ใช้รักษากลุ่มอาการที่ติดขัด และชี่ย้อน

qi-regulating medicinal : a medicinal that regulates *qi* movement to treat *qi* stagnation or adverse *qi* flow pattern/syndrome.

理血剂 (lǐ xuě jì) : 以理血药为主配伍组成，具有活血化瘀、止血作用，治疗瘀血症和出血证的方剂。分为活血剂、止血剂。

หลี่เซวี่ยี้ : ตำรับยาปรับการไหลเวียนของเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ควบคุมการไหลเวียนของเลือด มีสรรพคุณกระตุ้นเลือดสลายเลือดคั่ง ห้ามเลือด ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดคั่งและเลือดออก

blood-regulating formula: any formula that consists of blood-regulating medicinals, has the effect of activating blood, resolving stasis, and arresting bleeding, and is used for treating blood stasis and bleeding syndrome/pattern. It includes blood-activating formula and hemostatic formula.

里证 (lǐ zhèng) : 病变深入于脏腑、气血、骨髓等内在部位所表现的证候。

หลี่เจิ้ง : กลุ่มอาการภายใน กลุ่มอาการแสดงที่เกิดจากโรค มีการดำเนินโรคลึกเข้าสู่ส่วนในของร่างกายในระดับอวัยวะภายใน ระบบชีและเลือด กระดูก ไชกระดูก เป็นต้น

interior syndrome/pattern : a pattern that indicates the existence of disease in the interior of the body such as viscera and bowels, *qi* and blood, and bone marrow.

疠气 (lì qì) : 各种具有强烈传染性、并引起流行的病邪统称。

ลี้ชี : ปัจจัยก่อโรคติดต่อหรือโรคระบาด ชื่อเรียกรวมของปัจจัยก่อโรคทุกชนิดที่สามารถแพร่เชื้อและทำให้เกิดโรคระบาดรุนแรง

pestilential qi : a collective term of the pathogens causing various highly infectious epidemic diseases.

利水渗湿剂 (lì shuǐ shèn shī jì) : 以利水渗湿药为主配伍组成，使水湿之邪从小便排出的祛湿剂。

ลี้สูยเซินชีอี้ : ตำรับยาขับปัสสาวะเพื่อระบายความชื้น ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์

ขับน้ำระบายขึ้น ทำให้น้ำและความชื้นถูกขับออกไปทางปัสสาวะ

inducing diuresis to drain dampness formula : any dampness-dispelling formula that consists of dampness-draining diuretic medicinals to drain waterway to increase urine excretion and water discharge.

利水渗湿药 (lì shuǐ shèn shī yào) : 能通利水道，渗泄水湿，主要用于治疗水湿内停证的药物。

ลีสู่เซินเซียวเย่า : ยาขับปัสสาวะเพื่อระบายความชื้น กลุ่มยาขับปัสสาวะ ขับน้ำและสลายความชื้น ใช้รักษากลุ่มโรคความชื้นและสารตกค้างภายใน

dampness-draining diuretic medicinal : a medicinal that unblocks and drains waterway to increase urine excretion and water discharge, mainly for treating water-dampness internal retention pattern/syndrome.

敛肺止咳剂 (liǎn fèi zhǐ ké jì) : 以收涩敛肺药为主配伍组成，治疗久咳肺虚证的固涩剂。

เหลียนเฟย์จื่อเชอจี : ตำรับยาสมานปอดระงับไอ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์สมานปอด ใช้รักษาอาการไอเรื้อรังจากภาวะปอดพร่อง

constraining the lung to suppress cough formula : any securing and astringent formula that mainly consists of astringents and lung-constraining medicinals for treating lung deficiency with persistent cough syndrome/ pattern.

凉开剂 (liáng kāi jì) : 以清热开窍药为主配伍组成，治疗温热病神识昏迷热闭证的开窍剂。

เหลียงไคจี : ตำรับยาเปิดช่องทวารประเภทยาเย็น ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ดับร้อนเปิดช่องทวาร ใช้รักษาอาการหมดสติจากภาวะร้อนจากโรคไข้สูง

cold orifice-opening formula : any orifice-opening formula that consists of heat-clearing to open the orifices medicinals for treating impaired consciousness heat-blocking syndrome/pattern in febrile diseases.

裂纹舌 (liè wén shé) : 舌面上出现各种形状的裂纹、裂沟的舌象。

เหลียนเหวินเสอ : ลิ้นมีรอยแตกกระแหง บนผิวลิ้นจะเห็นเป็นรอยแตกกระแหงเป็นร่องลึกแบบต่าง ๆ

fissured tongue : a tongue with crackles and fissures in various shapes on its surface.

灵龟八法 (líng guī bā fǎ) : 针灸按时配穴法之一。以奇经八脉的八穴为基础，配合八卦、九宫和天干、地支的变化，八穴相配取穴防治疾病的方法。

หลังยุปลาฟ้า : การฝังเข็มแบบหลังยุปลาฟ้า การฝังเข็มอิงตามเวลาอีกวิธีหนึ่ง โดยจะใช้จุดฝังเข็มที่เชื่อมโยงกับเส้นลมปราณวิสามัญทั้งแปด (จุดปาม่ายเจียวฮ่วย) ผสมผสานกับหลักของปากวา (ยันต์ 8 ทิศ) จีววง เทียนกาน และ ตี้จื่อ ในการรักษาโรค

eight methods of intelligent turtle : one of point combinations according to the time theory. It is a therapy that selects confluence points of the eight vessels in accordance with the variations of the eight trigrams, nine squares, heavenly stems and earthly branches to prevent and treat diseases.

另煎 (lìng jiān) : 防止人参、三七等贵重药品煎出的有效成分被其他同煎的药渣吸附，须将其单独煎煮取汁的方法。

ลิ้งเจี้ยน : แยกต้ม วิธีต้มยาโดยนำตัวยามีคุณค่าสูง เช่น เหรินจีน (โสมคน) ชันซี เป็นต้น มาแยกต้มเพื่อหลีกเลี่ยงการดูดซึมของตัวยาอื่น ๆ

decoct separately : boil such valuable medicinal as ginseng and sanqi separately in order to avoid absorption of the extract by the drugs of other medicinals.

留罐 (liú guān) : 罐吸拔在施术部位后留置一段时间的拔罐疗法。

หลิวกัวน : การคากระปุก วิธีหนึ่งของการครอบกระปุก ด้วยการคากระปุกที่ดูดติดอยู่กับผิวหนังบริเวณที่ทำการรักษาไว้ระยะเวลาหนึ่ง

retained cupping : a cupping method that retains the attached jar on the treated site for a period of time.

留针 (liú zhēn) : 针刺入腧穴得气后，将针留置在体内一定时间，以达到增强和延长针刺效应的作用。

หลิวเจิน : การคาเข็ม ภายหลังการแทงเข็มแล้ว ปลดเข็มคาไว้ที่จุดฝังเข็มอีกระยะเวลาหนึ่ง เพื่อเสริมและขยายผลของการฝังเข็ม

needle retention : after needle insertion, retains the needle in the point for a period of time to reinforce and prolong the effect.

六腑 (liù fǔ) : 胆、胃、大肠、小肠、三焦、膀胱六个脏器的合称。

ลิ่วฝู่ : อวัยวะกลวงทั้ง 6 ได้แก่ ถุงน้ำดี กระเพาะอาหาร ลำไส้ใหญ่ ลำไส้เล็ก ซานเจียว กระเพาะปัสสาวะ
six bowels : a collective term of the gallbladder, stomach, large intestine, small intestine, triple-energizer and bladder.

六经辨证 (liù jīng biàn zhèng) : 东汉张仲景在《伤寒论》中，根据太阳、阳明、少阳、太阴、少阴、厥阴等六经的证候特点和传变规律，创立的一种

适用于伤寒病的辨证方法。

ลี้จิงเปี่ยนเจิ้ง : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการตามเส้นลมปราณทั้ง 6 วิธีการวินิจฉัยจำแนกโดยอาศัยลักษณะเด่นและกฎการแปรเปลี่ยนของกลุ่มอาการโรคตามเส้นลมปราณไท่หยาง หยางหมิง เล้าหยาง ไท่อิน เล้าอินและเจเหวียอิน มาจัดตั้งเป็นวิธีการวินิจฉัยจำแนกโรคซางหान โดยจางจิ้งจิ้ง ซึ่งเป็นแพทย์จีนที่มีชื่อเสียงในยุคสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก (ค.ศ. 25-220) ที่เรียบเรียงไว้ในคัมภีร์ซางหานลุน

six-meridian syndrome differentiation/pattern identification : a syndrome differentiation/pattern identification method created by the famous doctor Zhang Zhongjing in the Eastern Han Dynasty (25 AD - 220 AD) in his *Treatise on Cold Damage Diseases* for the diagnosis of acute febrile diseases at different stages according to the feature and transmission rule of the six meridians, namely greater yang, yang brightness, lesser yang, greater yin, lesser yin, and reverting yin.

六淫 (liù yín) : 风、寒、暑、湿、燥、火六种外感病邪的统称。

ลี้ฮั่น : ปัจจัยก่อโรคภายนอกทั้ง 6 ชื่อเรียกรวมของปัจจัยเสียจากภายนอกที่ก่อให้เกิดโรค ได้แก่ ลม ความเย็น ความร้อน ความชื้น ความแห้ง และไฟ

six excesses : a collective term of the six external pathogenic factors, including wind, cold, summer-heat, dampness, dryness and fire.

捋顺法 (lǚ shùn fǎ) : 以手掌着力于肢体，作上下方向来回运动，从肢体远端推向近端（捋法），或从肢体近端推向远端（顺法）：的手法。

ลี้ซุ่นฝ่า : การรูด ทำการนวด โดยใช้ฝ่ามือกำหรือใช้ฝ่ามือสองข้างประกบตามแขน-ขาหรือลำตัว แล้วรูดดันขึ้นและลง โดยออกแรงรูดหนักจากส่วนปลายสู่ส่วนต้น และผ่อนแรงจากส่วนต้นสู่ส่วนปลาย

stroking and smoothing manipulation: a manipulation performed by pushing up and down along limbs and trunk with palms, and stroking is from the distal to the proximal end, while smoothing is from the proximal to the distal end.

络穴 (luò xué) : “络”即联络之意，是络脉从经脉分出的部位的特定穴，具有联络表里两经的作用。

ลั่วเว่ย : จุดลั่ว คำว่า “ลั่ว” หมายถึง “การติดต่อ” จุดลั่วเป็นจุดพิเศษจะมีตำแหน่งตรงที่เส้นลั่วแยกออกมาจากเส้นลมปราณหลัก มีหน้าที่เชื่อมโยงเส้นลมปราณที่มีสัมพันธ์นอก-ในกัน

connecting point : *luo* means connecting. Connecting point is specific points where collateral vessels branch from meridians. They connect the exterior-interior related meridians.

络脉 (luò mài) : 从络脉分出，遍布于全身的分支脉络，具有加强表里络脉的联系，通达经脉未能经过的部位等功能。有别络，浮络和孙络之分。

ลุ่ม่าย : **เส้นลุ่ม** แยกออกมาจากเส้นลมปราณและครอบคลุมทั่วร่างกาย ประกอบด้วย เส้นลุ่มต้น เส้นลุ่มต้น และเส้นลุ่มฝอย เส้นลุ่มช่วยเชื่อมสัมพันธ์นอก-ในของเส้นลมปราณ และแผ่ครอบคลุมบริเวณที่เส้นลมปราณไหลเวียนไม่ถึง

collateral vessel : collaterals separate from the meridians and cover the whole body; these include divergent collateral, superficial collaterals and minute collaterals. They enhance the correlation of exterior – interior related meridians, and travel to regions where meridians fail to reach.

หมวด ม

脉 (mài) : 又称为血府，气血运行的通道。

ม่าย : **หลอดเลือด, ชีพจร, เส้นลมปราณ** เรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “เชื่วยู่” หมายถึง ทางลำเลียงของชีและเลือด
vessel : also named blood-house, the passage of *qi*-blood transportation.

麦粒灸 (mài lì jiǔ) : 用麦粒大小的艾炷进行的灸法。

ม่ายลุ่ม : การรมยาด้วยก้อนโหลขนาดเล็กเท่าเมล็ดข้าวสาลี
wheat-grain size cone moxibustion : moxibustion which uses moxa cones with the size of wheat grains.

脉象 (mài xiàng) : 医生感觉脉搏跳动应指的形象。

ม่ายเชียง : **ลักษณะชีพจร** รูปลักษณะของชีพจรที่เด่นชัดมาสัมผัสกับนิ้วของผู้ตรวจ
pulse condition : the palpable pulse beat felt by the physician.

满而不实 (mǎn ér bù shí) : 精气为满，水谷为实。概括五脏化生、充满精气的生理特点。

หม่านเอ๋อร์ปู้สือ : **เต็มแต่ไม่เกิน** จิงซึ่งจะเต็มเปี่ยม อาหารและน้ำต้องมามาก เป็นการกล่าวถึงสรีระหน้าที่อันเป็นลักษณะเด่นของอวัยวะต้นทั้ง 5 ซึ่งสร้างจิงซึ่งให้เต็มเปี่ยม

fullness without excess : fullness of essence and excess of water-grain, summarizing five viscera functioning, engendering, and supplement of essence-*qi*.

芒刺舌 (máng cì shé) : 舌乳头突起如刺，摸之棘手的舌象。

หมางซือเสอ : **ลิ้นมีตุ่มนูน** ตุ่มนูนที่เกิดขึ้นเหมือนหนาม เมื่อใช้มือลูบจะรู้สึกสากมือ

prickly tongue : a tongue with thorn-like protrusions on its surface and feels thorny to the touch.

芒针疗法 (máng zhēn liáo fǎ) : 用针身细长，形如麦芒的针具，深刺腧穴治疗疾病的方法。

หมางจินเหลี่ยวฝ่า : การรักษาด้วยเข็มยาว (ตัวเข็มยาวมากกว่า 4 ชุน) การรักษาโดยการฝังเข็มลึกด้วยเข็มที่มีรูปลักษณ์บางและยาวคล้ายหนวดของรวงข้าว

awn needle therapy : a therapy that punctures points deeply by using needle, which is awn-like with thin and long body.

梅花针 (méi huā zhēn) : 一种集针五枚，形如梅花的皮肤针具，适用于丛针浅刺法，是集合多支短针浅刺人体一定部位和穴位的一种针刺方法。

เหมยฮวาจิน : เข็มดอกเหมย อุปกรณ์เข็มผิวหนังชนิดหนึ่ง มีด้ามจับรูปทรงคล้ายค้อนขนาดเล็ก ส่วนปลายด้านหนึ่งติดเข็มขนาดเล็ก 5 เล่ม เรียงเป็นกระจุกคล้ายเกสรดอกเหมย เหมาะสำหรับการฝังเข็มแค่ส่วนผิว ที่ต้องการใช้เข็มเป็นกลุ่ม โดยการใช้ส่วนเข็มเคาะหรือตีไปตามผิวหนังส่วนต่าง ๆ ของร่างกายและจุดฝังเข็ม

plum-blossom needle : a dermal needling instrument with five needles and shaped as plum blossom. It's suitable for superficial puncture by cluster needles, which is a manipulation of puncturing superficially on certain parts and acupoints by several short needles.

泌别清浊 (mì bié qīng zhuó) : 小肠具有将饮食食物分解成精微和糟粕两部分的生理功能。精微吸收并上输于脾布散全身，糟粕下注大肠或渗入膀胱排出。

มีเปี่ยซิงจั่ว : ลำไส้เล็กมีหน้าที่รับอาหารบางส่วนที่ผ่านการย่อยจากกระเพาะอาหาร มาแยกเป็นส่วนที่ใสและส่วนที่ข้น ส่วนที่ใสซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกายจะส่งไปยังม้ามซึ่งทำหน้าที่ลำเลียงไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ส่วนที่ข้นไม่เป็นประโยชน์จะถูกส่งไปยังลำไส้ใหญ่ หรือกระเพาะปัสสาวะ เพื่อขับออกจากร่างกายในสภาพอุจจาระหรือปัสสาวะ

separating clear and excreting turbid : the physiological function of the small intestine in separating foods into essence and dregs, absorbing and upward transporting the essence to the spleen for general distributing, transporting and excreting the dregs outwards through the large intestine or the bladder.

面红如妆 (miàn hóng rú zhuāng) : 面色苍白，时而泛红如妆、游移不定的表现。

เมียนหงหฺรฺจวง : หน้าแดงเหมือนทาชาด หน้าขาวซีด แล้วเกิดมีอาการหน้าแดงเหมือนทาชาดและเป็น ๆ หาย ๆ ไม่แน่นอน

make-up red complexion : pale complexion with occasionally wandering make-up redness.

面色㿔白 (miàn sè huǎng bái) : 面色白而虚浮发亮的表现。

เมียนเซ่อหว่างไป๋ : สีหน้าขาวซีด มีอาการเหมือนบวมน้ำ

bright pale complexion : white, puffy and bright complexion

面色黄胖 (miàn sè huáng pàng) : 面色淡黄，浮肿虚胖的表现。

เมียนเซ่อหวางฟั่ง : ใบหน้าบวมฉุเหลือง ใบหน้ามีสีเหลืองออกจาง และดูเหมือนบวม

yellow and puffy complexion : swollen and puffy face with yellowish complexion.

面色黧黑 (miàn sè lí hēi) : 面色黑而枯槁晦暗的表现。

เมียนเซ่อหลีเฮียะ : สีหน้าดำคล้ำ ใบหน้าแลดูดำคล้ำ เทียวแห้ง และรุ่มโรย

dark complexion : dark, withered, and gloomy complexion.

面色萎黄 (miàn sè wěi huáng) : 面色淡黄，消瘦枯萎的表现。

เมียนเซ่อเหว้ยหวาง : สีหน้าซุบเหลือง ใบหน้ามีสีเหลืองอ่อนและอิดโรยซุบพอม

sallow complexion : yellowish and withered complexion.

命关 (mìng guān) : 位于小儿食指第三节，第三节横纹至指端。

มิ่งกวน : ตำแหน่งข้อสุดท้ายของปลายนิ้วชี้ของเด็ก ระหว่างร่องข้อนิ้วที่สามกับปลายนิ้วมือ

life bar : the distal segment of the children's index finger, between the third cross striation and the fingertip.

摩法 (mó fǎ) : 用手掌或指腹轻放于体表一定部位，做环形的、有节律的摩动手法，分为指摩法和掌摩法。

หมอฝ่า : การลูบ ทำการนวด โดยใช้นวดใช้ปลายนิ้วด้านฝ่ามือ หรือฝ่ามือ ลูบนวดเป็นวงด้วยจังหวะสม่ำเสมอบนส่วนที่นวด

rubbing manipulation : a manipulation that rubs on the affected part with the palm or the finger pulp circularly and rhythmically, including finger-rubbing and palm-rubbing.

膜原 (mó yuán) : 既指胸膜与膈肌之间的部位，又指半表半里的位置。

หมอเหวียน : บริเวณที่อยู่ระหว่างเยื่อปอดทรวงอกและกล้ามเนื้อกะบังลม และยังหมายถึงตำแหน่งที่อยู่ระหว่างกิ่งนอกกิ่งใน และบริเวณที่เป็นทั้งนอก (เปี้ยว) และใน (หลี่) ด้วย

membrane source : not only refers to the place between the pleura and the diaphragm, but also the half-interior and half-exterior interspace.

母病及子 (mǔ bìng jí zǐ) : 用五行相生的母子关系，说明五脏之间由于母脏病累及子脏病的传变关系。

หมู่บิงจีจื่อ : แม่ป่วยกระทบถึงลูก ใช้ความสัมพันธ์แม่ลูกในอุ้งสรวงการเกิด มาใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอวัยวะทั้ง 5 ว่า เมื่อเกิดความผิดปกติที่ตัวแม่ ย่อมจะส่งผลต่ออวัยวะทั้ง 5 ซึ่งเป็นลูกได้

mother disease affecting child : influence of one phase exerted on the phase that it engenders.

募穴 (mù xué) : 又称为“腹募穴”，脏腑之气汇聚于胸腹部的腧穴。

มู่เซวี่ : จุดมู่, จุดฟูมู่ จุดที่ซึ่งของอวัยวะภายในมารวมตัวที่บริเวณอกและท้อง

alarm point : acupoints where the visceral *qi* converges into the chest and abdomen.

หมวด n

拿法 (ná fǎ) : 以拇指与其他四指相对，捏住一定部位或穴位提拿揉捏的手法

หนาฝ่า : การจับบีบ ทำการนวด โดยใช้นิ้วหัวแม่มือจับส่วนที่นวดตั้งขึ้น แล้วนวดและบีบไปพร้อม ๆ กัน โดยการจับจะใช้หัวหัวแม่มืออยู่ด้านหนึ่ง และสี่นิ้วที่เหลืออยู่อีกด้านหนึ่ง ออกแรงจับ ดึง และบีบไปพร้อมกัน

grasping manipulation : a manipulation that the practitioner holds certain part or points to do lifting, grasping, kneading and squeezing with the thumb and the other four fingers face-to-face.

纳呆 (nà dāi) : 无饥饿感，不思饮食，或饮食减少的表现。

น่าได : เมื่ออาหาร ไม่รู้สึกหิว ไม่รู้สึกอยากอาหารและกินน้อยลง

torpid intake : no hunger sensation with no desire for food or decreased intake.

纳甲法 (nà jiǎ fǎ) : 以中国古代历法中天干（甲、乙、丙、丁、戊、己、庚、辛、壬、癸）：为主的子午流注法。

นำเจียฝ่า : การฝังเข็มแบบนำเจีย การฝังเข็มอิงตามเวลาทางจันทรคติ (เทียนกาน) เรียกอีกอย่างว่าวิธีจื่ออุทวิจู่ฝ่า

day-prescription of points : the midnight-midday ebb and flow that emphasizes the heavenly stems from the ancient Chinese lunar calendar. Totally, there are ten heavenly branches.

纳子法 (nà zǐ fǎ) : 以中国古代历法中地支 (子、丑、寅、卯、辰、巳、午、未、申、酉、戌、亥) : 为主的子午流注法。

น้ำจืดฝ่ำ : การฝังเข็มแบบน้ำจืด การฝังเข็มอิงตามเวลาทางจันทรคติ (ตี่จื่อ-12 ราศี) เรียกอีกอย่างว่า จื่ออู่หลิวจู้ฝ่ำ

hour-prescription of points : the midnight-midday ebb and flow that emphasizes the earthly branches from ancient Chinese lunar calendar. Totally, there are twelve earthly branches.

内生五邪 (nèi shēng wǔ xié) : 疾病发展过程中, 脏腑经络及精气血津液功能失常而产生内风、内寒、内湿、内燥、内火的病机变化。

เนี่ยเชิงอู่เสี่ย : ปัจจัยก่อโรคทั้ง 5 ที่เกิดจากภายในร่างกาย กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคในช่วงพัฒนาการของโรค เมื่อหน้าที่การทำงานของอวัยวะภายใน เส้นลมปราณ สารจำเป็น ที่ เลือด และ สารน้ำผิดปกติ จะก่อให้เกิดลมภายใน เย็นภายใน ชื้นภายใน แห้งภายใน และไฟภายในขึ้น

five endogenous pathogens : the pathological change of the functional disorder of the viscera-meridian-collateral and the essence-qi-blood-body in the disease development process which leads to endogenous wind, endogenous cold, endogenous dampness, endogenous dryness and endogenous fire.

内因 (nèi yīn) : 因情志、饮食劳逸等失调, 导致气机紊乱, 脏腑功能失调的致病因素。

เนี่ยอิน : ปัจจัยก่อโรคภายในร่างกาย ได้แก่ อารมณ์ อาหาร การตรากตรำที่ผิดปกติ ทำให้การขับเคลื่อนของชีพิตติ และทำให้การทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ผิดปกติ

internal cause : the pathogenic factors which lead to the *qi* movement disturbance and visceral functional disorders due to the emotional, dietary and excretion-rest disorders.

膩苔 (nì tāi) : 苔质致密, 颗粒细小, 中厚边薄, 揩刮不易脱落, 如涂有油垢的舌象。

นิไท : ลิ้นมีฝ้าเหนียว ลักษณะฝ้าดูเนื้อละเอียดตื้นแน่นเป็นเม็ดเล็ก ๆ ตรงกลางหนา ขอบบาง หากชุดฝ้าลิ้นจะลอกออกยาก เปรียบเหมือนเคลือบด้วยน้ำมัน

slimy fur : a dense, turbid, slimy tongue coating consisting of tiny granules like oily dirt, thick center and thin margin, sticking on the tongue, hard to wipe off.

捻入进针法 (niǎn rù jìn zhēn fǎ) : 医生执住毫针的针柄, 使针尖对准穴位, 先轻轻接触皮肤然后稍加压力, 让针尖扎进表皮后, 用手指捻动针体, 使其逐渐深入。

เหนียนรุจิ้นเงินฝ่ำ : วิธีแทงเข็มโดยการปั่นเข็ม โดยผู้ฝังเข็มจับที่ด้ามเข็ม ปลายเข็มจรดที่ผิวหนังตรงจุดฝังเข็มก่อน และแทงเข็มเข้าผิวหนังโดยใช้แรงกดบ้างเล็กน้อย จากนั้นปั่นตัวเข็มพร้อมกับดันเข็มให้ลึกลงไป

needle insertion method by twisting needle : the practitioner holds the handle of the needle, aiming at the acupoint with the tip, touches the skin firstly, and inserts into the epidermis by exerting some pressure, and then twirls the shafts of the needle to insert deeper.

捻转 (niǎn zhuǎn) : 将针刺入腧穴一定深度后，持住针柄进行来回旋转捻动的操作方法。

เหนียนร่วน : การปั่นเข็ม การกระตุ้นเข็มหลังจากแทงเข็มลงไปยังความลึกที่ต้องการแล้ว โดยการปั่นหมุนที่ด้ามเข็มไปและกลับสลับกัน

twirling : a manipulation that twirls the needle backward and forward alternately by holding the handle of the needle after inserting the needle into certain depth.

捻转补泻 (niǎn zhuǎn bǔ xiè) : 针刺得气后，捻转角度小，用力轻，频率慢，操作时间短者为补法；捻转角度大，用力重，频率快，操作时间长者为泻法。

เหนียนจ่วนปูเซีย : การปั่นเข็มเพื่อการบำรุงและระบาย เมื่อฝังเข็มจนได้ซี่แล้ว การเสริมบำรุงทำได้ด้วยการปั่นเข็มเบา ๆ ด้วยองศาที่แคบกว่า ใช้ความถี่ต่ำกว่าและใช้เวลาน้อยกว่า ส่วนการระบายจะปั่นเข็มอย่างแรง ด้วยองศาที่กว้างกว่า ใช้ความถี่สูงกว่าและใช้เวลานานกว่า

twirling for supplementation and drainage : based on the arrival of *qi*, supplementation is performed by twirling the needle gently with smaller angle, lower frequency and shorter time, while drainage is performed by twirling the needle forcefully with a larger angle, higher frequency and longer time.

尿道涩痛 (niào dào sè tòng) : 排尿时尿道疼痛，涩滞不畅的表现。

เหนียวเต้าเซ่อท่ง : ปวดท่อปัสสาวะ อาการปวดท่อปัสสาวะระหว่างที่ถ่ายปัสสาวะ โดยรู้สึกปัสสาวะไม่สะดวก

painful urethra : painful urethra during urination with uneasy and voiding of urine.

怒伤肝 (nù shāng gān) : 大怒易致肝气上冲，血随气逆，而见晕眩、头痛，甚则呕血、昏厥等症。

นุซางกาน : อารมณ์โกรธมีผลเสียต่อดับ อารมณ์โกรธมากเกินไป ทำให้ซี่ของตับขึ้นข้างบน เลือดจึงขึ้นไปตามซี่ด้วย มีอาการแสดงคือ เวียนศีรษะ ปวดศีรษะ ยิ่งกว่านั้นอาจมีอาเจียนเป็นเลือดเป็นลมหมดสติได้

anger impairing liver : the rage can easily cause the up-rush of the liver-*qi*, and the *qi* reversal with blood, manifested as dizziness, headache, even spitting blood and fainting etc.

หมวด O

呕吐 (ǒu tù) : 饮食物、痰涎由胃中上涌，从口中吐出的表现。

ไอ้วุ่ : อาเจียน อาการที่อาหาร หรือเสมหะ น้ำลายพุ่งพรวดออกจากช่องปาก

vomiting : forcible expulsion of foods and sputum in the stomach through the mouth.

หมวด p

膀胱气化 (páng guāng qì huà) : 膀胱将津液代谢后的水液贮存于内；在肾阳的促进下，膀胱将尿液排出体外。

ผางกวางชี้อู๋เจิ้ง : กระเพาะปัสสาวะมีหน้าที่รับและขับถ่ายปัสสาวะ ซึ่งการขับถ่ายปัสสาวะต้องอาศัย พลังของไตช่วยในการกำจัดออกไปเป็นน้ำปัสสาวะ

qi transformation of bladder : the residual water after the fluid-humor metabolism stores in the bladder under the promotion of kidney-*yang*, bladder functions in urinating.

膀胱湿热证 (páng guāng shī rè zhèng) : 膀胱湿热，气化失职，表现以小腹胀满、尿频尿急、尿热尿痛、舌红苔黄腻、脉滑数等为主的证候。

ผางกวางชี้อู๋เอ๋เจิ้ง : กลุ่มอาการกระเพาะปัสสาวะร้อนชื้น กลุ่มอาการที่เกิดจากภาวะร้อนชื้นใน กระเพาะปัสสาวะ ทำให้การสังเคราะห์ปัสสาวะผิดปกติ มีอาการแสดงคือ ตึงแน่นท้องน้อย ปัสสาวะ บ่อยและกลั้นไม่ได้ ปัสสาวะมีอาการแสบร้อน ลินแดงมีฝ้าเหลืองเหนียว ชีพจรลื่นและเร็ว

bladder dampness heat syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when dampness-heat attacking on and accumulating in the bladder leads to the dysfunction of *qi* transformation, usually manifested by the distention of the lower abdomen, frequent and urgent urination with heat and pain sensation, red tongue with yellow greasy coating, and rapid slippery pulse.

炮制 (páo zhì) : 根据中医药理论，依照辨证施治用药需要和药物自身性质，以及调剂，制剂的不同要求，所采取的一项制药技术。

เผ่าจี้ : การเตรียมตัวยาร่วมใช้ เทคนิคในการเตรียมหรือปรุงยาตามหลักทฤษฎีของการแพทย์

แผนจีน โดยพิจารณาตามความจำเป็นหรือความต้องการในการใช้ยา และคุณสมบัติของตัวยารวมทั้งการปรุงยาตามใบสั่งแพทย์

processing of medicinal : a general term for various pharmaceutical technologies conducted under the guidance of traditional Chinese medicine theory, and in line with the demand of treatment based on pattern differentiation and the property of certain Chinese medicinal, as well as according to the requirement of different prescriptions and preparations.

培土生金法 (péi tǔ shēng jīn fǎ) : 补脾气达到补肺气的治疗方法，适用于肺脾两虚证。

แพทย์เชิงจินผา : วิธีบำรุงดินเพื่อสร้างทอง วิธีการรักษาโดยบำรุงซี่ของม้าม (ธาตุดิน) เพื่อเสริมให้ซี่ของปอด (ธาตุทอง) แข็งแรง ใช้กรณีทั้งปอดและม้ามพร่อง

strengthen earth to generate metal : a therapeutic method to treat spleen and lung deficiency by replenishing spleen *qi* (pertaining to earth) to replenish lung *qi* (pertaining to metal).

培土制水法 (péi tǔ zhì shuǐ fǎ) : 温运脾阳或健脾温肾的治疗方法，适用于脾虚不运或脾肾阳虚水湿泛滥的病证。

แพทย์ถั่วส่วยผา : วิธีบำรุงดินเพื่อควบคุมน้ำ วิธีการรักษาม้ามพร่องจนเสียหน้าที่การลำเลียงและการแปรสภาพ หรือความชื้นตกค้างจากหยางของม้ามและไตพร่อง โดยการอุ่นหยางของม้าม (ธาตุดิน) หรือเสริมบำรุงม้ามและไต (ธาตุน้ำ)

strengthening earth to restrain water : a therapeutic method to treat spleen deficiency with dysfunction of transportation and transformation or dampness due to *yang* deficiency of kidney and spleen by warming spleen (pertaining to earth) *yang* or replenishing spleen and kidney (pertaining to water).

配伍 (pèi wǔ) : 采取两种或两种以上中药组合成方，以增效减毒、提高疗效的中医主要用药形式。

แพทย์คู่ : การจับคู่ยา รูปแบบการใช้ยาของการแพทย์แผนจีน โดยนำตัวยาสองชนิดหรือมากกว่าสองชนิดขึ้นไปมาจัดเป็นสูตรตำรับยา เพื่อเพิ่มฤทธิ์ ลดพิษ และเพิ่มประสิทธิภาพการรักษา

compatibility : using two or more medicinals jointly in a formula for increasing the desired effect, reducing toxic or side effects, and improving the therapeutic effects.

配伍禁忌 (pèi wǔ jìn jì) : 中药配伍应用，将出现毒副作用或降低疗效等后果的用药禁忌。

เพ็ญอุจันฉี : ข้อห้ามในการจับคู่ยา ข้อห้ามในการใช้ตัวยางานชนิดร่วมกันแล้วจะทำให้เกิดพิษ หรือเกิดอาการอื่นไม่พึงประสงค์ หรือทำให้ประสิทธิภาพการรักษาลดลง

contraindications of compatibility : incompatible medicinals which, if given in combination, are believed to have toxicity/side effects or decreased therapeutic effects.

配穴法 (pèi xué fǎ): 针灸临床治病时, 选择不同穴位相互配合进行治疗的方法。

เพ็ญเชวียฉี : การจับคู่จุดฝังเข็ม วิธีการรักษาในทางเวชปฏิบัติของการฝังเข็มโดยการเลือกใช้จุดต่างกันมารวมกันรักษาโรค

point combination : a method that selects different acupoints for treating diseases in clinical acupuncture practice.

喷雾剂 (pēn wù jì) : 不含抛射剂, 借手动泵的壓力將內容物以霧狀等形态噴出的制剂。

เพ็ญอุจ : ยาพ่น รูปแบบยาเตรียมที่สามารถพ่นออกมาเป็นละอองโดยอาศัยแรงปั๊มของมือ และไม่ใช้สารขับเคลื่อนใด ๆ

spray preparation : a preparation form that contains no propellents and sprays out its content in a mist-like form by manual-pump pressure.

皮部 (pí bù) : 即十二皮部, 为十二经脉及其所属络脉在体表的分区, 经气布散之所在, 具有保卫机体, 抗御外邪的功能, 并能反映十二经脉的病证。

ผิว : แนวเขตผิวหนัง พื้นที่ผิวหนังบริเวณที่ซึ่งของ 12 เส้นลมปราณหลักและเส้นลมปราณรองกระจายอยู่ ช่วยปกป้องร่างกายจากเชื้อ และสะท้อนโรคของ 12 เส้นลมปราณหลัก

cutaneous region : the sub region on the surface between 12 regular meridians and their related collaterals, where the meridian *qi* contributes. It protects the body from being attacked by exterior evils and reflects the diseases of 12 regular meridians.

脾不统血证 (pí bù tǒng xuě zhèng) : 脾气虚弱, 不能统摄, 表现以紫癜、便血、尿血, 月经淋漓、量多、先期, 崩漏等各种慢性出血为主的证候。

ผิวถึงเชวียฉี : กลุ่มอาการม้ามไม่สามารถควบคุมเลือด กลุ่มอาการที่เกิดจากซึ่งของม้ามอ่อนแอ ทำให้ไม่สามารถควบคุมเลือดได้ มีอาการแสดง คือ การมีเลือดออกเรื้อรังตามตำแหน่งต่าง ๆ เช่น มีจ้ำเลือดตามผิวหนัง ถ่ายอุจจาระปัสสาวะเป็นเลือด ประจำเดือนมากะปริบะปรอย ประจำเดือนมามากหรือมาก่อนกำหนด ตกเลือด

spleen failing to control the blood syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when weak spleen *qi* fails to control, usually manifested by various kinds of chronic bleeding such as purpura, hematochezia, hematuria, flooding and spotting in women,

profuse discharge of menstruation, preceded menorrhea, and metrorrhagia.

皮肤针疗法 (pí fū zhēn liáo fǎ) : 以多支短针浅刺人体一定部位或腧穴以治疗疾病的一种针刺方法。

ผิวหนังเข็มหลายฝ่า : การรักษาด้วยเข็มผิวหนัง การรักษาโรคโดยการฝังเข็มตื้นที่ชั้นผิวหนังด้วยเข็มสั้นหลายเล่ม ที่ตำแหน่งจุดฝังเข็มหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย

dermal needle therapy : needling by superficial puncturing certain parts or acupoints with multiple short needles to treat disease.

脾开窍于口 (pí kāi qiào yú kǒu) : 脾为水谷入胃的第一道关口，脾与胃相合，脾胃的生理功能与病理变化，可以由口反映出来。

ผิไคเซียวยวหวิซัว : ม้ามเปิดทวารที่ปาก ปากเป็นช่องทางแรกที่อาหารเข้าสู่กระเพาะอาหาร ม้ามและกระเพาะอาหารจึงทำงานร่วมกัน การเปลี่ยนแปลงทางสรีระและพยาธิสภาพของม้าม และกระเพาะอาหารสามารถสะท้อนออกที่ปากได้

spleen opening at mouth : the mouth is the first gate of water-grain to stomach and the spleen connects to the stomach; the physiological function and the pathological change of spleen-stomach can be reflected from mouth.

皮内针疗法 (pí nèi zhēn liáo fǎ) : 皮内针又称“埋针”，是将皮内针浅刺腧穴皮下，并留置较长时间以治疗疾病的方法，给穴位以持续刺激，减少反复针刺。

ฝังเข็มในชั้นผิวหนัง : การรักษาด้วยการฝังเข็มในชั้นผิวหนัง หรือเรียกว่า “เข็มนอน” เป็นการฝังเข็มชั้นผิวหนังในแนวราบขนานกับผิวหนัง แล้วคาเข็มไว้เป็นเวลานานเพื่อการรักษาโรค วิธีนี้สามารถกระตุ้นจุดฝังเข็มได้อย่างต่อเนื่องและไม่จำเป็นต้องฝังเข็มซ้ำบ่อย ๆ **เลือก**

intradermal needle therapy : a therapeutic method, also called embedding needle, superficially inserts intradermal needles into the skin and retains for longer time to treat diseases. This method can stimulate the acupoints continuously and avoid repeated punctures.

脾气虚证 (pí qì xū zhèng) : 脾气不足，运化失职，表现以食少、腹胀、便溏、肢体倦怠，舌淡、脉弱等为主的证候。

ผิซิวี่เจิง : กลุ่มอาการซิวี่ของม้ามพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากซิวี่ของม้ามพร่อง ทำให้หน้าที่ในการย่อยและลำเลียงสารอาหารเสียไป มีอาการแสดงคือ รับประทานอาหารได้น้อย ท้องอืด อุจจาระเหลว แขนขาอ่อนล้า ลิ้นซีด ซิวี่จว่ออน

spleen qi deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when spleen is deficient with dysfunction of transformation and transportation, usually manifested by little food intake, abdominal distention, loose stool, powerless

extremities, pale tongue, and weak pulse.

脾肾阳虚证 (pí shèn yáng xū zhèng) :脾肾阳气亏虚，虚寒内生，表现以久泻久痢、水肿、腰腹冷痛等为主的证候。

ผิเซินหยางซวีเจิง : กลุ่มอาการหยางของม้ามและไตพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากหยางซวีของม้ามและไตพร่อง ทำให้ภายในร่างกายเกิดภาวะหนาวจากพร่อง มีอาการแสดงคือ ท้องเสียเป็นบิดเรื้อรัง บวม น้ำ ปวดเย็นที่เอวและท้อง

spleen-kidney yang deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when yang qi of the spleen and the kidney is insufficient with endogenous cold, usually manifested by chronic diarrhea and dysentery, edema, and coldness and pain of the lumbus and abdomen.

脾为后天之本 (pí wéi hòu tiān zhī běn) : 人出生后，生长发育和进行生命活动所必需的营养物质，主要源于脾胃所化生的水谷精微。

ผิเหวยฮั่วเทียนฉือเบิน : ม้ามเป็นทุนหลังกำเนิด หลังการกำเนิดของมนุษย์ ร่างกายจำเป็นต้องได้รับสารอาหารมาหล่อเลี้ยง เพื่อให้เจริญเติบโตและดำรงชีวิต ซึ่งม้ามเป็นแหล่งสร้างสารจำเป็น

spleen as postnatal foundation : after the birth, the necessary nutrients for body's growth, development and life activity mainly originates from water-grain essence transformed by spleen-stomach.

脾为生化之源 (pí wéi shēng huà zhī yuán) : 人体的五脏六腑、四肢百骸均需经脾运化的水谷精微滋养，才能维持正常的生理活动。

ผิเหวยเซิงฮั่วฉือเหียน : ม้ามเป็นแหล่งสร้างและแปรสภาพ อวัยวะทั้ง 5 ผู้ทั้ง 6 แขนขา อวัยวะของร่างกาย ล้วนต้องอาศัยม้ามแปรสภาพและลำเลียงสารจำเป็นมาหล่อเลี้ยงชีวิต จึงจะดำรงอยู่ได้อย่างปกติ

spleen as the origin of engendering and transforming : only with nourishment of water-grain essence transformed by spleen, can viscera, limbs and bones of the body function normally.

脾为生痰之源 (pí wéi shēng tán zhī yuán) : 脾运化水液功能失常，水液内停是痰饮生成的主要原因。

ผิเหวยเซิงถันฉือเหียน : ม้ามเป็นแหล่งสร้างเสมหะ เมื่อการทำหน้าที่ลำเลียงน้ำของม้ามผิดปกติ จะเกิดน้ำตกค้างซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดเสมหะและความชื้น

spleen as origin of phlegm : the disorder of fluid-humor metabolism of the spleen leads to inner water retention; inner water retention is the main reason of formation of phlegm and retained fluid.

脾喜燥恶湿 (pí xǐ zào wù shī) :脾运化水液以调节水液代谢。脾虚不运易致水液内停，而水液停聚又最易困阻于脾。

ฝี่ลี่เจ้าอู่ซื่อ : ม้ามชอบความแห้งแต่ไม่ชอบความชื้น ม้ามพร่องไม่สามารถถลำเลี้ยง ทำให้มีน้ำตกร้าง เมื่อน้ำที่ตกค้างรวมตัวกัน จะขัดขวางการทำหน้าที่ลำเลี้ยงของม้าม

the spleen regulates water-fluid metabolism by transforming and transporting water-fluid : the spleen deficiency and failing to transport easily cause the endogenous retained water, and the retained water can easily encumber spleen.

脾虚气陷证 (pí xū qì xiàn zhèng) :脾气虚弱，中气下陷，表现以脘腹重坠、内脏下垂、久泄不止、便意频数、舌淡脉弱等为主的证候。

ฝี่ชวีชีเลี่ยนเจิ้ง : กลุ่มอาการที่จมลงล่างจากม้ามพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากซึ่งของม้ามพร่อง ซึ่งใน ส่วนกลางของร่างกายจมลง มีอาการแสดงคือ ปวดถ่วงบริเวณใต้ลิ้นปี่ อวัยวะภายในหย่อน ต้องเสีย เรื่องร่ง ปวดถ่ายอุจจาระบ่อย ๆ ลิ้นซีด ชีพจรอ่อนแรง

sunken spleen qi syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when spleen is weak with sunken middle qi, usually manifested by epigastric bearingdown sensation, visceroptosis, chronic persistent diarrhea, urgency of defecation at short intervals, pale tongue, and weak pulse.

脾阳虚证 (pí yáng xū zhèng) :脾阳虚衰，失于温运，表现以食少、腹胀腹痛、喜温喜按、便溏、舌淡苔白、脉沉迟无力等为主的证候。

ฝี่หยางชวีเจิ้ง : กลุ่มอาการหยางของม้ามพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากหยางของม้ามอ่อนแอ ทำให้ไม่สามารถให้ความอบอุ่นและกระตุ้นการทำงาน มีอาการแสดงคือ รับประทานอาหารได้น้อย ท้องอืด ปวดท้อง ชอบความอุ่น ชอบให้บีบกด อุจจาระเหลว ลิ้นซีดฝ้าขาว ชีพจรจม เต็มช้าและอ่อน

spleen yang deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when spleen yang is depleted with failure to warm and activate, usually manifested by less intake of food, abdominal fullness and pain with preference for warmth and pressure, loose stool, pale tongue with white coating, and deep slow and powerless pulse.

脾与胃相表里 (pí yǔ wèi xiāng biǎo lǐ) :足太阴脾经与足阳明胃经相互络属，脏腑相合，使得脾与胃生理、病理的联系密切。

ฝี่ยฺหวี่เว่ยเซียงเปียวหลี่ : ม้ามและกระเพาะอาหารเป็นคู่สัมพันธ์นอก-ใน (เปียวหลี่) เส้นลมปราณเท้า ไท่อินม้าม และเส้นลมปราณเท้าหยางหมิงกระเพาะอาหาร มีความสัมพันธ์คู่ (สังกัดและเชื่อมสัมพันธ์) ต่อกัน ทำให้เป็นจิ้งจู้คู่กัน ดังนั้น ความเกี่ยวข้องในด้านสรีระและพยาธิสภาพย่อมมีผลต่อกันได้

spleen and stomach standing an exterior-interior relationship : spleen meridian of foot taiyin and stomach meridian of foot yangming connect together, and

zang-fu organs link mutually. These contribute to the close relationship between spleen and stomach in physiology and pathology.

脾在液为涎 (pí zài yè wéi xián) : 涎是唾液中较清稀的部分，脾为涎的生化之源并为脾所制。

ฝั้ไ้เย่เหว้ยเสียน : น้ำลายใสเป็นของเหลวจากม้าม น้ำลายใสเกิดจากการสร้างและกำกับของม้าม

spleen humoring drool : as the lighter part of the saliva, drool is generated and controlled by spleen.

脾之大络 (pí zhī dà luò) : 脾之大络是全身十五条大络脉中的一条，由脾脏直接分出，其循行径络是由脾发出，在侧胸壁的大包穴处穿出，散布在胸像罗网样绕络全身，故称为脾之大络。

ฝั้จื่อต้าลั่ว : เส้นลั่วใหญ่ของม้าม เส้นลั่วที่ใหญ่ที่สุดในเส้นลั่ว 15 เส้น เป็นเส้นลั่วที่แยกมาจากเส้นลมปราณม้ามที่ จุดตำเปา (SP 21) กระจายอยู่บริเวณชายโครง เส้นลั่วนี้เป็นเหมือนร่างแหครอบคลุมทั่วร่างกาย จึงเรียกว่าเส้นลั่วใหญ่ของม้าม

great luo connecting channel : the largest one of 15 collateral vessels coming out from spleen, it goes out at *da bao* (SP 21) and distributes in the hypochondria. This collateral is like a net, covering the whole body, so called large collateral of spleen.

脾志为思 (pí zhì wéi sī) : 思考、思虑依赖脾运化的气血以维持正常的生理功能。

ฝั้จื่อเหว้ยซือ : อารมณ์ครุ่นคิดขึ้นอยู่กับหน้าที่ของม้าม การครุ่นคิดใคร่ครวญ คือ หน้าที่ทางสรีระของม้ามที่แปรสภาพลำเลียงซู่และเลือดไปสนับสนุนให้เกิดขึ้น

spleen minding thought : the thought and consideration depend on spleen-transformed *qi*-blood to maintain normal physiological function.

脾主肌肉 (pí zhǔ jī ròu) : 全身的肌肉，都要依靠脾胃所化生的水谷精气来充养，表现为脾气健运，肌肉强壮。

ฝั้จื่อจิ่ว : ม้ามกำกับกล้ามเนื้อ กล้ามเนื้อทั้งร่างกายต้องอาศัยสารจำเป็นที่ม้ามและกระเพาะอาหารสร้างขึ้นมาหล่อเลี้ยง หากม้ามลำเลียงได้ดีแล้ว กล้ามเนื้อก็จะแข็งแรงมีกำลัง

spleen governing muscle : the muscle of the whole body depends on water-grain essence transformed by stomach-spleen for nourishment, manifested as strong spleen-*qi* and robust muscle.

脾主升清 (pí zhǔ shēng qīng) : 脾具有把水谷精微上输于心肺头目，以化生气血的生理功能。

ผิงจุเซิงชิง : ม้ามกำกับการเคลื่อนขึ้นของสารจำเป็น หน้าที่ทางสรีระของม้ามคือ การนำสารจำเป็นขึ้นไปทั่วหัวใจ ปอด ตีระชะ และลูกตา เพื่อแปรสภาพเป็นชีและเลือด

spleen governing the clear ascending : the physiological function of spleen in transporting water-grain essence upwards to heart, lung, head and eyes for *qi*-blood generation.

脾主四肢 (pí zhǔ sì zhī) :脾通过升清和散精作用将水谷精微输送至四肢，以维持四肢正常的生理活动。

ผิงจุซื่อจื่อ : ม้ามกำกับการแขนขาทั้งสี่ ม้ามมีหน้าที่ลำเลียงสารจำเป็นไปหล่อเลี้ยงแขนขา ช่วยให้แขนขาทำงานเป็นปกติ

spleen governing four limbs : through the clear ascending and essence distributing of the spleen, water-grain essence is transported to limbs to maintain normal physiological function.

脾主统血 (pí zhǔ tǒng xuè) :脾气具有统摄血液运行于脉中，不使溢出于脉外的生理功能。

ผิงจุ่งเซวี่ยว : ม้ามกำกับการเลือด ม้ามมีหน้าที่ดูตรึงและควบคุมการไหลเวียนของเลือดให้อยู่ในหลอดเลือด ไม่ให้ซึมออกนอกหลอดเลือด

spleen governing blood controlling : the physiological function of spleen-*qi* in controlling blood circulation in the vessels to avoid extravasation.

脾主运化 (pí zhǔ yùn huà) :脾具有将水谷化为精微，将精微物质吸收并转输至全身的生理功能。

ผิงจุยวินฮว่า : ม้ามกำกับการแปรสภาพและลำเลียง ม้ามมีหน้าที่นำอาหารและน้ำที่แปรสภาพเป็นสารจำเป็น ดูดซึมและลำเลียงไปหล่อเลี้ยงทั่วร่างกาย

spleen governing transformation and transportation : the physiological function of the spleen in transforming water-grain into essence, then absorbing and transporting essence to the whole body.

偏阳质 (piān yáng zhì) :凡具有亢奋、偏热、多动等特性的体质。

เพี้ยนหยางจื่อ : สภาพร่างกายค่อนข้างไปทางหยาง สภาพร่างกายที่มีลักษณะตื่นตัวค่อนข้างไปทางร้อน ชอบให้ร่างกายขยับเคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง (ลักษณะไฮเปอร์)

tending yang-constitution : the constitution with the characteristics of agitation, heat and hyper-activity etc.

偏阴质 (piān yīn zhì) :凡具有抑制、偏寒、多静等特性的体质。

เพี้ยนอินจื่อ : สภาวะร่างกายค่อนข้างไปทางอิน สภาวะร่างกายที่มีลักษณะชอบเก็บกด ค่อนข้างไปทางเยือกเย็น ชอบบอญิง ๆ เงียบ ๆ

tending yin-constitution : the constitution with the characteristics of inhibition, cold, quietness etc.

片剂 (piàn jì) : 中药提取物、中药提取物加中药细粉或中药细粉与适宜辅料混匀压制或用其他适宜方法制成的圆片状或异形片状的剂型。

เพี้ยนจี้ : ยาเม็ด รูปแบบยาเตรียมที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลมแบนหรือเม็ดรูปหลายเหลี่ยมแบนเตรียมโดยนำสารสกัดยาจีน หรือสารสกัดยาจีนผสมยาจีนที่บดเป็นผงละเอียด หรือยาจีนที่บดเป็นผงละเอียดผสมสารปรุงแต่งที่เหมาะสม แล้วนำมาตอกเม็ดหรือด้วยวิธีอื่น ๆ ที่เหมาะสม จนได้ยาเม็ดกลมแบนหรือเม็ดรูปหลายเหลี่ยมแบน

tablet (preparation) : a round or irregularly-shaped lamellar preparation form made by either compressing (other proper methods) extract of Chinese medicinal with powdered medicine or compressing fine powders of Chinese medicinal with proper accessories.

频服 (pín fú) : 汤剂少量多次分服。

ฉินฝู่ : รับประทานยาแบบจิบบ่อย ๆ ปริมาณน้อย ๆ

take in frequent small amounts : (decoctions) to be taken in small portions at frequent intervals.

平补平泻 (píng bǔ píng xiè) : 进针得气后均匀地提插、捻转的针刺补泻操作方法。

ผิงบุผิงเซี่ย : การบำรุงและระบายเท่ากัน เมื่อฝังเข็มจนได้เข็มแล้ว ทำการกระตุ้นเข็มเพื่อการบำรุงเท่ากับการกระตุ้นเพื่อการระบาย ด้วยการขยี้เข็มขึ้น-ลง และบิดเข็มไป-กลับ ในอัตราที่เท่ากัน

even supplementation and drainage (even method) : based on the arrival of qi, even supplementation and drainage is performed by thrusting, lifting and twirling evenly.

平刺 (píng cì) : 又称横刺、沿皮刺。针身与皮肤表面呈 15° 角刺入的方法。

ผิงซื่อ : การแทงเข็มราบ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การแทงเข็มแนวนอน” เป็นการแทงเข็มที่ตัวเข็มขนานไปกับผิวหนัง โดยทำมุมประมาณ 15 องศากับผิวหนัง

transverse insertion : also called as horizontal insertion and skin-along insertion, it's needle insertion at a 15° angle to the skin.

平肝潜阳药 (píng gān qiǎn yǎng yào) : 能平抑或潜镇肝阳，主要用于治疗肝阳上亢证的药物。

ผิงกัณเจียนหยางเย่า : ยาสงบตับและลดหยาง กลุ่มยาที่มีสรรพคุณกดและสงบหยางของตับ ใช้รักษาอาการกลุ่มโรคหยางของตับมีมากเกินไป หรือขึ้นเบื้องบนมากเกินไป

liver-pacifying and yang-suppressing medicinal : a medicinal that pacifies or suppresses the liver yang, mainly for treating ascendant hyperactivity of liver yang pattern/syndrome.

平肝息风药 (píng gān xī fēng yào) : 能平肝潜阳或息风止痉，主要用于治疗肝阳上亢或肝风内动证的药物。

ผิงกานซีเฟิงเย่า : ยาสงบลมตับ กลุ่มยาที่มีสรรพคุณสงบตับ สยบหยาง ตับลมและคลายเกร็ง ใช้รักษากลุ่มอาการหยางของตับมีมากเกินไป หรือลมตับกำเริบ

liver-pacifying and wind-extinguishing medicinal : a medicinal that pacifies the liver, suppresses exuberant yang, extinguishes internal wind and controls spasms, mainly for treating ascendant hyperactivity of liver yang or internal stirring of liver wind pattern/syndrome.

平息 (píng xī) : 在诊脉时调匀呼吸，以医生一呼一吸的时间计算病人的脉搏至数。

ผิงซี : การหายใจปกติ การควบคุมการหายใจให้สม่ำเสมอในขณะที่ทำการตรวจคลำชีพจร ซึ่งผู้ตรวจจะใช้การหายใจเข้าและหายใจออกที่เป็นหนึ่งรอบของการหายใจมาวัดอัตราการเต้นของชีพจรของผู้ป่วย

mild breath : the physician holds even respiration during pulse-taking, and counts the patient's pulse rate with one cycle of the physician's respiration, including one inhale and one exhale.

平息内风剂 (píng xī nèi fēng jì) : 以重镇息风药为主配伍组成，治疗肝风内动等证的治风剂。

ผิงซีเนย์เฟิงจี : ตำรับยาสงบลมภายใน ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีลักษณะหนักถ่วง ทำให้ลมสงบ ใช้รักษากลุ่มอาการจากลมของตับปั่นป่วนภายใน

interior-wind extinguishing formula : any wind-dispelling formula that mainly consists of suppressing wind-dispelling medicinals for treating internal stirring of liver wind pattern/syndrome.

หมวด ก

七情 (qī qíng) : 药物单味应用，及相须、相使、相畏、相杀、相恶、相反

配伍关系的七种情况。

ซีจิง : ความสัมพันธ์ 7 ประเภทของการจัดยาเดี่ยวหรือยากลุ่ม ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสรรพคุณของตัวยา ได้แก่ ตันเว่ย (ยาเดี่ยว) เชียงซวี (เสริมฤทธิ์กัน) เชียงสือ (เสริมฤทธิ์ฝ่ายเดียว) เชียงเว่ย (ถูกข่ม) เชียงซา (กำจัดพิษ) เชียงอู่ (ลดทอนฤทธิ์) และเชียงฝั่น (ให้ผลตรงข้าม)

seven relations : seven concerted application of Chinese medicine used singly, mutual enhancement, mutual promotion, incompatibility, counteract toxicity of another drug, counteract toxicity of another drug, mutual inhibition and clashing.

七情内伤 (qī qíng nèi shāng) : 长期持久或突然、强烈的喜、怒、忧、思、悲、恐、惊七种情志的刺激，引起气血失调，脏腑紊乱，导致或诱发多种疾病。

ซีจิงเนี่ยซาง : อารมณ์ทั้ง 7 มีผลเสียต่อภายในร่างกาย อารมณ์ทั้ง 7 ได้แก่ ดีใจ โมโห กังวล ครุ่นคิด เศร้าโศก กลัว และตกใจ ที่สั่งสมมาเป็นเวลานาน หรือเกิดขึ้นกะทันหันนั้น จะไปกระตุ้นและทำให้เลือดลมผิดปกติ อวัยวะต่าง ๆ ทำงานแปรปรวน ทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ตามมา

internal injury by excess of seven emotions : the long-standing, sudden and strong stimulus of joy, anger, anxiety, thought, sorrow, fear and fright, easily cause the *qi*-blood disorder and disturbance of the viscera, resulting in or inducing the various diseases.

七星针 (qī xīng zhēn) : 一种集针七枚，如七星攒聚的皮肤针具，适用于多针浅刺法，其刺激轻微，仅及皮肤。

ซีจิงเจิน : เข็ม 7 ดาว อุปกรณ์เข็มผิวหนังชนิดหนึ่ง ที่ส่วนปลายด้านหนึ่งติดเข็มสั้น 7 เล่ม เรียงกระจายเป็นวงล้อมคล้ายหมู่ดาว เหมาะสำหรับการใช้ในชั้นผิวหนังเพื่อการกระตุ้นผิวหนัง

seven-star needle : a dermal needling instrument with seven short needles, shaped as seven stars assembling, which is suitable for multi-needles superficial puncture with mild stimulation of skin.

奇恒之腑 (qí héng zhī fǔ) : 脑、髓、骨、脉、胆、女子胞组织器官的合称。

ฉี่เหิงจื่อฝู่ : อวัยวะกลวงพิเศษ ชื่อเรียกรวมของอวัยวะคือ สมอง ไช้กระดูก กระดูก หลอดเลือด/เส้นประสาท ถุงน้ำดี และมดลูก

extraordinary organs : a collective term of brain, marrow, bone, vessel, gall-bladder and uterus.

奇经八脉 (qí jīng bā mài) : 与十二正经不同，既不直属脏腑，又无表里配合关系，其循行别道奇行，故称奇经，包括八条经脉：任脉、督脉、冲脉、带脉、阴跷脉、阳跷脉、阴维脉、阳维脉，其功能为沟通十二经脉之间的联系，并对十二经气血有蓄积渗灌等调节作用。

ฉี่จิงป๋าย่าย : 8 เส้นลมปราณพิเศษ ซึ่งแตกต่างจากเส้นลมปราณสามัญ 12 เส้น จึงเรียกว่า เส้นลมปราณวิสามัญ กล่าวคือ เป็นเส้นลมปราณที่ไม่สังกัดกับอวัยวะภายใน และไม่มีความสัมพันธ์แบบภายนอก-ภายในเหมือนเส้นลมปราณสามัญ รวมทั้งวิธีการไหลเวียนที่มีแบบแผนแตกต่างกันไป เป็นแบบเฉพาะของแต่ละเส้นลมปราณ เส้นลมปราณวิสามัญ 8 เส้น ประกอบด้วย เส้นลมปราณเริน เส้นลมปราณตู เส้นลมปราณชง เส้นลมปราณไต เส้นลมปราณอินเฉียว เส้นลมปราณหยางเฉียว เส้นลมปราณอินเหว่ย และเส้นลมปราณหยางเหว่ย เส้นลมปราณวิสามัญทั้ง 8 ทำหน้าที่เชื่อมโยงเส้นลมปราณสามัญ และกำกับควบคุมการไหลเวียนของซึ่งและเลือดภายในเส้นลมปราณสามัญทั้ง 12 เส้น

eight extraordinary vessels : different from 12 regular meridians, they are called extra meridians because they don't belong to viscera, they are not exterior and interior related, and they travel irregularly including *ren mai, du mai, chong mai, dai mai, yin qiao mai, yang qiao mai, yin wei mai and yang wei mai*, eight extra meridians connect 12 regular meridians and regulate *qi* and blood of 12 regular meridians.

起罐 (qǐ guàn) : 拔罐后，使罐口与皮肤间形成一个孔隙，让空气进入罐内将火罐除去。

ฉี่ก๊วน : การปลดกระปุก การปลดกระปุกที่ติดไว้ออก โดยการปล่อยให้อากาศภายนอกผ่านเข้าไปในกระปุก ทำให้แรงดูดหมดไป

removing cup : removes the jar by letting the air in from a space formed between the jar and skin.

气 (qì) : 中医学中指构成人体和维持人体生命活动的最基本物质。

ฉี่ : สารพื้นฐานที่ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างของมนุษย์และก่อให้เกิดพลังขับเคลื่อนของชีวิต

qi : the most fundamental element that constitutes the human body and maintains life activities.

气闭 (qì bì) : 气郁闭于内，外出受阻，出现突然闭厥的病机变化。

ฉี่บี้ : ชีถูกปิดกั้น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชีถูกปิดกั้นอยู่ภายใน ถูกขวางกั้นไม่ให้ออกสู่ภายนอก เกิดอาการหมดสติอย่างฉับพลัน

qi blockage : the pathological change of sudden syncope due to block the depressed *qi* inside and fail to let it outside.

气闭证 (qì bì zhèng) : 邪气阻闭清窍或脏器，气机闭塞不通，表现以突发昏厥、绞痛、剧痛、二便不通等为主的急重证候。

ซี่ปี่เจ็ง : กลุ่มอาการที่ถูกปิดกั้น ภาวะที่มีปัจจัยก่อโรคไปปิดกั้นช่องทวารที่สะอาด หรือการทำงานของอวัยวะ ทำให้พลังชีวิตติดค้างอยู่ภายใน โรคอยู่ในขั้นรุนแรง อาการแสดงคือ ทมดสติดับปล้นปวดแบบบีบ ๆ หรือเหมือนโดนมัดบาด ปัสสาวะและอุจจาระไม่คล่อง

qi block syndrome/pattern : an urgent and serious pattern arising when pathogenic *qi* obstructs the orifices or viscera and bowels resulting in the blockage of *qi* movement, usually manifested by sudden loss of consciousness, colic and sharp pain, fecal retention, and urinary block.

气不化津 (qì bú huà jīn) : 阳气虚损，水津不能正常生成、输布、排泻的病机变化。

ซี่ปู้ฮั่วจิ้น : ซี่ไม่สามารถสร้างสารน้ำ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่หยางซี่พร่องจนไม่สามารถสร้าง กระจ่าย และขับถ่ายสารน้ำได้ตามปกติ

qi failing to transform fluid : the pathological change of insufficient *yang qi* which leads to the abnormal water-fluid formation, distribution and discharge.

气关 (qì guān) : 位于小儿食指第二节，第二节横纹至第三节横纹之间。

ซี่กวน : ตำแหน่งท่อนกลางของนิ้วชี้เด็ก อยู่ระหว่างรอยพับข้อนิ้ว ข้อที่ 2 และ 3

qi bar : the middle segment of the children's index finger, between the second cross striation and the third cross striation.

气化 (qì huà) : 通过气的运动所产生的各种变化，具体表现为精、气、血、津液的各自新陈代谢及其相互转化。

ซี่ฮั่ว : การแปรสภาพสิ่งต่าง ๆ โดยซี่ การขับเคลื่อนของซี่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างชิ้นใหม่และแปรเปลี่ยนซึ่งกันและกันของสารจิง ซี่ เลือด และของเหลวในร่างกาย

qi transformation : refers to the metabolism and the mutual transformation among essence, *qi*, blood and fluids through the various changes caused by the *qi* movements.

气化无权 (qì huà wú quán) : 阳气不足，气化作用减退，致气、血、精、津化生或代谢障碍的病机变化。

ซี่ฮั่วอู่เฉียน : ซี่สูญเสียหน้าที่การแปรสภาพสิ่งต่าง ๆ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่หยางซี่มีไม่เพียงพอ หน้าที่ในการเปลี่ยนรูปของซี่เสื่อมถอย ทำให้การสร้าง หรือ เมตา-บอลิซึมของซี่ เลือด สารจำเป็น และสารจิง ติดขัด

failure in qi transformation : the pathological change of the transformation and the dysbolism of *qi*-blood-essence-fluid due to the *yang*-insufficiency and

the reduced *qi*-transformation.

气机 (qì jī) : 气的运动，以升、降、出、入为基本形式。

ชีจี : การขับเคลื่อนของชี ทิศทางการเคลื่อนที่ของชีมีลักษณะขึ้นบน ลงล่าง ออก และเข้า

***qi* movement** : the basic movements of the *qi* including ascending, descending, exiting and entering.

气机不利 (qì jī bú lì) : 气流通不畅甚阻滞，或气郁不散，导致脏腑、经络功能障碍的病机变化。

ชีจีปู้ลี่ : การขับเคลื่อนของชีไม่คล่อง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชีไหลเวียนไม่คล่อง หรือติดขัด หรือช้อดอันไม่แผ่กระจาย ทำให้เกิดสิ่งกีดขวางสมรรถภาพการทำงานของอวัยวะภายใน เส้นลมปราณ

disorder of *qi* movement : the pathological change of the obstructed and even stagnated *qi* flow or the depressed and undispersed *qi* which leads to the dysfunction of the viscera and the meridian-collateral.

气机升降之枢 (qì jī shēng jiàng zhī shū) : 脾胃位居中焦，脾升胃降像枢纽般的调畅气机。

ชีจีเจียงจือชู่ : แกนขึ้น-ลงของชี ชีของม้ามมีทิศทางขึ้นบน และชีของกระเพาะอาหารมีทิศทางลงล่าง ม้ามและกระเพาะอาหารจึงเปรียบเหมือนเป็นแกนกลางขึ้นลงของชีจี

***qi* movement ascending-descending hinge** : spleen and stomach are located in the middle-energizer; spleen-ascending and stomach-descending regulate *qi* movement as a hinge.

气街 (qì jiē) : 经气汇集，纵横通行的共同道路。另，气街穴也是针灸穴位名，位于脐下五寸，前正中线旁开两寸。

ชีเจียง : ทางเดินของจิงชี เป็นทางเดินของจิงชีซึ่งผ่านมาจากทั้งแนวตั้งและแนวนอน และอีกความหมายหนึ่งคือ เป็นชื่อจุดที่ใช้ฝังเข็มมีตำแหน่งอยู่ใต้กึ่งกลางสะดือลงมา 5 ชุน และห่างจากแนวกึ่งกลางลำตัว 2 ชุน

***qi* thoroughfare** : the common pathway of the convergence and circulation of meridian *qi*. In addition, *qì jiē* is also a name for acupoint, which locates 5 *cun* inferior to umbilicus and 2 *cun* lateral to anterior middle line.

气逆 (qì nì) : 气上升太过或下降不及，以气机上逆为特征的病机变化。

ชีนั้ : ชีไหลย้อนกลับ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชีไหลขึ้นข้างบนมากเกินไป หรือไหลลงล่างไม่เพียงพอ โดยมีการเคลื่อนไหวของชีย้อนขึ้นข้างบนเป็นลักษณะเด่น

***qi* counterflow** : the pathological change characterized by the reversal of *qi*

movement due to too much *qi*-ascending or less *qi*-descending.

气逆证 (qì nì zhèng) : 气机失降，逆乱向上，表现以咳嗽、气喘、呃逆、呕吐、头痛、眩晕等为主的证候。

ชี้แจง : กลุ่มอาการที่ไหลย้อนกลับ ภาวะที่พลังที่มีการไหลย้อนกลับขึ้นบนแทนที่จะมีการไหลเวียนลงล่าง มีอาการแสดงคือ ไอ หายใจหอบ สะอึก คลื่นไส้อาเจียน ปวดศีรษะ วิงเวียน

***qi* counterflow syndrome/pattern :** a pattern/syndrome arising when *qi* moves abnormally upward, usually manifested by cough, asthma, hiccup, vomiting, headache and dizziness.

气随血脱 (qì suí xuè tuō) : 气随血液突然、大量丢失而脱散，形成气血两虚或气血并脱的病机变化。

ชี้แจง : ชี้อยุไปพร้อมกับเลือดไหลออก กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากเสียชีและเลือดในปริมาณมากอย่างฉับพลัน กลายเป็นทั้งชีและเลือดพร่องทั้งคู่

***qi* collapse with bleeding :** the pathological change of dual *qi*-blood deficiency or dual *qi*-blood collapse due to the sudden massive loss of blood.

气随液脱 (qì suí yè tuō) : 津液大量丢失，气随之外泄而脱失的病机变化。

ชี้แจง : ชี้อยุไปพร้อมกับน้ำ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากการสูญเสียสารน้ำในปริมาณมาก ทำให้ชีหลุดไหลออกสู่ภายนอก

***qi* collapse with humor :** the pathological change of the massive loss of fluid which leads to the outward leakage of *qi* and collapse.

气脱 (qì tuō) : 气不内守而外逸脱失的危重病机变化。

ชี้แจง : ชี้อยุ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคในชั้นอันตรายรุนแรงที่ไม่เก็บอยู่ภายในร่างกาย แต่กลับหลุดไหลสูญเสียออกไปสู่ภายนอก

***qi* collapse :** the serious pathological change of not keeping *qi* inside but letting it outside as a result of collapsing.

气脱证 (qì tuō zhèng) : 元气大亏，急骤外泄，表现以突然面白、气息微弱、汗出不止、脉虚无力等为主的危重证候。

ชี้แจง : กลุ่มอาการที่หลุด ภาวะที่เหวียนชี (ชีที่สำคัญที่สุดในร่างกาย) พร่องอย่างรุนแรง แยกหลุดออกมาภายนอก เป็นอาการของโรคที่อยู่ในภาวะวิกฤต อาการแสดงคือ หน้าซีดฉับพลัน หายใจรวริน เหงื่อออกไม่หยุด ชีพจรพร่องไม่มีแรง

***qi* collapse syndrome/pattern :** a critical pattern/syndrome due to depletion of

genuine *qi* and its abrupt collapse, usually manifested by sudden appearance of somber pale complexion, feeble breathing, profuse sweating, and hardly perceptible pulse.

气为血之帅 (qì wéi xuè zhī shuài) : 气对血具有化生、推动、固摄的作用。

ชี้เหวี่ยงชี้เวียนชีจื่อล้วย : ชี้เป็นผู้บังคับบัญชาเลือด ซึ่งมีหน้าที่ในการสร้างเลือด ขับเคลื่อนการไหลเวียนเลือด และช่วยยึดเหนี่ยวเลือดไม่ให้ไหลออกนอกเส้นเลือด

qi being commander of blood : the *qi* has the function of engendering, moving, astringing the blood.

气陷 (qì xiàn) : 气的上升不足或下降太过，以气虚无力升举为特征的病机变化。

ชี้เชียน : ชี้จมลงล่าง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชี้ไหลขึ้นข้างบนไม่เพียงพอ หรือ ไหลลงล่างมากเกินไป โดยที่ชี้ไม่มีกำลังไหลเวียนขึ้นข้างบนเป็นลักษณะเด่น

qi sinking : the pathological change characterized by failure of lifting of deficient-*qi* due to less *qi*-ascending or too much *qi*-descending.

气陷证 (qì xiàn zhèng) : 元气不足，无力升举，清阳下陷，表现以头晕眼花、久泻久痢、脱肛重坠。脏器下垂等为主的证候。

ชี้เชียนจิ้ง : กลุ่มอาการชี้จมลงล่าง ภาวะที่เหวี่ยงชี้ไม่เพียงพอ จึงไม่มีแรงในการดึงรั้งขึ้น ทำให้หยางที่สะสมจลลง อาการแสดงคือ เวียนศีรษะ ตาลาย ถ่ายเหลวถ่ายบิดเรื้อรัง ท้องและท้องน้อยหนักถ่วง ๆ อวัยวะภายในตกหย่อน

qi sinking syndrome/pattern : a pattern/syndrome due to genuine *qi* deficiency, its failure in lifting or holding function, and consequent sinking of clear *yang*, usually manifested as dizziness, blurred vision, chronic diarrhea and dysentery, heavy and dropping sensation of abdomen, and prolapse of the internal organs.

气虚 (qì xū) : 气的不足及其功能低下的病机变化。

ชี้ขุวี : ชี้พร่อง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชี้ไม่เพียงพอ หรือสมรรถนะการทำงานลดลง

qi deficiency : the pathological change of insufficient *qi* or hypofunction.

气虚不摄 (qì xū bú shè) : 气虚固摄无力，致体内各种液态物质丢失的病机变化。

ชี้ขุวีปูเซอ : ชี้พร่องและไม่เหนี่ยวรั้ง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชี้พร่องไม่มีพลังเหนี่ยวรั้งยึดแน่น จนก่อให้เกิดการสูญเสียของเหลวภายในร่างกาย

qi deficiency with failure to constrain : the pathological change of *qi* deficiency which fails to constrain and leads to the loss of the liquid substances.

气虚血瘀 (qì xū xuè yū) : 气虚推动无力而血液瘀滞，形成气虚与血瘀并存

的病机变化。

ชีชวีเขี่ยยวี : ชีพร่องและเลือดคั่ง เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากชีพร่อง ทำให้ไม่มีแรงผลักดันเลือดให้ไหลเวียน ทำให้เลือดติดขัดคั่งค้าง กลายเป็นชีพร่องและมีเลือดคั่ง

qi deficiency with blood stasis : the pathological change of *qi* deficiency co-existed with blood stasis due to the powerless push of *qi* which leads to the blood stagnation.

气虚证 (qì xū zhèng) : 元气不足，全身功能活动减退，表现以神疲乏力、气短懒言、舌淡脉虚等为主的证候。

ชีชวีเจ้ง : กลุ่มอาการชีพร่อง ภาวะที่เหวียนชีพร่อง ทำให้สมรรถภาพการทำงานของร่างกายถดถอย อาการแสดงคือ อ่อนเพลียไม่มีแรง หายใจสั้น ไม่อยากพูด ลิ้นซีด ชีพจรพรวง

qi deficiency syndrome/pattern : a pattern/syndrome due to genuine *qi* deficiency with diminished function of internal organs, usually manifested by listlessness, physical fatigue, shortness of breath without desire to speak, pale tongue and weak pulse.

气血辨证 (qì xuè biàn zhèng) : 以气血的生理、病理特点为纲，探求证候性质的辨证方法。

ชีเขี่ยเยี่ยนเจ้ง : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการตามชีและเลือด การวินิจฉัยโรคโดยแยกกลุ่มอาการตามลักษณะทางสรีรวิทยา และพยาธิวิทยาของชีและเลือด

qi-blood syndrome differentiation/pattern identification : a syndrome differentiation/pattern identification method of investigating the nature of a syndrome according to the physiological and pathological features of *qi* and blood.

气血两虚 (qì xuè liǎng xū) : 气虚化生血液的功能减退，形成气虚与血虚并存的病机变化。

ชีเขี่ยเหลี่ยนชวี : ชีและเลือดพร่องทั้งคู่ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากชีพร่อง ทำให้เสียหน้าที่ในการสร้างเลือด กลายเป็นชีกับเลือดพร่องทั้งคู่

dual deficiency of *qi* and blood : the pathological change of *qi* deficiency co-exists with blood deficiency due to hypofunction of blood formation and transformation.

气血双补剂 (qì xuè shuāng bǔ jì) : 以补气药与补血药为主配伍组成，治疗气血两虚证的补益剂。

ชีเขี่ยชวงบู้จี้ : ตำรับยาบำรุงชีและเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสาคัญที่มีฤทธิ์บำรุงชีและบำรุงเลือด ใช้รักษากลุ่มอาการชีและเลือดพร่อง

qi-tonifying and blood-replenishing formula : any formula that mainly consists of

combination of *qi* tonifying medicinals and blood replenishing medicinals for treating *qi* and blood deficiency pattern/syndrome.

气阴两虚 (qì yīn liǎng xū) : 气虚与阴虚同时并存的病机变化。

ชี่อินเหลียงซู่ : ชี่และอินพร่องทั้งคู่ กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากมีชี่พร่องและอินพร่องในเวลาเดียวกัน

dual deficiency of *qi* and *yin* : the pathological change of *qi* deficiency co-exists with *yin* deficiency.

气郁 (qì yù) : 气不得升散的病机变化。

ชี่ยุ : ชี่อั้น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชี่ไม่สามารถแผ่กระจายออก

***qi* depression** : the pathological change of *qi* failing to ascend and disperse.

气滞 (qì zhì) : 气运行不畅而停滞的病机变化。

ชี่จื่อ : ชี่ติดขัด กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ชี่เคลื่อนไหวไม่คล่องจนเกิดการติดขัด

***qi* stagnation** : the pathological change of the obstructed and even stagnated *qi* flow.

气滞血瘀 (qì zhì xuè yū) : 气行不畅致血行障碍，形成气滞与血瘀并存的病机变化。

ชี่จื่อเชวี่ยยุ : เลือดคั่งจากชี่ติดขัด กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากชี่ไหลเวียนไม่คล่องทำให้เลือดไหลเวียนติดขัด กลายเป็นมีทั้งชี่ติดขัดและมีเลือดคั่ง

blood stasis due to *qi* stagnation : the pathological change of *qi* stagnation co-exists with blood stasis due to the disorder of the blood flow which leads to the blockage in the blood circulation.

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

气滞证 (qì zhì zhèng) : 脏腑或局部气机阻滞，运行不畅，表现以胀闷疼痛、时作时休、走窜不定、可随嗝气矢气而减、脉弦等为主的证候。

ชี่จื่อเจิ้ง : กลุ่มอาการชี่ติดขัด ภาวะที่อวัยวะภายใน หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกาย มีชี่ติดขัดไหลเวียนไม่คล่อง อาการแสดงคือ อาการปวดแน่นอึดอัด เป็น ๆ หาย ๆ ตำแหน่งปวดมีการเคลื่อนที่ไม่แน่นอน ถ้าเรอหรือถอนหายใจจะรู้สึกดีขึ้น ชีพจรตึง

***qi* stagnation syndrome/pattern** : a pattern due to stagnation of *qi* movement in viscera and bowels or local parts of the body, usually manifested by intermittent and wandering distention and pain that ameliorated by sighing or belching, and string-like pulse.

前后配穴法 (qián hòu pèi xué fǎ): 也称为“腹背阴阳配穴法”，针灸治疗时，选取胸腹与腰背的腧穴配合应用的方法。

เส้นโหว่เพี้ยเขี้ยวผ่า : วิธีการจับคู่จุดด้านหน้าและด้านหลัง อาจเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การผสมจุดฝังเข็มแบบอิน-หยาง หรือแบบท้อง-หลัง เป็นวิธีหนึ่งที่ประยุกต์ใช้จุดฝังเข็มที่อยู่บนหน้าอกหรือท้อง ร่วมกับจุดที่อยู่บนหลังในการรักษาโรค

anterior-posterior point combination : also called abdomen-back and yin-yang point combination. Anterior and posterior point combination is a method that applies the acupoints located on the chest, abdomen, back and lumbar to treat diseases.

强硬舌 (qiáng yìng shé): 舌体强直，运动不灵，语言謇涩的舌象。

เสียงอืดเสอ : ลิ้นแข็ง ตัวลิ้นแข็งกระด้าง เคลื่อนไหวไม่คล่อง ทำให้พูดจาไม่ชัด

stiff tongue : a tongue that is stiff with difficulty in movement and pronunciation.

切诊 (qiè zhěn): 用手触按病人的脉搏、胸腹四肢等部位，以了解病情的诊察方法。

เขี่ยเส้น : การคลำและตรวจชีพจร วิธีตรวจโรคแบบหนึ่งโดยแพทย์จะใช้มือสัมผัสชีพจร คลำทรวงอก ท้อง มือ เท้า และตำแหน่งอื่น ๆ ของร่างกายผู้ป่วย เพื่อให้ทราบอาการเจ็บป่วย

palpation : an examination method of touching and pressing the patient's pulse, chest, abdomen, and four limbs or other parts with hands to know the condition of disease.

溶化 (qín huà): 将药物放入口中溶化。

จีนสุว่า : ยาละลายในปาก โดยนำยาใส่ในปากแล้วให้ละลาย

melt in the mouth : melt the medicinals inside the mouth.

清气分热剂 (qīng qì fēn rè jì): 以清气泻热药为主配伍组成，治疗气分热证的清热剂。

ชิงชีเฟินร้อจี : ตำรับยาดับร้อนในระดับชี ตำรับยาที่มีตัวยาลึกมีฤทธิ์ดับร้อนขับระบายไฟ ใช้รักษากลุ่มอาการร้อนในระดับชี

qi aspect heat-clearing formula: any heat-clearing formula that mainly consists of qi aspect-clearing and heat-purging medicinals for treating qi aspect heat syndrome/pattern.

清热剂 (qīng rè jì): 以清热药为主配伍组成，具有清热、泻火、凉血、解暑、解毒、清虚热等作用，治疗里热证的方剂。分为清气分热剂、清营凉血剂、清热解毒剂、清脏腑热剂、清虚热剂。

ชิงร้อจี : ตำรับยาดับร้อน ตำรับยาที่มีองค์ประกอบสำคัญเป็นตัวยามีสรรพคุณดับร้อน ขับ

ระบายไฟ ทำให้เลือดเย็น แก่พิษร้อนอบอ้าว ถอนพิษ ขจัดร้อนจากภาวะพร่อง ใช้รักษากลุ่มอาการร้อนภายในร่างกาย แบ่งเป็น ตำรับยาดับร้อนในระดับที่ ตำรับยาดับร้อนในระดับอิงชีและเลือด ตำรับยาดับร้อนถอนพิษ ตำรับยาดับร้อนในอวัยวะภายใน และตำรับยาดับร้อนจากภาวะพร่อง

heat-clearing formula : any formula that mainly consists of heat-clearing medicinals, has the effect of clearing heat, purging fire, cooling blood, relieving summerheat, counteracting toxins, or clearing deficient fire, and is used for treating interior heat patterns/syndromes. It includes clearing *qi* aspect heat formula, clearing nutrient aspect and cooling blood aspect formula, clearing heat and detoxifying formula, clearing visceral heat formula, and clearing deficiency-heat formula.

清热解毒 (qīng rè jiě dú jì) : 以清热解毒药为主配伍组成, 治疗瘟疫、温毒、热疮肿毒等多种热毒证的清热剂。

ชิงเร่อเจียตุ่จี : ตำรับยาดับร้อนและถอนพิษ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยามีฤทธิ์ดับร้อนถอนพิษ ใช้รักษากลุ่มอาการไข้พิษต่าง ๆ เช่น โรคห่า พิษร้อน แผลอักเสบ และฝีหนอง

heat-clearing and detoxifying formula : any heat-clearing formula that mainly consists of heat-clearing and detoxifying medicinals for treating such heat toxin pattern/syndrome as pestilence, warm toxin, hot ulcers, and pyogenic infections.

清热解毒药 (qīng rè jiě dú yào) : 能清解热毒或火毒, 用治各种热毒证的药物。

ชิงเร่อเจียตุ่ยา : ยาดับร้อนและขจัดพิษ กลุ่มยาที่มีสรรพคุณระบายความร้อน หรือดับพิษร้อน และพิษไฟ ใช้รักษากลุ่มโรคความร้อนที่มีพิษ

heat-clearing and detoxicating medicinal : a medicinal that clears heat toxin or fire toxin, used for curing various heat toxin pattern/syndrome.

清热凉血剂 (qīng rè liáng xuè jì) : 以清营泻热药及凉血药为主配伍组成, 治疗血热证的清热剂。

ชิงเร่อเหลียงเซวี่จี : ตำรับยาดับร้อนในระดับอิงชีและเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยามีฤทธิ์ดับร้อนในระดับอิงชี (ซึ่งที่เดินตามชีพจรหรือเดินในหลอดเลือด ทำหน้าที่หล่อเลี้ยงและหมุนเวียนทั่วร่างกาย) และเลือด ช่วยให้อุณหภูมิเย็นลง ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดร้อน

heat-clearing and blood-cooling formula : any heat-clearing formula that mainly consists of nutrient aspect clearing and heat-purging medicinals and blood-cooling medicinals for treating blood heat syndrome/pattern.

清热凉血药 (qīng rè liáng xuè yào) : 能清解营血分热邪, 用治温病热入营血及其它疾病各种血热证的药物。

ชิงเร่อเหลียงเซวี่เย่า : ยาดับร้อนและช่วยให้เลือดเย็น กลุ่มยาที่มีสรรพคุณลดและระบายความร้อนในระบบเลือด หรือกลุ่มโรคและอาการที่มีสาเหตุจากเลือดร้อน

heat-clearing and blood-cooling medicinal : a medicinal that eliminates pathogenic heat from the nutrient and blood aspects for treating heat invasion to nutrient and blood aspects of warm disease and other blood heat pattern/syndrome.

清热祛湿剂 (qīng rè qū shī jì) : 以清热祛湿药为主配伍组成，治疗湿热互结证的祛湿剂。

ชิงเร่อซุวีซือจี : ตำรับยาดับร้อนและขับความชื้น ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ดับร้อนขับความชื้น ใช้รักษาภาวะร้อนชื้นจับตัวกัน

heat-clearing and dampness-dispelling formula : any dampness-dispelling formula that consists of heat-clearing and dampness-expelling medicinals for treating complex of dampness and heat syndrome/pattern.

清热泻火药 (qīng rè xiè huǒ yào) : 能清火热之邪，用治温病热入气分及其它疾病脏腑实热证的药物。

ชิงเร่อเซี่ยวั่วเย่า : ยาขับร้อนและระบายไฟ กลุ่มยาที่มีสรรพคุณขับระบายความร้อนและระบายไฟ ใช้รักษากลุ่มโรคไข้ร้อน และภาวะความร้อนเข้าสู่ระบบที่ หรือ ความร้อนสูงเกิดขึ้นในอวัยวะภายในทั้งหลาย

heat-clearing and fire-purging medicinal : a medicinal that clears heat and purges fire for eliminating heat invasion to *qi* aspect of warm disease and visceral excessive heat pattern/syndrome.

清热药 (qīng rè yào) : 能清泄里热，治疗里热证的药物。

ชิงเร่อเย่า : ยาดับร้อน ยาที่มีสรรพคุณขับระบายความร้อนภายในร่างกาย

heat-clearing medicinal : a medicinal that clears internal heat for treating internal heat pattern/syndrome.

清热燥湿药 (qīng rè zào shī yào) : 能清热燥湿，用治湿热证的药物。

ชิงเร่อเจ้าซือเย่า : ยาดับร้อนและทำให้ความชื้นแห้ง กลุ่มยาที่มีสรรพคุณระบายความร้อน ขับความชื้น ใช้รักษากลุ่มโรคร้อนชื้น

heat-clearing and dampness-drying medicinal : a medicinal that clears heat and dries dampness for dampness and heat syndrome.

清润化痰剂 (qīng rùn huà tán jì) : 以清凉润燥化痰药为主配伍组成，治疗燥

痰证的祛痰剂。

ชิงรุ๋นชฺว๋อันจี้ : ตำรับยาเย็นทำให้ชุ่มชื้นเพื่อสลายเสมหะ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่เป็นยาเย็น ทำให้ชุ่มชื้นเพื่อสลายเสมหะ ใช้รักษาภาวะเสลดแห้ง

moistening dryness to resolve phlegm formula : any phlegm-dispelling formula that consists of cool-natured dryness-moistening and phlegm-resolving medicinals for treating dryness-phlegm pattern/syndrome.

清虚热剂 (qīng xū rè jì) : 以清退虚热药为主配伍组成，治疗虚热证的清热剂。

ชิงซุ่รีเอ้อจี้ : ตำรับยาดับร้อนจากภาวะพร่อง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ดับร้อนจากภาวะพร่อง ใช้รักษาภาวะร้อนจากพร่อง

deficiency heat-clearing formula : any heat-clearing formula that mainly consists of deficiency heat-clearing medicinals for treating deficiency heat syndrome/pattern.

清虚热药 (qīng xū rè yào) : 能清退虚热，用治阴虚内热证的药物。

ชิงซุ่รีเอ้อยา : ยาดับร้อนจากอินพร่อง กลุ่มยาที่มีสรรพคุณลดและระบายอาการร้อนพร่อง ใช้รักษา กลุ่มโรคความร้อนภายในเนื่องจากอินพร่อง

deficiency-heat clearing medicinal : a medicinal that clears deficiency heat for treating *yin* deficiency with internal heat pattern/syndrome.

清脏腑热剂 (qīng zàng fǔ rè jì) : 以清解内热药为主配伍组成，治疗五脏六腑里热证的清热剂。

ชิงจิงฝู่เอ้อจี้ : ตำรับยาดับร้อนในอวัยวะภายใน ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ดับร้อนภายใน ใช้รักษากลุ่มอาการร้อนในอวัยวะต้นทั้งห้าและอวัยวะลงทั้ง 6

visceral heat clearing formula : any heat-clearing formula that mainly consists of internal heat-clearing medicinals for treating visceral and bowels internal heat syndrome/pattern.

驱虫剂 (qū chóng jì) : 以驱虫药物为主配伍组成，具有驱虫或杀虫等作用，治疗人体寄生虫病的方剂。

ชฺวี่งจี้ : ตำรับยาขับพยาธิ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ขับพยาธิ มีสรรพคุณขับพยาธิหรือฆ่าพยาธิ ใช้รักษาโรคพยาธิต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์

worm-expelling formula : any formula that consists of worm-expelling medicinals has the effect of expelling or killing parasitic worms, and is used for treating parasitic worms.

驱虫药 (qū chóng yào) : 能驱除或杀灭人体肠道寄生虫，主要用于治疗虫证

的药物。

ขี้ผึ้งเยา : ยาขับพยาธิ กลุ่มยาที่มีสรรพคุณขับหรือฆ่าพยาธิในลำไส้ ใช้รักษาอาการจากหนอนพยาธิ

worm-expelling medicinal : a medicinal that expels or kills intestinal parasites, mainly for treating parasites pattern/syndrome.

祛风湿药 (qū fēng shī yào) : 能祛除风湿，主要用于治疗风湿痹证的药物。

ขี้ผึ้งชื้อเยา : ยาไล่ลมและความชื้น กลุ่มยาที่มีสรรพคุณขับไล่ลมและความชื้น ใช้รักษากลุ่มโรคปวดข้อ หรือปวดเมื่อยจากสาเหตุลมชื้น

wind-dampness-dispelling medicinal : a medicinal that dispels wind and dampness, mainly for relieving wind-dampness *bi* pattern/syndrome.

伸屈法 (qū shēn fǎ) : 通过拔伸牵拉或屈曲折返活动，帮助患者受限关节被动运动的手法。

ขี้เฒินเฝ้า : การยืดดัดข้อ วิธีการนวด โดยการจับข้อขยับเพื่อช่วยรักษาอาการข้อติด โดยการดึงและยืดข้อหรือพับและงอข้อ

stretching and flexing manipulation : a manipulation that helps restricted joints to move passively by pulling and stretching or folding and flexing.

祛湿剂 (qū shī jì) : 以祛湿药物为主配伍组成，具有化湿行水，通淋泄浊作用，治疗水湿为病的方剂。分为和胃燥湿剂、清热祛湿剂、利水渗湿剂、温化水湿剂。

ขี้ชื้อจี้ : ตำรับยาจัดความชื้น ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ขับความชื้น มีสรรพคุณละลายความชื้น ขับเคลื่อนน้ำ ทำให้ปัสสาวะไหลคล่อง ขับปัสสาวะ ใช้รักษาโรคจากน้ำและความชื้น แบ่งเป็น ตำรับยาปรับสมดุลและจัดความชื้นในกระเพาะอาหาร ตำรับยาดับร้อนขับความชื้น ตำรับยาขับน้ำระบายความชื้น และตำรับยาทำให้อบอุ่นแก้ภาวะน้ำชื้น

dampness-dispelling formula : any formula that consists of dampness-dispelling medicinals, has the effect of resolving dampness, removing water, relieving strangury and draining turbidity, and is used for treating water-dampness ailments. It includes stomach-harmonizing and dampness- drying formula, heat-clearing and dampness-dispelling formula, inducing diuresis to drain dampness formula, and warming and resolving water-dampness formula.

祛痰剂 (qū tán jì) : 以祛痰药为主配伍组成，具有消除痰饮的作用，治疗痰证的方剂。分为温燥化痰剂、清润化痰剂、治风化痰剂。

ซูวี้ถันจี้ : ตำรับยาขับเสมหะ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ขับเสมหะ ขจัดเสมหะ ใช้รักษาอาการจากเสมหะ แบ่งเป็น ตำรับยาอบอุ่นทำให้แห้งเพื่อสลายเสมหะ ตำรับยาเย็นทำให้ชุ่มชื้นเพื่อสลายเสมหะ และตำรับยาขับไล่ลมเพื่อสลายเสมหะ

phlegm-dispelling formula : any formula that consists of phlegm-dispelling medicinals has a phlegm relieving effect, and is used for treating phlegm syndrome/pattern. It includes warming and drying to resolve phlegm formula, moistening dryness to resolve phlegm formula, and dispelling wind to relieve phlegm formula.

雀啄灸 (què zhuó jiǔ) : 将艾条燃着的一端接近施灸部位，待其有灼痛感后迅速提起，如此一上一下、忽近忽远如同雀啄的悬起灸。

เขี่ยจั่วจิว : การรมยาแบบนกกระจอกจิก การรมยาเหนือผิวโดยการเผาแท่งโถง ถือรมใกล้ผิวหนังจนผู้ป่วยรู้สึกแสบร้อน จึงถอยให้ไกลผิว เมื่อคลายร้อนจึงเคลื่อนเข้ามาใกล้ผิวใหม่ สลับกันไป กิริยาการยกแท่งโถงขึ้นและลงคล้ายกับการจิกของนก

pecking sparrow moxibustion : suspension moxibustion performed by putting the ignited end of the moxa stick near the treated site, taking it off when the patient feels burning pain, and moving the moxa stick up and down like a bird's pecking.

หมวด 1

热服 (rè fú) : 汤剂乘热服。

เรอฝู : รับประทานยาต้มขณะที่ยังร้อน

take hot : (decoction) to be taken while hot. **การแพทย์ทางเลือก**

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

热极生风 (rè jí shēng fēng) : 邪热炽盛，伤及营血，燔灼肝经，筋脉失养的病机变化。

เรอจีเซิงเฟิง : ร้อนถึงขีดสุดกลายเป็นลม กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากปัจจัยก่อโรคที่เป็นความร้อนลุกลาม ทำลายเลือดและอวัยวะที่เผาไหม้ลามไปจนตับ ทำให้เส้นเอ็นและหลอดเลือดขาดการบำรุงเลี้ยง

extreme heat engendering wind : the pathological change of pathogenic heat exuberance which leads to impair the nutrient-blood, blazes the liver-meridian and makes the tendon-vessels lacking of nourishment.

热痰 (rè tán) : 色黄稠粘、有块的痰液。

เรอตัน : เสมหะร้อน เสมหะที่ขากออกมาสีเหลืองเหนียวข้น

heat phlegm : yellow and thick phlegm with masses.

热邪 (rè xié) : 具有炎上、伤津耗气、生风动血等特性的外邪。

เรือเสีย : ความร้อนเป็นปัจจัยก่อโรค ความร้อนเป็นปัจจัยภายนอกที่ทำให้เกิดโรค มีลักษณะร้อนลอยขึ้นข้างบน ทำลายสารจีนและชี่ สามารถทำให้เกิดลม และทำให้เลือดไหลแรงหรือเลือดออกได้

heat pathogen : an external pathogen characterized by flaring up, consuming *qi* and injuring fluid, being likely to cause convulsion and bleeding etc.

热邪耗气伤津 (rè xié hào qì shāng jīn) : 热邪致病既灼伤津液又迫津外泄，气随津泄而耗伤。

เรือเสียเข้าชี่ข้างจีน : ความร้อนทำลายชี่และสารจีน ความร้อนที่เป็นสาเหตุให้เกิดโรค จะทำลายสารจีนและขับออกภายนอก ส่วนชี่ก็สูญเสียไปพร้อม ๆ กับของเหลวที่ถูกขับออกไป

heat consuming *qi* and injuring fluid : the heat that scorches the fluid not only causes diseases but also forces *qi* outward leaking.

热邪生风动血 (rè xié shēng fēng dòng xuè) : 热邪燔灼肝经，易见四肢抽搐、角弓反张等动摇不定的风象；灼伤脉络见出血症。

เรือเสียเชิงเฟิงตั้งเขวี่ : ความร้อนทำให้เกิดลมและเลือดออก ความร้อนที่เป็นสาเหตุให้เกิดโรคเผาไหม้เส้นลมปราณตับ ทำให้เกิดลมมีการย่ำตาแหน่งไม่แน่นอน คือ มีอาการแขนขากระตุกอาการเกร็งหลังแอ่น เป็นต้น และเมื่อเผาไหม้หลอดเลือดจะพบอาการเลือดออกได้

heat causing convulsion and bleeding : the heat pathogen scorches the liver meridian, and easily causes limbs convulsion, opisthotonos and other flexuous signs; burning vessels by the heat leads to the bleeding syndrome.

热者寒之 (rè zhě hán zhī) : 针对热性的病证使用寒凉方药进行治疗的原则。

เรือเจ้อหานจื่อ : รักษาร้อนด้วยความเย็น หลักการรักษาโรคที่มีลักษณะร้อนโดยใช้ตำรับยาที่มีฤทธิ์หนาวเย็น

treat heat with cold : the treating principle to treat the cold with cold or cooling herbs and formulas.

任脉 (rèn mài) : 起于胞中，下出会阴，向上前行至阴毛部位，沿腹部和胸部正中线上，经咽喉，至下颌，环绕口唇，沿面颊，分行至目眶下。

เร็นม่าย : เส้นลมปราณเร็น เริ่มต้นจากมดลูกในเพศหญิงและช่องท้องน้อยในเพศชายผ่านออกมาบริเวณฝีเย็บ อ้อมผ่านขึ้นไปทางด้านหน้าตามแนวเส้นกึ่งกลางลำตัว ผ่านอวัยวะเพศหัวหน้า หน้าท้องหน้าอก จนถึงขากรรไกรล่าง ผ่านเข้าไปที่คอหอย จากนั้นวนรอบบริมฝีปาก แล้วแยกผ่านแก้มไปที่

ได้เข้าตาทั้ง 2 ข้าง

conception vessel (cv) : begins from the uterus in women and lower abdomen in men and comes out from the perineum, goes upward to the pubic hair, reaches the lower jaw through the pharynx along with the abdomen and thoracic middle line, and then goes around the lips to enter the infraorbital along with the cheek.

妊娠禁忌 (rén shēn jìn jì) : 妇女妊娠期治疗用药的禁忌。

เหรินเชินจิ้นจี : ข้อห้ามใช้ยาในหญิงมีครรภ์

contraindications during pregnancy : medicinals whose administration is prohibited during pregnancy.

揉捻法 (róu niǎn fǎ) : 用大鱼际、掌跟或指面在一定部位或某一穴位上，做轻柔 and 缓的环旋运动的手法。

โหรเหียนฝ่า : การนวดคลึง วิธีการนวด ที่ใช้เนื้อมือด้านหัวแม่มือ ฝ่ามือ หรือนิ้วด้านฝ่ามือ กดนวดและบิดเป็นวงอย่างช้า ๆ และนุ่มนวล ตรงจุดฝังเข็มหรือส่วนที่นวด

kneading and twisting manipulation : a manipulation performed by kneading and twisting on certain part or point with major thenar, palm or ventral aspect of fingers in a circular motion slowly and gently.

濡脉 (rú mài) : 浮细而软（无力）的脉象。

หุ่ม่าย : ชีพจรลอยแผ่ว เป็นลักษณะชีพจรที่อยู่ในตำแหน่งลอย แต่มีขนาดเล็กและอ่อน (หรือเต้นไม่มีกำลัง)

soggy pulse : a thin, floating and soft (powerless) pulse.

乳蛾 (rǔ é) : 咽喉一侧或两侧喉核红肿肥大，形如乳头或蚕蛾的表现。

หฺรูเอ้อ : ต่อมทอนซิลอักเสบ ภาวะที่เกิดทอนซิลที่ข้างหนึ่งหรือสองข้างบริเวณคอหอย บวมแดง และโตมีลักษณะเหมือนหัวนมหรือตัวไหม

tonsillitis : a condition marked by the swollen, hypertrophic, nipple or silkworm moth-shaped palatine tonsils unilaterally or bilaterally

润苔 (rùn tāi) : 舌面润泽有津，干湿适中的舌象。

ร่นไท่ : ลิ้นมีฝ้าออกชื้น ผิวลิ้นดูมีความชื้นเป็นลักษณะของลิ้นที่ไม่แห้งหรือชุ่มน้ำ

moist fur : a moderately moistened tongue coating with fluid on the lingual surface.

润下剂 (rùn xià jì) : 以增液润燥药与泻下药为主配伍组成，治疗津亏肠燥便秘等证的泻下剂。

รูนเซียจี้ : ตำรับยาเพิ่มความชุ่มชื้นระบายท้อง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์เพิ่มน้ำให้ความชุ่มชื้น ใช้รักษากลุ่มอาการท้องผูกเนื่องจากขาดน้ำ

lubricant laxative formula: any purgative formula mainly consists of moistening medicinals and purgatives for treating constipation due to insufficiency of intestinal fluid pattern/syndrome.

润下药 (rùn xià yào) : 能润滑大肠，泻下作用缓和，主要用于治疗肠燥便秘证的药物。

รูนเซียเย้า : ยาเพิ่มความชุ่มชื้นเพื่อให้ระบาย กลุ่มยาที่มีสรรพคุณหล่อลื่นลำไส้ ใช้รักษากลุ่มอาการท้องผูกจากลำไส้แห้ง (ขาดสารหล่อเลี้ยง)

laxative medicinal : a medicinal that lubricates the large intestine with a mild purgative effect, mainly for curing constipation of intestinal dryness pattern/syndrome.

หมวด S

三焦 (sān jiāo) :一指部位划分，即上、中、下三焦的合称；二为六腑之一，是气和水液运行的通道。

ซานเจียว : ซานเจียว ความหมายแรก หมายถึง คำชี้ตำแหน่งของอวัยวะภายในร่างกายทั้งหมด แบ่งเป็น ซ่างเจียว จงเจียว และเซี่ยเจียว ความหมายที่สอง หมายถึง หนึ่งในอวัยวะผู้ทั้ง 6 มีบทบาทเป็นทางเดินให้ชี่และน้ำไหลเวียน

sanjiao : one refers to the collective term of upper *jiao*, middle *jiao* and lower *jiao*, namely a kind of classification based on locations; another refers to one of the six *fu*-viscera, namely the passage of *qi* and water circulation.

三焦辨证 (sān jiāo biàn zhèng) : 清代吴鞠通在《温病条辨》中，根据上、中、下三焦的证候特点和传变规律，创立的一种适用于外感温热病、尤其是湿温病的辨证方法。

ซานเจียวเบี่ยนเจิ้ง : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการตามซานเจียว วิธีการวินิจฉัยจำแนกที่อาศัยลักษณะเด่นและกฎการแปรเปลี่ยนของกลุ่มอาการในซ่างเจียว จงเจียว และ เซี่ยเจียว มาจัดตั้งเป็นวิธีการวินิจฉัยโรคเป็นไข้ตัวร้อนจากพิษภัยภายนอก โดยหวูจู่ทงซึ่งเป็นแพทย์จีนที่มีชื่อเสียงในสมัยราชวงศ์ชิง (ค.ศ. 1644-1911) ที่เรียบเรียงไว้ในตำราชื่อ “เวินบิ่งเถียวเบี่ยน”

triple energizer syndrome differentiation/pattern identification : a syndrome differentiation/pattern identification method created by the famous doctor Wu Jutong in the Qing Dynasty (1644 AD - 1911 AD) in his *Systematized Identification of*

Warm (Pathogen) Diseases for the diagnosis of epidemic febrile diseases particularly of dampness-warm diseases according to the feature and rule of transmission of upper, middle, and lower energizer syndrome.

三棱针疗法 (sān léng zhēn liáo fǎ) : 利用三棱针刺破皮肤浅表部或小静脉，使之少量出血以治疗疾病的方法。

ซานเหลิงเจินเหลี่ยวฟา : การรักษาด้วยเข็มสามเหลี่ยม การรักษาโรควิธีหนึ่ง โดยการใช้เข็มสามเหลี่ยมทิ่มไปบนผิวหนังหรือเส้นเลือดดำเพื่อปล่อยเลือดออก

three-edged needling therapy : a therapeutic method to cause blood-letting by puncturing the surface or veins with three-edged needles.

散剂 (sǎn jì) : 中药或中药提取物经粉碎、均匀混合制成的粉末状制剂。

सानจี : ยางง รูปแบบยาเตรียมที่ได้จากการนำยาจีนหรือสารสกัดจากยาจีนมาบดเป็นผงละเอียดอย่างสม่ำเสมอ

powder preparation : a powder preparation form made by grinding the Chinese medicinal or its extracts into discrete fine particles.

散法 (sǎn fǎ) : 用揉、推、摩等手法在一定部位向四周进行离心方向操作的方法。

ซานฟา : การกระจาย วิธีการนวด โดยใช้การนวด การดัน และการถูเบา บริเวณที่หนดในทิศทางออกจากศูนย์กลาง

dispersing manipulation : a method that manipulates on certain part in acentric directions with kneading, pushing and rubbing.

涩肠固脱剂 (sè cháng gù tuō jì) : 以涩肠止泻固脱药为主配伍组成，治疗大便滑脱、脱肛等证的固涩剂。

เซอฉางกู่ทัวจี : ตำรับยาสมานลำไส้แก้ท้องเสีย ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์สมานลำไส้ ป้องกันการเลื่อนไห้ และแก้ท้องเสีย ใช้รักษากลุ่มอาการท้องเสียเรื้อรังและทวารหย่อน

astringing the intestine and check diarrhea formula : any securing and astringent formula that mainly consists of intestine-astringing, diarrhea-arresting and prolapse-checking medicinals for treating chronic diarrhea and rectal prolapse.

涩精止遗剂 (sè jīng zhǐ yí jì) : 以固精缩尿药为主配伍组成，治疗遗精、遗尿等证的固涩剂。

เซอจิงจื่ออี้จี : ตำรับยาสมานจิง ระงับการเลื่อนไห้ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์

ยับยั้งการลั่นไหลเองของสารจึงและดึงเก็บปัสสาวะ ใช้รักษากลุ่มอาการ เช่น น้ำอสุจิลื่อนออกมาเอง ปัสสาวะเล็ด เป็นต้น

securing essence and reducing urination formula : any securing and astringent formula that mainly consists of essence-consolidating and urination-reducing medicinals for treating such diseases as seminal emission and enuresis.

涩脉 (sè mài) : 脉形细软，运行迟慢，滞涩不畅的脉象。

เชื่อง่าย : **ชีพจรฝืด** ลักษณะชีพจรที่เล็กบาง เต็มช้าและติด ๆ ชัด ๆ

rough pulse : a pulse coming and going unsmoothly with small and fine shape and slow joggling tempo.

杀虫止痒药 (shā cóng zhǐ yǎng yào) : 以杀虫止痒为主要作用的药物。

ชาวงจื่อหย่างเย่า : ยาฆ่าพยาธิและระงับอาการคัน

worm-killing and itch-releasing medicinal : a medicinal that kills parasitic worms and stops itching.

闪火拔罐法 (shǎn huǒ bá guǎn fǎ) : 简称闪罐。火罐吸着体表后，立刻除去、又吸上，随拔随除，反复多次，直至皮肤潮红的拔罐疗法。

ชันหัวปากวนฝ่า : การครอบกระปุกแบบวนวน การครอบกระปุกวิธีหนึ่ง โดยการครอบกระปุกที่ผิวหนัง เมื่อครอบติดก็ดึงออกทันที ทำซ้ำจนกระทั่งผิวหนังเกิดรอยแดง

flash-fire cupping method : a cupping method of repeated immediate attaching and removing until the skin becomes flush, which is performed by attaching the jar on body surface, and removing immediately, then attaching and removing again and again.

善色 (shàn sè) : 病人面色虽有异常，但仍光明润泽。

ชันเข่อ : สีหน้าที่ดูป่วยไม่มาก ผู้ป่วยมีสีหน้าที่ผิดปกติ แต่ยังมีประกายอยู่

benign complexion : abnormal but bright and lustrous complexion of the patient.

上焦如雾 (shàng jiāo rú wù) : 上焦心肺具有宣散气血，布散水谷精气如雾露输布全身的生理特点。

ช่างเจียวหฺรอุ๋ : **ช่างเจียวดจหมอกคว้น** ช่างเจียว ได้แก่ หัวใจและปอด ซึ่งมีหน้าที่ในการฟุ้งกระจายให้แก๊สและเลือด การแพร่ฟุ้งกระจายจึงชึ่งและน้ำนึ่งเปรียบเหมือนหมอกคว้นที่แพร่ กระจายไปทั่วร่างกาย

upper jiao being organ of fogging : the physiological characteristics of the heart-lung of upper jiao in dispersing qi-blood, distributing water-grain essence-

qi, which is resembled as fogging.

上下配穴法 (shàng xià pèi xué fǎ) : 上指腰部以上或上肢腧穴，下指腰部以下或下肢腧穴。上下配穴法是指针灸治疗时，将上、下腧穴配合应用的方法。

ข้างเขี้ยวเพี้ยเขี้ยวฝ่า : วิธีการจับคู่จุดแบบบนล่าง “บน” หมายถึง จุดฝังเข็มที่อยู่เหนือเอวหรือรยางค์บน ส่วน “ล่าง” หมายถึง จุดฝังเข็มที่อยู่ใต้เอวหรือรยางค์ล่าง การเลือกจุดที่อยู่บนและล่างมาใช้ร่วมกัน เป็นอีกวิธีหนึ่งในการฝังเข็มรักษาโรค

superior-inferior point combination : “superior” refers to points located superior to the lumbar or on upper limbs, while “inferior” refers to points located inferior to lumbar or on lower limbs. Superior-inferior point combination is a method that applies both the superior and inferior acupoints for acupuncture treatment.

烧山火 (shāo shān huǒ) : 将针刺深度分为上 1/3 (天部) : 、中 1/3 (人部) : 、下 1/3 (地部) : 三层。由上 1/3 开始，得气后进行捻转补法，再将针刺入中 1/3，得气后进行捻转补法，然后将针刺入下 1/3；然后慢慢地将针提到上 1/3，如此反复操作 3 次后，将针紧按至下 1/3 留针的操作手法。

ชาวซานหัว : แผนภูเขา กระบวนการในการกระตุ้นเข็มเพื่อเสริมบำรุงวิธีหนึ่ง โดยแบ่งความลึกของการแทงเข็มเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นบน 1/3 (ฟ้า) ชั้นกลาง 1/3 (มนุษย์) และ ชั้นล่าง 1/3 (ดิน) การกระตุ้นเข็มแบบแผนภูเขา ทำโดยการแทงเข็มไปที่ชั้นบน และปั่นเข็มแบบเสริมบำรุงหลังการได้ชีแล้ว (เต๋อชี่) จากนั้นทำแบบเดียวกันที่ชั้นกลางและชั้นล่าง แล้วถอยเข็มกลับมาที่ชั้นบน ทำซ้ำขั้นตอนเดิม 3 ครั้ง จึงแทงเข็มลงไปที่ชั้นล่าง แล้วคาเข็มไว้

mountain-burning fire : divide the needling depth into three parts : the upper 1/3 (heaven level), the middle 1/3 (human level), and the lower 1/3 (earth level). Mountain-burning fire is performed by inserting the needle into the upper 1/3 portion of the point (heaven level), twirling to reinforce after the arrival of *qi*; and doing the same in the middle 1/3 and the lower 1/3, then withdrawing the needle to the upper 1/3. After doing the above manipulation 3 times, insert the needle into the lower 1/3 and retain it.

舌苔 (shé tāi) : 舌面上的一层苔状物，有苔质和苔色两方面的变化。

สอไ้ : ฝ้าบนลิ้น บนผิวลิ้นจะมีลักษณะเหมือนแผ่นเคลือบอยู่บาง ๆ ซึ่งฝ้าจะมี 2 ด้านที่เปลี่ยนแปลง คือ ลักษณะตัวฝ้า และสีของฝ้า

tongue fur : a layer of moss-like material covering the tongue, varying in its texture and color.

舌诊 (shé zhěn) : 观察舌质和舌苔两个方面的变化以诊断疾病的方法。

เสอเงิน : การตรวจด้วยการดูลิ้น วิธีการตรวจวินิจฉัยโรคโดยสังเกตการเปลี่ยนแปลงสองสิ่ง คือ ตัวลิ้น และฝ้าของลิ้น

tongue diagnosis : a diagnostic method of disease via observing the tongue body and its coating.

舌质 (shé zhì)

เสอจื่อ : ตัวลิ้น

tongue body

撮法 (shè fǎ) : 催气手法之一。入针后，行针者以押手指尖在针刺腧穴所在经络上下进行按捏。

เชอฝ่า : การกดและหยิบดิ่งตามแนวเส้นลมปราณ วิธีหนึ่งในการเร่งที่ขณะฝังเข็ม โดยผู้ฝังเข็มใช้ปลายนิ้ว กดและหยิบดิ่งไปตามแนวเส้นลมปราณหลังการแทงเข็ม

pressing and pinching along the meridian : a method of hastening the arrival of qi, in which the practitioner presses and pinches along the meridian with the fingertip of the pressing hand after inserting the needle.

肾藏精 (shèn cáng jīng) : 肾对精气具有封藏作用，以防止精气妄泻。

เซินฉางจิง : ไตกักเก็บสารจำเป็น (จิง) ไตทำหน้าที่ผนึกเก็บจิงซึ่งป้องกันมิให้สูญเสียไป

kidney storing essence : kidney functions in storing essence-qi to prevent the abnormal loss.

肾精不足证 (shèn jīng bù zú zhèng) : 肾精亏损，脑髓失充，表现以生长发育迟缓、早衰、生育机能低下等为主的证候。

เซินจิงบูจู่เจิ้ง : กลุ่มอาการขาดสารจำเป็นในไต กลุ่มอาการที่เกิดจากสารจิงของไตขาดแคลน ทำให้ไขสมองขาดการบำรุงเลี้ยง มีอาการแสดงออกคือ การเจริญเติบโตช้า แก่ก่อนวัย ความสามารถในการเจริญพันธุ์ลดลง

kidney essence deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when insufficient kidney essence fails to nourish the brain, usually manifested by retarded growth and development in children, premature senility, and decreased reproductive function.

肾开窍二阴 (shèn kāi qiào èr yīn) : 二阴包括前阴和后阴，前阴有排尿和生殖的功能，后阴有排泄糟粕的功能。其功能正常与否与肾精气化密切相关。

เซินโคเซียวเออร์อิน : ไตเปิดช่องทวารที่สองทวารล่าง โดยทวารเบามีหน้าที่ขับปัสสาวะและสืบพันธุ์ ส่วนทวารหนักทำหน้าที่ขับถ่ายอุจจาระ ซึ่งการทำหน้าที่จะปกติหรือไม่จะเกี่ยวข้องอย่างมากกับการชี่ว้าของจิงในไต

kidney opens at two lower orifices : two lower orifices include the external genitalia and the anus. The external genitalia functions in urination and reproduction while the anus in defecation. The functions of two lower orifices are closely related to the kidney-essence.

腎开窍于耳 (shèn kāi qiào yú ěr) : 耳的听觉功能与肾的精气盛衰有密切关系。

เซินโคเซียวหูเออร์ : ไตเปิดทวารที่หู การได้ยินของหูจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับจิงชี่ในไต

kidney opens at ear : listening of the ear is closely related to the deficiency and the sufficiency of kidney essence-qi.

腎气不固证 (shèn qì bú gù zhèng) : 肾气亏虚，失于固摄，表现以腰膝酸软。小便失约、月经淋漓不尽、白带量多、胎气不固等为主的证候。

เซินชี่บูเก๋จิ้ง : กลุ่มอาการจากชี่ของไตไม่เสถียร กลุ่มอาการที่เกิดจากชี่ของไตพร่อง ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่ในการเก็บรักษาสารจำเป็นต่าง ๆ ในร่างกายได้ดี อาการแสดงคือ ปวดเมื่อยเอวเข่าอ่อน ปัสสาวะควบคุมไม่ได้ ประจำเดือนมากระปริบกระปรอยไม่หยุด ตกขาวมาก แท้งบุตร

kidney qi insecurity syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when deficient kidney qi fails to consolidate and secure, usually manifested by soreness and weakness of the loins and knees, incontinence of urine, continuous dripping of menstrual discharge, profuse leucorrhea, and liability to abortion in women.

腎为封藏之本 (shèn wéi fēng cáng zhī běn) : 肾有闭藏脏腑之精和生殖之精而不妄泻的生理功能。

เซินเหว้ยเฟิงฉางจื่อเบิน : ไตมีหน้าที่กักเก็บสารจำเป็นของชีวิต ไตมีหน้าที่เก็บสารจิงของจิ้งผู้และสารจำเป็นในการก่อกำเนิดชีวิต ไม่ให้สูญหายไป

kidney as root of storing : the physiological function of kidney in storing visceral and reproductive essences to prevent the abnormal loss.

腎为先天之本 (shèn wéi xiān tiān zhī běn) : 禀受于父母的先天之精，主要藏于肾中。并在后天之精的充养下，形成生命的根本物质。

เซินเหว้ยเซียนเทียนจื่อเบิน : ไตเป็นทุนแต่แรกเกิด สารจิงที่ได้รับมาจากบิดามารดาแต่กำเนิดและถูกเก็บอยู่ในไต ซึ่งได้รับการหล่อเลี้ยงบำรุงจากสารจิงหลังกำเนิด จึงเป็นสารต้นทุนที่ให้กำเนิดชีวิต

kidney as root of innate endowment : innate substance which inherited from parents mainly store in the kidney with the supplement from postnatal essence, it becomes the fundamental substance.

肾虚水泛证 (shèn xū shuǐ fàn zhèng) : 肾阳亏虚，水液泛滥，表现以水肿下肢为甚、尿少、畏寒肢冷、舌淡胖、苔白滑、脉沉等为主的证候。

เซ็นซึ่ส่วยฟั่นเจิ้ง : กลุ่มอาการน้ำท่วมจากไตพร่อง อาการเกิดจากซึ่ของไตพร่องนำไปสู่การมีน้ำมาก มีอาการแสดงคือ ช่วงล่างของลำตัวจะบวม น้ำ ปัสสาวะน้อย ตัวเย็น กลัวหนาว ลิ้นอ้วนซีด ฝ่าขาวลิ้น ซึ่พจรวม

kidney deficiency with water flood syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when insufficient kidney *qi* fails in *qi* transformation and leads to water flooding, usually manifested by edema, especially of the lower extremities, oliguria, fear of cold and cold extremities, pale and enlarged tongue with white slippery coating, and deep pulse.

肾阳虚证 (shèn yáng xū zhèng) : 肾阳亏虚，失于温煦，表现以腰膝酸冷、阳痿早泄、夜尿频多、畏寒肢冷、舌淡苔白。脉沉无力等为主的证候。

เซ็นหยางซึ่เจิ้ง : กลุ่มอาการหยางของไตพร่อง อาการของหยางไตที่สูญเสียหน้าที่ในการให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย มีอาการแสดงคือ รู้สึกเมื่อยเอาและเข่า เลื่อมสมรรถภาพทางเพศ หลั่งเร็ว ปัสสาวะบ่อย ตอนกลางคืน กลัวหนาว ตัวเย็น ลิ้นซีด ฝ่าขาว ซึ่พจรวมไม่มีแรง

kidney yang deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when declined kidney *yang* fails to warm the body, usually manifested by soreness and coldness of the loins and knees, impotence and premature ejaculation, frequent and profuse nocturia, aversion to cold, cold extremities, pale tongue with white coating, and sunken forceless pulse.

肾阴虚证 (shèn yīn xū zhèng) : 肾阴亏损，虚热内扰，表现以腰酸而痛、遗精、头晕耳鸣、五心烦热、潮热颧红、舌红少苔、脉细等为主的证候。

เซ็นอินซึ่เจิ้ง : กลุ่มอาการอินของไตพร่อง อาการจากอินของไตเกิดความร้อนขึ้นภายใน มีอาการแสดงคือ ปวดเมื่อยเอา หลั่งเร็ว วิงเวียนศีรษะ มีเสียงดังในหู ร้อนทั้ง 5 โทนแก้มแดง มีไข้เป็น เวลา ลิ้นแดง ฝ่าหน้อย ซึ่พจเร็ก

kidney yin deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when declined kidney *yin* causes the endogenous disturbance of deficient heat, usually manifested by lumbago, nocturnal emission, dizziness and tinnitus, vexing heat in the chest, palms and soles, tidal heat, reddened cheekbone, red tongue with little coating, and fine pulse.

肾与膀胱相表里 (shèn yǔ páng guāng xiāng biǎo lǐ) : 手少阴肾经与足太阳膀胱经相互络属，脏腑相合，使得肾与膀胱生理、病理的联系密切。

เช่นยู่หวิฝางกวงเซียงเปี่ยวหลี่ : ไตและกระเพาะปัสสาวะเป็นคู่ความสัมพันธ์นอก-ใน เส้นลมปราณเท้าเล็กอินไตและเส้นลมปราณเท้าใหญ่หยางกระเพาะปัสสาวะมีความสัมพันธ์คู่ (สังกัดและเชื่อมสัมพันธ์) ต่อกัน ทำให้เป็นจิ้งที่คู่กัน ดังนั้น ความเกี่ยวข้องในด้านสรีระและพยาธิสภาพย่อมมีผลต่อกันได้

kidney and bladder standing an exterior-interior relationship : kidney meridian of hand *shaoyin* and bladder meridian of foot *taiyang* connect together, and *zang-fu* organs link mutually. These contribute to the close relationship between kidney and bladder in physiology and pathology.

肾志为恐 (shèn zhì wéi kǒng) : 过度惊恐易伤肾；肾气虚时也易表现出恐惧的情绪变化。

เช่นจื่อเหว่ยซ่ง : ไตเกี่ยวเนื่องกับอารมณ์กลัว การตกใจกลัวที่มากเกินไปจะส่งผลร้ายต่อไต อีกนัยหนึ่ง ซี่ไตพร่องจะเป็นเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความตกใจกลัวได้ง่าย

kidney associating with fear : over-fear easily harms kidney. Kidney *qi* deficiency can also manifest emotional change like fear and fright.

肾主骨 (shèn zhǔ gǔ) : 肾藏精，精生髓，精髓足则骨得以充养。

เช่นจู๋กู่ : ไตกำกับกระดูก ไตกักเก็บสารจิง และสารจิงสร้างไขกระดูก ดังนั้น เมื่อสารจิงและไขกระดูกมีความบริบูรณ์ ก็จะหล่อเลี้ยงกระดูกให้แข็งแรง

kidney governing bone : kidney stores essence and essence engenders marrow. Sufficient essence-marrow ensures nourishment of bone.

肾主纳气 (shèn zhǔ nà qì) : 肾具有摄纳肺吸入的清气，使吸气有深度，防止呼吸表浅的生理功能。

เช่นจูน่าชี : ไตดูดรั้งชี ไตมีหน้าที่ดึงรั้งให้อากาศที่บริสุทธิ์เข้าสู่ร่างกาย หลังปอดทำหน้าที่หายใจเข้าเพื่อให้เกิดการหายใจได้ลึก ไม่ทำให้หายใจตื้น ๆ

kidney governing *qi* receiving : the physiological function of the kidney in grasping clear-*qi* inhaled by the lung and making inhalation deeper for avoiding superficial breathing.

肾主水 (shèn zhǔ shuǐ) : 肾中精气的气化功能，对于体内水液的输布和排泄，维持其平衡起着重要的调节作用。

เช่นลู่ส่วย : ไตกำกับน้ำ จิงซึ่งอยู่ในไตจะทำหน้าที่สำคัญคือ การชี้ขั้ว (ชี้ทำหน้าที่แปรสภาพจาก

สิ่งหนึ่งให้เกิดอีกสิ่งหนึ่ง) ให้น้ำในร่างกายเกิดการลำเลียงและขับออก เพื่อรักษาระดับน้ำในร่างกายให้สมดุล

kidney governing water : *qi*-transformation of the kidney essence-*qi* plays an important role in regulating inner fluid-humor distributing, and discharging to maintain the fluid-humor metabolism balance.

升降浮沉 (shēng jiàng fú chén) : 药物作用向上、向下、向外、向内的趋向性。

เชิงเจียงฝูเฉิน : ขึ้นลงลอยจม ทิศทางการออกฤทธิ์ของยาจีน 4 ทิศทาง ได้แก่ เคลื่อนขึ้น เคลื่อนลง ลอย และจม

ascending and descending, floating and sinking : four different topotaxis of Chinese medicine with effect of ascending and descending, floating and sinking.

声重 (shēng zhòng) : 发声时语声重浊的表现。

เชิงจิ้ง : เสียงหนักทึบ เสียงไม่ใส

deep voice : a voice that is deep and muffled.

失眠 (shī mián) : 经常不能获得正常睡眠, 包括不易入睡, 或睡后早醒, 或睡眠表浅易惊, 或彻夜不眠等表现。

ชื่อเหมียน : อาการนอนไม่หลับ การที่ไม่สามารถนอนหลับได้ตามปกติ รวมทั้งยากที่จะหลับ ตื่นเร็ว หลับแบบตื้น ๆ และตื่นตกใจง่าย หรือนอนไม่หลับทั้งคืน

insomnia : regular inability to get normal sleep, including difficulty in falling sleep, earlier wakefulness from sleep, shallow sleep and easy to be awake, or pernoctation.

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

湿热蕴脾证 (shī rè yùn pí zhèng) : 湿热内蕴, 脾失健运, 表现以腹胀纳呆、发热身重、便溏不爽、舌红苔黄腻、脉濡数等为主的证候。

ชื่อเร่อยวินฝี่เจิ้ง : กลุ่มอาการร้อนชื้นสะสมในม้าม กลุ่มอาการที่เกิดจากร้อนชื้นสะสมขึ้นภายใน ทำให้ม้ามเสียความสามารถในการทำงานตามปกติ อาการแสดงคือ ท้องอืด เบื่ออาหาร เป็นไข้ เนื้อตัวหนัก อุจจาระเหลวแต่ถ่ายออกไม่คล่อง ลิ้นแดง ฝ่าเทืองเหนียว ชีพจรลอยอ่อนและเต้นเร็ว

dampness-heat in the spleen syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when endogenous accumulation of dampness-heat makes spleen fail to transport and transform, usually manifested by abdominal distention, poor appetite, fever with heaviness sensation throughout the body, loose and dribbling stool, red tongue with yellow slimy coating, and rapid soggy pulse.

失神 (shī shén) : 精气大亏, 神气衰败的表现。

ชื่อเส้น : ไม่มีเส้น ภาวะที่จิ้งชีพร่อนมากและแสดงออกถึงความเสื่อมให้เห็นจากภายนอก
loss of vitality : the state marked by deficit essential *qi* and sluggish spiritual *qi*.

湿痰 (shī tán) : 色白滑量多，易于咯出的痰液。

ชื่อถัน : เสมหะขึ้น เสมหะมีปริมาณมาก สีขาว และคายออกได้ง่าย
wet phlegm : white and excessive phlegm easy to spit out.

湿邪 (shī xié) : 具有阻遏气机、重浊、黏滞、趋下等特性的外感病邪。

ชื่อเสีย : ความชื้นเป็นปัจจัยก่อโรค ความชื้นซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะขัดขวางการขับเคลื่อนของชี่ ขุ่นหนืด เหนียว ดิ่งลงข้างล่าง

dampness pathogen : an external pathogen characterized by the impediment to *qi* movement and its turbidity, heaviness, stickiness and downward flowing.

湿性黏滞 (shī xìng nián zhì) : 湿邪致病易见分泌物黏浊，排出困难，病程缠绵难愈的致病特性。

ชื่อซึ่งเหนียวจืด : ความชื้นมีคุณสมบัติเหนียวหนืดและติดขัด ความชื้นซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะเหนียว มักจะทำให้สารคัดหลั่ง และของเสียที่ขับออกมาขุ่นเหนียว ขับออกมาลำบาก การดำเนินของโรคค่อยเป็นค่อยไป รักษาหายยาก

characteristic of dampness being sticky and stagnant : the pathogenic characteristics of the dampness pathogen in easily making secretion turbid, discharge difficult and disease duration chronic.

湿性趋下 (shī xìng qū xià) : 湿邪致病多发生在人体下部。

ชื่อซึ่งขุวิเซี่ย : ความชื้นมีคุณสมบัติเคลื่อนลงล่าง ความชื้นซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะดิ่งลงข้างล่าง จึงมักพบว่ามีอาการที่ส่วนล่างของร่างกาย

characteristic of dampness being descending : the dampness diseases are liable to invade the lower part of body.

湿性重浊 (shī xìng zhòng zhuó) : 湿邪致病易表现出肢体沉重，分泌物、排泄物秽浊不清的致病特性。

ชื่อซึ่งจืดจัว : ความชื้นมีคุณสมบัติหนักและขุ่น ความชื้นซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะขุ่นหนืด มักจะทำให้แขนขาอึดหนัก ๆ สารคัดหลั่งและของเสียที่ขับออกมาจะมีลักษณะขุ่นสกปรก

characteristic of dampness being heavy and turbid : the pathogenic characteristics of the dampness pathogen in easily making limbs heavy, secretion and excretion turbid.

湿易阻遏气机 (shī yì zǔ è qì jī) : 湿邪易留滞于经络、脏腑，使气机升降失常，经络气血不畅的致病特性。

ชื่ออื่นๆ/เอื้อชื่อ : ความชื้นมักขัดขวางการขับเคลื่อนของชี่ มักสะสมอยู่ตามเส้นลมปราณ และอวัยวะต่าง ๆ ทำให้การขับเคลื่อนของชี่ในทิศขึ้นและลงผิดปกติ เส้นลมปราณและเลือดลมเดินไม่สะดวก
dampness hampering qi movement : the pathogenic characteristics of the dampness pathogen in easily-stagnating at meridian-collateral and viscera which cause the disorder of ascending-descending of *qi*-movement and the stagnation of meridian-collateral *qi*-blood.

失音 (shī yīn) : 声音严重嘶哑，完全不能发声的表现。

ชื่ออื่น : เสียงไม่มี เป็นอาการที่เสียงแหบรุนแรง ไม่สามารถเปล่งเสียงออกได้

loss of voice : serious hoarseness of the voice or total failure of voice.

湿淫证 (shī yín zhèng) : 感受湿邪，或体内水湿停留，表现以身体困重、肢体酸痛、腹胀腹泻、苔腻脉濡等为主的证候。

ชื่ออื่น/เจิง : กลุ่มอาการความชื้นภายนอก กลุ่มอาการที่เกิดจากความชื้นจากภายนอกมากระทบหรือเกิดจากภายในร่างกายมีน้ำหรือความชื้นสะสม อาการแสดงคือ รู้สึกตัวหนัก ปวดเมื่อยตามร่างกายและแขนขา ท้องอืด ท้องเสีย ผื่นคันเหนียว ชีพจลลยแต่อ่อนแรง

dampness syndrome/pattern : a pattern due either to invasion of external dampness pathogen or to internal fluid retention, usually manifested by heavy cumbersome body, sore extremities, abdominal distention, diarrhea, slimy tongue coating, and soggy pulse.

湿浊内生 (shī zhuó nèi shēng) : 脾失健运，津液输布障碍，水液停滞的病机变化。

ชื่ออื่นๆ/เจิง : ความชื้นขุ่นก่อดังจากภายใน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากน้ำมั่วสุญเสียหน้าที่การสร้างและลำเลียง ทำให้การลำเลียงสารน้ำติดขัด เกิดน้ำคั่งค้างขึ้น

endogenous turbid dampness formation : the pathological change of the water-fluid retention due to the devitalization of the spleen failing to distribute fluid-humor.

实 (shí) : 指邪气盛，以邪气盛为矛盾主要方面的病机变化。

ชื่อ : เกิน หรือมากเกินไป หรือแกร่ง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคด้านความสัมพันธ์ตรงข้ามที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน โดยมีเสียชี่สูงเป็นหลัก

excess : refers to the excessive pathogenic *qi* and the pathological change which regards the excessive pathogenic *qi* as the principal contradiction.

实按灸 (shí àn jiǔ) : 先在施灸部位垫上数层布或纸，然后将艾条的一端点燃，趁热按到施灸部位上，使热力透达深部的灸法。

สื่ออันจิ๋ว : การรมยาแบบกด เทคนิคการรมยาแบบหนึ่ง โดยการใช้ผ้าหรือกระดาษซ้อนกันหลายชั้น วางบนจุดที่จะรมยา จากนั้นจุดแท่งโถงกดลงบนผ้าหรือกระดาษที่วางคั่นไว้ ให้ความร้อนลงไปสู่จุดที่ใช้รมยา

pressing moxibustion : moxibustion performed by placing several layers of cloth or paper on the treated site, igniting one end of the moxa stick, and then pressing it on the treated site to make the heat go deeper.

十八反 (shí bā fǎn) : 古代文献中以“十八反歌诀”为基础记载的十八种药物的配伍禁忌。

สื่อปาฝั้น : กลุ่มยา 18 ชนิดที่ห้ามใช้ร่วมกัน เพราะจะทำให้เกิดการปลั่งสรรพคุณของตัวยา ได้แก่ 1. กันเฉ่า (甘草) ห้ามใช้ร่วมกับ ต้าจี้ (大戟) กันลู่ (甘遂) เทียนฮวา (芫花) และไห่เจ้า (海藻 สาทะเล) 2. อุโถว (乌头) ห้ามใช้ร่วมกับ ปั่นเซี่ย (半夏 โหระพาโพด) กวาโหลว (瓜蒌) เป้ยหมู่ (贝母) ไป่เลี่ยน (白敛) และไป่จี (白芨) 3. หลีหลู (藜芦) ห้ามใช้ร่วมกับ เหวินเซิน (人參 โสมคน) ซาเซิน (沙参) ดันเซิน (丹参) เลี่ยนเซิน (玄参) ซีซิน (细辛) และเสาเย่า (芍药) ซึ่งมีทั้งไป่เส่า (白芍) และเซื่อเส่า (赤芍)]

eighteen clashes : a kind of incompatibility of Chinese medicine in prescription that is believed to give rise to serious side effects if the eighteen Chinese medicines are given in combination.

实而不满 (shí ér bù mǎn) : 概括六腑受盛和传化水谷，应虚实交替的生理特点。

สื่อเอ๋อร์ปู้หม่าน : มีมากแต่ไม่เต็ม เป็นการกล่าวโดยรวมของอวัยวะทั้ง 6 ซึ่งทำหน้าที่รับและแปรสภาพลำเลียงอาหารและน้ำ มีลักษณะเด่นทางสรีระคือ ต้องมีว่างและเต็มสลับกัน

excess without fullness : summarizing six bowels functioning receiving and transporting water-grain characterized by deficiency-excess alternating.

十二经脉 (shí èr jīng mài) : 人体十二条经脉的总称，分别是手足三阴经、三阳经，是经络系统的主体，又称为正经。

สื่อเอ๋อจิงมาย : 12 เส้นลมปราณ 12 เส้นลมปราณหลัก ประกอบด้วย 3 เส้นลมปราณอินของมือ 3 เส้นลมปราณอินของเท้า 3 เส้นลมปราณหยางของมือ และ 3 เส้นลมปราณหยางของเท้า ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของระบบเส้นลมปราณ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เส้นลมปราณสามัญ”

twelve meridians : the general name of twelve meridians in the body. They are three *yin* meridians of hand, three *yin* meridians of foot, three *yang* meridians of hand and three *yang* meridians of foot. They are the main part of the meridians

system, also named as regular meridians.

时方 (shí fāng) : 汉代张仲景之后医家所创制的方剂，与经方相对而言。

ลือฟาง : ตำรายาที่ถูกรับใช้โดยแพทย์หลังสมัยของจางจิ้งจิ้ง สมัยราชวงศ์ฮั่น โดยตำรายาดังกล่าวตรงข้ามกับสูตรตำรับของจิงฟาง

non-classical formula : formulas prescribed by the doctors after Zhang Zhongjing's period (Han Dynasty), compared to the classical formula.

实兼虚 (shí jiān xū) : 以邪实为主，又兼有正气不足的病机变化。

ลือเจียนซวี : เกินควบพร่อง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่มีเสียซึ่งสูงเป็นหลัก แล้วมีเจิงซึ่งไม่พอร่วมด้วย

excess with deficiency complication : the pathological change of regarding excess as the main part and being combined with the deficient healthy-qi.

十九畏 (shí jiǔ wèi) : 古代文献中以“十九畏歌诀”为基础记载的十九种药物的配伍禁忌。

ลือจิวเว่ย : กลุ่มยา 19 ชนิด เมื่อใช้ร่วมกันแล้วจะลดพิษหรือผลข้างเคียงของตัวยาได้ [ได้แก่ 1. หลิวหวง (硫黄 กำมะถัน) กับ ผอเซียว (朴硝) 2. ลุยอิน (水银 ปปรอท) กับ ผีเซียง (砒霜 สารหนู) 3. หลังกู่ (狼毒) กับ มื่อถิง (密陀僧) 4. ป่าไต่ว (巴豆 สลัด) กับ เซียนหนิว (牵牛) 5. ดิงเซียง (丁香 กานพลู) กับ ยู่หวิจิ้น (郁金 ว่านนางคำ) 6. ชวนอู (川乌 โหระพาเดือยไก่อ) และ ฉ่าอู (草乌) กับ ซื่อเจียว (犀角 นอแรด) 7. หย่าเซียว (牙硝 ดินประสิว) กับ ซานหลิง (三棱) 8. กวนก๊วย 官桂 (ปัจจุบันเรียกโรวก๊วย 肉桂 อบเชยจีน) กับ ลือจื่อ (石脂) 9. เหวินเซิน (人參 โสมคน) กับ อูหลิงจื่อ (五灵脂)]

nineteen incompatibilities : the incompatibility between two Chinese medicines recorded in the ancient medical works.

实脉 (shí mài) : 浮、中、沉按之充实有力的脉象，亦为有力脉的总称。

ลือม่าย : ชีพจรแกร่ง คำเรียกโดยรวมของชีพจรที่เด่นแรง ลักษณะชีพจรเมื่อสัมผัสจะรู้สึกถึงความแน่นและความแรงไม่ว่าในตำแหน่งลอย กลาง หรือจม

replete pulse : a general term for forceful pulses featured by the strong sensation on superficial, middle and deep pressure.

十四经穴 (shí sì jīng xué) : 分布于十二经脉、任脉和督脉十四条经脉上的腧穴，是腧穴的主要部分。

ลือซื่อจิงเซวี่ : จุดฝังเข็มบน 14 เส้นลมปราณ จุดฝังเข็มในระบบที่มีตำแหน่งกระจายอยู่ตาม

12 เส้นลมปราณสำคัญ เส้นลมปราณเร็น และเส้นลมปราณตู

acupoints of the fourteen meridians : acupuncture points located on the twelve regular meridians, governing vessel (GV) and conception vessel (CV), and being the major component of acupoints.

十五络穴 (shí wǔ luò xuè) : 十五络脉从本经别出处的穴位，有沟通表里两经气血或者躯体前后气血的作用。

สิบเอ็ดจุดเชื่อม : 15 จุดต่อ จุดฝังเข็มที่ 15 เส้นลัดแยกออกมาจากเส้นลมปราณ เพื่อเชื่อมสัมพันธ์ขึ้นและเลือดของเส้นลมปราณนอก-ใน และลำตัวส่วนหน้าและหลัง

fifteen *luo*-connecting points : acupoints, where the 15 collateral vessels branch from the meridians, communicate *qi* and blood of exterior-interior related meridians or the anterior and posterior.

实验针灸学 (shí yàn zhēn jiǔ xué) : ใน中西医科学理论指导下，应用现代科学技术和实验方法，研究针灸学基础理论、刺灸效应和机理，探索针灸对人体生命活动影响规律的一门针灸学科。

สือเยี่ยนเจินจิวเสวีย : ศาสตร์ของการทดลองการฝังเข็มและรมยา สาขาการฝังเข็มที่วิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานของการฝังเข็มและรมยา ฤทธิ์และกลไกการออกฤทธิ์ของการฝังเข็มและรมยา และสำรวจถึงอิทธิพลของการฝังเข็มต่อปฏิกิริยาต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ ทั้งนี้อาศัยทฤษฎีการแพทย์แผนจีนและการแพทย์แผนปัจจุบัน โดยประยุกต์ใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและวิธีการทดลองสมัยใหม่

science of experimental acupuncture : an acupuncture discipline that researches the basic theories of acupuncture and moxibustion, action and mechanism of needling and moxibustion, and explores the influence of acupuncture to the vital activity of the human body. This is done with the theoretical guidance of Chinese and western medicine using the application of modern science, technology and experimental methods.

实者泻之 (shí zhě xiè zhī) : 针对实证，采用攻邪方药进行治疗的原则。

สือเจ้อเซี่ยจือ : เกินให้ระบาย เป็นหลักการรักษากลุ่มอาการเกินโดยการให้ตำรับยาขจัดเสีย

treat excess by purgation : the treating principle to treat the excess with purgative or reductive herbs and formulas.

实证 (shí zhèng) : 感受外邪，或体内病理产物蓄积，或脏腑功能失调，表现为有余、亢盛、停聚特性的各种证候。

สือเจิง : กลุ่มอาการแกร่ง กลุ่มอาการที่เกิดจากได้รับเชื้อโรคจากภายนอก หรือมีของเสียสะสม

จนเกิดพยาธิสภาพภายในร่างกาย หรือสมรรถภาพการทำงานของอวัยวะภายในเสียสมดุล ทำให้เกิดอาการแสดงต่าง ๆ ในลักษณะเกิน ทำงานมากเกินไป หรือมีสิ่งตกค้าง

excess syndrome/pattern : a variety of patterns due to invasion of external pathogens, accumulation of internal pathological products, or dysfunction of the viscera and bowels, characterized by excess, hyperfunction and retention.

食滯胃腸証 (shí zhǐ wèi cháng zhèng) : 饮食停积，不能腐熟，表现以脘腹痞胀、疼痛，厌食、呕吐酸腐、泻下秽臭、苔厚腻脉滑等为主的证候。

สือจื่อเว่ยฉางเจิ้ง : กลุ่มอาการอาหารคั่งค้างในกระเพาะอาหารและลำไส้ กลุ่มอาการที่เกิดจากอาหารคั่งค้างไม่ย่อย อาการแสดงคือ ท้องอืดแน่นและเจ็บที่ใต้ลิ้นปี่ เบื่ออาหาร เรอเหม็นเปรี้ยว ถ่ายอุจจาระเป็นอาหารที่ไม่ย่อย ผ่าลิ้นหนาเหนียว ชีพจรลื่น

food retention in the stomach and intestine syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when food retention makes stomach fail to digest, usually manifested by epigastric distention and pain, anorexia, sour and rancid vomiting, stinking diarrhea, thick greasy tongue coating, and slippery pulse.

使药 (shǐ yào) : 包括调和药、引经药。方剂中具有调和诸药作用，或引导方中诸药直达病所的药物的统称。

สือเย่า : ตัวยานำพา ชื่อรวมของตัวยาที่ทำหน้าที่ปรับตัวยาในตำรับให้เข้ากัน และตัวยาที่ทำหน้าที่นำพาตัวยาอื่น ๆ ในตำรับให้ไปยังบริเวณที่ต้องการรักษา

courier medicinal : including harmonizing medicinal and meridian-guiding medicinal. It is a general term for the ingredient that harmonizes all the medicinals in a formula and directs medicinals' action to the affected site.

嗜睡 (shì shuì) : 精神疲倦，经常不自主地入睡的过度睡眠表现。

ซื่อซุ่ย : อาการร่วงเหงาหาวนอน จิตใจอ่อนเพลียพลอยหลับโดยไม่รู้ตัวบ่อย ๆ และหลับมากจนเกินไป

somnolence : spiritual fatigue, involuntary and frequent falling sleep, and excessive sleepiness.

收涩药 (shōu sè yào) : 凡以收敛固涩为主要作用的药物。

โซวเซอเย่า : ยาฝาดสมาน กลุ่มยาที่มีสรรพคุณสมานและเหนียวรั้งเป็นหลัก

astringent medicinal : a medicinal with the effect of restraining, securing, and consolidating.

手法 (shǒu fǎ) : 操作者用手、足刺激患病部位和运动肢体，达到治疗、保

健作用的规范化技巧动作。

โสวฝ่า : ท่าการนวด, วิธีการนวด เทคนิคมาตรฐานที่ผู้นวดกระทำต่อตำแหน่งโรคและร่างกายผู้ป่วย ด้วยมือและเท้าเพื่อรักษาโรคและส่งเสริมสุขภาพ

manipulation : standardized techniques that the practitioner stimulates the diseased site and moves the patient's body with his/her hands and feet to treat diseases or promote health.

手厥阴心包经 (shǒu jué yīn xīn bāo jīng) : 简称心包经，起于胸中，出属心包络，向下穿过膈肌，络于上、中、下三焦。其分支从胸中分出，出胁部当腋下 3 寸处天池穴，向上至腋窝下，沿上肢内侧中线入肘，过腕部，入掌中，沿中指桡侧至末端中冲穴。另一分支从掌中分出，沿无名指尺侧端行，经气于关冲穴与手少阳三焦经相接。

โสวจุเหวียนซินเปาจิง : เส้นลมปราณมือจุเหวียนเยื่อหุ้มหัวใจ เรียกว่าย่อว่า “เส้นลมปราณเยื่อหุ้มหัวใจ” เริ่มต้นจากช่องอกเข้าเชื่อมโยงกับเยื่อหุ้มหัวใจและผ่านกระบังลมไปเชื่อมโยงกับข้างเจียว จงเจียว และเซียเจียว เส้นลมปราณออกสู่ภายนอกที่ชายโครงต่ำกว่าจุดกึ่งกลางรักแร้ลงมา 3 ชู้น ตรงจุดเทียนฉือ (PC 1) แล้วผ่านขึ้นไปตามรอยพับรักแร้ ต้นแขนด้านในผ่านข้อพับศอก ลงไปที่ข้อมือ ฝ่ามือ จนถึงสุดท้ายปลายนิ้วกลางที่จุดจงชง (PC 9) เส้นแยกตรงฝ่ามือผ่านไปตามข้างนิ้วนางด้านก้อย เข้าเชื่อมโยงเส้นลมปราณมือเล้าหยางซานเจียว ที่จุดกวนชง (SJ 1)

pericardium meridian of hand jueyin : called the pericardium meridian for short, begins from chest, connects with pericardium and passes the diaphragm to connect with upper, middle and lower *jiao*. The meridian goes outward from the hypochondrium at *tiān chí* (PC 1), 3 *cun* inferior to the armpit, and then upward to the auxiliary fold and down to the elbow along the medial aspect of the upper arm, passes the wrist and palm and then reaches to *zhōng chōng* (PC 9) on the middle finger. Another branch comes out of the palm and goes along with the ulnar side of the ring finger to connect with *sanjiao* meridian of hand *shaoyang* at *guān chōng* (SJ 1).

守气 (shǒu qì) : 针刺得气后，行针者采取措施以使经气感应持久的方法。

โสวชี : การคงชี วิธีการทำให้รู้สึกตื้อตื้อคงอยู่นานขึ้น โดยการกระทำบางอย่าง หลังได้ตื้อขึ้นแล้ว **maintaining qi** : the method that keeps the meridian *qi* irritabilities lasting longer by doing some manipulations after the arrival of *qi*.

手三阳经 (shǒu sān yáng jīng) : 手阳明大肠经、手太阳小肠经和手少阳三焦经，分布在手臂的外侧，属表，由手走头，所以叫手三阳经。

โสวซานหยางจิง : เส้นลมปราณหยางของมือ 3 เส้น ประกอบด้วย เส้นลมปราณมือหยางหมิง

ลำไต้ใหญ่ เส้นลมปราณมือไท่หยางลำไต้เล็ก และเส้นลมปราณมือเส้าหยางซานเจียว เส้นลมปราณหยางของมือทั้ง 3 เส้น กระจายเส้นทางอยู่บนแขนด้านนอก จัดเป็นเส้นลมปราณภายนอก ทั้ง 3 เส้นมีจุดเริ่มต้นที่มือ แล้วไหลเวียนผ่านแขนขึ้นไปยังศีรษะ

three yang meridians of hand : includes the large intestine meridian of hand *yangming*, small intestine meridian of hand *taiyan* and the *sanjiao* meridian of hand *shaoyang*. The three yang meridians of hand distributed on the lateral side of arms belong to exterior meridians. They originate from the hands and travel to the head.

手三阴经 (shǒu sān yīn jīng) : 手太阴肺经, 手厥阴心包经, 手少阴心经, 这三条经分布在上肢的内侧, 属里, 由胸走手, 所以叫手三阴经。

โล้วซานอินจิง : เส้นลมปราณอินของมือ 3 เส้น ประกอบด้วยเส้นลมปราณมือไท่อินปอด เส้นลมปราณมือจเหวียอินเยื่อหุ้มหัวใจ เส้นลมปราณมือเส้าอินหัวใจ เส้นลมปราณอินของมือทั้ง 3 เส้นกระจายอยู่ทางด้านในของแขน จัดเป็นเส้นลมปราณภายใน ทั้ง 3 เส้นเริ่มต้นในทรวงอกและผ่านออกไปยังมือ

three yin meridians of hand : include the lung meridian of hand *taiyin*, pericardium meridian of hand *jueyin* and the heart meridian of hand *shaoyin*. The three yin meridians of hand distributed on the medial side of the arms belong to interior meridians. They originate on the chest and travel out to the hand.

手少阳三焦经 (shǒu shào yáng sān jiāo jīng) : 简称三焦经, 起自无名指尺侧端, 上出于四、五两指之间, 沿手背至腕部, 向上经尺、桡两骨之间通过肘尖部、沿上臂后到肩部, 在大椎穴处与督脉相会; 又从足少阳胆经后, 前行进入锁骨上窝, 分布在两乳之间, 脉气散布联络心包, 向下贯穿膈肌。其分支从两乳之间处分出, 向上浅出于锁骨上窝, 经颈至耳后, 上行出耳上角, 然后屈曲向下至面颊及眼眶下部。另一支脉从耳后进入耳中, 出行至耳前, 在面颊部与前条支脉相交, 到达外眼角。脉气由此与足少阳胆经相接。

โล้วเส้าหยางซานเจียวจิง : เส้นลมปราณมือเส้าหยางซานเจียว เรียกว่า เส้นลมปราณซานเจียว เริ่มต้นจากมุมฐานเล็บของนิ้วง้านน้อย ผ่านขึ้นไปตามหลังมือระหว่างนิ้วง้านและนิ้วก้อยไปยังข้อมือ แล้วผ่านต่อขึ้นไประหว่างกระดูกปลายแขนทั้งสอง (กระดูกอัลนาและเรเดียส) ผ่านยอดคอขึ้นไปตามหลังต้นแขนถึงไห่หลิง จึงวกไปพบปะเส้นลมปราณตุ๋จีจุดต่ำสุด (GV 14) ผ่านเข้าสู่ช่องอกตรงแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้าโดยเรียงอยู่หลังต่อเส้นลมปราณเท้าเส้าหยางงู่น้ำดี แล้วกระจายอยู่ระหว่างเต้านมสองข้าง ซึ่งของเส้นลมปราณกระจายไปเชื่อมโยงกับเยื่อหุ้มหัวใจแล้ว

ผ่านต่อไปยังกระบังลม เส้นแยกออกสู่ภายนอกจากเต้านมและแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้าผ่านตามลำคอไปยังหลังหูและอ้อมเหนือหู ผ่านต่อไปที่แก้มและด้านล่างของเบ้าตา เส้นแยกอีกเส้นหนึ่งผ่านเข้าไปในหูแล้วผ่านออกมาภายนอกตรงหน้าหูไปบรรจบกับเส้นแยกเดิมที่แก้ม แล้วผ่านไปทางตาเพื่อเชื่อมโยงเส้นลมปราณเท้าเล้าหยางงู่น้ำดี

sanjiao meridian of hand shaoyang : called the *sanjiao* meridian for short, begins from the ulnar side of the ring finger, goes upward between the ring and small finger to the wrist along with the back of hand, continues to go upward between the ulna and radius to the shoulder along with the upper arm via the tip of the elbow, and then meets with *du mai* at *dà zhuī* (GV 14). It enters to the upper clavicle fossa along with the posterior of the gallbladder meridian of foot *shaoyang* to distribute between the breasts. The meridian *qi* distributes to connect with pericardium and goes downward to the diaphragm. The branch goes outward from the breasts and upper clavicle fossa to the posterior of ears via neck and then to the auricular cornua superius, and then goes downward to the cheek and inferior of the orbit. Another branch enters the ear and then goes outward to the anterior aspect of the ear to meet with another branch on the cheek, and then reaches to the lateral canthus to connect with gallbladder meridian of foot *shaoyang*.

手少阴心经 (shǒu shào yīn xīn jīng) : 简称心经，起于心中，出属心系，内行主干向下穿过膈肌，联络小肠；外行主干，从心系上肺，斜出腋下，沿上臂内侧后缘，过肘中，经掌后锐骨端，进入掌中，沿小指桡侧至末端，经气于少冲穴处与手太阳小肠经相接。支脉从心系向上，挟着咽喉两旁，连系于目系，即眼球内连于脑的脉络。

โศวเส้าอินซินจิง : เส้นลมปราณมือเส้าอินหัวใจ เรียกอย่างย่อว่า “เส้นลมปราณหัวใจ” เริ่มต้นจากหัวใจแล้วกระจายไปตามระบบหัวใจ เส้นลมปราณภายในทะลุผ่านกระบังลมลงไปเชื่อมโยงกับลำไส้เล็ก เส้นลมปราณที่ออกสู่ภายนอกผ่านขึ้นบนไปยังปอด แล้วไหลออกมาภายนอกตรงรักแร้ แล้วเฉียงผ่านไปตามขอบหลังของต้นแขนด้านใน ผ่านศอกไปยังฝ่ามือ ไปสิ้นสุดที่มุมฐานเล็บด้านหัวแม่มือของนิ้วก้อย ที่จุดเส้าซิง (HT 9) และเข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณมือไท่หยางลำไส้เล็กในทรวงอก เส้นแยกจากหัวใจผ่านขึ้นไปตามช่องคอเข้าเชื่อมโยงกับตา และผ่านต่อไปเชื่อมโยงกับสมอง

heart meridian of hand shaoyin : called the heart meridian for short, begins from the heart and spreads over with heart system. The internal stem passes through the diaphragm to connect with small intestine, and the external stem goes upward to the lungs, comes out from the axilla obliquely to go along with the medial posterior portion of the upper arm, passes the elbow to the palm, travelling to the ending of the small finger on the radial side. The meridian *qi* connects with

small intestine meridian of hand *taiyang* at *shào chōng* (HT 9) coming out of the heart, a branch goes upward along with both sides of pharyngeal to connect with eyes, i.e. collaterals in the eyeball connect with the brain.

手太阳小肠经 (shǒu tài yáng xiǎo cháng jīng) : 简称小肠经，起于手小指尺侧端少泽穴，沿手背、上肢外侧后缘，过肘部，到肩关节后面，绕肩胛部，左右交会并与督脉在大椎穴处相会，前行入缺盆，深入体腔，络心，沿食道，穿过膈肌，到达胃部，下行，属小肠。其分支从面颊部分出，向上行于眼下，至目内眦，经气于睛明穴与足太阳膀胱经相接。

ไส่วไท่หยางเสี่ยวฉางจิง : เส้นลมปราณมือไท่หยางลำไส้เล็ก เรียกอย่างย่อว่า “เส้นลมปราณลำไส้เล็ก” เริ่มต้นจากมุมฐานเล็บด้านก้อยของนิ้วก้อย คือ จุดเส้าเจ้อ (SI 1) ผ่านขึ้นไปยังไหล่ตามแนวขอบหลังด้านข้างของหลังมือ ปลายแขน คออกและต้นแขน แล้วผ่านต่อไปรอบกระดูกสะบักและผ่านข้ามไปยังด้านตรงข้าม พบปะกับเส้นลมปราณตุ ที่จุดตำจูย (GV 14) แล้วจึงผ่านไปที่แอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้าตรงจุดเซวียเพิน (ST 12) ผ่านเข้าช่องอกเพื่อเชื่อมโยงกับหัวใจ แล้วผ่านลงไปตามหลอดอาหาร ทะลุผ่านกระบังลมไปยังกระเพาะอาหาร แล้วผ่านลงไปเชื่อมโยกับลำไส้เล็ก เส้นแยกจากแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า ผ่านตามลำคอขึ้นไปยังแก้ม ไปที่หัวตา ซึ่งของเส้นลมปราณเชื่อมโยงเข้ากับเส้นลมปราณเท้าไท่หยางกระเพาะปัสสาวะ ที่จุดจิงหมิง (BI 1)

small intestine meridian of hand *taiyang* : called the small intestine for short, begins from the ulnar side of small finger *shào zé* (SI 1), travels to the posterior shoulder from the lateral and posterior of the back of hand and upper arm via the elbow, goes around the scapular and then to the opposite side and meet with *du mai* at *dà zhuī* (GV 14). It goes forward to *quē pén* (ST 12), goes deeply to the cavity to connect with the heart. It goes along with the esophagus, through the diaphragm to the stomach and downward to connect with small intestine. The branch goes from the cheek, upwards to the eyes to the inner canthus. The meridian *qi* connects with bladder meridian of foot *taiyang* at *jīng míng* (BL 1).

手太阴肺经 (shǒu tài yīn fèi jīng) : 简称肺经，起于中焦，向下络大肠，回过来沿着胃上口穿过膈肌，入属肺，从肺系横行出于胸壁外上方，出腋下，沿上肢内侧前缘下行，过肘窝入寸口上鱼际，直出拇指桡侧端少商穴。其分支从前臂肘缺穴处分出，沿掌背侧走向食指桡侧端，经气于商阳穴与手阳明大肠经相接。

ไส่วไท่อินเฟยจิง : เส้นลมปราณมือไท่อินปอด เรียกอย่างย่อว่า “เส้นลมปราณปอด” เริ่มต้นจากจงเจียวแล้วผ่านลงไปเชื่อมโยกับลำไส้ใหญ่ แล้ววกกลับขึ้นไปทะลุผ่านกระบังลมตรงส่วนบนของกระเพาะอาหาร เข้าเชื่อมโยกับปอด แล้วผ่านออกภายนอกตรงด้านบนของทรวงอก ผ่านไหล่

ด้านหน้า ผ่านลงไปตามขอบหน้าของแขนด้านใน ผ่านข้อพับศอก ปลายแขน ไปยังเนินฝ่ามือด้านหัวแม่มือ ผ่านต่อไปจนถึงมุมฐานเล็บนิ้วหัวแม่มือด้านนอก คือ จุดเล้าซาง (LU11) ซึ่งของเส้นลมปราณเข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณมือหยางหมิงลำไส้ใหญ่ ที่จุดซางหยาง (LI 1)

lung meridian of hand taiyin : called the lung meridian for short, begins from the middle *jiao* and goes downward to connect with large intestine, and then it passes the diaphragm through stomach cardia to connect with lungs. It goes outward transversely from the upper lateral portion of the chest wall, outwards the armpit, downwards along with the medial posterior part of the upper arm, passes the elbow fossa upward to the thenar eminence and then reaches to *shào shāng* (LU 11) on the radial tip of thumb. The meridian *qi* connects with large intestine meridian of hand *yangming* at *shāng yáng* (LI 1).

手阳明大肠经 (shǒu yáng míng dà cháng jīng) : 简称大肠经。起于食指桡侧端(商阳穴)，经过手背行于上肢伸侧前缘，上肩，至肩关节前缘，向后与督脉在大椎穴处相会，再向前下行入锁骨上窝(缺盆)，进入胸腔络肺，通过膈肌下行，入属大肠。其分支从锁骨上窝上行，经颈部至面颊，入下齿中，回出夹口两旁，左右交叉于人中，至对侧鼻翼旁，经气于迎香穴处与足阳明胃经相接。

ไส่วหยางหมิงต้าฉางจิง : **เส้นลมปราณมือหยางหมิงลำไส้ใหญ่** หรือเรียกอย่างย่อว่า “เส้นลมปราณลำไส้ใหญ่” เริ่มต้นจากมุมฐานเล็บของนิ้วชี้ด้านหัวแม่มือ (จุดซางหยาง; LI 1) ผ่านไปทางด้านหลังของมือไปตามขอบหน้าของแขนด้านนอกจนถึงหัวไหล่ด้านหน้า จึงวกผ่านไปทางด้านหลังเพื่อพบปะกับเส้นลมปราณตุ ที่จุดต้าจู (GV 14) แล้ววกกลับมาทางด้านหน้า ลงไปยังแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า (จุดชเวียเฟิน; ST 12) ผ่านเข้าสู่ช่องอกไปเชื่อมโยงกับปอด แล้วจึงผ่านทะลุกระบังลมลงไปเชื่อมโยงกับลำไส้ใหญ่อวัยวะต้นสังกัด ตรงบริเวณแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า มีเส้นแยกผ่านตามคอขึ้นไปยังแก้ม แล้วผ่านเข้าไปที่ฟันล่าง จากนั้นจึงผ่านออกมาภายนอกข้ามเส้นกึ่งกลางลำตัวตัดกับเส้นลมปราณตุที่จุดเหรินง (GV 26) ไปสิ้นสุดที่ข้างปีกจมูกด้านตรงข้าม ซึ่งของเส้นลมปราณเข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณเท้าหยางหมิงกระเพาะอาหารที่จุดอิงเซียง (LI 20)

large intestine meridian of hand yangming : called the large intestine meridian for short, begins from the radial side of the index finger (*shāng yáng*, LI 1), passes through the back of hand to go along with the anterior of the upper limbs until to the anterior of the shoulder. It goes backward to meet with *du mai* at *dà zhuī* (GV 14) and then goes forward and downward to the upper clavicle fossa (*quē pén*, ST 12), enters the thoracic cavity to connect with lung and then goes downward through the diaphragm to connect with large intestine. The branch goes upward from upper clavicle fossa through neck to cheek, enters the lower teeth, and then goes outward to the opposite ala nasi after meeting at *rén zhōng*

(GV 26). The meridian *qi* connects with stomach meridian of foot *yangming* (*zú yáng míng wèi jīng*) at *yīng xiāng* (LI 20).

手足拘急 (shǒu zú jū jí) : 手足拘紧挛急，屈伸不利的表现。

ໂສ່ວຈຸ່ງຈີ່ : แขนขาเกร็ง การเกร็งของแขนขาที่มีความยากลำบากในการงอและยืด

contracture of the limbs : muscular contracture and spasm of the limbs with difficulty in flexion and extension.

手足蠕动 (shǒu zú rú dòng) : 手足轻微抽动，迟缓无力，类似蚯蚓动。

ໂສ່ວຈຸ່ງຮຸ້ງ : แขนขาบิดไปมา การที่แขนขากระตุกเบา ๆ ไม่มีแรงดูดล้ายไส้เดือน

squirm of the limbs : slight, tardy, and powerless spasm of the limbs, similar to the movement of wriggling earthworm.

受盛化物 (shòu shèng huà wù) : 小肠接受经胃初步消化后的饮食物，并将饮食物转化为精微和糟粕。

ໄໝ່ເຂັ່ງຊ່ວູ່ : รับและแปรสภาพ ถ้าไส้เล็กจะรับอาหารที่กระเพาะอาหารย่อยเบื้องต้นมาทำการแปรสภาพให้เกิดเป็นสารอาหารและกากอาหาร

reservoir and transformation : small intestine receives primarily-digested foods by the stomach and transforms them into essence and dregs.

俞募配穴法 (shū mù pèi xué fǎ) : 针灸治疗时，以病变脏腑所属的背俞穴与募穴相配，用以治疗本脏或本腑有关疾病的配穴方法。

ຊຸມູ່ເພີ່ຍໄຮ່ຍື່ຢຳ : วิธีการจับคู่จุดชูและมู่ การรักษาโรคของอวัยวะภายใน โดยประยุกต์ใช้ร่วมกันระหว่างจุดมู่และจุดชูของอวัยวะภายในที่มีพยาธิสภาพ

alarm and transport point combination : the point combination that applies alarm (front-mu) and transport (back-shu) points of diseased *zang-fu* organs to treat the connected *zang-fu* organs' diseases.

疏散外风剂 (shū sàn wài fēng jì) : 以辛散祛风药为主配伍组成，治疗风邪外袭，侵入肌肉、经络、筋骨、关节等处所致病证的治风剂。

ຊູ່ສ່ານໄວ້ເຟັງຈີ່ : ตำรับยาขับกระจายลมภายนอก ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีรสเผ็ด มีฤทธิ์ขับกระจายไล่ลม ใช้รักษากลุ่มอาการโรคที่เกิดจากปัจจัยก่อโรคจากลมภายนอกแทรกเข้าสู่ผิวหนัง กล้ามเนื้อ เส้นลมปราณ เส้นเอ็นกระดูก ข้อต่อ ทำให้บริเวณนั้นเกิดโรคขึ้น

exterior-wind dispelling formula : any wind-dispelling formula that mainly consists of pungent and dispersing wind-relieving medicinals for treating diseases caused by the invasion of external pathogenic wind into the muscles, meridians

and collaterals, bones, tendons, and joints.

暑邪 (shǔ xié) : 具有炎热、升散、易夹湿邪等特性的外邪。

สู่เสีย : ความร้อนอบอ้าวเป็นปัจจัยก่อโรค มีลักษณะร้อนมาก มีทิศกระจายขึ้น มักจะพบร่วมกับความชื้น

summer-heat pathogen : an external pathogen with the characteristics of hotness, ascending, dispersing and easy mixture with dampness pathogen.

暑性升散 (shǔ xìng shēng sàn) : 暑性升上，易扰心神而见神志症状；暑性发散，易致腠理开泄见津气两伤的症状。

สู่ชิงเชิงซ่าน : ความร้อนอบอ้าวมีคุณสมบัติกระจายและลอยขึ้น ความร้อนอบอ้าวซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีทิศกระจายขึ้น ซึ่งทิศขึ้นมักจะไปรบกวนจิตใจและเส้น (สติ) ส่วนลักษณะที่กระจาย มักจะทำให้รูขุมขนเปิดระบายออกไป จึงทำให้พบว่ามีอาการที่สารจีนและที่ถูกทำลายได้ง่าย

characteristic of summer-heat being ascending and dispersing : the ascending of summer-heat easily disturbs the heart-spirit to cause mental problems. The dispersing of summer-heat easily leads to the interstices opening and cause dual qi-fluid deficiency.

暑性炎热 (shǔ xìng yán rè) : 暑邪致病易见壮热、大汗、烦渴、脉洪大等阳热症状的特性。

สู่ชิงเยี่ยนเร่อ : ความร้อนอบอ้าวมีคุณสมบัติร้อนแผดเผา ความร้อนจัดซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดโรค มีลักษณะร้อน มักจะแสดงอาการของกลุ่มหยางร้อน คือ มีไข้สูง เหงื่อออกมาก หงุดหงิด กระหายน้ำ ชีพจรใหญ่มีแรง

characteristic of summer-heat being scorching-hot : the pathogenic characteristics of the summer-heat diseases in high-fever profuse sweating, vexation and thirst, surging pulse and other yang-heat signs and symptoms.

俞穴 (shū xué) : 现专指背俞穴。在中国古代医书中，与腧穴含义相同。

ซูเซวี่ย : จุดซู จุดเป๋ยซู ในคัมภีร์แพทย์โบราณ หมายถึง จุดฝังเข็ม

transport point : it refers to back-shu point in nowadays. In ancient medical classics, it is equal to the acupuncture point.

输穴 (shū xué) : 五输穴的一种，为经气所注之穴，多位于掌指或跖趾关节之后方，像水流由浅入深，称为“输”。

ซูเซวี่ย : จุดซู จุดหนึ่งในจุดอยู่ ซึ่งอยู่หลังต่อข้อกระดูกฝ่ามือ-นิ้วมือ หรือฝ่าเท้า-นิ้วเท้า ซึ่งชี้ของ

เส้นลมปราณผ่านเข้ามา เหมือนน้ำไหลเข้าสู่ที่ลึกและกว้างใหญ่ จึงเรียกว่า ชูชวี่

stream point : one of the five transport points, located posterior to the metacarpophalangeal or metatarsophalangeal joints, where the meridian *qi* enters. It's called stream point because it's like the water flowing into deeper and larger area.

腧穴特异性 (shū xué tè yì xìng) : 腧穴相对于其他穴位或非穴位所具有的形态结构、反映疾病及治疗效应上的相对特异性。

ชูชวี่เพื่อชี้ : ลักษณะเฉพาะของจุดฝังเข็มที่มีต่อร่างกาย สิ่งที่เกี่ยวข้องและผลการรักษา เมื่อเปรียบเทียบกับจุดฝังเข็มอื่น หรือจุดที่ไม่ใช่จุดฝังเข็ม

specificity of acupuncture point : the relative specificity of acupuncture points on the structure, implications and treatment effects, compared with the other acupoints or non-acupoints.

腧穴学 (shū xué xué) : 研究腧穴的位置、特点、主治、应用及其原理的一门针灸学科。

ชูชวี่เสวีย : ศาสตร์เกี่ยวกับจุดฝังเข็ม สาขาวิชาการฝังเข็มที่ศึกษาเกี่ยวกับตำแหน่ง ลักษณะเฉพาะ ข้อบ่งใช้ การประยุกต์ใช้ และหลักปฏิบัติของจุดฝังเข็ม

science of acupoints : an acupuncture discipline that studies the locations, features, indications, applications, and principles of acupoints.

舒张进针法 (shū zhāng jìn zhēn fǎ) : 用押手拇指、食指将腧穴的皮肤向两侧撑开，使皮肤绷紧，刺手持针快速刺入的双手进针法。

ชูจางจิ้นจิ้นฝ่า : การแทงเข็มโดยการยึดตรึงผิวหนัง เทคนิคการแทงเข็มสองมือ โดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้กดผิวหนังที่จุดฝังเข็ม แล้วกางนิ้วแยกออกจากกันเพื่อยึดผิวหนังตรงจุดให้ตึง แล้วใช้มือเข็มแทงเข็มลงไปตรงจุดที่ยึดผิวไว้

skin-spreading needle insertion : a double-handed needle insertion where the practitioner spreads the skin with the thumb and index finger of the pressing hand to tighten the skin, and inserts the needle rapidly with the needling hand.

暑易夹湿 (shǔ yì jiá shī) : 暑邪为病，易与湿邪相合，见身热不扬、四肢困倦、胸闷呕恶、苔腻的暑湿证。

ลู่อี้เจี๋ยชือ : ความร้อนอบอ้าวก่อโรคมักพบพร้อมกับความชื้นก่อโรค ทำให้พบอาการของกลุ่มอาการร้อนอบอ้าวชื้นคือ มีไข้หลบซ่อนแขนขาหนัก ๆ แน่นหน้าอก คลื่นไส้อาเจียน ผ่าเหี่ยว

summer-heat being likely to be mixed with dampness : the summer-heat pathogen is one kind of the diseases, and easily with the dampness pathogen, leading to summer-heat-dampness syndrome with the manifestation of deep-seated

fever, limbs tiredness, chest fullness, vomiting, nausea and greasy tongue coating.

暑淫证 (shǔ yín zhèng) : 感受暑热之邪，耗气伤津，表现以发热汗出、口渴喜饮、神疲气短、尿黄。脉虚等为主的证候。

สู่อินเจิ้ง : กลุ่มอาการความร้อนอบอ้าว ความร้อนที่เกิดในฤดูร้อน ทำให้มีการใช้ชีและสูญเสียสารจีนในร่างกาย อาการแสดงคือ ตัวร้อน เหงื่อออกมาก ปากแห้งกระหายน้ำ อ่อนเพลีย หายใจสั้น ปัสสาวะเหลือง ชีพจรพร่อง เป็นต้น

summer-heat syndrome/pattern : a pattern caused by attacking of summer-heat and consequently consumption of *qi* and body fluid, usually manifested by fever, sweating, thirst with desire for drink, listlessness, shortness of breath, yellow urine, and vacuous pulse.

栓剂 (shuān jì) : 中药提取物或药材细粉与适宜基质制成供腔道给药的固体剂型。

ชวนจี : ยาเหน็บ รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของแข็ง ได้จากการใช้สารพื้นที่เหมาะสมผสมหรือละลายเข้ากับสารกักตยจีนหรือสมุนไพรชนิดผงละเอียด ใช้สำหรับสอดใส่เข้าไปในช่องของร่างกายที่ติดต่อกับภายนอก

suppository : a solid preparation form made by processing extractive or powder of Chinese medicinal with proper matrix, and administrated through the canals.

双手进针法 (shuān shǒu jìn zhēn fǎ) : 刺手与押手互相配合，持针刺入腧穴的进针法。

ซวงโศ่วจิ้นเจินฝ่า : การแทงเข็มด้วยสองมือ เทคนิคการแทงเข็มโดยใช้ทั้งสองมือร่วมกัน ทั้งมือเข็มและมือกด

double-handed needle insertion : a needle insertion technique using both the needling hand and pressing hand.

水飞法 (shuǐ fēi fǎ) : 某些不溶于水的矿物药，利用粗细粉末在水中的悬浮性不同，将不溶于水的矿物、贝壳类药物经反复研磨，而分离制备极细腻粉末的方法。

ส่วยเฟย์ฝ่า : วิธีการบดตัวยาประเภทธาตุวัตถุที่ไม่ละลายน้ำให้เป็นผงละเอียดร่วมกับการใช้น้ำ โดยนำธาตุวัตถุมาบดให้ละเอียดพอสมควร เติมน้ำลงไป ตั้งทิ้งไว้ให้ตกตะกอน (สารที่ไม่ต้องการหรือสิ่งแปลกปลอมจะลอยขึ้นมาอยู่บนผิวน้ำ) รินน้ำทิ้ง แล้วเติมน้ำลงไปใหม่ ทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง และแยกเก็บผงยาอย่างประณีต

water-grinding method : an approach to remove impurities from a powdered

and water-insoluble mineral and shell-fish medicinal and at the same time obtaining finer powder by mixing it with water in a tank and allowing the supernatant turbid fluid to settle in another tank, and then collecting the deposit.

水谷精微 (shuǐ gǔ jīng wēi) : 由水谷所化的精华细微的营养物质。

ส่วยกุจิงเว่ย : สารจำเป็น สารอาหารที่เปลี่ยนสภาพถึงขั้นตอนสุดท้ายจนพร้อมใช้
water-grain essence : the fine nutrients transformed from water-grain.

水煎 (shuǐ jiān) : 将药物放入水中煎煮的方法。

ส่วยเจียน : การต้มยาด้วยน้ำ

decoct with water : an approach to boil the medicinal in water to make decoction.

水停证 (shuǐ tíng zhèng) : 水液停聚，表现以水肿、尿少、腹大、痞胀。舌淡胖等为主的证候。

ส่วยตึงเจิ้ง : กลุ่มอาการน้ำคั่ง กลุ่มอาการที่มีน้ำคั่งค้างอยู่ภายในร่างกาย อาการแสดงคือ บวม ปัสสาวะน้อย ท้องมานท้องโตแน่นท้อง ลิ้นอ้วนซีด

water retention syndrome/pattern : a pattern due to water retention, usually manifested by edema, oliguria, ascites, abdominal fullness and distention, and pale plump tongue.

数脉 (shuò mài) : 脉来急速，一呼一吸五到六至的脉象。

ซัวมาย : ชีพจรเต้นเร็ว ลักษณะชีพจรที่เต้นเร็ว 5-6 ครั้งต่อรอบการหายใจ

rapid pulse : a haste pulse with five or six beats to one cycle of the physician's respiration.

思伤脾 (sī shāng pí) : 过度思虑易致脾气郁结，而见食少纳呆、胸脘痞满等症。

ซือซางปี : อารมณ์ครุ่นคิดมีผลเสียต่อม้าม อารมณ์ครุ่นคิดมากเกินไปจะทำให้ชี่ของม้ามติดขัด จึงทำให้เกิดอาการรับประทานอาหารได้น้อย เมื่ออาหาร แหน่น้ำอืดแน่นท้อง

thought impairing spleen : the excessive thought can easily cause the spleen-qi stagnation, manifested as the reduced appetite, anorexia and epigastric fullness etc.

司外揣内 (sī wài chuāi nèi) : 诊察反映于外部的症状体征，推测内在脏腑的病理变化。

ซือไวจว้ยเน่ย : การประเมินโรคภายในจากการสังเกตอาการภายนอก วิธีการตรวจวินิจฉัยแบบหนึ่งที่แพทย์สังเกตอาการต่าง ๆ จากภายนอกของร่างกายผู้ป่วย เพื่อลงความเห็นความเจ็บป่วยภายในร่างกาย

judging the inside from observation of the outside : making judgment on the pathological changes inside the body based on the signs observed from the outside.

四海 (sì hǎi) : “海”为汇聚之处，四海是髓海、血海、气海、水谷之海的合称，即脑为髓海，冲脉为血海，膻中为气海，胃为水谷之海。

ชื่อไทย : ทะเลทั้งสี่ ได้แก่ ชี่ไห่ (ทะเลแห่งไขกระดูก) คือ สมอง เซวี่ไห่ (ทะเลแห่งเลือด) คือ เส้นลมปราณชง ชี่ไห่ (ทะเลแห่งชี่) คือ จุดถ่านจง และสยูกุจื่อไห่ (ทะเลแห่งสารอาหาร) คือ กระเพาะอาหาร

four seas : sea (*hǎi*) refers to convergence point. Four seas is the collective term for sea of marrow, sea of blood, sea of *qi* and sea of water and grain, namely brain, thoroughfare vessel, *dàn zhōng* (chest center) and stomach respectively.

四气 (sì qì) : 药物的寒、热、温、凉四种药性，反映药物对人体寒热变化的影响。

ชื่อไทย : คุณสมบัติ 4 อย่างของยาจีน ได้แก่ เย็นจัด ร้อน อุ่น และเย็น ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของความร้อนและความเย็นในร่างกาย

four natures of Chinese medicine : four kinds of properties of Chinese medicine, e.g. cold, hot, warm and cool that can reflect the influence of medicine to the cold or hot change of body.

四肢抽搐 (sì zhī chōu chù) : 四肢不自主地抽动，屈伸不止，动作有力的表现。

ชื่อไทย : แขนขาชักกระตุก แขนขามีการกระตุกโดยไม่สามารถควบคุมการกระตุก โดยมักจะมีเกร็งชักแบบมีแรง

convulsion of the limbs : uncontrolled convulsion of the limbs with constantly and alternatively powerful flexion and extension.

髓之腑 (suǐ zhī fǔ) : 骨的别称。髓汇聚于骨内，髓能养骨。

สยูกุจื่อฝู : กระดูกเป็นที่อยู่ของไขกระดูก ชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่งของกระดูก เพราะไขกระดูกอยู่ในกระดูก ไขกระดูกจึงหล่อเลี้ยงกระดูกได้

house of marrow : another name of the bone; the marrow converges in the bone and nourishes the bone.

孙络 (sūn luò) : 人体中络脉的分支，即络脉中的细小部分，具有输布气血，濡养全身的作用。

ซุนลั่ว : เส้นลั่วฝอย เส้นลั่วที่เล็กที่สุดในระบบเส้นลมปราณ ทำหน้าที่กระจายชีและเลือด และหล่อเลี้ยงทั่วร่างกาย

minute collaterals : branches of collateral meridians, which is the smallest part of the collateral meridians, with the function of distributing *qi* and blood, and nourishing the whole body.

หมวด t

太极拳 (tài jí quán) :中国传统武术之一，动作圆柔连贯，绵绵不断，犹如太极图的拳术。

ไท้จี๋เฉวียน : มวยไท้จี๋ หรือมวยไท้เก๊ก ศิลปะการต่อสู้ของจีนที่สืบทอดมาแต่โบราณ เป็นท่วงท่าการเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล ผ่อนคลายและต่อเนื่อง เป็นวงกลมเหมือนสัญลักษณ์ไท้จี๋

tai ji boxing : a traditional Chinese martial art, in which every movement is gentle and consistent, just like the diagram of *yin* and *yang*.

太息 (tài xī) : 胸闷不畅时发出的长吁或短叹声的表现。

ไท้ซี : ถอนหายใจ เสียงระบายหายใจออกหลังจากหายใจเข้าลึก เสียงอาบยาวหรือสั้นขึ้นขึ้นกับแรงบีบตัวในทรวงอก

sighing : taking deep breaths with long or short audible expiration upon oppression in the chest.

太乙神针 (tài yǐ shén zhēn) : 含有檀香、山柰、羌活、桂枝、木香、雄黄、白芷、细辛等药物的艾条进行灸疗的方法。

ไท้อี้เสินเจิน : การรมยาแบบไท้อี้ การรมยาด้วยแท่งยาสมุนไพรที่มีส่วนผสมของถ่านเซียง (จันทน์ขาว) ซานไฉ่ (เปราะหอม) เซียงหัว กุ้ยจื่อ (กิ่งอบเชย) มู่เซียง (โกฐกระดูก) สว่างหวง (กำมะถันแดง) ไผ่จื่อ (โกฐสอ) ชี่ชิน และแท่งโกฐ และอื่น ๆ

taiyi miraculous moxibustion : moxibustion therapy that uses the medicinal moxa stick with herbs, such as *tán xiāng* (sandal wood; *Lignum Santali Albi*), *shān nài* (galanga resurrection lily rhizome; *Rhizoma Kaempferiae*), *qiāng huó* (notoptetygium root; *Rhizoma et Radix Notopterygii*), *guì zhī* (cinnamon twig; *Ramulus Cinnamomi*), *mù xiāng* (common aucklandia root; *Radix Aucklandiae*), *xióng huáng* (realgar; *Realgar*), *bái zhǐ* (angelica root; *Radix Angelicae Dahuricae*) and *xì xīn* (manchurian wild ginger; *Radix et Rhizoma Asari*), and so on.

弹柄法 (tán bǐng fǎ) : 催气手法之一。针刺入腧穴一定深度后，留针过程中，以手指轻弹针尾或针柄，使针体微微振动。

ถ่านปั้งฝ่า : การดีดเข็ม วิธีการหนึ่งในการเร่งชี้ หลังการแทงเข็มลงไปแล้ว โดยการดีดเบา ๆ ด้วยนิ้วมือที่ทางเข็มหรือตามเข็ม ทำให้ตัวเข็มเกิดการสั่นไหวเบา ๆ

handle-flicking method : a method that hastens the arrival of *qi* by flicking the tail or handle of needle with fingers to cause light vibration of the body of the needle during needle retention after inserting the needle into certain depth.

弹拨法 (tán bō fǎ) : 拇指或食指指腹相对，提捏肌肉或肌腱，再迅速放开，使其回缩，或以指端置于肌肉、肌腱等组织一侧，做与其走行垂直方向滑动的手法。

ถ่านป้อฝ่า : การดีด หรือการดึงปล่อย วิธีการนวด โดยใช้นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้บีบจับกล้ามเนื้อและเส้นเอ็นตึงขึ้น แล้วปล่อยมือให้กล้ามเนื้อหดตัวตึงกลับ หรือใช้ปลายนิ้วมือวางข้างกล้ามเนื้อแล้วดีดหรือกรีดผ่านเร็ว ๆ ในแนวขวางลำกล้ามเนื้อ

plucking manipulation : a manipulation that lifts and squeezes the muscles and tendons with the thumb or pulp of index finger face-to-face, and then takes away the fingers to cause contraction, or places the tip of the fingers on lateral side of the muscles or tendons to pluck in the direction vertical to their pathways.

痰火扰心证 (tán huǒ rǎo xīn zhèng) : 痰火内盛，扰乱心神，表现以神志不清、烦躁不寐、狂躁妄动、神昏谵语、舌红苔黄腻、脉滑数等为主的证候。

ถ้นหั่วเหว๋ซิ่นเจิ้ง : กลุ่มอาการไฟเสมหะรบกวนหัวใจ กลุ่มอาการที่เกิดจากไฟเสมหะภายในร่างกายกำเริบรบกวนเส้นหัวใจ มักปรากฏอาการ ความรู้สึกตัวไม่แจ่มใส กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ วุ่นวายอยู่ไม่สุข หมดสติและพูดเพ้อ ลิ้นแดงมีฝ้าเหลืองเหนียว ชีพจรลิ้นและเร็ว

phlegm-fire harassing the heart syndrome/pattern : a pattern arising when internal exuberance of phlegm fire harasses the heart-spirit, usually manifested by clouding of consciousness, restlessness, insomnia, manic agitation, coma and delirious speech, red tongue with greasy and yellow coating, and slippery and rapid pulse.

痰迷心窍证 (tán mí xīn qiào zhèng) : 痰湿蒙蔽心窍，表现以神志抑郁、举止失常、痴呆昏迷、喉中痰鸣、胸闷痰多、面色晦暗、苔白腻、脉滑等为主的证候。

ถ้นหมี่ซิ่นเซี่ยวเจิ้ง : กลุ่มอาการเสมหะบดบังทวารหัวใจ กลุ่มอาการที่เกิดจากเสมหะบดบังทวารของหัวใจ มักปรากฏอาการ อารมณ์เก็บกด พฤติกรรมแปรปรวน หลงลืม ไม่รู้ตัว มีเสียงเสมหะ

ในลำคอ แ่นหน้าอก เสมหะมาก สีหน้าดำคล้ำ ฝ้าลิ้นขาวเหนียว ชีพจรล้น

phlegm clouding the pericardium syndrome/pattern : a pattern arising when phlegm clouds/confounds the orifices of the heart, usually manifested by depression, abnormal behavior, dementia, loss of consciousness, phlegm rale in the throat, a feeling of pressure in the chest with profuse sputum, dark and gloomy complexion, greasy and white tongue coating, and slippery pulse.

痰热壅肺证 (tán rè yōng fèi zhèng) : 痰热壅滞，肺失清肃，表现以发热咳嗽，痰多黄稠、舌红苔黄腻、脉滑数等为主的证候。

ถันร่อยเฟ่งไ้เจ้จี้ : กลุ่มอาการเสมหะร้อนอุดกั้นปอด กลุ่มอาการที่เกิดจากเสมหะร้อนอุดกั้น ทำให้ปอดเสียหน้าที่ในการฟอกซีให้บริสุทธิ์ มักปรากฏอาการ ไข้ ไอ หอบ เสมหะสีเหลืองเหนียวมีปริมาณมาก ลิ้นแดงมีฝ้าเหลืองเหนียว ชีพจรล้นและเต้นเร็ว

phlegm-heat obstructing the lung syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when obstruction of phlegm heat makes the lung fail to purify, usually manifested by fever, cough, asthma, expectoration of profuse, thick and yellow sputum, red tongue with yellow slimy coating, and rapid slippery pulse.

痰湿阻肺证 (tán shī zǔ fèi zhèng) : 痰湿停聚，肺失宣降，表现以咳嗽胸闷、痰白量多易咯、苔白滑腻、脉弦滑等为主的证候。

ถันซ้อจู่ไ้เจ้จี้ : กลุ่มอาการเสมหะชื้นอุดกั้นปอด กลุ่มอาการที่เกิดจากเสมหะชื้นสะสมคั่งค้างทำให้ปอดเสียหน้าที่ในการกระจายออกและเคลื่อนลงล่าง มักปรากฏอาการ ไอ หอบ รู้สึกแน่นในทรวงอก เสมหะเป็นสีขาวมีปริมาณมากหากออกง่าย ฝ้าลิ้นขาว ลิ้นและเหนียว ชีพจรตึงและล้น

phlegm-dampness obstructing the lung syndrome/pattern : a syndrome/ pattern arising when stagnation of phlegm-dampness makes the lung fail to disperse and descend, usually manifested by cough, asthma, feeling of stuffiness in the chest, easy expectoration of profuse white sputum, white, slippery and slimy tongue coating, and string-like and slippery pulse.

痰饮 (tán yǐn) : 机体水液代谢障碍，积存于体内所形成的病理产物，属继发性病因。

ถันอื่น : เสมหะและน้ำเสีย หรือสิ่งปฏิกูลที่เป็นของเหลว ของเสียหรือสิ่งปฏิกูลภายในที่เกิดจากการบวมนเมตาบอลิซึมสารน้ำของร่างกาย ทำให้เกิดการสะสมอยู่ของน้ำเสียชั้นหรือเสมหะ (ถัน) และน้ำเสียใส (อื่น) โดยมักพบเป็นสาเหตุของการเกิดโรคชนิดทุติยภูมิ

phlegm and fluid retention : refers to the internally accumulated pathological product due to the disturbance of human water-fluid metabolism, also recognized as the secondary cause.

痰证 (tán zhèng) : 痰浊内阻或流窜，表现以咳喘、痰多、体胖、眩晕，癫、狂、癩、痢，或局部有圆滑肿块，苔腻脉滑等为主的证候。

ถันเจิ้ง : กลุ่มอาการที่เกิดจากเสมหะ กลุ่มอาการที่มีเสมหะพ่นสปรกค้างอยู่ภายใน หรือกระจายตามส่วนต่าง ๆ อาการแสดงคือ ไอหอบ เสมหะมาก รูปร่างอ้วน วิงเวียน วิกลจริต ฟันเฟื้อน หลงลืม ลมชัก หรือพบก้อนกลมกลืนตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ลิ้นมีฝ้าเหนียว ชีพจรลื่น

phlegm syndrome/pattern: a pattern due to the flee or obstruction of phlegm, usually manifested by cough, asthma, profuse expectoration, fat body, dizziness, epilepsy, mania, dementia, formation of smooth and round lumps, slimy tongue coating, and slippery pulse.

汤剂 (tāng jì) : 将中药饮片或粗粒加水煎煮，去渣取汁服用的液体剂型。

ทังจี : ยาต้ม รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของเหลวสำหรับรับประทาน เตรียมโดยนำอินเพี้ยนหรือยาผง หยาบ มาต้มกับน้ำแล้วทิ้งกาก

decoction (preparation) : a liquid medicine prepared by boiling the herbal slices or coarse ingredients in water, and taken after the dregs are removed.

糖浆剂 (táng jiāng jì) : 含有中药提取物的浓蔗糖水溶液。

ถังเจียงจี : ยาน้ำเชื่อม รูปแบบยาเตรียมที่มีส่วนประกอบของสารสกัดยาจีนในสารละลายน้ำตาล ซูโครสเข้มข้น

syrup : thick sucrose water solutions with Chinese medicinal extractives.

特定穴 (tè dìng xuè) : 具有特殊治疗作用，并有特定名称的腧穴。分为“五输穴”、“原穴”、“络穴”、“郄穴”、“下合穴”、“背俞穴”、“募穴”、“八会穴”、“八脉交会穴”和“交会穴”等。

ท่อดั้งเซวี่ยี้ : จุดพิเศษ จุดในระบบที่มีสรรพคุณรักษาเป็นพิเศษและมีชื่อเรียกพิเศษ ได้แก่ จุดอุชู จุดเหียน จุดลั่ว จุดชี จุดเซี่ยเหอ จุดเป่ย์ชู จุดมู่ จุดปาห้วย จุดปายายเจียวห้วย และจุดเจียวห้วย

specific point : acupuncture points with specific therapeutic effects and specific names. They are five transport points, yuan-source points, luo-connecting points, xi-cleft points, lower he-sea point, back-shu point, front-mu point, eight influential points, confluence points of the eight extraordinary vessels, and intersecting points.

体表解剖标志取穴法 (tǐ biǎo jiě pōu biāo zhì qǔ xuè fǎ) : 依据解剖学体表标志审定腧穴定位的方法。

ถึเปี่ยวเจียวโพเปี่ยวจื่อจื่อเซวี่ยี้ฝ่า : การหาตำแหน่งจุดฝังเข็มโดยอาศัยจุดสังเกตทางกายวิภาค เป็นพื้นฐาน

location of points by anatomical landmarks : the method to locate the acupuncture points on the base of the anatomical landmarks.

提插 (tí chā) : 将针刺入腧穴一定深度后，上提下插的操作方法。

ธิชา : การชวยเข็ม เทคนิคการกระตุ้นเข็มแบบหนึ่ง หลังจากแทงเข็มลงไปตามต้องการแล้ว โดยการถอยเข็มขึ้นแล้วดันเข็มลง

lifting and thrusting method : a manipulation that lifts and thrusts the needle after inserting into a certain depth.

提插补泻 (tí chā bǔ xiè) : 针刺得气后，先浅后深，重插轻提，提插幅度小，频率慢，操作时间短者为补法；先深后浅，轻插重提，提插幅度大，频率快，操作时间长者为泻法。

ธิชาปุ้เขีย : การชวยเข็มเพื่อบำรุงและระบาย เมื่อฝังเข็มจนได้ชีแล้ว ทำการเสริมบำรุงโดยแทงเข็มจากชั้นตื้นไปลึก ด้วยการดันเข็มอย่างแรงและถอยเข็มกลับอย่างนุ่มนวล ร่วมกับการใช้ระยะเข็มน้อย ความถี่ต่ำ (ทำซ้ำห่าง ๆ) และใช้ระยะเวลาสั้น ส่วนการระบาย เน้นที่การถอยเข็มจากชั้นลึกมาตื้น ด้วยการถอยเข็มอย่างแรงและดันเข็มกลับอย่างนุ่มนวล ร่วมกับการใช้ระยะเข็มมาก ความถี่สูงและใช้ระยะเวลานาน

lifting-thrusting for supplementation and drainage : based on the arrival of *qi*, supplementation is performed by inserting the needle from shallow to deep layer, thrusting forcefully and lifting gently with small amplitude, low frequency and short duration; while drainage is performed by inserting the needle from deep to shallow layer, thrusting gently and lifting forcefully with broad amplitude, high frequency and long duration.

提留针法 (tí liú zhēn fǎ) : 将针由深部提至浅部，留置于皮下，过一定时间后出针。

ธิลิวเจินฝ่า : การถอยเข็มแล้วคาไว้ โดยการถอยเข็มจากชั้นลึกสู่ชั้นตื้น ปล่อยเข็มคาไว้ใต้ผิวหนังอีกระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงถอนเข็มออก

lifting-retention needling : lift the needle to shallow layer from deep layer, retain the needle subcutaneously for a period of time, and then withdraw the needle.

提捏进针法 (tí niē jìn zhēn fǎ) : 用押手拇指、食指将腧穴的皮肤捏起，刺手持针于捏起处刺入进针的双手进针法。

ธิเนียจิ้นเจินฝ่า : การแทงเข็มโดยการหยิบดึงผิวหนัง เทคนิคการแทงเข็มสองมือแบบหนึ่ง โดยใช้มือข้างหนึ่ง บีบรวบผิวหนังตรงจุดฝังเข็มเข้าหากัน พร้อมกับดึงขึ้นเล็กน้อยด้วย

นิ้วหัวแม่มือและนิ้วชี้ แล้วใช้มือเข็ม แทงเข็มลงตรงผิวหนังที่ดึงขึ้นมา

pinching needle insertion : a double-handed needle insertion that the practitioner pinches the skin covering the acupoint by the thumb and index finger of the pressing hand, and inserts the needle on the pinched region by needling hand.

体强 (tǐ qiáng) : 身体强壮, 具有骨骼粗大, 胸廓宽厚, 肌肉充实, 皮肤润泽, 筋强力壮的表现。

ถึเจียง : สุขภาพแข็งแรง ร่างกายแข็งแรง มีกล้ามเนื้อและกระดูกใหญ่ ทรวงอกกว้างและหนา กล้ามเนื้อกำยำ ผิวพรรณชุ่มชื้นมีน้ำมีนวล แลดูมีกำลังวังชา

strong body : strong body with thick and large bone, broad and thick thorax, robust muscle, moist and lustrous skin, and powerful tendon.

体弱 (tǐ ruò) : 身体衰弱, 具有骨骼细小, 胸廓狭窄, 肌肉瘦削, 皮肤枯槁, 筋弱无力的表现。

ถึร่ว : สุขภาพอ่อนแอ ร่างกายอ่อนแอ กระดูกเล็กและบาง ทรวงอกแคบ กล้ามเนื้อผอมบาง ผิวพรรณเหี่ยวแห้ง ไม่มีกำลัง

weak body : feeble body with thin and small bone, narrow thorax, thin muscle, withered skin, and powerless tendon.

体征 (tǐ zhēng) : 医者客观检测出来的异常现象。

ถึเจิง : อาการแสดง ความผิดปกติของร่างกายผู้ป่วยที่ตรวจพบโดยแพทย์

sign : abnormal phenomena objectively observed by the physician.

体质 (tǐ zhì) : 形成于先天, 定型于后天的个体在形态结构、生理功能和心理因素综合的、相对稳定的特性。

ถึจื้อ : พื้นฐานสุขภาพของร่างกาย ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล ถูกกำหนดมาแล้วตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์โดยปัจจัยที่ถ่ายทอดจากบิดามารดา และปัจจัยหลังคลอดที่ได้รับขณะดำรงชีวิต เป็นองค์ประกอบของการกำหนดรูปร่างลักษณะ และสภาวะสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจ

constitution : the comprehensive characteristics of an individual, including morphological structure, physiological function, psychological factors. It is relatively stable, being in part genetically determined and in part acquired.

天癸 (tiān guǐ) : 肾精充盛到一定程度时, 产生的具有促进人体生殖器官发育成熟, 并维持生殖机能的物质。

เทียนก้วย : สารจำเป็นในไตที่สัมพันธ์กับการเจริญพันธุ์ สารซึ่งจะสร้างขึ้นเมื่อได้ระดับเต็มเปี่ยม

จากจึงในไต โดยมีบทบาทด้านกระตุ้นให้พร้อมที่จะเจริญพันธุ์และรักษาให้มีความสามารถในการสืบพันธุ์ได้อย่างต่อเนื่อง

heavenly tenth : it is a substance to promote reproductive organ's development and maturity and maintain reproductive function which is derived from the kidney essence when it is abundant.

天人相应 (tiān rén xiāng yìng) : 指人体对自然界变化的依存与适应关系。

เทียนเหรินเซียงอึ้ง : ความสอดคล้องกันของมนุษย์และธรรมชาติ มนุษย์จะดำรงอยู่ได้ต้องปรับตัวได้ สอดคล้องกับธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลง

correspondence between nature and human : human body's dependence on and adaptability to the natural environment.

调和肠胃剂 (tiáo hé cháng wèi jì) : 治疗寒热错杂、虚实夹杂、升降失常导致肠胃不和的方剂。

เถียวเหอฉางเว่ยจี : ตำรับยาปรับสมดุลกระเพาะอาหารและลำไส้ ตำรับยารักษากลุ่มอาการลำไส้และกระเพาะอาหารไม่เข้ากัน เนื่องจากเกิดภาวะร้อนและหนาวทับซ้อนกัน ภาวะพร่องและแกร่งเกินไปปะปนกัน หรือการขึ้นหรือลงของชีพิตักษติ

intestine-stomach harmonizing and releasing formula : any formula that treats intestine-stomach disharmony due to cold-heat complex syndrome/ pattern, deficiency-excess complex syndrome/pattern, and ascending-descending disturbance syndrome/pattern.

调和肝脾剂 (tiáo hé gān pí jì) : 治疗肝郁犯脾及脾虚肝郁证的方剂。

เถียวเหอกานผี้จี : ตำรับยาปรับสมดุลม้ามและตับ ตำรับยารักษาภาวะชืดของตับคั่งค้างแล้วคุดคามม้าม และภาวะม้ามพร่อง ทำให้ชืดของตับติดขัด

liver-spleen harmonizing and releasing formula: any formula that treats liver *qi* depression invading the spleen syndrome/pattern and spleen deficiency and liver depression syndrome/pattern.

调和药 (tiáo hé yào) : 使方剂中药性不同的药物趋于协同作用的使药。

เถียวเหอเย่า : ยาปรับสมดุล ตัวยำนำพาที่ทำหน้าที่ปรับฤทธิ์ของตัวยาในตำรับให้ไปทางเดียวกัน

harmonizing medicinal : the ingredient that harmonizes all the medicinals with different properties in a formula to exert synergistic effects.

挑刺法 (tiǎo cì fǎ) : 浅刺皮肤，放出少量血液或组织液以治疗疾病的针刺方法。

เฉียวซือฝ่า : วิธีการใช้เข็มสะกิด วิธีการแทงเข็มรักษาโรคแบบหนึ่ง โดยการแทงต้น ๆ ที่ผิวหนังและปล่อยให้เลือดหรือของเหลวไหลออกมาเล็กน้อย

piercing method : a needling method that treats diseases by puncturing the skin shallowly, and letting a small amount of blood or fluids out.

贴棉拔罐法 (tiē mián bá guǎn fǎ) : 用直径约为 2cm 左右的棉花片，浸少量 75%~95% 的乙醇，贴在罐内壁的中段，点燃后将罐扣在施术部位上。

เทียบเหมียนปาก้วนฝ่า : วิธีการครอบกระปุกแบบเผาสำลี วิธีหนึ่งของการครอบกระปุก โดยการใช้สำลีแผ่นเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 2 เซนติเมตร ชุบแอลกอฮอล์ (75-95 %) แปะติดไว้ที่ผนังด้านใน บริเวณตรงกลางของข้างกระปุก จากนั้นจุดไฟเผาสำลีและนำกระปุกไปติดที่ผิวหนังบริเวณที่ต้องการรักษา

cotton-burning cupping method : a cupping method that sticks ethyl alcohol (75% - 95%) soaked cotton slice with diameter of 2 cm on the middle section of the wall, then sets the cotton slice on fire and attaches the jar on the treated site.

同病异治 (tóng bìng yì zhì) : 指同一种疾病，因其病情发展阶段不同，所表现的证或病机不同，其治法不一。

ถึงบึงอี่จื้อ : โรคเหมือนกันรักษาต่างกัน อาการเจ็บป่วยชนิดเดียวกัน แต่เนื่องจากสภาพอาการและการดำเนินไปของการเจ็บป่วยนั้นต่างระยะเวลากัน ทำให้กลุ่มอาการแสดงออกหรือกลไกของโรคต่างกัน จึงต้องรักษาต่างกัน

different treatments for the same disease : applying different methods to treat the same disease but with different patterns/syndromes in different stages.

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

同名经配穴法 (tóng míng jīng pèi xué fǎ) : 以同名经“同气相通”的理论为依据，将手足同名称的经脉所属腧穴配合同应用的配穴方法。

ถงหมิงจิงเพียเซวี่ฝ่า : วิธีการจับคู่จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณที่มีชื่อเดียวกัน โดยเลือกใช้จุดบนเส้นลมปราณมือและเท้าที่มีชื่อเหมือนกัน (เช่น เส้นลมปราณมือไท่อินร่วมกับเส้นลมปราณเท้าไท่อิน) โดยอิงทฤษฎีที่ว่า “ชื่อของเส้นลมปราณที่มีชื่อเดียวกันจะเชื่อมถึงกัน”

same-name meridian point combination : point combination that selects acupoints from the hand and foot meridians with same name. According to the theory of the meridians, *qi* communicates with each other between the meridians with same name (i.e. hand and foot *taiyang*).

通行元气 (tōng xíng yuán qì) : 元气经三焦的通道布达于全身。

ทงสิงเหวียนชี : ทางเดินของเหวียนชี โดยเหวียนชีอาศัยซานเจียวเป็นทางเดินไปทั่วทั้งร่างกาย

passage of original *qi* : the original *qi* reaches the general body through the passages of *sanjiao*.

同身寸 (tóng shēn cùn) : 以患者本人体表的某些部位折定分寸，量取腧穴的长度单位。有中指同身寸、拇指同身寸、横指同身寸等。

ถงเชินซุน : ซุนเฉพาะบุคคล สัดส่วนของส่วนต่าง ๆ ของร่างกายผู้ป่วย ใช้กำหนดระยะในการหาตำแหน่งของจุดฝังเข็ม รวมถึงระยะกว้างระหว่างรอยพับข้อนิ้วมือของนิ้วกลางเท่ากับ 1 ซุน ความกว้างตามขวางของข้อนิ้วหัวแม่มือเท่ากับ 1 ซุน และความกว้างของข้อนิ้วมือทั้งสี่นิ้วที่วางชิดกันเท่ากับ 3 ซุน

automeasurement/individual *cun* : a proportional body measurement unit used to locate acupuncture points with length converted from a body part of the patient, including the widest distance between skin creases of the interphalangeal joints of the middle finger being one *cun*. The transverse width of the interphalangeal joint of the thumb is one *cun* and the measurement of the width between all four interphalangeal joints held together is three *cun*.

投火拔罐法 (tóu huǒ bá guǎn fǎ) : 将纸折成宽筒条状点燃后，投入罐内，迅速将罐扣在施术部位。此法适用于侧面拔罐。

โถงหิ้วปาก้วนฝ่า : วิธีการครอบกระปุกแบบโยนไฟ วิธีหนึ่งของการครอบกระปุก โดยการเผากระดาษที่พับเป็นแถบโยนเข้าไปในกระปุก แล้วนำไปครอบบิดผิวหนังทันที วิธีนี้เหมาะกับการครอบกระปุกทางด้านข้าง

fire-inputting cupping method : a cupping method that attaches the jar on the treated site rapidly after putting the burning fold paper strip into the jar. It is suitable for cupping on lateral side.

头皮针疗法 (tóu pí zhēn liáo fǎ) : 通过刺激头部毛发区域皮肤的特定部位治疗疾病的方法。

โถงผิเงินเหลียวฝ่า : การฝังเข็มหนังศีรษะ การรักษาโรคโดยการฝังเข็มกระตุ้นตำแหน่งเฉพาะบริเวณหนังศีรษะ

scalp acupuncture therapy : a therapy that treats disease by stimulating specific parts of the scalp region.

头痛 (tóu tòng) : 头的某一部位或整个头部疼痛的表现。

โถงท่ง : ปวดศีรษะ อาการปวดศีรษะเฉพาะที่หรือปวดทั้งศีรษะ

headache : pain in certain part or the whole head.

头晕 (tóu yūn) : 头脑昏沉, 视物旋转, 严重者不能站立的表现。

โดยยวนวิน : เวียนศีรษะ อาการหนักศีรษะ มองเห็นของรอบตัวหมุน หากรุนแรงถึงกับยืนทรงตัวไม่ได้

dizziness : a diseased state characterized by a whirling sensation in the head with visual distortion and the failure to stand in severe case.

透关射甲 (tòu guān shè jiǎ) : 小儿指纹由指根直达指端, 提示病情凶险。

ไต่กวานเซ่อเจีย : เส้นเลือดดำของนิ้วชี้พุ่งจากโคนถึงปลายเล็บ วิธีการประเมินอาการป่วยของเด็กเล็กโดยการดูเส้นเลือดดำที่นิ้วชี้ แสดงว่าอาการป่วยรุนแรงมาก

visible superficial venule through the three bars to the index finger nail : the visibility of the children's finger venules from the finger root to the tip of index finger, indicating hazardous disease.

透天凉 (tòu tiān liáng) : 将针刺深度分为上 1/3 (天部) : 、中 1/3 (人部)、下 1/3 (地部) 三层。由下 1/3 开始, 拇指逆时针单方向捻转, 同时提插。插时用力轻, 提时用力重。捻转提插完毕, 将针退至中 1/3; 再捻转提插, 退至上 1/3, 最后进入下 1/3 留针。可反复操作至病人有凉感。

ไต่เทียนเหลียง : ทะลวงฟ้าให้เย็น เป็นชื่อเรียกวิธีการกระตุ้นเข็มเพื่อการระบายแบบหนึ่ง โดยการแบ่งความลึกของการแทงเข็มเป็น 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นบน 1/3 (ฟ้า) ชั้นกลาง 1/3 (มนุษย์) และชั้นล่าง 1/3 (ดิน) การกระตุ้นเข็มแบบทะลวงฟ้าให้เย็น ทำโดยการแทงเข็มลงไปที่ชั้นล่าง แล้วปั่นเข็มทวนเข็มนาฬิกา พร้อมกับการขยี้เข็มด้วยการถอยเข็มแรงและดันเข็มเบา จากนั้นถอยเข็มมาที่ชั้นกลาง ทำการปั่นเข็มและขยี้เข็มในลักษณะเดียวกัน แล้วถอยเข็มมาทำลักษณะเดียวกันที่ชั้นบน แล้วดันเข็มกลับไปชั้นล่างอีกครั้ง ทำซ้ำขั้นตอนเดิม 3 ครั้ง แล้วดันเข็มไปคาไว้ที่ชั้นล่าง ทำการกระตุ้นชั้นตอนเดิมซ้ำจนกระทั่งผู้ป่วยมีความรู้สึกเย็น

heaven-penetrating cooling : divide the needling depth into three parts: the upper 1/3 (heaven level), the middle 1/3 (human level), and the lower 1/3 (earth level). Heaven-penetrating cooling is performed by inserting the needle into the lower 1/3 portion of the point (earth level), twirling in counter-clockwise and lifting-thrusting simultaneously with light thrusting and heavy lifting, withdrawing the needle to the middle 1/3, twirling and lifting-thrusting and withdrawing the needle to the upper 1/3, and then inserting into the lower 1/3. After doing the above manipulation 3 times, insert the needle into the lower 1/3 and retain it. Do the manipulation repeatedly until the patient feels cool.

吐弄舌 (tǔ nòng shé) : 舌伸口外, 不即回缩, 称为吐舌; 舌伸口外, 立即

回缩，或舌舐口唇四周，掉动不停，称为弄舌。

ทู่หงส์ : แลบลิ้นเล่น คำว่า “ทู่หงส์” หมายถึง เมื่อแลบลิ้นออกนอกปากจะไม่คืนกลับ ส่วนคำว่า “หงส์” หมายถึง เมื่อแลบลิ้นออกนอกปากแล้วคืนกลับอย่างรวดเร็วหรือใช้ลิ้นเลียไปทั่วริมฝีปากไม่อยู่นิ่ง

protruded agitated tongue : protruded tongue refers to one that hangs out of the mouth, and doesn't retract back immediately; while agitated tongue refers to one that hangs out of the mouth and retracts back immediately, or licks the lips and moves in a circular motion.

推拿 (tuī fǎ) : 用指、掌或其他部位着力于人体一定部位或穴位上，作前后、上下、左右的直线或弧线推进的手法。

ทวยฝ่า : การดัน วิธีการนวด โดยใช้นิ้วมือ ฝ่ามือ หรือส่วนอื่นของร่างกายผู้นวด ออกแรงดันราบไปตามผิวหนังบนส่วนที่นวด ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ได้แก่ ดันขึ้น ดันลง ดันไปข้างหน้า ไปข้างหลัง ไปทางซ้าย ไปทางขวา อาจดันเป็นแนวตรง หรือแนวโค้งตามส่วนของร่างกายที่นวด การดันจะออกแรงดันไปทิศทางเดียวซ้ำ ๆ โดยตอนถอยกลับจะไม่ออกแรง

pushing manipulation : a manipulation that exerts force on certain parts or points of the body with fingers, palms or other parts to push forward-backward, upward-downward, left-right in straight or arcuate direction.

推拿 (tuī ná) : 古称按跷，为推法和拿法的统称。在人体经络、穴位上，用推、拿、提、捏、揉等手法进行治疗。

ทวยหนา : การนวดจีน จีนโบราณเรียกว่า การดัดร่างกาย หมายถึง การรักษาโรคโดยการดัน การจับ การหยิก การบีบนวด ฯลฯ ไปตามเส้นลมปราณและจุดฝังเข็ม

Chinese tuina : also called somatic twisting in ancient china. It's the general term of pushing and grasping, which treats diseases by pushing, grasping, pinching, kneading etc. on the meridians and acupoints.

推拿学 (tuī ná xué) : 研究推拿疗法治疗疾病的作用原理、治疗方法、适用范围等的一门临床学科。

ทวยหนาเสวีย : ศาสตร์การนวดจีน สาขาวิชาทางการแพทย์ที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักการทำงาน วิธีการรักษา และข้อบ่งใช้ของการรักษาด้วยการนวดแผนจีน

science of tuina : the clinical discipline to study the action principles, treatment methods and indications of tuina massage therapy.

脱液 (tuō yè) : 水分和大量阴精物质的丢失，致濡养功能下降的病机变化。

หวัเย่ : สูญเสียสารน้ำปริมาณมาก กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากการสูญเสียส่วนประกอบที่เป็นน้ำหรือสารจำเป็นประเภทอิน (อินจิง) ในปริมาณมาก ทำให้หน้าที่บำรุงเลี้ยงและให้ความชุ่มชื้นลดลง

humor collapse : the pathological change of the hypofunction of nourishment due to the loss of water and the large amount of *yin*-essence material.

หมวด W

歪斜舌 (wāi xié shé) : 伸舌时舌体偏向一侧的舌象。

ไวยีเสื่อ : ลิ่นเบี้ยว เวลาที่แลบลิ้นออกมา ลิ้นเบี้ยวไปด้านหนึ่ง

deviated tongue : a tongue that inclines to one side when extended.

外因 (wài yīn) : 六淫、疠气从肌表或口鼻而入产生病变的致病因素。

ไวยิน : สาเหตุก่อโรคภายนอก ปัจจัยก่อโรคทั้ง 6 (ลม ความเย็น ความร้อนอบอ้าว ความชื้น ความแห้ง และไฟ) เมื่อเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายโดยผ่านผิวหนัง หรือทางปาก และจมูกเข้าไปทำให้เกิดโรค

external cause : the pathogenic factors which lead to the pathological changes due to the inhaling of the six excesses and the pestilential *qi* from the muscle-skin and the mouth-nose.

外用膏剂 (wài yòng gāo jì) : 采用适宜的基质将药物制成专供外用的半固体或近似固体的一类剂型。

ไวย่งเกาจี : ยาโกเอียะ ครีมและขี้ผึ้งที่ใช้ภายนอก รูปแบบยาเตรียมซึ่งมีลักษณะกึ่งเหลวหรือเกือบแข็ง ได้จากการใช้สารพื้นฐานที่เหมาะสมผสมหรือละลายเข้ากับตัวยาสมุนไพร ใช้เฉพาะภายนอกร่างกาย

exterior-applied paste preparation : a preparation form of semi-solid or solid-like made by processing medicinal with proper matrix, and used for exterior application.

弯针 (wān zhēn) : 针刺时针身在肌体内发生弯曲的现象。

วานเจิน : เข็มงอ ภาวะผิดปกติระหว่างการฝังเข็มซึ่งเข็มเกิดการงอ ภายหลังการแทงเข้าร่างกาย

bending of the needle : an abnormal condition occurring during acupuncture, in which the needle becomes bent after insertion in the body.

丸剂 (wán jì) : 将中药细粉或中药提取物加适宜的黏合剂或其他辅料制成的球形或类球形的剂型。

หวานฉ่ำ : ยาลูกกลอน รูปแบบยาเตรียมที่มีลักษณะเป็นเม็ดกลม ๆ เตรียมโดยเติมสารเพิ่มความเหนียวหรือสารปรุงแต่งอื่น ๆ ที่เหมาะสมลงในยาจีนที่บดเป็นผงละเอียด หรือสารสกัดยาจีน แล้วนำมามันเป็นยาลูกกลอน

pill preparation : a spherical or spherical-like preparation form made by processing extractive or fine powder of Chinese medicinal with proper adhesive or other accessories.

望色 (wàng sè) : 观察人体皮肤的颜色和光泽变化来诊察病情的方法。

ว่างเซ่อ : การดูสี (รวมสีหน้าและผิวพรรณ) วิธีการตรวจด้วยการสังเกตสีหน้าและประกายที่สีหน้าและผิวพรรณของผู้ป่วยเพื่อให้ทราบอาการเจ็บป่วย

inspection of complexion : one of the four diagnostic methods of visually observing the patient's skin color and luster.

望神 (wàng shén) : 运用视觉观察人体生命活动的整体表现和精神状态来判断病情的诊断方法。

ว่างลิน : การดูลิน การใช้ประสาทสัมผัสด้วยการมองสังเกตทุกด้านของการเคลื่อนไหวชีวิต ทั้งร่างกายและสภาวะทางอารมณ์จิตใจเพื่อจะวินิจฉัยและตัดสินอาการเจ็บป่วย

inspection of the vitality : one of the diagnostic methods of visually observing the overall performance of the people's life activities and mental state.

亡阳证 (wáng yáng zhèng) : 阳气极度衰微而欲脱，表现以冷汗淋漓、四肢厥冷、面色苍白。脉微欲绝等为主的危重证候。

ว่างหยางแจ้ง : กลุ่มอาการหยางดับ ภาวะที่หยางซึ่งขาดพร่องจนถึงขีดสุด อาการแสดงคือ เหงื่อออกมากเหมือนน้ำ แขนขาเย็นเฉียบ หน้าขาวซีดไม่มีสีเลือด ชีพจรอ่อนมากจนคลำเกือบไม่พบแสดงถึงโรคอยู่ในขั้นวิกฤต

yang collapse syndrome/pattern : a serious pattern/syndrome resulting from exhaustion of *yang qi*, manifested by dripping of cold sweats, reversal cold of extremities, pallor complexion, and hardly perceptible pulse.

亡阴证 (wáng yīn zhèng) : 阴液严重耗损而欲竭，表现以汗出如油、身热面赤、舌干无津。脉数疾等为主的危重证候。

หวางอินแจ้ง : กลุ่มอาการอินดับ ภาวะที่อิน สารน้ำในร่างกายขาดพร่องอย่างรุนแรงหรือหมด อาการแสดงคือ เหงื่อออกเหนียวเหมือนน้ำมัน ตัวร้อนหน้าแดง ลิ้นแห้งไม่มีน้ำ ชีพจรเต้นเร็ว แสดงถึงโรคอยู่ในขั้นวิกฤต

yin collapse syndrome/pattern : a serious pattern/syndrome resulting from

exhaustion of *yin* fluid, manifested by oily sweat, feverish sensation throughout the body, flushed face, dry tongue without fluid, and rapid and racing pulse.

望诊 (wàng zhěn): 运用视觉观察病人全身或局部神、色、形、态等各种异常表现，以诊察病情的方法。

ว่างเงิน : การดู วิธีตรวจโรคแบบหนึ่ง โดยแพทย์จะสังเกตความผิดปกติของร่างกายผู้ป่วย หรือความผิดปกติเฉพาะส่วน เช่น เส้น (จิตใจซึ่งแสดงออกที่ดวงตา) สี รูปร่าง ลักษณะท่วงท่าการเคลื่อนไหว
inspection : a diagnostic method of examining disease via the doctor's visual observation on the patient's abnormalities in the whole/part of the body, such as the mental state, complexion, physical condition and body posture.

煨法 (wēi fǎ) : 将药物用湿面或湿纸包裹，置于加热的滑石粉中，或将药物直接置于加热的麦麸中，或将药物铺摊吸油纸上，加热以除去部分油质的方法。

เว่ยฝ่า : การหมกตัวยา โดยนำแผ่นกระดาษขึ้นห่อหุ้มตัวยาแล้วฝังในหินลั่นที่ได้รับความร้อน หรือนำตัวยาฝังในรำข้าวสาลีที่ได้รับความร้อน หรือนำตัวยาวางลงบนกระดาษซับมัน แล้วให้ความร้อนเพื่อขจัดน้ำมันบางส่วนออก

roasting method : an approach to bake a medicinal wrapped in wet paper or coated with wet dough in hot talcum powder, or put a medicinal directly into the hot wheat bran, or heat the medicinal scattered on oil-absorbing paper.

围刺法 (wéi cì fǎ) : 围绕病变部位进行包围式针刺的针刺方法。

เว่ยซือฝ่า : วิธีแทงเข็มล้อมรอบรอยโรค วิธีการแทงเข็มโดยแทงเข็มล้อมรอบบริเวณที่เป็นโรค

surrounding needling : a needling method that punctures around the diseased region.

畏寒 (wèi hán) : 病人经常怕冷，加衣被、取暖，可以缓解寒冷的表现。

เว่ยหาน : อาการขี้หนาว การที่ผู้ป่วยรู้สึกกลัวหนาวบ่อย ซึ่งสามารถบรรเทาได้ด้วยการสวมใส่เสื้อผ้าหรือห่มผ้าหนามากขึ้น หรือทำให้อบอุ่นขึ้น

fear of cold : the patient's frequent fear of cold which can be relieved by putting on more clothes/quilt and warmth.

胃寒证 (wèi hán zhèng) : 寒犯胃肠，阻滞气机，表现以胃脘、腹部冷痛，痛势急剧、恶寒肢冷、苔白脉弦等为主的证候。

เว่ยหานเจิ้ง : กลุ่มอาการกระเพาะอาหารเย็น กลุ่มอาการที่เกิดจากพิษหนาวคุกคามกระเพาะอาหาร

อุดกั้นการเคลื่อนไหวของซี่ อากาการแสดงคือ ปวดเย็นที่ใต้ลิ้นปี่และท้อง臑บัพลัน กลั้วหนาว แขนขาเย็น ลิ้นมีฝ้าขาว ซีฟจรตึง

stomach cold syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when cold assailing stomach and intestine obstructs *qi* movement, usually manifested by acute and cold pain in the stomach and abdomen, aversion to cold and cold extremities, white tongue coating, and string-like pulse.

卫气 (wèi qì) : 由水谷精气所化，行于脉外，具有温煦皮肤、肌肉，司汗孔开合，护卫肌表，防御外邪入侵的生理功能。

เว่ยชี : ซี่คุ้มกัน ซี่ที่เดินอยู่นอกเส้นซีฟจรหรือนอกหลอดเลือด ได้จากการย่อยสารอาหาร ทำหน้าที่ให้ความอบอุ่นแก่ผิวหนัง กล้ามเนื้อ ควบคุมการเปิดปิดต่อมเหงื่อ ป้องกันไม่ให้ผิวหนังถูกอิทธิพลและปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดโรคจุลชีพ

defense qi : transformed from water-grain essence-*qi* and moving outside the vessels, it has the physiological functions of warming body surface and muscle, governing sweating pore, opening and closing, and warding off the external from pathogen invasion.

痿软舌 (wěi ruǎn shé) : 舌体软弱，无力屈伸的舌象。

เหี่ยวหรวนเสอ : ตัวลิ้นอ่อนไม่มีแรงแม้แต่จะเคลื่อนไหว

limp wilting tongue : a tongue that is flabby and cannot move easily.

胃热证 (wèi rè zhèng) : 胃火炽盛，失于和降，表现以胃脘热痛、消谷善饥、口臭、牙龈肿痛、便结尿黄、舌红苔黄、脉数等为主的证候。

เว่ยเร่อเจิง : กลุ่มอาการกระเพาะอาหารร้อน กลุ่มอาการที่เกิดจากไฟในกระเพาะอาหารกำเริบทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่พาลงได้ตามปกติ อากาการแสดงคือ เจ็บร้อนที่ใต้ลิ้นปี่ ทิวบอย ปากเหม็น เหงือกบวมเจ็บ ปัสสาวะเหลือง อุจจาระแข็ง ลิ้นแดง ฝ้าเหลือง ซีฟจรเต้นเร็ว

stomach heat syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when exuberant stomach fire makes stomach fail to descend, usually manifested by gastric burning pain, hyperorexia, foul breath, painful and swollen gums, dry stool, yellow urine, red tongue with yellow coating, and rapid pulse.

胃脘 (wèi wǎn) : 泛指胃腔，包括整个胃体。又指经穴别名。

เว่ยว่าน : มี 2 ความหมาย 1. บริเวณลิ้นปี่ รวมถึงกระเพาะอาหาร 2. ชื่อของจุดฝังเข็ม (EX-B3)

gastric cavity : a term referring to the stomach cavity including the whole stomach body; also a name of meridian acupoint.

胃喜润恶燥 (wèi xǐ rùn wù zào): 胃为阳明燥土, 胃阴充盈才能维持其生理功能; 燥热之邪易伤胃阴致功能失常。

เว่ยซีรุ่ยอู่เจ้า : กระเพาะอาหารชอบความชุ่มชื้นแต่ไม่ชอบความแห้ง กระเพาะอาหารเป็นธาตุดิน ซึ่งเป็นหยางหมิง จึงมักจะแห้ง การทำหน้าที่ของกระเพาะอาหารจะเป็นปกติต้องมีอินมาหล่อเลี้ยงอย่างบริบูรณ์ ดังนั้น ความร้อนแห้งมักทำลายอินของกระเพาะอาหาร ทำให้การทำงานไม่ปกติ

stomach liking moistness and disliking dryness : as yang brightness and dry earth, only sufficient stomach-yin could maintain normal physiological function of the stomach. Dryness-heat could easily damage stomach-yin and result in the functional disorders.

胃阴虚证 (wèi yīn xū zhèng): 阴液亏虚, 胃失和降, 表现以胃脘痞胀、嘈杂灼痛、饥不欲食、舌红少津、脉细数等为主的证候。

เว่ยอินซุ่ยเจิ้ง : กลุ่มอาการอินของกระเพาะอาหารพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากอินและสารน้ำขาดแคลน ทำให้กระเพาะอาหารเสียความสามารถในการพาลงตามปกติ อาการแสดงคือ ตึงแน่นที่ใต้ลิ้นปี่ ท้องร้องแสบท้องหิวแต่ไม่อยากรับประทานอาหาร ลิ้นแดงค่อนข้างแห้ง ชีพจรเล็กและเต้นเร็ว

stomach yin deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when deficiency of yin fluid makes stomach fail to descend, usually manifested by epigastric distention, gastric upset and burning pain, hunger without desire for food, red tongue with scanty fluid, and rapid fine pulse.

胃主受纳 (wèi zhǔ shòu nà): 胃具有接受和容纳水谷的生理功能。

เว่ยจูโช่วนำ : กระเพาะอาหารมีหน้าที่กำกับกรับและบรรจุอาหารและน้ำ

stomach governing food-drink receiving : the physiological function of the stomach in food-drink receiving.

温服 (wēn fú): 汤剂不冷不热时服。

เวินฝู่ : รับประทานยาต้มขณะที่ยังอุ่น

take warm : (decoction) to be taken when warm.

温和灸 (wēn hé jiǔ): 将艾条燃着的一端与施灸部位的皮肤保持一定距离, 使患者有温热感而无灼痛的悬起灸。

เวินเหอจีว : การรมยาแบบพออุ่น การรมยาเหนือผิวหนัง โดยการเผาแท่งโถงและถือลมอยู่เหนือผิวหนังในระยะห่างคงที่ ที่ทำให้ผู้ป่วยรู้สึกอุ่นโดยไม่รู้สึกปวดแสบปวดร้อน

gentle moxibustion : suspension moxibustion performed by keeping the ignited end of a moxa stick at a fixed distance above the patient's skin and making the patient feel warm without burning pain.

温化水湿剂 (wēn huà shuǐ shī jì) : 以温阳利水药为主配伍组成，治疗痰饮、水肿等属寒湿证的祛湿剂。

เวินฮว่าสู่ยซือจี : ตำรับยาทำให้อบอุ่นแก้ภาวะน้ำขึ้น ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์อบอุ่นหยางขับน้ำ ใช้รักษาภาวะเสลดเสมหะคั่งค้างสะสม และภาวะบวม น้ำที่สังกัดกลุ่มอาการหนาวชื้น

warming and resolving water-dampness formula: any dampness-dispelling formula that consists of warm-natured diuresis-inducing medicinals for treating phlegm and restrained fluid and edema of cold-dampness syndrome/pattern.

温经散寒剂 (wēn jīng sǎn hán jì) : 以温通经络、祛散寒邪药为主配伍组成，治疗寒凝经络，肢节疼痛等证的温里剂。

เวินจิงซ่านหานจี : ตำรับยาอบอุ่นเส้นลมปราณเพื่อขับกระจายหนาว ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์ให้ความอบอุ่นทำให้เส้นลมปราณไหลคล่อง ขับกระจายหนาว ใช้รักษากลุ่มอาการพิษหนาวจับแข็งในเส้นลมปราณ ปวดตามข้อ

warming the meridian to dissipating cold formula : any interior-warming formula that mainly consists of meridian warming and pathogenic cold dissipating medicinals for treating the pattern/syndrome of cold congealing in the meridian and aching joints and extremities.

温开剂 (wēn kāi jì) : 以逐寒开窍药为主配伍组成，治疗寒邪痰浊阻滞心包、神识昏迷寒闭证的开窍剂。

เวินไคจี : ตำรับยาเปิดทวารประเภทยาอุ่น ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์ขับพิษหนาว เพื่อเปิดช่องทวาร ใช้รักษากลุ่มอาการพิษหนาวและเสลดอุดกั้นเยื่อหุ้มหัวใจ ภาวะหมดสติจากพิษหนาวปิดกั้นช่องทวาร

warm orifice-opening formula : any orifice-opening formula that consists of cold-dissipating to open the orifices medicinals for treating cold phlegm, confounding the orifices of the heart and of impaired consciousness of cold-blocking syndrome/pattern.

温里剂 (wēn lǐ jì) : 以温热药为主配伍组成，具有温里助阳，散寒通脉等作用，治疗里寒证的方剂。分为温中散寒剂、回阳救逆剂、温经散寒剂。

เวินหลีจี : ตำรับยาอุ่นภายใน ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีรสอุ่นร้อน มีฤทธิ์อบอุ่นภายใน ช่วยเสริมหยาง ขับกระจายหนาว ทำให้เส้นลมปราณไหลคล่อง ใช้รักษากลุ่มอาการหนาวภายในร่างกาย แบ่งเป็น ตำรับยาอบอุ่นจางเสียดเพื่อขับกระจายหนาว ตำรับยาตั้งหยางกลับคืนให้ฟื้นคืนชีพ และตำรับยาอบอุ่นเส้นลมปราณเพื่อขับกระจายหนาว

interior-warming formula: any formula that mainly consists of warming medicinals,

has the effect of warming the interior, strengthening *yang*, dissipating cold, and unblocking meridians, and is also used for treating interior cold patterns/syndromes. It includes warming the middle and dissipating cold formula, restoring *yang* to save from collapse formula, and warming the meridian to dissipate cold formula.

温里药 (wēn lǐ yào): 能温散里寒，主要用于治疗里寒证的药物。

วินหลี่เย่า : ยาอุ่นภายใน กลุ่มยาอุ่นและร้อน มีสรรพคุณขับกระจายความเย็นภายใน ใช้รักษา กลุ่มอาการเย็นจัดภายในร่างกาย

interior-warming medicinal : a medicinal that warms the interior and expels internal cold, mainly for curing internal cold pattern/syndrome.

温下剂 (wēn xià jì): 以温阳散寒配合苦寒攻下药为主配伍组成，治疗里寒积滞实证的泻下剂。

วินเซี่ยจี้ : ตำรับยาอุ่นระบายท้อง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์อบอุ่นหยางขับกระจาย ทนหนาว และตัวยามีรสขมเย็น มีฤทธิ์ทะลวงลงล่าง ใช้รักษา กลุ่มอาการแกร่งเกินจากภายในหนาว และเกิดการคั่งค้าง

warm purgative formula : any purgative formula mainly consists of *yang*-warming and cold-dissipating medicinals in combination with bitter and cold purgatives for treating interior excess cold pattern/syndrome.

温燥 (wēn zào): 感受燥邪而兼热邪所致的病证。

วินเจ้า : กลุ่มโรคอุ่นแห้ง โรคที่เกิดจากการที่ได้รับความแห้งร่วมกับความร้อนก่อโรค

warm dryness : the disease which is caused by the dryness suffering with the accompanied heat.

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

温燥化痰剂 (wēn zào huà tán jì): 以温热燥湿化痰药为主配伍组成，治疗痰湿内盛的祛痰剂。

วินเจ้าฮว่าถ่านจี้ : ตำรับยาอบอุ่นทำให้แห้งเพื่อสลายเสมหะ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีลักษณะอุ่นร้อน ทำให้แห้งเพื่อสลายเสมหะ ใช้รักษาภาวะเสลดขึ้นในร่างกาย

warming and drying to resolve phlegm formula : any phlegm-dispelling formula that consists of warm or hot-natured dampness-drying phlegm-resolving medicinals for treating dampness-phlegm pattern/syndrome.

温针灸 (wēn zhēn jiǔ): 将针刺与艾灸相结合，用艾绒加热刺入体内的针柄的方法。

วินเจินจิ่ว : วิธีฝังเข็มอุ่น การรักษาที่ใช้การฝังเข็มและมยาร่วมกัน โดยการฝังเข็มที่จุดฝังเข็ม

จากนั้นนำก้อนโสรจติดไว้ที่ตำเข็มแล้วจุดไฟเผาโสรจ

warming needle moxibustion : a therapy that combines the needling and moxibustion, and heats the handle of the inserted needle by moxa floss.

温中散寒剂 (wēn zhōng sǎn hán jì) : 以温里祛寒药为主配伍组成，治疗脾胃阳虚阴盛证的温里剂。

เวินจงซ่านหานจี : ตำรับยาอบอุ่นจางเวินเพื่อขับกระจายหนาว ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำดับที่มีฤทธิ์อบอุ่นภายในเพื่อขับความหนาว ใช้รักษากลุ่มอาการทางของม้ามและกระเพาะอาหารพร่องอินกำเริบ

warming the middle and dissipating cold formula : any interior-warming formula that mainly consists of interior warming and cold expelling medicinals for treating spleen and stomach yang deficiency with yin exuberance syndrome/pattern.

文火 (wén huǒ) : 煎药时小而缓的火候。

เหวินหัว : ไฟอ่อน (ระดับไฟที่ใช้ในการต้มยา)

slow fire : slow and gentle fire while decocting.

闻诊 (wén zhěn) : 运用听觉或嗅觉了解病人异常声音和气味，以诊察病情的方法。

เหวินเจิน : การตรวจด้วยการฟังและดมกลิ่น วิธีการตรวจหาอาการเจ็บป่วยวิธีหนึ่ง โดยแพทย์จะใช้ประสาทสัมผัสการฟังและการดมกลิ่น เพื่อจะฟังเสียงและกลิ่นที่ผิดปกติ

listening and smelling examinations : a diagnostic method of diseases via doctor's sense of hearing or smelling to know the patient's abnormality in voice and smell.

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

问诊 (wèn zhěn) : 对病人或陪诊者的询问，了解疾病现在症状，发生、发展、诊治及相关情况的诊察方法。

เวินเจิน : การถาม วิธีการตรวจสอบของแพทย์เพื่อให้ได้ข้อมูลการเจ็บป่วยด้วยการถามผู้ป่วยหรือผู้ติดตามผู้ป่วยเกี่ยวกับอาการโรคที่เป็นอยู่ขณะนั้น การเกิดของอาการ พัฒนาการของโรคแล้วทำการวิเคราะห์และให้การรักษาโรค

inquiry : an examining method to gain information by asking the patient or the accompanying people about the current symptoms, and the occurrence, development, diagnosis, and treatment of the disease.

武火 (wǔ huǒ) : 煎药时大而猛的火候。

อู่หัว : ไฟแรง (ระดับไฟที่ใช้ในการต้มยา)

strong fire : strong and fierce fire during decocting.

五禽戏 (wǔ qín xì) : 模仿虎、鹿、熊、猿、鸟 (鹤) 五种动物动作，以保健强身的导引方法。

อุจฺฉินซี่ : การออกกำลังกายเลียนแบบสัตว์ 5 ชนิด ทำการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพวิธีหนึ่ง ที่สืบทอดกันมา โดยทำการเคลื่อนไหวเลียนแบบท่าทางของสัตว์ 5 ชนิด ได้แก่ เสือ กวาง หมู ลิง และนก

five mimic-animal exercise : a conduction exercise that promotes health by imitating the movements of tiger, deer, bear, monkey and bird (crane).

五输配穴法 (wǔ shū pèi xué fǎ) : 根据五输穴主治特性进行配伍的配穴方法。

อุชฺชูปะเหวียฬ่า : การจับคู่จุดแบบอุชฺชู โดยเลือกจุดที่มีสรรพคุณเฉพาะในกลุ่มจุดอุชฺชู มาใช้ร่วมกัน ในการรักษาโรค

five-shu points combination : point combination that selects points according to the therapeutic features of five *shu* points.

五输穴 (wǔ shū xué) : 指十二经脉各经分布于肘膝关节以下的五个重要腧穴，即井、荥、输、经、合。各经的五输穴从四肢末端起向肘膝方向依次排列，并以水流大小的不同名称命名，“所出为井，所溜为荥，所注为输，所行为经，所入为合”。

อุชฺชูเหวีย : จุดอุชฺชู เป็นกลุ่มจุดพิเศษ 5 จุดในแต่ละเส้นลมปราณหลัก 12 เส้น โดยเรียงรายตามลำดับ จากปลายนิ้วถึงใต้เข่าและข้อศอกลงมา และตั้งชื่อเรียกตามลักษณะดังกล่าวว่า จุดจิ่ง จุดอิง จุดชฺชู จุดจิง และจุดเหอ มีชื่อในเส้นลมปราณโคจรแบบชฺชู (出 ออกจาก) หลิว (溜 ไหลเอื่อย) จู๋ (注 เข้า อยู่) ลิง (行 ผ่าน) และรุ่ (入 เข้ามา) ตามลำดับ

five transport points : five specific points, located inferior to the elbows and knees, where meridian *qi* of 12 regular meridians diverges, stays, pours, passes and enters. They are well point, brook point, stream point, river point and sea point.

五味 (wǔ wèi) : 药物具有的辛、甘、酸、苦、咸五种基本的味道。

อู่เวีย : รสยาทั้ง 5 ได้แก่ เผ็ด หวาน เปรี้ยว ขม และเค็ม

five tastes : five basic tastes of Chinese medicine, e.g. pungent, sweet, sour, bitter and salty.

五行 (wǔ xíng) : 木、火、土、金、水五种基本物质及其运动变化。

อู่สิง : ปัญจธาตุ ธาตุพื้นฐาน 5 ชนิด ได้แก่ ไม้ ไฟ ดิน ทอง (โลหะ) และน้ำ ซึ่งธาตุดังกล่าวมี คุณสมบัติเปลี่ยนแปลงไม่หยุดนิ่ง

five phases : wood, fire, earth, metal and water, and their movements and changes, also known as five elements.

五行胜复 (wǔ xíng shèng fù) : 通过相克关系而产生的调节作用，规律是有胜气必有复气。

อุลึงเชิงฟู : การชนะและการฟื้นตัวในความสัมพันธ์ของปฏิจาต จากความสัมพันธ์แบบการข่มส่งผลให้เกิดการปรับตัวตามกฎเกณฑ์ที่เมื่อมีผู้ชนะย่อมจะมีการฟื้นฟู

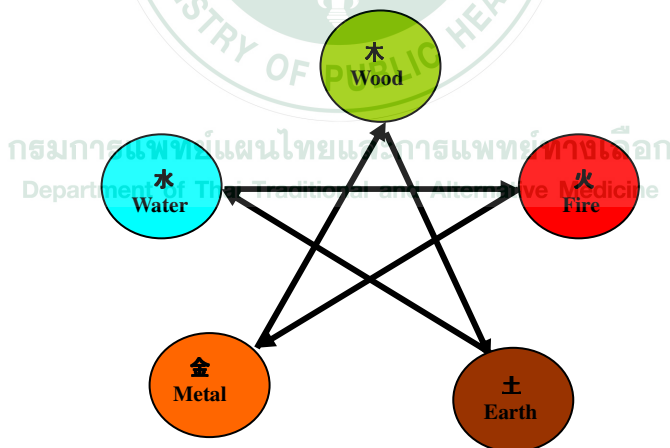
regulating role generated by mutual restraining

五行相乘 (wǔ xíng xiāng chéng) : 五行中某一行对所胜一行的过度克制，为五行之间异常克制现象。

อุลึงเชิงเฉิง : การข่มเกินในความสัมพันธ์ของปฏิจาต โดยในธาตุทั้ง 5 จะมีธาตุหนึ่งข่มเกินอีกธาตุหนึ่ง ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ผิดปกติด้านการข่ม

overwhelming among five phases : abnormally severe restraining of the five phases in the same sequence as normal restraining.

五行相克 (wǔ xíng xiāng kè) : 木、火、土、金、水之间存在着递相克制、制约的关系。规律是木克土，土克水，水克火，火克金，金克木。

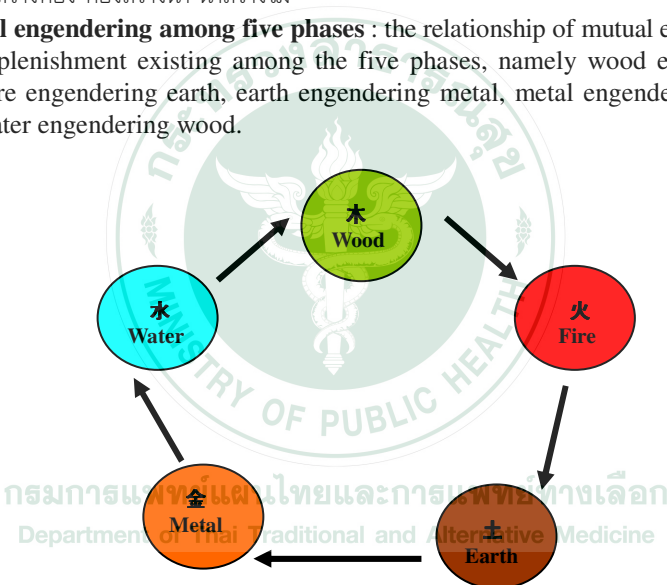
อุลึงเชิงเค่อ : การข่มในความสัมพันธ์ของปฏิจาต โดยในระหว่างธาตุไม้ ไฟ ดิน ทอง และน้ำ จะมีความสัมพันธ์ด้านการควบคุมและการจำกัด กฎเกณฑ์นั้นคือ ไม้ข่มดิน ดินข่มน้ำ น้ำข่มไฟ ไฟข่มทอง ทองข่มไม้

mutual restraining among five phases : the relationship of mutual restraint existing among the five phases, namely wood restraining earth, earth restraining metal, metal restraining water, water restraining fire, fire restraining metal, and metal restraining wood.

五行相生 (wǔ xíng xiāng shēng) : 木、火、土、金、水之间存在着递相资生、助长的关系。规律是木生火，火生土，土生金，金生水，水生木。

อุลึงเชียงเซิง : การสร้างในความสัมพันธ์ของปฏิจาต โดยในระหว่างธาตุไม้ ไฟ ดิน ทอง และน้ำจะมีความสัมพันธ์ด้านเป็นทุนสร้างและการช่วยให้เติบโต กฎเกณฑ์นั้นคือ ไม้สร้างไฟ ไฟสร้างดิน ดินสร้างทอง ทองสร้างน้ำ น้ำสร้างไม้

mutual engendering among five phases : the relationship of mutual engendering and replenishment existing among the five phases, namely wood engendering fire, fire engendering earth, earth engendering metal, metal engendering water, and water engendering wood.

五行相侮 (wǔ xíng xiāng wǔ) : 五行中某一行对其所不胜一行的反向克制，为五行之间异常克制现象。

อุลึงเชียงอู่ : การข่มกลับในความสัมพันธ์ของปฏิจาต โดยในธาตุทั้ง 5 จะมีธาตุหนึ่งไม่สามารถข่มอีกฝ่าย แต่กลับถูกข่มกลับซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่ผิดปกติด้านการข่ม

rebellion among five phases : restraining opposite to that of the normal restraining sequence of the five phases.

五行制化 (wǔ xíng zhì huà) : 五行之间生克关系的结合，即生中有克，克中有生，相互制约，相互生化以维持其平衡与协调关系。

อุลึงจือฮว่า : การยับยั้งและการสร้างในความสัมพันธ์ของปฏิจจตา เป็นความสัมพันธ์ร่วมกันของอุลึงคือ มีการสร้างและการข่ม กล่าวคือ ในการสร้างก็มีการควบคุม ในการควบคุมก็มีการสร้าง การยับยั้งและควบคุมซึ่งกันและกัน เป็นความสัมพันธ์ที่จะประคองให้เกิดความสมดุลและการประสานกัน

inhibition and generation among five elements : the engendering and restraining relationships for maintaining a relative balance and normal coordination among the five phase theory, namely inhibition existing inside generation and generation existing inside inhibition.

五脏 (wǔ zàng) : 心、肝、脾、肺、肾五个脏器的合称。

อุจั้ง : อวัยวะตันทั้งห้า ชื่อเรียกรวมของอวัยวะตันทั้ง 5 ได้แก่ หัวใจ ตับ ม้าม ปอด ไต

five viscera : a collective term of the heart, liver, spleen, lung and kidney.

五脏神 (wǔ zàng shén) : 神、魂、魄、意、志五种精神活动分属于五脏，即心藏神、肝藏魂、肺藏魄、脾藏意、肾藏志。

อุจั้งเสิน : เส้นของอวัยวะตันทั้ง 5 คำว่า เสิน (จิต) หุน (วิญญาณ) พ้อ (ขวัญ) อี้ (กำลังความคิด) และจื่อ (ปณิธาน) ซึ่งสังกัดอวัยวะตันทั้ง 5 และเป็นการเคลื่อนไหวด้านจิตของอวัยวะตันทั้ง 5 โดยที่ เสินเก็บในหัวใจ วิญญาณเก็บในตับ พ้อเก็บในปอด อี้เก็บในม้าม และปณิธานเก็บในไต

five viscera spirits : the spirit, ethereal soul, corporeal soul, ideation and will belong respectively to a viscus, namely heart storing spirit, liver storing ethereal soul, lung storing corporeal soul, spleen storing ideation, kidney storing will.

五志 (wǔ zhì) : 喜、怒、忧、思、悲、恐、惊七种情志活动分属于五脏，即心志为喜、肝志为怒、肺志为忧（悲）、脾志为思、肾志为恐（惊）。

อุจื่อ : อารมณ์ทั้ง 5 โดยการเปลี่ยนแปลงอารมณ์ทั้ง 7 ได้แก่ ดีใจ โกรธ วิทก ครุ่นคิด เศร้าโศก กลัว และตกใจ ล้วนสังกัดอวัยวะตันทั้ง 5 กล่าวคือ อารมณ์ของหัวใจคือดีใจ อารมณ์ของตับคือโกรธ อารมณ์ของปอดคือวิทก/เศร้า อารมณ์ครุ่นคิดเป็นของม้าม และอารมณ์กลัว/ตกใจเป็นของไต

five minds : joy, anger, sorrow, thought, grief, fear and fright belong respectively to a viscus, namely heart minding joy, liver minding anger, lung minding sorrow (grief), spleen minding thought and kidney minding fear (fright).

五志化火 (wǔ zhì huà huǒ) : 喜、怒、思、悲、恐五种情志太过，郁久生热化火的病机变化。

อุจื่อฮว่าหัว : อารมณ์ทั้ง 5 แปรสภาพเป็นไฟ เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากอารมณ์ทั้ง 5 ประเภท คือ ดีใจ โกรธ ครุ่นคิด โศกเศร้า และหวาดกลัวมากเกินไป ทำให้เกิดชี่ติดขัด

สะสมไว้นานจนความร้อนแปรเปลี่ยนเป็นไฟ

five minds transforming into fire : the pathological change of the long-time depression transforming into heat or fire due to the excess of the five emotions (anger, joy, grief, thought and fear).

恶寒 (wù hán) : 病人自觉寒冷，加衣被、取暖，不能缓解寒冷的表现。

อุห่าน : อาการกลัวหนาว ผู้ป่วยรู้สึกหนาวเย็น ซึ่งไม่สามารถบรรเทาได้ด้วยการสวมใส่เสื้อผ้า หรือห่มผ้าหนามากขึ้น หรือทำให้อบอุ่นขึ้น

aversion to cold : the patient's subjective sensation of cold which cannot be relieved by putting on more clothes/quilt and warmth.

恶寒发热 (wù hán fā rè) : 病人自觉寒冷，同时伴有发热的表现。

อุห่านฟาเร่อ : อาการกลัวหนาวและมีไข้ การที่ผู้ป่วยมีความรู้สึกหนาวพร้อมกับเป็นไข้

aversion to cold with fever : the patient's subjective sensation of cold together with fever.

หมวด X

息风止痉药 (xī fēng zhǐ jīng yào) : 能平息肝风，制止痉挛抽搐，主要用于治疗肝风内动证的药物。

ซีเฟิงจื่อจิ้งเย่า : ยาสงบลมตับ และแก้ชักกระตุก กลุ่มยาที่มีสรรพคุณสงบและดับลมของตับที่กำลังกำเริบ ระงับอาการชักกระตุก เป็นตะคริวและคลายเกร็ง ใช้รักษากลุ่มโรคหยางของตับมีมากเกินไปหรือขึ้นเบื้องสูง

wind-extinguishing and convulsion-arresting medicinal : a medicinal that pacifies the liver wind and arrests convulsions and spasms, mainly for treating internal stirring of liver wind pattern/syndrome.

膝为筋之府 (xīwéi jīn zhī fǔ) : 膝为腿部主要肌肉筋膜汇聚之处，故被称为筋之府。

ซีเหวยจินจื่อฝู : หัวเข่าเป็นที่รวมของเส้นเอ็น หัวเข่าเป็นบริเวณหลักของขาที่มีกล้ามเนื้อ เส้นเอ็นเยื่อหุ้มต่าง ๆ มารวมกันอยู่ ดังนั้น จึงถูกเรียกว่าเป็นที่พำนักของเส้นเอ็น

knees as house of tendons : the knees are the merging place of the main muscle fascia of the low limbs, so it is called the house of the tendons.

郄穴 (xī xuè) : 经脉气血汇曲折聚之处的特定穴，十二经脉、阴跷、阳跷、阴维、阳维脉各有一个郄穴，共十六郄穴，大多分布于四肢肘、膝关节以下。

ขี้เซ่ : ขี้เซ่ คือ จุดพิเศษที่มีชีและเลือดมารวมตัวอยู่ จุดขี้เซ่มีจำนวน 16 จุด เป็นจุดของเส้นลมปราณหลัก 12 เส้น เส้นอินเจียว เส้นหยางเจียว เส้นอินเหว่ย เส้นหยางเหว่ย เส้นละหนึ่งจุด ตำแหน่งจะอยู่ที่ข้อศอกและข้อเข่าลงไป

cleft point : the places where the *qi* of the meridian is deeply converged. Each of the 12 regular meridians has a cleft point on the extremity, as do the *yingqiao*, *yangqiao*, *yinwei*, and *yangwei* meridians, 16 in all. Cleft points are located below the elbows and knees

洗剂 (xǐ jì) : 中药经适宜的方法提取制成的供皮肤或腔道涂抹或清洗用的液体剂型。

ลีจี้ : ยาสำหรับล้าง รูปแบบยาเตรียมที่เป็นของเหลว ได้จากการสกัดยาด้วยวิธีการที่เหมาะสมเพื่อใช้ล้างทำความสะอาดผิวหนังหรือช่องต่าง ๆ ของร่างกายที่ติดต่อกับภายนอก

wash preparation: a liquid preparation form made by extracting Chinese medicinal with proper ways and used as application or washing for the skin and canals.

细脉 (xì mài) : 脉细如线，应指明明显的脉象。

ซี่ม่าย : ซี่พจรเล็ก ลักษณะของซี่พจรเล็กบางเหมือนเส้นด้าย เมื่อสัมผัสรู้สึกถึงการเต้นชัดเจน

fine pulse : a pulse as thin as a silk thread and always perceptible upon pressure.

喜伤心 (xǐ shāng xīn) : 过度喜乐易致心气涣散，神不守舍，而见失神、狂乱等症。

ลีซางซิน : อารมณ์ดีใจมีผลเสียต่อหัวใจ อารมณ์ดีใจมากเกินไปทำให้ซิงของหัวใจกระจาย เส้น (สติ) ไม่ถูกกักเก็บไว้ ทำให้เกิดอาการขาดสติ รู้สึกบ้าคลั่ง เป็นต้น

joy impairing heart : the excessive joy can easily cause the dispersed heart-*qi* and the spirit-loss, manifested as the absence of the spirit and frenzy etc.

下合穴 (xià hé xuè) : 六腑之气合于下肢足三阳经的特定穴，主要分布于下肢膝关节附近。

เขียเหอเซวี่ : จุดเขียเหอ หรือจุดเหอล่าง เป็นจุดพิเศษที่ซิงของอวัยวะกลางทั้ง 6 มารวมอยู่บนเส้นลมปราณหยางทั้ง 3 เส้น มีตำแหน่งใกล้หัวเข่า

lower sea points of the six bowels: specific points where the *qi* of six-*fu* organs communicates with three *yang* meridians of foot on the legs, located proximately

to elbows and knee joints.

下焦如渎 (xià jiāo rú dú) : 下焦膀胱渗泄水液、大肠排出糟粕，如同沟渠排水，决渎疏通的生理特点。

เขี่ยเจียวหฺรู่ตู : เขี่ยเจียวเป็นทางเดินของน้ำ เขี่ยเจียวมีหน้าที่เด่นทางสรีรการทำงานคือ กระเพาะปัสสาวะจะขับน้ำปัสสาวะ และลำไส้ใหญ่จะขับกากอาหารออกไปนอกร่างกาย จึงเปรียบเหมือนท่อระบายน้ำเสีย

lower jiao being organ of draining : the physiological characteristics of the bladder and the large intestine of the lower *jiao* in secreting water-fluid, discharging dregs like the ditch for draining.

先煎 (xiān jiān) : 比其他药物早煎 20 - 30 分钟以上的煎药法。

เขี่ยนเจียน : ต้มก่อน วิธีการต้มยาโดยนำตัวยาดเฉพาะมาต้มก่อนตัวยาอื่น ๆ ในตำรับ ประมาณ 20-30 นาที

decoct first : boil certain medicinals 20-30 minutes before other medicinals are added while making a decoction.

弦脉 (xián mài) : 端直以长，如按琴弦的脉象。

เสียนม่าย : ชีพจรตึง ลักษณะชีพจรที่ตึงและยาวเหมือนลิ่มพัลสาย

string-like pulse : a straight, long and taut pulse as if a musical string to the touch.

先天之精 (xiān tiān zhī jīng) : 禀受于父母，先身而生，为构成人体和维持生殖机能活动的基本物质。

เขี่ยนเทียนจื่อจิง : สารจำเป็นที่มีมาแต่กำเนิด สารจำเป็นพื้นฐานซึ่งได้รับมาจากพ่อแม่ติดตัวมาแต่กำเนิด ซึ่งเป็นโครงสร้างร่างกาย ช่วยให้เราสามารถสืบพันธุ์ได้

innate essence : inherited from parents and formed earlier than the physical body, it is the fundamental substance to build up the physical structure and maintain the reproductive activities.

相反 (xiāng fǎn) : 两种药物合用，能增强或产生毒性反应或副作用。

เซียงฝ่าน : ตัวยามีฤทธิ์ตรงกันข้าม การใช้ตัวยา 2 ชนิดร่วมกัน ทำให้เกิดพิษหรือผลข้างเคียงมากขึ้น

antagonism : if two medicinals are used together, the toxicity or adverse effects may be strengthened or generated.

相杀 (xiāng shā) : 一种药物能减轻或消除另一种药物的毒性反应或副作用。

เชิงชา : ตัวยาลดทอนหรือกำจัดพิษ การใช้ตัวยาร่วมกัน โดยตัวยาชนิดหนึ่งสามารถลดทอนหรือกำจัดพิษหรือผลข้างเคียงของตัวยาอีกชนิดหนึ่งได้

mutual suppression : property of a medicinal to abate or eliminate the toxicity or side effects of another.

相使 (xiāng shǐ) : 在性能功效方面有某种共性的药物配合应用，而以一种药物为主，另一种药物为辅，能提高主药的疗效。

เชิงสื่อ : ตัวยาเสริมฤทธิ์ฝ่ายเดียว การใช้ตัวยาร่วมกันของตัวยาที่มีคุณสมบัติเหมือนกัน โดยมีตัวยาชนิดหนึ่งเป็นตัวยาหลัก และตัวยาอีกชนิดหนึ่งเป็นตัวยาเสริม เพื่อเพิ่มฤทธิ์ในการรักษาของตัวยาหลัก

mutual assistance : medicinals sharing some property used in combination. One is the principal substance while the others play a subsidiary role to reinforce the action of the former.

相畏 (xiāng wèi) : 一种药物的毒性反应或副作用会被另一种药物减轻或消除。

เชิงเวร : ตัวยาข่มกัน การใช้ตัวยาร่วมกันโดยตัวยาชนิดหนึ่งมีพิษหรือผลข้างเคียง ส่วนตัวยาอีกชนิดหนึ่งสามารถลดพิษหรือผลข้างเคียงของตัวยาชนิดแรกได้

mutual restraint : toxicity or side effects of a medicinal being counteracted by another.

相恶 (xiāng wù) : 两种药物合用，一种药物能使另一种药物原有疗效降低，甚至丧失。

เชิงอุ : ตัวยาลดทอนฤทธิ์ การใช้ตัวยาร่วมกันโดยตัวยาชนิดหนึ่งทำให้สรรพคุณเดิมของตัวยาอีกชนิดหนึ่งลดลงหรือหมดไป

mutual inhibition : if two medicinals are used together, one may weaken or even deprive the action of the other.

相须 (xiāng xū) : 性能功效相类似的药物配合应用，可以增强其原有疗效。

เชิงซุ : ตัวยาเสริมฤทธิ์กัน การใช้ตัวยา 2 ชนิดที่มีคุณสมบัติและสรรพคุณใกล้เคียงกันเพื่อเพิ่มฤทธิ์ในการรักษา

mutual reinforcement : two medicinals with similar properties used in combination to reinforce each other's action.

相火 (xiàng huǒ) : 藏于下焦肝肾，温养脏腑，主司生殖功能的阳气。

เซียงหัว : ตำรับยาประเภทเสริมไฟ ถูกเก็บอยู่ที่เซี่ยงเจียวคือ ตับ และไต เพื่อทำหน้าที่ให้ความอบอุ่นกับจิ้งฝู ซึ่งเป็นหยางซึ่งซึ่งกำกับสมรรถภาพการสืบพันธุ์

ministerial fire : a kind of *yang-qi* stored in kidney and liver of the low-*jiao* to warm the viscera and promote reproduction.

消谷善飢 (xiāo gǔ shàn jī): 食欲过于旺盛，进食量多，易感饥饿的表现。

เซียวกู่ชานจี : ยาช่วยให้ย่อยเร็วพร้อมกับหิวเร็ว มีความอยากอาหารมากเกินไป โดยกินอาหารมากขึ้น และรู้สึกหิวบ่อย

swift digestion with rapid hunger : excessive appetite with increased food intake and recurrence of hunger sensation shortly after eating.

消食剂 (xiāo shí jì): 以消食药物为主配伍组成，具有消食开胃、恢复脾胃运化功能，治疗食积证的方剂。

เซียวสื่อจี : ตำรับยาช่วยย่อยอาหาร ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสสำคัญที่มีฤทธิ์ช่วยย่อยอาหาร มีสรรพคุณย่อยอาหารและช่วยเจริญอาหาร พื้นฟูการทำหน้าที่ย่อยและลำเลียงของม้ามและกระเพาะอาหาร ใช้รักษากลุ่มอาการอาหารไม่ย่อย

digestant formula : any formula that consists of digestion-promoting medicinals, has the effect of dispersing stagnant food, appetizing effects, and restoring the transformation function of spleen and stomach, and is used for treating accumulated undigested food syndrome/pattern.

消食药 (xiāo shí yào): 能消食化积，主要用于治疗饮食积滞证的药物。

เซียวสื่อเย่า : ยาช่วยย่อยอาหาร กลุ่มยาที่มีสรรพคุณช่วยย่อยอาหารและของเสียตกค้าง และเจริญอาหาร ใช้รักษากลุ่มอาการอาหารไม่ย่อย ท้องอืดสาเหตุจากการบริโภค

digestant medicinal : a medicinal that assists digestion to remove food stagnation, mainly for eliminating accumulated undigested food pattern/syndrome.

消瘦 (xiāo shòu): 形体瘦削、虚弱，体重明显减轻的表现。

เซียวโซ่ว : ร่างกายซูบผอมบาง อ่อนแอมีน้ำหนักลดลงอย่างชัดเจน

emaciation : thin and weak body with apparent weight loss.

小便不利 (xiǎo biàn bú lì): 排尿困难，尿量减少的表现。

เสี่ยวเปี่ยนบุลี่ : ปัสสาวะขัด อาการปัสสาวะไม่คล่อง หรือมีปริมาณน้อย

inhibited urination : difficult discharge of urine, usually scanty in amount.

小便频数 (xiǎo biàn pín shù) : 排尿次数增多, 时欲小便的表现。

เสี่ยวเบี่ยนผินซู่ : ปัสสาวะบ่อย หรือมีอาการอยากปัสสาวะบ่อย

frequent urination : increased frequency of and desire for urination.

小便失禁 (xiǎo biàn shī jìn) : 小便不能随意控制而自行溢出的表现。

เสี่ยวเบี่ยนซือจิ้น : กลั้นปัสสาวะไม่ได้ ไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายปัสสาวะได้ตามต้องการ

urinary incontinence : failure of voluntary control of urination.

小肠实热证 (xiǎo cháng shí rè zhèng) : 小肠热盛, 泌别失职, 表现以心烦舌疮、尿黄尿热、尿痛尿血等为主的证候。

เสี่ยวฉางซือเร่อเจิ้ง : กลุ่มอาการลำไส้เล็กเกิดความร้อนมาก ทำให้การทำหน้าที่แยกแยะผิดปกติไป อาการที่แสดงคือ เป็นแผลที่ลิ้น จิตใจร้อนรุ่ม ปัสสาวะขุ่นและแสบร้อน ปวดปัสสาวะหรือมีเลือดปน

small intestinal excess heat syndrome/pattern : a pattern arising when the small intestine is of exuberant heat and fails to separate the clear from the turbid, usually manifested by vexation, tongue ulcers, painful urination with hot sensation, yellow urine, and hematuria.

小肠主液 (xiǎo cháng zhǔ yè) : 小肠在吸收水谷精气的同时, 能吸收大量的水液。

เสี่ยวฉางจูเย่ : ลำไส้เล็กกำกับการสร้างสารน้ำ ในขณะที่ลำไส้เล็กดูดซึมอาหารและน้ำอยู่นั้นจะดูดซึมน้ำเป็นปริมาณมาก

small intestine governing humor : at the same time of absorbing water-grain essence-*qi*, the small intestine can suck up the large amount of water.

小儿指纹 (xiǎo ér zhǐ wén) : 3 岁以内小儿, 两手食指掌侧前缘部的浅表络脉。

เสี่ยวเอ้อร์จื่อเหวิน : การตรวจดูลายนิ้วชี้เด็กเล็ก การตรวจดูเส้นเลือดที่ด้านข้างนิ้วชี้ ด้านหัวแม่มือของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ขวบ

children finger venules : superficial venules on the palmar side of both index fingers for the children less than 3 years old.

斜刺 (xié cì) : 针身与皮肤表面呈 45 °角, 倾斜刺入的方法。

เสี่ยวชื่อ : แทงเฉียง การแทงเข็มที่ทำมุม 45 องศากับผิวหนัง

oblique insertion: needle insertion at a 45 ° angle to the skin.

斜飞脉 (xié fēi mài) : 脉搏跳动不见于寸口，而从尺部斜向手腕背部的脉象，属生理变异现象。

เสียงเพ็ญมาย : ชีพจรที่ไม่ได้อยู่ที่ตำแหน่งข้อมือที่ข้อมือตามปกติ หากแต่เดินเหินออกไปทางด้านหลังมือ เป็นชีพจรที่มีตำแหน่งผิดแผกไปจากปกติ แต่ไม่ใช่พยาธิชีพจร

oblique-running pulse : an anatomical anomaly of the radial artery which makes the pulse beat felt running outwards not from the *cun*/inch but the *cubi*/*chi* part to the back of the hand.

邪气 (xié qì) : 各种致病因素的统称。

เสียงชี : ปัจจัยก่อโรค เป็นชื่อเรียกรวมของปัจจัยที่ก่อให้เกิดโรค

pathogen qi : a collective term of various pathogenic causes.

泻而不藏 (xiè ér bù cáng) : 概括六腑消化食物并传导、排泄糟粕的生理特点。

เสียงเออร์ปู้ฉาง : ระบายแต่ไม่เก็บ เป็นการกล่าวถึงลักษณะเด่นทางสรีระของอวัยวะผู้ทั้ง 6 ซึ่งทำหน้าที่ย่อยสลายอาหารและลำเลียง ขับระบายของเสียออกจากร่างกาย

discharging without storing : summarize the physiological characteristics of six bowels functioning in digesting, transporting and discharging drugs.

解颅 (xiè lú) : 凶门迟闭，头颅骨缝分裂，不能闭合的表现。

เสียงหลู : กระโหลกปิดช้า ภาวะที่ขม่อมกะโหลกปิดช้า และรอยต่อกะโหลกศีรษะไม่ประสานกัน

ununited skull : a condition marked by retarded closure of the fontanel and ununited skull sutures.

泻南补北法 (xiè nán bǔ běi fǎ) : 泻心火补肾水的治疗方法，适用于肾阴不足，心火亢盛的心肾不交证。

เสียงหนัมบูเป๋ย์ฟา : ระบายใต้บำรุงเหนือ วิธีการรักษาด้วยการระบายไฟหัวใจและเพิ่มไตน้ำ ใช้กรณีที่ไม่พอเกิดไฟหัวใจลุกโชน ส่งผลให้เกิดหัวใจและไตไม่ประสาน

reducing south to nourish north : a therapeutic method to treat heart-kidney disinteraction due to kidney *yin* deficiency and hyperactivity of heart fire by reducing heart (pertaining to south) fire and nourishing kidney (pertaining to north) *yin*.

泻下剂 (xiè xià jì) : 以泻下药为主配伍组成，具有通便、泻热、攻积、逐水等作用，治疗里实证的方剂。分为寒下剂、温下剂、润下剂、逐水剂。

เสียงเซี่ยจี้ : ตำรับยาระบาย ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ระบายท้อง มีสรรพคุณ

ระบายอุจจาระ ขับระบายความร้อน ทะลวงสิ่งที่คั่งค้างในกระเพาะอาหารและลำไส้ ขับน้ำ ใช้รักษา กลุ่มอาการภายในเกรงเกิน แบ่งเป็น ตำรับยาเย็นระบายท้อง ตำรับยาอุ่นระบายท้อง ตำรับยาเพิ่มความชุ่มชื้นระบายท้อง ตำรับยา

purgative formula : any formula that mainly consists of purgatives, has the effect of relieving constipation, purging heat, removing accumulation and expelling retained water, and is used for treating interior excess patterns/ syndromes. It includes cold purgative formula, warm purgative formula, lubricant laxative formula, and retained water expelling formula.

泻下药 (xiè xià yào) : 能引起腹泻，或润滑大肠促进排便的药物。

เขี่ยเขี่ยเย่า : ยาระบาย กลุ่มยาถ่ายระบายท้อง มีสรรพคุณขับหรือหล่อลื่นลำไส้เพื่อให้อุจจาระได้ถูกขับออกไป

purgative medicinal : a medicinal that causes diarrhea or lubricates the large intestine to promote defecation.

泄泻 (xiè xiè) : 大便次数增多，粪便稀薄，不能成形的表现。

เขี่ยเขี่ย : อุจจาระร่วง ขับถ่ายอุจจาระบ่อยครั้ง อุจจาระมีลักษณะเหลวและนิ่ม ไม่เป็นเส้น

diarrhea : increased times of defecation with loose and soft stool.

心藏神 (xīn cáng shén) : 心具有主宰五脏六腑、形体官窍的生理活动和精神、意识、思维活动的功能。

ซินฉางเสิน : เสินเก็บไว้ในหัวใจ หัวใจทำหน้าที่กำกับควบคุมการทำงานที่ของอวัยวะตั้งแต่ทั้ง 5 และผู้ทั้ง 6 รวมถึงรูปร่าง ช่องทางทั้งหลาย ให้มีบทบาทตามสรีระหน้าที่และยังรวมถึงด้านอารมณ์ จิตใจ การเรียนรู้ ความคิดอ่าน

heart storing spirit : the function of heart in governing physiological function of five viscera, six bowels, body orifices as well as spirit, ideation and mental activities.

心肺气虚证 (xīn fèi qì xū zhèng) : 心肺两脏气虚，表现以咳喘、心悸、气短胸闷、神疲乏力、舌淡脉虚等为主的证候。

ซินเฟย์ชี่วี่เจิ้ง : กลุ่มอาการจากที่ช่องหัวใจและปอดพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากที่ช่องหัวใจและปอดอ่อนแอ อาการแสดงคือ ไอหอบ ใจสั่น หายใจสั้น แขนงหน้าอก อ่อนเพลีย ลึนซิด ซีพพรเป็นแบบพร่อง

heart-lung qi deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when qi of the heart and lung is deficient, usually manifested by cough, asthma, palpitation,

shortness of breath, a feeling of pressure in the chest, listlessness and lack of strength, pale tongue, and weak pulse.

心肝血虚证 (xīn gān xuè xū zhèng) : 血液亏少, 心肝失养, 表现以心悸多梦、眩晕、肢体麻木、舌淡脉细等为主的证候。

ซินกานเซวี่ยซวีเจิง : กลุ่มอาการจากเลือดของหัวใจและตับพร่อง หัวใจและตับขาดเลือดมาหล่อเลี้ยง อาการแสดงคือ ใจสั่น ฝันมาก เวียนศีรษะ ซาตามแขนขา ลิ้นซีด ชีพจรเล็ก

heart-liver blood deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when insufficient blood fails to nourish the heart and liver, usually manifested by palpitation, dreaminess, dizziness, numbness of the limbs, pale tongue, and fine pulse.

心火亢盛证 (xīn huǒ kàng shèng zhèng) : 火热亢盛, 内扰上炎, 表现以心烦失眠、舌赤生疮、发热口渴、甚或狂乱、便秘尿黄、舌红苔黄、脉数等为主的证候。

ซินหัวคังเซิงเจิง : ภาวะที่เกิดความร้อนในหัวใจอย่างมาก ความร้อนรบกวนหัวใจ มีอาการที่สำคัญคือ นอนไม่หลับ จิตใจร้อนรุ่ม ลิ้นแดงเป็นแผล ตัวร้อน กระหายน้ำ หากรุนแรงจะคลุ้มคลั่ง ท้องผูก และปัสสาวะเข้ม ลิ้นแดง ฝ่ามือร้อน ชีพจรเต้นเร็ว

intense heart fire syndrome/pattern : a pattern/syndrome due to the disturbance of exuberant fire, usually manifested by restlessness, insomnia, reddened tongue with ulcers, fever, thirst, or even manic agitation, constipation, yellow urine, red tongue with yellow coating, and rapid pulse.

心开窍于舌 (xīn kāi qiào yú shé) : 心的经脉与舌根相连, 心气上通于舌; 心的生理和病理表现, 可以由舌的变化反映出来。

ซินไคเซียวหวี่เสอ : เส้นลมปราณของหัวใจเชื่อมถึงโคนลิ้น ชีของหัวใจจึงขึ้นมาที่ลิ้น ดังนั้น การแสดงออกทั้งทางด้านสรีระและพยาธิจึงสะท้อนการเปลี่ยนแปลงที่ลิ้น

heart opening at tongue : the heart meridian-vessels connect the tongue root and the heart *qi* transports upward to the tongue; the physiology and pathology of heart can be reflected from the tongue's changes.

辛凉解表剂 (xīn liáng jiě biǎo jì) : 以辛凉疏散药为主配伍组成, 治疗外感风热表证的解表剂。

ซินเหลียงเจี๋ยเปียวจี : ตำรับยารักษากลุ่มอาการภายนอกที่มีรสเผ็ดเย็น ตำรับยาที่มีองค์ประกอบ

สำคัญเป็นตัวยามีรสเผ็ดเย็นและมีฤทธิ์ขับกระจาย ใช้รักษาภาวะถูกลมร้อนจากภายนอกมากระทบ
pungent-cool exterior-releasing formula : any exterior-releasing formula that mainly consists of pungent-cool dispersing medicinals for treating wind-heat exterior pattern/syndrome.

辛凉解表药 (xīn liáng jiě biāo yào) : 性味多为辛凉，以宣散风热为主要作用，适用于风热表证的药物。

ซินเหลียงเจี๋ยเปียวเย่า : ยาขับระบายลมร้อน กลุ่มยาที่มีฤทธิ์เย็น รสเผ็ดเย็น มีสรรพคุณขับระบายลมร้อนเป็นหลัก เหมาะสำหรับรักษากลุ่มเปียวเจี๋ยซึ่งมีสาเหตุจากการถูกกระทบด้วยลมร้อน
pungent-cool exterior-releasing medicinal : a medicinal, pungent in flavor and cool in property, mainly functions to disperse wind-heat for treating wind-heat exterior pattern/syndrome.

心脉痹阻证 (xīn mài bì zǔ zhèng) : 心脏脉络，痹阻不通，表现以心悸怔忡、心胸憋闷、痛引肩背，脉结或代等为主的证候。

ซินม่ายปี้จู่เจี๋ย : อาการที่หลอดเลือดหัวใจตีบตัน การไหลเวียนไม่คล่อง โดยมีอาการที่สำคัญคือใจสั่นใจหวิว แน่นเจ็บหน้าอก ร้าวไปที่ไหล่หรือแขน ซีฟจรเต้นช้าและจังหวะหยุดไม่แน่นอน หรือซีฟจรเต้นช้ามีจังหวะหยุดแน่นอน

heart vessel obstruction syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when the heart vessels are impeded, usually manifested by paroxysms of palpitation with fearful throbbing, pain and a feeling of pressure in the heart and chest referring to the shoulder or upper arm, and intermittent or bound pulse.

心脾两虚证 (xīn pí liǎng xū zhèng) : 脾气亏虚，心血不足，表现以心悸失眠、头晕、腹胀、便溏、舌淡脉虚等为主的证候。

ซินผีเหลียงซวีเจี๋ย : กลุ่มอาการหัวใจและม้ามพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากซีของม้ามอ่อนแอ เลือดของหัวใจไม่เพียงพอ อาการแสดงคือ ใจสั่น นอนไม่หลับ เวียนศีรษะ ท้องอืด ถ่ายอุจจาระเหลว ลิ้นซีด ซีฟจรเป็นแบบพร่อง

dual deficiency of the heart and spleen syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when spleen *qi* is deficient and heart blood is insufficient, usually manifested by palpitation, insomnia, dizziness, abdominal distention, loose stool, pale tongue, and weak pulse.

心其华在面 (xīn qí huá zài miàn) : 心的生理功能正常与否，可以由面部的色泽变化反映出来。

ซินฉีหัวไฉ่เมี่ยน : ใบหน้าแสดงถึงการทำงานของหัวใจ การทำงานของหัวใจจะปกติหรือไม่สามารถ

สะท้อนออกที่สีหน้าของใบหน้า

heart lustering face : the physiological normality and abnormality of the heart can be reflected from the face's luster changes.

心气虚证 (xīn qì xū zhèng) : 心气不足，鼓动无力，表现以心悸气短、神疲乏力、活动后加重，舌淡脉虚等为主的证候。

ซินชีชวีเจิ้ง : กลุ่มอาการชี่ของหัวใจพร่อง โดยแสดงอาการที่สำคัญทางคลินิกคือ ใจสั่น นอนไม่หลับ ผื่นมาก หลงลืม เวียนศีรษะ ตาลาย สีหน้าไม่สดชื่น ลิ้นซีด

heart qi deficiency syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when heart *qi* is deficient and powerless in agitation, usually manifested by palpitation, shortness of breath, listlessness and physical fatigue aggravated upon exertion, pale tongue, and weak pulse.

心肾不交证 (xīn shèn bù jiāo zhèng) : 心肾阴液亏虚，阳气偏亢，表现以心烦失眠、梦遗。耳鸣、腰酸、舌红少苔。脉细数等为主的证候。

ซินเซินปู้เจียวเจิ้ง : กลุ่มอาการหัวใจและไตไม่ประสานกัน กลุ่มอาการที่เกิดจากอินของหัวใจและไตพร่อง ทำให้หยางชี่แรงกว่าปกติ มีอาการแสดงคือ กระวนกระวายใจ นอนไม่หลับ ผื่นเปื่อย ทุ้อ้อ ปวดเมื่อยเอว ลิ้นแดงมีฝ้าน้อย ชีพจรเล็กและเต้นเร็ว

heart-kidney non-interaction syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when *yin* fluid of the heart and the kidney is deficient with relative preponderance of *yang*, usually manifested by restlessness, insomnia, nocturnal emission, tinnitus, soreness of the loins, red tongue with scanty coating, and rapid fine pulse.

心肾相交 (xīn shèn xiāng jiāo) : 又称水火既济。心火下降于肾，资助肾阳，温煦肾水，使肾水不寒；肾水上济于心，资助心阴，滋养心阳，使心阳不亢，以维持心肾间生理功能的协调平衡。

ซินเซินเซียงเจียว : หัวใจกับไตประสานกัน มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า น้ำกับไฟประสานเกือกลูกกัน หมายถึง ไฟหัวใจลงล่างไปอยู่ที่ไต ช่วยเกือหนุนหยางของไต อบอุ่นน้ำไต ทำให้น้ำไตไม่เย็นจนเกินไป น้ำไตขึ้นบนมาอยู่ที่หัวใจ ช่วยเกือหนุนอินของหัวใจ หล่อเลี้ยงหยางของหัวใจ ทำให้หยางของหัวใจไม่แกร่งจนเกินไป ดังนั้น จึงทำให้หัวใจและไตทำงานประสานกันอย่างสมดุล

heart-kidney interaction : also called intercourse between heart and kidney. Heart fire descends to the kidney to maintain kidney-*yang* and warm kidney-water for avoidance of kidney-water coldness. Kidney water ascends to the heart to maintain heart-*yin* and nourish heart-*yang* for avoidance of heart-*yang* hyperactivity. Normally, it maintains physiological function coordination and balance between the heart and the kidney.

心肾阳虚证 (xīn shèn yáng xū zhèng): 心肾阳气虚衰，失于温煦，表现以心悸、水肿、腰膝酸冷、舌淡紫，苔白滑。脉虚等为主的证候。

ซินเซินหยางซวีเจิ้ง : กลุ่มอาการทางของหัวใจและไตพร่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากหยางซวีของหัวใจและไตอ่อนแอ เสียความสามารถในการทำให้อบอุ่น มีอาการแสดงคือ ใจสั่น บวม น้ำ เหว และเข้าเย็นร่วมกับอาการปวดเมื่อย ลิ้นมีสีม่วงซีด ฝ่าขาวลิ้น ซีพจรเป็นแบบพร่อง

heart-kidney yang deficiency syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when insufficient yang qi of the heart and the kidney fails to warm and activate, usually manifested by palpitation, edema, soreness and coldness of the loins and knees, purplish tongue with white slippery coating, and weak pulse.

辛温解表剂 (xīn wēn jiě biǎo jì): 以辛温发散药为主配伍组成，治疗外感风寒表证的解表剂。

ซินเวินเจียเปียวจี : ตำรับรักษากลุ่มอาการภายนอกที่มีรสเผ็ดอุ่น ตำรับยาที่มีองค์ประกอบสำคัญเป็นตัวยามีรสเผ็ดอุ่นและมีฤทธิ์ขับกระจาย ใช้รักษาภาวะถูกลมหนาวจากภายนอกมากระทบ

pungent-warm exterior-releasing formula : any exterior-releasing formula that mainly consists of pungent-warm dispersing medicinals for treating wind-cold exterior pattern/syndrome.

辛温解表药 (xīn wēn jiě biao yào): 性味多为辛温，以发散风寒为主要作用，适用于风寒表证的药物。

ซินเวินเจียเปียวเย่า : ยาขับระบายลมเย็น กลุ่มยาที่มีฤทธิ์ร้อนและอุ่น รสเผ็ด อุ่น มีสรรพคุณขับกระจายลมเย็นเป็นหลัก เหมาะสำหรับรักษากลุ่มเปียวเจิ้งซึ่งมีสาเหตุจากการถูกกระทบด้วยลมเย็น

pungent-warm exterior-releasing medicinal : a medicinal, pungent in flavor and warm in property, mainly functions to release wind-coldness for treating wind-cold exterior pattern/syndrome.

凶陷 (xùn xiàn): 凶门下陷的表现。

ซินเซี่ยน : ขม่อมบุ๋ม ภาวะที่ขม่อมของเด็กทารกบุ๋มหดตัวยุบลง

depressed fontanel : a condition marked by sunken fontanel in an infant.

心血虚证 (xīn xuè xū zhèng): 血液亏虚，心失濡养，表现以心悸失眠、多梦健忘、头晕目眩、面色无华、舌淡脉细等为主的证候。

ซินซวี่ซวี่เจิ้ง : กลุ่มอาการเลือดของหัวใจพร่อง ภาวะที่สารเลือดมีปริมาณน้อย ไม่พอจะหล่อเลี้ยงหัวใจ มีอาการแสดงหลัก ได้แก่ ใจสั่น นอนไม่หลับ ฝันมาก ความจำไม่ดี เวียนศีรษะตาลาย ใบหน้าไม่มีสีเลือด ลิ้นซีด ซีพจรเล็ก

heart blood deficiency syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when deficient blood fails to nourish the heart, usually manifested by palpitations, insomnia, dreaminess, obliviousness, dizziness, blurred vision, lusterless complexion, pale tongue, and fine pulse.

心阳虚脱证 (xīn yáng xū tuō zhèng) : 心阳衰极，阳气欲脱，表现以突然冷汗淋漓、四肢厥冷、神志模糊、面色苍白、心悸胸痛、脉微欲绝等为主的危重证候。

ซินหยางซูว์ไท่เจิ้ง : กลุ่มอาการหยางของหัวใจเสื่อมสภาพการทำงานอย่างรุนแรง หยางที่หัวใจแตกสลาย โดยมีอาการที่สำคัญคือ เหงื่อออกมากเป็นเม็ด ๆ และเหงื่อจะเย็น แขนขาเย็นเฉียบ สติสัมปชัญญะไม่ค่อยจะรู้ตัว หน้าขาวซีด ปวดหน้าอก ใจสั่น ซึ่พจรแทบจะคลำไม่ได้

heart yang collapse syndrome/pattern : a critical pattern due to depletion of heart yang and abrupt collapse of yang qi, usually manifested by sudden profuse cold sweating, reversal cold of extremities, clouding of consciousness, pale complexion, palpitation, chest pain, and hardly perceptible pulse.

心阳虚证 (xīn yáng xū zhèng) : 心阳虚衰，温运失司，表现以心悸怔忡、胸闷疼痛、畏寒肢冷、唇舌暗淡等为主的证候。

ซินหยางซูว์เจิ้ง : กลุ่มอาการหยางหัวใจพร่อง หยางของหัวใจเสื่อมลงจนไม่สามารถให้ความอบอุ่นต่อการทำหน้าที่สูบฉีด โดยมีอาการที่สำคัญคือ ใจสั่น กระสับกระส่าย นอนไม่หลับ ฝันมาก ร้อนทั้ง 5 เหงื่อลั่นออก ร้อนเป็นเวลา ลิ้นแดงผ้าน้อย

heart yang deficiency syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when heart yang is deficient and fails to warm and activate, usually manifested by palpitation, compression sensation and pain in the chest, aversion to cold with cold extremities, and dark lips and tongue.

心阴虚证 (xīn yīn xū zhèng) : 阴液亏虚，虚热内扰，表现以心悸心烦、失眠多梦、五心烦热、潮热盗汗、舌红少苔、脉细数等为主的证候。

ซินอินซูว์เจิ้ง : กลุ่มอาการอินของหัวใจพร่อง กลุ่มอาการที่มีสารอินพร่อง เกิดภาวะร้อนพร่องรบกวนหัวใจ มีอาการแสดงหลัก ได้แก่ ใจสั่น กระวนกระวายใจ นอนไม่หลับ ฝันมาก ร้อนฝ่ามือฝ่าเท้า และร้อนในอก ไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่ายหรือหัวค่ำ เหงื่อลั่นออก ลิ้นแดง ฝ้าลิ้นน้อย ซึ่พจรเล็กและเต้นเร็ว เป็นต้น

heart yin deficiency syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when yin fluid is deficient with internal disturbance of deficiency heat, usually manifested by mental irritability, palpitation, insomnia, dreaminess, vexing heat in the chest, palms and soles, tidal fever, night sweating, red tongue with scanty coating, and

rapid fine pulse.

心与小肠相表里 (xīn yǔ xiǎo cháng xiāng biǎo lǐ) : 手少阴心经与手太阳小肠经相互络属，脏腑相合，使得心与小肠生理、病理的联系密切。

ขินยู่หู่เสี่ยวฉางเซียงเปี่ยวหลี่ : หัวใจและลำไส้เล็กมีความสัมพันธ์เปี่ยวหลี่ต่อกัน เส้นลมปราณมือเล้าอินหัวใจและเส้นลมปราณมือไท่หยางลำไส้เล็กมีความสัมพันธ์ลู่ลั่ว (สังกัดและเชื่อมสัมพันธ์) ต่อกัน ทำให้เป็นจิ้งผู้ที่อยู่กัน ดังนั้น ความเกี่ยวข้องในด้านสรีระและพยาธิสภาพย่อมมีผลต่อกันได้

heart and small intestine standing an exterior-interior relationship : heart meridian of hand *shaoyin* and small intestine meridian of hand *taiyang* connect together, and *zang-fu* organs link mutually. These contribute to the close relationship between heart and small intestine in physiology and pathology.

心在体合脉 (xīn zài tǐ hé mài) : 全身的血脉统属于心，心气推动和调节血液在脉内运行，使脉道通利，血行流畅。

ซินไจ่ตี้เหอมา่ย : หัวใจสะท้อนตัวตน หลอดเลือดทั่วร่างกายถูกควบคุมโดยหัวใจ พลังชี้ของหัวใจจะผลักดันให้เลือดไหลเวียนและปรับให้เลือดไหลเวียนอยู่ในหลอดเลือด ช่วยทำให้หลอดเลือดมีสภาพคล่อง เลือดจึงไหลเวียนได้ดี

heart connecting with vessel : the heart governs the whole blood vessels; heart-*qi* promotes and regulates blood circulation within vessels to ensure fluency of vessels and blood flow.

心在液为汗 (xīn zài yè wéi hàn) : 因心主血，血与津液同出一源，汗又为津液所化；所以汗的生成、排泄与心血、心神的关系密切。

ซินไจ่เย่เหว่ยฮั่น : ของเหลวของหัวใจ คือ เหงื่อ เนื่องจากหัวใจกำกับเลือด เลือดและจินเย่ต่างมาจากแหล่งสร้างเดียวกัน เหงื่อเป็นจินเย่ที่แปรสภาพมา เหตุการณ์การสร้างของเหงื่อ การขับออก จึงสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเลือดของหัวใจ และเส้นในหัวใจ

heart humoring sweat : due to the heart's governing blood, blood and fluid-humor sharing the same origin and sweat being generated by fluid-humor. The formation, discharge of sweats are closely related to heart blood and heart spirit.

心主血脉 (xīn zhǔ xuè mài) : 心气推动血液在经脉内运行，流注全身，循环不休，发挥营养和濡润作用的生理功能。

ซินจู๋เซวี่ยมา่ย : หัวใจกำกับหลอดเลือดและเลือด พลังชี้ของหัวใจจะขับเคลื่อนให้เลือดไหลเวียนในหลอดเลือดทั่วร่างกาย โดยไม่หยุดพักซึ่งเป็นหน้าที่ทางสรีระ ทำให้อาหารและความชุ่มชื้นใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

heart governing blood vessel : the physiological function of heart promoting blood circulation through meridian-vessel to whole body to function nutrition and moistening.

行气剂 (xíng qì jì) : 以疏理气机药为主配伍组成，治疗气机郁滞证的理气剂。

ลิ้งซี่จี : ตำรับยาขับเคลื่อนซี่ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสาคัญที่มีฤทธิ์ทำให้ซี่ไหลเวียนได้คล่อง ใช้รักษากลุ่มอาการที่ติดขัดคั่งค้าง

qi-moving formula : any *qi*-regulating formula that consists of *qi*-movement-regulating medicinals for treating *qi* stagnation pattern/syndrome.

行针 (xíng zhēn) : 将针刺入腧穴后，操作者根据需要实施的各种针刺操作手法。

ลิ้งเจิน : การกระตุ้นเข็ม การจัดการหรือการกระทำต่าง ๆ ต่อเข็ม หลังการแทงเข็มแล้ว ตามหลักการรักษาที่ผู้ฝังเข็มใช้ตามความจำเป็นของผู้ป่วย

needle manipulation : manipulations that the practitioner uses under the necessity of the patient after inserting needles into the acupoints.

性能 (xìng néng) : 中药作用的基本性质和特征。

ซึ่งเหิง : คุณสมบัติและฤทธิ์ของยา คุณสมบัติพื้นฐานและลักษณะเฉพาะตัวของการออกฤทธิ์ของยาจีน

properties and actions of Chinese materia medica : basic property and characteristic of the function of Chinese materia medica.

胸胁 (xiōng xié) : 胸与侧胸部的统称。

ชวยงเสีย : เป็นชื่อเรียกรวมบริเวณหน้าอกและซี่ข้าง

chest and hypochondrium : a collective term of the chest and the lateral chests.

虚 (xū) : 指正气不足，以正气虚损为矛盾主要方面的病机变化。

ซูวี : พร่อง ลมปราณต้านทานโรค (เจิ้งซี่) ไม่เพียงพอ เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคด้านความสัมพันธ์ตรงข้ามที่เป็นปฏิปักษ์ต่อกัน

deficiency : refers to the insufficient healthy *qi* and the pathological change which regards the lacking of the healthy *qi* as the principal contradiction.

虚夹实 (xū jiá shí) : 以正虚为主，又兼有邪实的病机变化。

ซูวีเจียสือ : อาการพร่องควบเกิน เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรค ที่มีลมปราณต้านทานโรคไม่

พอเป็นหลัก แล้วมีลมปราดก่อโรคสูงร่วมด้วย

deficiency with excess complication : the pathological change of regarding deficiency as the main part and being combined with the excessive pathogenic-qi.

虚脉 (xū mài) : 浮、中、沉按之无力的脉象，亦为无力脉的总称。

ซูว์ม่าย : ซี่พจรพ่องไม่มีแรง เป็นคำเรียกโดยรวมของซี่พจรที่เต้นอ่อน เป็นลักษณะของซี่พจรที่เต้นไม่มีกำลัง ไม่ว่าจะกดในที่ตำแหน่งลอย กลาง หรือจม

vacuous pulse : a general term for feeble and void pulses featured by the forceless sensation on superficial, middle and deep pressure.

虚实夹杂 (xū shí jiā zá) : 正邪交争中，邪盛和正虚同时并存的病机变化。

ซูว์ลือเจียจ่า : อาการพ่องเกินระคนกัน ระหว่างที่ลมปราดด้านทานโรคกับลมปราดก่อโรคต่อสู้นั้น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคมีทั้งลมปราดก่อโรคสูง และมีลมปราดด้านทานโรคไม่พอในเวลาเดียวกัน

deficiency-excess complex : the pathological change in which both excessive pathogenic qi and deficient healthy qi occur in the struggle between each other.

虚实真假 (xū shí zhēn jiǎ) : “虚”、“实” 所致的某些症状与疾病本质不相符合的病机变化。

ซูว์ลือเจินเจีย : พ่องเกินแท้เทียม เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรค “พ่อง” และ “เกิน” ที่ทำให้เกิดอาการบางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับลักษณะที่แท้จริงของโรคนั้น

true or false deficiency-excess : the pathological change in which some symptoms caused by deficiency and excess are opposite to the true nature of the disease.

虚者补之 (xū zhě bǔ zhī) : 针对虚证，采用补益方药进行治疗的原则。

ซูว์เจ่อปู้จื่อ : อาการพ่องให้บำรุง หลักการรักษากลุ่มอาการพ่องโดยการใช้ตำรับยาเพื่อบำรุง

treat deficiency by tonification : the treating principle to treat the deficiency with supplementative or tonifying herbs and formulas.

虚证 (xū zhèng) : 正气亏虚，脏腑功能衰退，表现为气、血、阴、阳诸虚不足的各种证候。

ซูว์เจิ้ง : กลุ่มอาการพ่อง กลุ่มอาการที่เกิดจากภูมิด้านทานโรคของร่างกายขาดพ่อง สมรรถภาพของอวัยวะภายในเสื่อมถอยอ่อนแอ อาจมีอาการแสดงได้หลายอย่าง ในลักษณะของ ซี่ เลือด อิน หรือหยางพ่อง

deficiency syndrome/pattern : a variety of interior patterns attributable to

deficiency of healthy *qi* and hypofunction of viscera and bowels, manifested as the deficiency of *qi*, blood, *yin* and *yang*.

徐发 (xú fā) : 感受邪气后缓慢发病。

สุวิฬ : หลังจากที่ได้รับปัจจัยก่อโรคแล้วจะค่อย ๆ แสดงอาการออกมา

gradual onset : the gradual appearance of symptoms after suffering from the pathogenic *qi*.

徐疾补泻 (xú jí bǔ xiè) : 进针时徐徐刺入，少捻转，疾速出针者为补法；疾速刺入，多捻转，徐徐出针者为泻法。

สุวิฬุเชื้อย : การเสริมและการระบายแบบช้า-เร็ว การฝังเข็มเสริมบำรุง โดยการแทงเข็มเข้าช้า ๆ พร้อมกับการบิดเข็มเล็กน้อย และถอนเข็มออกอย่างรวดเร็ว ส่วนการฝังเข็มเพื่อระบาย โดยการแทงเข็มลงเร็วพร้อมกับการบิดเข็มมากขึ้นและถอนเข็มออกช้า ๆ

slow-rapid for supplementation and drainage : supplementation is performed by inserting the needle slowly with less twisting and withdrawing quickly; while drainage is performed by inserting the needle quickly with more twisting and withdrawing slowly.

悬起灸 (xuán qǐ jiǔ) : 将艾条悬于腧穴上方施行的灸法，一般每次灸至皮肤温热潮红为度，分为温和灸、雀啄灸、回旋灸。

สุวิฬนฉีจิว : การรมยาแบบเหนือผิวหนัง การรมยาโดยใช้แท่งไคจูจุดไฟแล้วรมเหนือจุดฝังเข็มจนผิวหนังเปลี่ยนเป็นสีแดง ซึ่งมีหลายเทคนิค ได้แก่ การรมยาแบบเบา การรมยาแบบนกกระจอก จิก และการรมยาแบบวนเป็นวง

suspension moxibustion : moxibustion in which the ignited moxa stick is held above the acupoints until the skin turns red, including gentle moxibustion, pecking sparrow moxibustion and circling moxibustion.

旋转法 (xuán zhuǎn fǎ) : 向相反方向用力，被动旋转患者躯体的手法。

สุวิฬนจ้วนฝ่า : การจับบิด วิธีการนวด โดยจับร่างกายผู้ป่วยหมุนบิดไปในทิศทางตรงกันข้าม

rotating manipulation : a manipulation that revolves the body passively by exerting force in opposite direction.

血 (xuè) : 行于脉中，具有营养和滋润作用的红色液体。

เชวีย : เลือด ของเหลวสีแดงไหลเวียนในหลอดเลือด เพื่อหล่อเลี้ยงอวัยวะต่าง ๆ และให้ความชุ่มชื้นทั่วร่างกาย

blood : the red fluid circulating through the blood vessels to nourish and moisten

the whole body.

血寒 (xuè hán) : 血脉受寒，运行滞缓，甚则停滞不行的病机变化。

เชื่วยหาน : เลือดเย็น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่หลอดเลือดได้รับความเย็น เลือดไหลเวียน
เชื่องช้าติดขัด หรือกระทั่งหยุดไหลค้างคั่ง

blood cold : the pathological change of the cold invading the vessels which leads to the sluggish or even static blood circulation.

血寒证 (xuè hán zhèng) : 寒凝血脉，血行不畅，表现以寒冷疼痛、手足厥冷、经迟痛经、经色紫暗、唇舌青紫等为主的证候。

เชื่วยหานแจ้ง : กลุ่มอาการเลือดเย็น ภาวะที่ความเย็นเข้าเกาะกุมเลือดและหลอดเลือด เลือด
ไหลเวียนไม่สะดวก มีอาการแสดงหลัก ได้แก่ ปวดแบบหนาวเย็น มือเท้าเย็น ระดูมาช้า ปวดระดู
ระดูมีสีม่วงคล้ำ ริมฝีปากสีเขียวอมม่วง เป็นต้น

blood cold syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when cold congeals in the blood vessel and inhibits the movement of blood, usually manifested by cold pain, reversal cold of extremities, delayed menstruation, dysmenorrhea, dark purple menstrual discharge, and purple lips and tongue.

血热 (xuè rè) : 热入脉中，血行加速，脉络扩张，或迫血妄行而致出血的病机变化。

เชื่วยเรอ : เลือดร้อน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่ความร้อนเข้าสู่หลอดเลือด ทำให้เลือด
ไหลเวียนเร็วขึ้น เส้นโลหิตขยายตัว หรือบีบบังคับให้เลือดไหลปรุนแรงจนทำให้เลือดออก

blood heat : the pathological change of the heat entering the blood vessels and speeding up the blood circulation to enlarge the vessels or extravasate the blood which results in bleeding.

血热证 (xuè rè zhèng) : 火热内炽，热迫血分，表现以身热口渴、斑疹吐衄、舌绛脉数等为主的证候。

เชื่วยเรอแจ้ง : กลุ่มอาการเลือดร้อน ภาวะที่มีไฟความร้อนคั่งอยู่ภายในเข้าสู่ระดับเลือด มีอาการ
แสดงหลัก ได้แก่ ตัวร้อน กระจายน้ำ ออกผื่น เลือดกำเดาไหล อาเจียนเป็นเลือด ล้นสีแดงเข้ม
ชีพจรเต้นเร็ว

blood heat syndrome/pattern : a pattern/syndrome arising when exuberant pathogenic heat enters the blood aspect, usually manifested by fever, thirst, skin eruptions, expectoration of blood, nose-bleeds, deep crimson tongue, and rapid pulse.

血随气逆 (xuè suí qì nì) : 血随气逆上冲而见出血，或闭阻清窍而昏厥的病机变化。

เขวีย่ฮุยซึ่หนี : เลือดไหลย้อนทะยานขึ้นตามซี่ เลือดไหลย้อนตามซี่ทะยานพุ่งขึ้นสู่ด้านบน ทำให้พบอาการเลือดออก หรือไปปิดกั้นทวารสู่สมอง (ซิงเซี่ยว) จนหมดสติ

blood counterflow with qi : the pathological change of the bleeding due to the upward adverse flow of *qi* or the fainting due to block the upper orifices.

血脱 (xuè tuō) : 各种急性大出血，导致血液脱失，血脉空虚的危重病机变化。

เขวีย่ทัว : เลือดไหลออกในปริมาณมาก เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคขั้นอันตรายที่เกิดจากเลือดออกในปริมาณมากอย่างเฉียบพลัน ทำให้เลือดไหลออก หลอดเลือดว่างพร่อง

blood collapse : the serious pathological change of various acute hemorrhage which leads to the blood deficiency.

穴位注射疗法 (xuè wèi zhù shè liáo fǎ) : 又称水针疗法，是选用中、西药液注入有关穴位以治疗疾病的方法。

เขวีย่เหว้ยจื่อซือเหลี่ยวฝ่า : การรักษาโดยการฉีดยาเข้าที่จุดฝังเข็ม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การรักษาด้วยเข็มน้ำ หมายถึง การรักษาโดยการฉีดยาเข้าจุดฝังเข็มเพื่อรักษาโรค ยาฉีดอาจเป็นยาแผนปัจจุบันหรือแผนจีนก็ได้ แต่ต้องเป็นยาที่ผลิตเพื่อการฉีดเข้าร่างกายโดยเฉพาะ

acupuncture point injection therapy : also called water-needle therapy, it's a therapy that injects the western or Chinese medical liquid into certain acpounts to treat diseases.

血为气之母 (xuè wéi qì zhī mǔ) : 血对气具有运载、滋养的作用。

เขวีย่เหว้ยจื่อฮู่ : เลือดเป็นแม่ของซี่ เลือดมีหน้าที่ในการขนส่ง และสร้างซึ่งส่งไปหล่อเลี้ยงต่างส่วนต่าง ๆ

blood being mother of qi : the blood has the function of carrying and nourishing the *qi*.

血虚生风 (xuè xū shēng fēng) : 血液亏虚，筋脉失养而虚风内动的病机变化。

เขวีย่ซุวิเซิงเฟิง : เลือดพร่องทำให้เกิดลม กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากเลือดขาดพร่อง เส้นเอ็นและหลอดเลือดขาดการบำรุงเลี้ยง ทำให้เกิดลมเคลื่อนไหวภายในจากความพร่องขึ้น

blood deficiency engendering wind : the pathological change of the blood deficiency and being lacking of nourishment in the tendon-vessels which leads to the inside deficiency-wind stirring.

血虚证 (xuè xū zhèng) : 血液亏虚，百脉失养，表现以头晕眼花，心悸多梦，手足发麻，妇女月经量少、色淡、经闭，面、睑、唇、爪、舌色白，脉细等为主的证候。

เซวียซวีเจิง : กลุ่มอาการเลือดพร่อง ภาวะที่น้ำเลือดขาดพร่อง หลอดเลือดขาดการหล่อเลี้ยง อาการแสดงคือ เวียนศีรษะ ตาลาย ใจสั่น ฝันมาก มือเท้าชา ในสตรีมีระดูมาน้อย สีจาง หรือระดูไม่มา ใบหน้า หงุดหงิด ริมฝีปาก เล็บ รวมถึงตัวลื่นมีสีขาวยืด ซีพจรเล็ก

blood deficiency syndrome/pattern : a pattern due to deficiency of blood with malnutrition of blood vessels, usually manifested by dizziness, blurred vision, palpitation, dreaminess, numbness of extremities, oligomenorrhea light in color or amenorrhea, pale complexion, eyelids, lips, and nails, pale tongue, and fine pulse.

血瘀证 (xuè yū zhèng) : 瘀血内阻，血行不畅，表现以刺痛不移、拒按、肿块、出血、肌肤甲错、唇舌爪甲紫暗、脉涩等为主的证候。

เซวียยวีจิง : กลุ่มอาการเลือดคั่ง ภาวะที่มีเลือดคั่งอยู่ภายใน ทำให้เลือดไหลเวียนไม่สะดวก อาการแสดงคือ ปวดเหมือนถูกแทงโดยที่ตำแหน่งปวดอยู่กับที่ กดเจ็บ มีก้อนเป็นไต เลือดออก ผิวน้ำแตกลอก ริมฝีปาก เล็บ ตัวลื่นมีสีม่วงคล้ำ ซีพจรฝืด

blood stasis syndrome/pattern : a pattern due to obstruction of blood stasis affecting the blood circulation, usually manifested by fixed stabbing pain, refusal of pressing, masses, bleeding, scaly skin, dark purple lips, tongue and nails, and choppy pulse.

血燥生风 (xuè zào shēng fēng) 血虚津亏，失润化燥，致肌肤、经脉失于濡养的病机变化。

เซวียเจ้าเซิงเฟิง : เลือดแห้งทำให้เกิดลม กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจาก เลือดพร่อง ขาดน้ำ สูญเสียความชุ่มชื้นจนกลายเป็นแห้ง ทำให้กล้ามเนื้อ ผิวน้ำ เล้นเอ็นและหลอดเลือดขาดความชุ่มชื้น

blood dryness engendering wind : the pathological change of the blood deficiency and the fluid depletion which leads to the dryness and being lacking of moistening and results in the malnutrition of skin and meridian-vessels.

循法 (xún fǎ) : 催气手法之一。入针后，行针者用手指顺着经脉的循行路径轻柔地上下循按。

ลุนฝ่า : การนวดคลึงตามแนวเส้นลมปราณ วิธีการหนึ่งในการเร่งชี หลังการแทงเข็มแล้ว โดยผู้ฝังเข็มใช้นิ้วมือนวดคลึงไปตามแนวเส้นลมปราณที่ฝังเข็ม

massage along the meridian : a method of hastening the arrival of *qi*, in which the practitioner gives massage with fingers along the meridian after inserting the needle.

循经感传 (xún jīng gǎn chuán) : 当经穴受到刺激后, 会产生酸、麻、胀、热等特殊感觉沿着经络循行路线传导的现象。

สรีณจิงก่านฉวน : การส่งผ่านความรู้สึกตามแนวเส้นลมปราณ ปรากฏการณ์ของการส่งผ่านความรู้สึกเฉพาะ เช่น รู้สึกปวด ชาพอง และ/หรือ หนัก ไปบนหรือรอบแนวเส้นลมปราณ จากการกระตุ้นเส้นลมปราณและจุดฝังเข็ม

transmission of sensation along meridian : the phenomenon of transmission of specific sensations (e.g. soreness, numbness, distention and/or heaviness) on or around the meridians caused by stimulating the meridians and acupoints.

循衣摸床 (xún yī mō chuáng) : 神志昏迷的危重病人不自主的伸手抚摸衣被或床边的动作。

สรีณอีโมฉวง : แขนขาดล้าสะเปะสะปะ พบในผู้ป่วยอาการหนักรุนแรง นอนไม่รู้สึกตัวแต่มือกกลับคลำไปตามขอบเตียงหรือลูบคลำเสื้อผ้าตัวเอง

carphology : the unconsciously critical patient's spontaneous movement of searching for and grasping at bedclothes or bedsides.

หมวด y

押手 (yā shǒu) : 针刺操作时, 医生用来按压辅助进针的手。

ยาใส่ : มือช่วยกด มือของผู้ฝังเข็มอีกข้างหนึ่งที่ช่วยกดตรึงบริเวณที่ฝังเข็มเพื่อช่วยให้แทงเข็มได้ง่ายขึ้น

pressing hand : the practitioner's hand that presses the punctured area to facilitate needle insertion.

验方 (yàn fāng) : 临床有效而被反复使用的方剂。

เยี่ยนฟาง : ตำรับยาจากประสบการณ์การใช้ ตำรับยาที่เห็นผลดีในการรักษาและถูกใช้ประจำ

experiential effective formula : a formula that is clinically effective and repeatedly used.

厌食 (yàn shí) : 厌恶食物, 恶闻食臭, 不愿进食的表现。

เยี่ยนซือ : เบื่ออาหาร อาการไม่ชอบอาหารและกลิ่นของอาหาร ไม่มีความต้องการที่จะกินอาหาร

anorexia : aversion to food and its smell without desire for food intake.

阳病治阴 (yáng bìng zhì yīn): 阴虚不能制阳而致阳亢的虚热证，治宜滋阴壮水以抑制阳亢火盛，称为阳病治阴。

หยางปิ้งจื่ออิน : โรคหยางรักษาอิน ภาวะที่อินพร่องควบคุมหยางไม่ได้ ทำให้หยางค่อนข้างแกร่ง แสดงออกเป็นกลุ่มอาการร้อนพร่อง การรักษาต้องเสริมบำรุงอิน

treat yin for yang disease : nourish yin and replenish water in insufficient heat pattern caused by insufficient yin's failure to restrain yang.

烔化 (yáng huà) : 将胶类药材，如阿胶、鹿角胶等，放入水中或已煎好的药液中加热溶化后服用。

หยางยุว่า : ยางขละลาย ใช้กับตัวยาประเภทกาว เช่น อาเจียว (กาวหนังลา) ลู่เจียวเจียว (กาวเขาควาย) โดยนำไปละลายในน้ำร้อน หรือน้ำยาที่ต้มเสร็จแล้ว

melt : melt such gelatinous medicinals as donkey-hide gelation and deerhorn glue into water or decoction before taking.

阳气 (yáng qì) : 凡机体中的物质或功能具有运动、外向、上升、温热、无形、明亮、兴奋的特性，称为阳气。

หยางชี : สรรพสิ่งที่เป็หยาง ทุกอย่างในร่างกาย ทั้งสสารหรือสภาวะการทำงานที่มีลักษณะของการเคลื่อนไหว ปรากฏอยู่ภายนอก มีทิศทางขึ้นบน อุ่นหรือร้อน ไม่มีรูปร่าง มีความสว่าง ความตื่นตัวเร่งเร็ว

yang qi : material or function of the organism characterized by moving, being outward, upward, warm and hot, intangible, bright and exciting.

阳跷脉 (yáng qiáo mài) : 起于外踝下申脉穴，经外踝后上行腓骨后缘，经股部外侧，再沿髀、胁、肩、颈的外侧，上夹口角，到达目内眦，与手足太阳经、阴跷脉会合，再上行经额，与足少阳胆经会于风池。

หยางเฉียวมาย : เส้นลมปราณหยางเฉียว เริ่มต้นจากจุดเซินมาย (BL 62) ผ่านตาตุ่มนอกขึ้นมา หลังกระดูกพิบูลา ผ่านด้านข้างต้นขา ผ่านสะโพก ขายโครง ไหล่ ผ่านขึ้นไปวนรอบปาก แล้วผ่านไปที่หัวตา บรรจบกับเส้นลมปราณไท่หยางของมือและเท้า และเส้นลมปราณอินเฉียว จากนั้นผ่านต่อขึ้นไปพบเส้นลมปราณเท้าเล้าหยางถุงน้ำดีที่จุดเฟิงฉือ (GB 20)

yang heel vessel : begins from shen mai (BL 62), goes upward to the posterior of the fibula after passing the lateral malleolus, passes the lateral aspect of the femur, goes upward to the hip, hypochondria, shoulder, and then travels to the inner canthus by surrounding the mouth to meet with taiyang meridians of hand

and foot, and *yingqiao mai*. It continues to go upward to meet with gallbladder meridian of foot *shaoyang* at *feng chi* (GB 20).

阳胜则热 (yáng shèng zé rè) : ใน疾病过程中出现阳气偏盛，功能亢奋，机体对致病因素的反应性增强，阳热过剩的病机状态，表现为实热证。

หยางเซิงเจ้อเร่อ : หยางมากทำให้ร้อน ในขณะที่มีความเจ็บป่วย ภาวะหยางที่เพิ่มมากเกินไป ทำให้ร่างกายมีการทำงานมากเกินไป มีปฏิกิริยาต่อปัจจัยก่อโรคมีมากขึ้น และมีความร้อนของหยางมากเกินไป แสดงให้เห็นเป็น กลุ่มอาการร้อนแกร่ง

heat due to dominance of yang : during disease process, excessive yang qi generates hyperfunction, increases reactivity to pathological factor and excessive yang heat, manifesting as excess-heat pattern.

阳胜则阴病 (yáng shèng zé yīn bìng) : 阳热过剩，耗伤阴津的病机变化，表现为实热兼阴虚的病证。

หยางเซิงเจ้ออินบิง : หยางมากทำให้อินเกิดโรค เมื่อความร้อนหยางมีมากเกินไป จะทำลายสารน้ำอิน แสดงให้เห็นเป็น กลุ่มอาการร้อนแกร่งร่วมกับอินพร่อง

yin disease due to yang dominance : consumption of yin fluid caused by excessive yang heat, manifesting as excess heat with insufficient yin.

扬手掷足 (yáng shǒu zhì zú) : 神志昏迷的病人，手足躁动不宁的动作。

หยางไส้อื้อ : แขนขากระตุกสะบัด ผู้ป่วยที่นอนหมดสติแต่แขนขาเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง

waving hands and flipping : the unconscious patient's spontaneous movement of waving hands and flipping feet.

阳损及阴 (yáng sǔn jí yīn) : 由于阴阳互用，阳虚到一定程度，可使阴气化生不足，而形成以阳虚为主的阴阳两虚证。

หยางส่นจีอิน : หยางอ่อนแรงมีผลถึงอิน เนื่องจากอินและหยางต่างอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อหยางพร่องจนถึงระดับหนึ่งจะทำให้การสร้างอินซึ่งไม่เพียงพอ ส่งผลให้เกิดเป็นกลุ่มอาการทั้งอินและหยางพร่องโดยหยางพร่องเป็นหลัก

insufficient yang affecting yin : due to mutual rooting of yin and yang, yang deficiency to certain extent, makes poor production, forming yin-yang dual deficiency pattern dominated by yang insufficiency.

阳虚则寒 (yáng xū zé hán) : 阳气虚损，温煦作用下降，脏腑功能减退，产热不足的病机状态，表现为虚寒证。

หยางซู้อ่อนแอ : หยางพร่องทำให้หนาว เมื่อหยางซึ่งเสื่อมลง หน้าที่ให้ความอบอุ่นลดน้อยลง การทำงานของอวัยวะจึงลดลงและการสร้างความร้อนไม่เพียงพอ ปรากฏเป็นกลุ่มอาการเย็นพร่อง **coldness due to insufficient yang** : pathogenesis state of insufficient yang qi, declined warming function, hypofunction of the viscera and deficient heat production, manifesting as deficiency cold pattern.

阳虚证 (yáng xū zhèng) : 阳气亏损, 功能衰退、表现以畏肢冷、面色淡白、小便清长、当便溏稀、舌淡苔白, 脉虚迟等为主的证候。

หยางซู้อ่อนแอ : กลุ่มอาการหยางพร่อง กลุ่มอาการที่ภาวะหยางซึ่งขาดพร่อง ทำให้สมรรถภาพการทำงานถดถอย อาการแสดงออก ได้แก่ ขี้หนาว มือเท้าเย็น ใบหน้าซีดขาว ปัสสาวะใสปริมาณมาก อุจจาระเหลว ลิ้นซีดมีฝ้าขาว ชีพจรพร่องและช้า

yang deficiency syndrome/pattern : a pattern due to deficiency of yang with hypofunction of the organs, usually manifested by intolerance of cold, cold limbs, somber white complexion, long voiding of clear urine, loose stool, pale tongue with white coating, and vacuous and slow pulse.

阳证 (yáng zhèng) : 症状具有兴奋、躁动、亢进、明亮等特性, 表现为表、实、热的证候。

หยางเฉิง : กลุ่มอาการหยาง เป็นการเรียกโดยรวมของกลุ่มอาการภายนอก แกร่งและร้อน ซึ่งแสดงอาการที่มีลักษณะของการตื่นเต้น กระวนกระวาย การทำงานมากเกินไป และสว่างสดใส

yang syndrome/pattern : a collective term for exterior, excess and heat syndromes/patterns with excitatory, restless, hyperfunctional, and bright manifestations.

阳中求阴 (yáng zhōng qiú yīn) : 根据阴阳互用的原理, 对阴虚证治疗, 可在用滋阴药时加用温阳药, 使阴得阳长。

หยางจงจิงอิน : รักษาอินต้องให้หยางช่วย เป็นหลักการที่อินหยางต้องเกื้อกูลอาศัยกัน ในการรักษาอินพร่องนั้น นอกจากจะให้ยาเพิ่มอินแล้วต้องเพิ่มยาอุ่นหยางด้วย เมื่ออินได้หยางก็จะสร้างอินได้ **gaining yin from yang** : under the principle of mutual rooting between yin and yang, add yang-warming medicine into yin-nourishing medicine for the treatment of insufficient yin pattern to replenish both yin and yang.

腰为肾之府 (yāo wéi shèn zhī fǔ) : 肾位于腰部, 腰部有肾的腧穴, 肾的生理功能、病理变化可从腰部反映出来。

เยาเหว่ยเซินจือฝู : เอวเป็นที่พำนักของไต ไตอยู่บริเวณเอว ซึ่งมีจุดฝังเข็มของไตอยู่ ดังนั้นการทำงานของไตและการเปลี่ยนแปลงพยาธิสภาพของโรคจึงสามารถสะท้อนออกมาที่บริเวณเอวได้

waist as house of kidney : the kidney located at the waist which has the acupoints of the kidney, so the physiological functions and the pathological changes of the kidney can be reflected from the waist region.

揺法 (yáo fǎ) : ①催气手法之一。针刺入腧穴一定深度后，手持针柄，轻轻摇动以催气的针刺手法。②推拿手法之一。以关节为轴，使肢体作环转运动。

เหยาฝ่า : มี 2 ความหมาย 1. การโยกเข็ม เป็นเทคนิคหนึ่งในการเร่งชี หลังจากแทงเข็มแล้วไม่เกิดต่อชี่ โดยการใช้นิ้วมือจับด้ามเข็มและโยกเบา ๆ เป็นวงแคบ ๆ คล้ายกรรเชียงเรือ 2. การจับแกว่ง เป็นวิธีการนวดแบบหนึ่ง โดยการจับแขนหรือขาแกว่งหมุนโดยใช้ข้อต่อเป็นแกน

needle-shaking method/rocking manipulation : ① a method that hastens the arrival of *qi* by holding the handle of the needle and shaking the needle gently after inserting the needle into certain depth; ② a manipulation in tuina that makes the body do circumduction with the joint as the axis.

药罐法 (yào guǎn fǎ) : 拔罐前先将竹罐放在药液中煮沸后再拔罐的疗法。

เย่ากัวนฝ่า : การครอบกระปุกสมุนไพร วิธีการครอบกระปุกแบบหนึ่ง โดยใช้กระปุกที่ทำจากไม้ไผ่ซึ่งต้มด้วยน้ำยาสมุนไพร ก่อนนำมาครอบ

medicinal cupping : a cupping method that boils bamboo cups in medicinal liquid before cupping.

药物滴酒法 (yào wù dī jiǔ fǎ) : 用酒精或白酒浸泡木香、九香虫、木瓜、千年健等药物数周后，取该液 1-3 滴滴入罐内，沿罐内壁摇匀，用火点燃，迅速将罐扣在施术部位上的拔罐疗法。

เย่าอู๋ตี้จิ่วฝ่า : การครอบกระปุกด้วยแอลกอฮอล์สมุนไพร วิธีการครอบกระปุกแบบหนึ่ง โดยใช้แอลกอฮอล์หรือเหล้าขาวแช่สกัดสมุนไพรต่าง ๆ เช่น มู่เซียง (โกฐกระดูก) จิวเซียงฉง มู่กวา เซียนเหียนเจี้ยน แช่วไถหลายสัปดาห์ แล้วนำสารสกัดแอลกอฮอล์ 1-3 หยด ใส่เข้าไปในกระปุก เหย้าให้ทั่วและจุดไฟในกระปุกทำให้เกิดสุญญากาศ แล้วนำกระปุกไปติดบนผิวหนังที่ต้องการรักษา

medicinal alcohol cupping method : a cupping method that soaks herbs in anhydrous ethanol or distilled spirit for several weeks, such as *mù xiāng* (Radix Aucklandiae), *jiǔ xiāng chóng* (Aspongopus), *mù guā* (Fructus Chaenomelis) and *qiān nián jiàn* (Rhizoma Homalomenae). Drip 1-3 drops into the jar, then shakes up and sets it on fire and then attaches the jar on the treated site.

药物灸 (yào wù jiǔ) : 将特定药物涂敷于腧穴或患处，使局部充血潮红，皮肤起泡，达到治疗疾病的方法。

ยาอุจี้ว : การรมยาด้วยสมุนไพรเฉพาะโรค การรมยา โดยใช้สมุนไพรที่เป็นยารักษาเฉพาะโรค รมหรือพอกบริเวณจุดที่ใช้รักษาโรค จนกระทั่งผิวหนังเกิดเป็นตุ่มพอง

medicinal moxibustion : moxibustion that treats diseases by applying or dressing specific medicinals on acupoints or the diseased site to cause local congestion and skin blisters.

药物闪火法 (yào wù shǎn huǒ fǎ) : 以酒精浸泡药物 (如红花、全蝎等) 制成药物酒精棉球, 进行闪火拔罐的方法。

ยาอุส่านหัวผา : การครอบกระปุกแบบวูวาวด้วยสมุนไพร เป็นการครอบกระปุกแบบวูวาววิธีหนึ่ง โดยการใช้สาลีชุบแอลกอฮอล์สมุนไพร ซึ่งได้จากการแช่แอลกอฮอล์กับตัวยาสสมุนไพร เช่น ดอกคำฝอย แมงป่อง เป็นต้น นำมาจุดไฟเข้าไปวนด้านในของกระปุกเพื่อทำให้เกิดสุญญากาศ และครอบผิวหนังแบบวูวาว (ครอบแล้วดึงออกอย่างรวดเร็ว ทำซ้ำ ๆ กัน)

medicinal flash-fire cupping method : a cupping method that does flash-fire cupping with herbal alcoholic cotton ball, which is made from soaking herbs, such as *hóng huā* (Flos Carthami; safflower) and *quán xiē* (Scorpio) into the herbal alcohol.

药物投火法 (yào wù tóu huǒ fǎ) : 用橘皮、苏合香木等易燃药物点燃后投入罐内, 迅速将罐扣在施术部位上的拔罐疗法。

ยาอุโถวหัวผา : การครอบกระปุกแบบโยนไฟสมุนไพร การครอบกระปุกแบบโยนไฟวิธีหนึ่ง โดยใช้สมุนไพรเป็นเชื้อเพลิงแทนการใช้กระดาษ โยนใส่ในกระปุกแล้วนำไปครอบติดผิวหนังทันที สมุนไพรที่ใช้ เช่น เปลือกส้มจีนแห้ง หรือไม้หอมชูเหอ

medicinal fire-insertion cupping method : a cupping method that attaches the jar on the treated site rapidly after putting the burning combustible medicinals into the jar, such as *jú pí* (Pericarpium Citri Reticulatae) and *sū hé xiāng mù* (Styrax).

遗尿 (yí niào) : 睡眠中经常不自主排尿的表现。

อึเนี่ยว : ปัสสาวะรดที่นอน ปัสสาวะไหลออกโดยไม่รู้ตัวขณะนอนหลับ

enuresis : frequent and involuntary discharge of urine during sleep.

异病同治 (yì bìng tóng zhì) : 指不同的疾病, 在其发展过程中, 由于出现了相同的病机和相同的证, 可采用相同的治疗方法。

อึบ่งถึงจื้อ : โรคต่างกันรักษาเหมือนกัน โรคต่างชนิดกัน ในระหว่างการพัฒนาของโรคนั้น กลุ่มอาการที่ปรากฏและกลไกของโรคกลับเหมือนกัน จึงสามารถใช้วิธีการรักษาที่เหมือนกันได้

same treatment for different diseases : applying the same method to treat

different diseases but have the same pattern/syndrome

益火补土法 (yì huǒ bǔ tǔ fǎ) : 温肾阳以补脾阳的治疗方法, 适用于脾阳虚或脾肾阳虚证。

อิ้วห้วบู๊ฝ่า : การเสริมไฟเพื่อบำรุงดิน วิธีการรักษาโดยการบำรุงหยางของไตเพื่อบำรุงหยางของม้าม ใช้ในกรณีที่หยางของม้ามพร่อง หรือหยางของไตและม้ามพร่อง

strengthen fire to replenish earth : a therapeutic method to treat spleen yang deficiency or spleen and kidney deficiency by warming kidney yang (pertaining to fire) to replenish spleen yang (pertaining to earth).

易筋经 (yì jīn jīng) : 锻炼筋肉以保健强身的导引方法。

อีจิ้นจิง : การออกกำลังกายเปลี่ยนเส้นเอ็น เป็นท่าการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมสุขภาพวิธีหนึ่งที่สืบทอดกันมา โดยเน้นการฝึกฝนความแข็งแรงให้แก่กล้ามเนื้อและเส้นเอ็น

changing tendon exercise : a conduction exercise that promotes health by doing exercises to strength the muscles and tendons.

异经取穴 (yì jīng qǔ xué) : 在疾病相关, 但不是疾病所属的经脉上选取腧穴。

อีจิงฉวี่เซวี่ : การเลือกใช้จุดบนเส้นลมปราณที่สัมพันธ์กับโรค การเลือกใช้จุดฝังเข็มบนเส้นลมปราณที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับโรค แต่ไม่ใช่เส้นลมปราณที่เป็นโรค

point selection on related meridian : a method that selects points from meridians which are related to the disease but not the diseased meridian.

抑木扶土法 (yì mù fú tǔ fǎ) : 通过疏肝健脾以治疗肝气亢逆致脾虚失运的病证。

อีมู่ฝู่ฝ่า : การสยบไม้และพยุ่งดิน วิธีการรักษาม้ามพร่องจนเสียหน้าที่ในการแปรสภาพและการลำเลียง จากการไหลย้อนกลับของขั้วตับที่มากเกินไป โดยการสยบตับ (ชาตุไม้) และเสริมบำรุงม้าม (ชาตุดิน)

restraining wood and strengthening earth : a therapeutic method to treat spleen deficiency with dysfunction of transformation and transportation due to counterflow of excessive liver (pertaining to wood) *qi* by soothing liver and restraining spleen (pertaining to earth).

阴病治阳 (yīn bìng zhì yáng) : 阳虚不能制阴而致阴盛的虚寒证, 治宜扶阳益火以消退阴盛, 称为阴病治阳。

อินบึงจื่อหยาง : โรคอินรักษายาง ภาวะที่หยางพร่องจนเสียการควบคุมอิน ทำให้เกิดกลุ่มอาการ

เย็นพร่อง ให้ใช้การรักษาด้วยวิธีเพิ่มหยางและเสริมไฟ

treat yang for yin disease : replenish yang and strengthen fire in insufficient cold pattern caused by insufficient yang's failure to restrain yin.

因地制宜 (yīn dì zhì yí) : 根据不同的地域环境特点，制订适宜的治疗方法。

อินต๊ะจ้อ : การรักษาให้เหมาะกับสถานที่ การกำหนดวิธีการรักษาที่เหมาะสมโดยอิงลักษณะเด่นของสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน

treatment in line with local conditions : design the appropriate treating methods according to the different location and environment.

阴维脉 (yīn wéi mài) : 起于小腿内侧足三阴经交会之处，沿下肢内侧上行，至腹部，与足太阴脾经同行，到胁部，与足厥阴经相合，然后上行至咽喉，合于任脉。

อินทวยม่าย : เส้นลมปราณอินทวย เริ่มจากจุดตัดของเส้นลมปราณอินทั้ง 3 เส้น ที่ด้านในของปลายขา ผ่านขึ้นไปตามด้านในของขา ขนานกับเส้นลมปราณไทอินม้าม ขึ้นไปยังท้อง แล้วผ่านเข้าไปที่ชายโครงเพื่อพบปะกับเส้นลมปราณจueยอินตับ จากนั้นผ่านขึ้นไปท่อนคอ เพื่อพบปะเส้นลมปราณเร้น

yin link vessel : begins from the intersecting point of 3 yin meridians, located on medial portion of the lower leg. It travels to the abdomen by going upward along with the medial aspect of leg, paralleling with spleen meridian of foot taiyin. It enters the hypochondria to meet with liver meridian of foot jueyin, and then goes upward to the throat to communicate with ren mai.

阴平阳秘 (yīn píng yáng mì) : 阴气平和，阳气固秘，两者互相调节而维持其相对平衡，是进行正常生命活动的基本条件。

อินผิงหยางมี : อินหยางสอดคล้องกลมกลืน สภาวะที่ทั้งชี่อินและชี่หยางปรับตัวให้สมดุลและทำงานประสานกันอย่างสอดคล้องกลมกลืน ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานให้เกิดปกติสุขในการดำเนินชีวิต

yin-yang harmony : the state in which yin and yang are relatively balanced and in harmonious coordination, which is the basic condition for the normal life activity.

阴气 (yīn qì) : 凡机体中的物质或功能具有静止、内守、下降、寒冷、有形、晦暗、抑制特性，称为阴气。

อินชี่ : สรรพสิ่งที่ป็นอิน ทุกอย่างในร่างกาย ทั้งสสารหรือสภาวะการทำงานที่มีลักษณะ สงบนิ่ง ปรากฏอยู่ภายใน มีทิศทางลงล่าง หนาวหรือเย็น มีรูปร่างหรือมองเห็นได้ ความมืดทึม

yin qi : material or function of the body characterized by being tranquil, inward,

downward, chilly, tangible or visible, dark and dumb.

阴跷脉 (yīn qiáo mài) : 起于内踝下照海穴，经过内踝后，沿下肢内侧上行，经阴部，沿腹、胸进入缺盆，再上行，出人迎穴之前，经鼻旁，到目内眦，与手足太阳经、阳跷脉会合。

อินเฉียวมา่ย : เส้นลมปราณอินเฉียว เริ่มต้นจากจุดจ้าวไห่ (KI 6) ผ่านตาตุ่มใน ขึ้นไปตามขา ด้านใน ไปยังอวัยวะเพศ ผ่านขึ้นไปตามท้องและหน้าอก ถึงแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า จุดเซวียเฟิน (ST 12) แล้วต่อขึ้นไปผ่านจมูกไปที่หัวตาเพื่อพบปะเส้นลมปราณไท่หยางของมือและเท้า และเส้นลมปราณหยางเฉียว แล้วผ่านออกมาตรงจุดเทรินอิง (ST 9)

yin heel vessel : it begins from *zhao hai* (KI 6), goes upward along with the medial aspect of the leg after passing the medial malleolus to the external sex organs, travels up the abdomen and chest to enter *que pen* (ST 12), travels to the inner canthus through the nose before coming out from *ren ying* (ST 9), to meet with *taiyang* meridians of hand and foot, and *yangqiao mai*.

因人制宜 (yīn rén zhì yí) : 根据病人的年龄、性别、体质等不同特点，制订适宜的治疗方法。

อินเหรินจื่ออี้ : การรักษาให้เหมาะกับผู้ป่วยแต่ละราย การกำหนดวิธีการรักษาที่เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย โดยอิงตามอายุ เพศ โครงสร้างพื้นฐานของร่างกาย เป็นต้น

treatment in line with patient's individuality : design the appropriate treating methods according to the patient's age, gender, constitution etc.

阴胜则寒 (yīn shèng zé hán) : 在疾病过程中出现阴气偏盛，功能障碍，产热不足以及阴寒性病理代谢产物积聚的病机状态，表现为实寒证。

อินเซิงเจ้อหาน : อินมากทำให้หนาว ในขณะที่มีความเจ็บป่วย เกิดภาวะอินเพิ่มมากเกินไป ร่างกายมีการทำงานถดถอย สร้างพลังความร้อนไม่เพียงพอ และมีการสะสมของความเย็น แสดงให้เห็นเป็น กลุ่มอาการเย็นแกร่ง

coldness due to dominance of yin : during the disease process, excessive *yin qi* generates the pathogenic state of hypofunction, insufficient heat production and accumulation of cold pathological metabolin, manifesting as excess-cold pattern.

阴胜则阳病 (yīn shèng zé yáng bìng) : 阴寒内盛，导致阳气虚衰的病机变化，表现为实寒兼阳虚的病证。

อินเซิงเจ้อหยางบิง : อินมากทำให้หยางเกิดโรค เมื่อภายในร่างกายเกิดอินมากขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงกลไกของหยางซึ่งให้เสื่อมลง โดยแสดงเป็นกลุ่มอาการเย็นแกร่งร่วมกับหยางพร่อง

yang disease due to yin dominance : insufficient *yang qi* caused by internal excess of *yin* coldness, manifesting as excess coldness with insufficient *yang*.

因时制宜 (yīn shí zhì yí) : 根据时令气候节律特点，制订适宜的治疗方法。

อินลือจื่ออี : การรักษาให้เหมาะกับเวลา การกำหนดวิธีการรักษาที่เหมาะสม โดยอิงลักษณะเด่นของ ฤดูกาล ภูมิอากาศ และช่วงเวลา

treatment in line with seasonal conditions : design the appropriate treating methods according to the seasonal characteristics.

阴损及阳 (yīn sǔn jí yáng) : 由于阴阳互用，阴虚到一定程度，可使阳气化生不足或无所依附而耗散，形成以阴虚为主的阴阳两虚证。

อินส่นจีหยาง : อินอ่อนแรงมีผลถึงหยาง เนื่องจากอินหยางต่างอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่ออินพร่องจนถึงระดับหนึ่ง จะทำให้การสร้างหยางซึ่งไม่เพียงพอหรือไม่สามารถจะอิงกับอินได้ เกิดการสูญเสียไป ส่งผลให้เกิดเป็นกลุ่มอาการทั้งอินและหยางพร่องโดยอินพร่องเป็นหลัก

insufficient yin affecting yang : due to mutual rooting of *yin* and *yang*, *yin* deficiency to certain extent makes poor production or dissipation of *yang qi*, forming *yin-yang* dual deficiency pattern dominated by *yin* insufficiency.

阴阳双补剂 (yīn yáng shuāng bǔ jì) : 以补阴药与补阳药为主配伍组成，治疗阴阳两虚证的补益剂。

อินหยางชวงบู่จี : ตำรับยาบำรุงอินและหยาง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์บำรุงอินและบำรุงหยาง ใช้รักษาภาวะอินและหยางพร่อง

yin-enriching and yang-tonifying formula: any formula that mainly consists of the combination of *yin* nourishing medicinals and *yang* strengthening medicinals for treating *yin* and *yang* deficiency pattern/syndrome.

引经药 (yǐn jīng yào) : 能引导方中诸药以达病所的使药。

อินจิงเย่า : ตัวยานำพาด้วยทั้งหมดไปยังตำแหน่งที่เกิดโรค

meridian-guiding medicinal : the courier medicinal that guides other action to the affected site.

饮片 (yǐn piàn) : 经过初步加工或炮制，直接用于临床配方或中成药生产的药品。

อินเพี้ยน : ตัวยาร้อมใช้ สมุนไพรจีนที่ผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้น หรือผ่านการเผ้าจี้แล้ว ร้อมใช้ในการเข้าตำรับยาเพื่อใช้ทางคลินิก หรือเพื่อการเตรียมยาจีนสำเร็จรูป

decocting pieces : primarily prepared or processed medicinal ready for the clinical

herbal formulation or Chinese patent medicine production.

饮停胸胁证 (yǐn tíng xiōng xié zhèng) : 饮停胸胁，阻碍气机，表现以胸廓饱满、胸胁胀闷或痛、苔白滑、脉沉弦等为主的证候。

อินถึงชยงเสียเจิง : กลุ่มอาการน้ำเสมหะคั่งค้างในปอดและใต้ชายโครง กลุ่มอาการที่น้ำเสมหะคั่งค้างในปอดและใต้ชายโครง อุดกั้นการเคลื่อนไหวของซี่ มีอาการแสดงคือ ทรวงอกพองเต็ม ตั้งแน่นหรือเจ็บที่หน้าอกและใต้ชายโครง ผ่าลิ้นขาวลิ้น ชีพจรมืด

fluid retention in the chest and hypochondrium syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when fluid retention in the chest and hypo-chondrium impedes the movements of *qi*, usually manifested by fullness of thorax, pain or a feeling of pressure in the chest and hypochondrium, white slippery tongue coating, and deep string-like pulse.

阳维脉 (yáng wéi mài) : 起于足跟外侧，向上经过外踝，与足少阳胆经并行，沿下肢外侧上行至髋部，经肋后侧，从腋后上肩，至前额，再到项后，合于督脉。

หยางเว่ยม่าย : เส้นลมปราณหยางเว่ย เริ่มจากข้างสันเท้าด้านนอก ผ่านขึ้นบนไปตาตุ่มนอก ขนานกับเส้นลมปราณเท้าเล็กหยางถึงน้ำดี ไปตามขาต้านอกสู่สะโพก ผ่านชายโครง รักแร้และไหล่ จนถึงหน้าผาก แล้ววกกลับมาที่ด้านหลังคอเพื่อเชื่อมต่อเส้นลมปราณดู

yang link vessel : begins from the lateral aspect of heel, goes upward to the lateral malleolus and parallels with gallbladder meridian of foot *shaoyang*, goes upward along with the lateral aspect of the leg to the hip, passes the posterior hypochondria to reach the forehead from the armpit and shoulder, and then to the posterior of neck to communicate with *du mai*.

阴虚风动 (yīn xū fēng dòng) : 阴液枯竭，筋脉失养而虚风内动的病机变化。

อินซูวีเฟิงต้ง : อินพร่องทำให้ลมเคลื่อน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่เกิดจากอินเหือดแห้ง เส้นเอ็นและหลอดเลือดขาดการบำรุงเลี้ยง ทำให้เกิดลมเคลื่อนไหวภายในจากความพร่องขึ้น

yin deficiency with stirring wind : the pathological change of the *yin*-humor depletion and being lacking of nourishment in the tendon-vessels which leads to the inside deficiency-wind stirring.

阴虚火旺 (yīn xū huǒ wàng) : 阴虚不制阳，阳相对亢盛而致虚火炽盛的病机变化。

อินซูวี้หวั่ว : อินพร่องไฟลุกโชน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่อินพร่องไม่กดหยาง หยางจึง

สูงขึ้นโดยเปรียบเทียบ ทำให้เกิดไฟพร่องไหม้ใหม่รุนแรง

yin deficiency with effulgent fire : the pathological change of effulgent deficiency-fire caused by yin deficiency failing to inhibit yang and relative hyperactivity of yang.

阴虚内热 (yīn xū nèi rè) : 阴虚不制阳，阳相对亢盛而致虚热内生的病机变化。

อินซวีเนย์เร่อ : อินพร่องเกิดความร้อนภายใน กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่อินพร่องไม่กตหยางหยางจึงสูงขึ้นโดยเปรียบเทียบ ทำให้เกิดร้อนพร่องจากภายใน

yin deficiency with internal heat : the pathological change of endogenous deficiency-heat caused by yin deficiency failing to inhibit yang and relative hyperactivity of yang.

阴虚阳亢 (yīn xū yáng kàng) : 阴虚不敛阳而致阳亢逆于上的病机变化。

อินซวีหยางค่าง : อินพร่องหยางแกร่ง กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่อินพร่องไม่เห็นยั้งหยางทำให้หยางทะยานสูงย้อนขึ้นด้านบน

yin deficiency with yang hyperactivity : the pathological change of hyper-active yang in the upper caused by yin deficiency failing to attract yang.

阴虚则热 (yīn xū zé rè) : 机体精、血、津液等物质不足，阴不制阳，导致阳相对亢盛，功能虚性亢奋的病机状态，表现为虚热证。

อินซวีเจ้อเร่อ : อินพร่องทำให้ร้อน เมื่อจิง เลือด และจินเยื่อในร่างกายไม่เพียงพอ อินไม่สามารถควบคุมหยาง จึงทำให้หยางเพิ่มมากขึ้น เกิดเป็นสภาพกลไกของการทำงานที่ดูเหมือนเพิ่มขึ้น ปรากฏการณ์นี้เรียกว่า “ร้อนพร่อง”

heat due to insufficient yin : pathogenesis state of relatively excessive yang and insufficient hyperfunction due to lack of essence, blood and fluid or yin's failure to restrain yang, manifesting as insufficiency heat pattern.

阴虚证 (yīn xū zhèng) : 阴液亏少，阳气亢盛，表现以口干舌燥、形体消瘦、五心烦热、潮热盗汗、舌红少苔、脉细数等为主的证候。

อินซวีเจ้ง : กลุ่มอาการอินพร่อง กลุ่มอาการที่มีภาวะอิน สารน้ำของร่างกายขาดพร่อง หยางซีเด่น มีอาการแสดง ได้แก่ ปากแห้ง ลิ้นแห้งขาดความชุ่มชื้น รูปร่างผอมแห้ง ร้อนฝ่ามือ ฝ่าเท้า และในอก มีไข้ต่ำ ๆ ตอนบ่าย เหงื่อออกตอนกลางคืน ลิ้นแดงมีฟ้าน้อย ซีฟวเร็กเต็นเร้ว

yin deficiency syndrome/pattern : a pattern due to deficiency of yin fluid failing to control yang, usually manifested by dryness of the mouth and tongue, emaciation,

vexing heat in the chest, palms and soles, tidal fever, night sweats, reddened tongue with scanty coating, and rapid fine pulse.

因虚致实 (yīn xū zhì shí) : 因正气虚损，气化无力而产生水湿、痰饮、瘀血等实邪滞留；或因正虚复感外邪的病机状态。

อินชวีจื่อสื่อ : เหตุเพราะพร่องก่อให้เกิดเกิน เนื่องจากเจิงชี่พร่องเสียหาย ทำให้เสียหน้าที่ในการแปรสภาพ จึงเกิดการคั่งค้างของเสียชี่ เช่น ความชื้น เสมหะและเลือดคั่ง หรือหมายถึง พยาธิสภาพที่เกิดจากเสียชี่จากภายนอกเข้าซ้ำเติมเจิงชี่ที่อ่อนพร่อง

conversion of deficiency into excess : the excess evil such as water-dampness, phlegm-fluid retention and blood stasis being stagnated due to healthy-qi impairment and disfunction of qi transformation; or it refers to the pathological state of re-suffering external evil due to weak healthy-qi.

音哑 (yīn yǎ) : 发声时语声嘶哑的表现。

อินหย่า : เสียงแหบ เสียงหายบกพร่องและแหบแห้ง

hoarse voice : a voice harsh and husky.

阴阳 (yīn yáng) : 阴与阳的合称，是对自然界相互关联的某些事物和现象对立双方属性的概括。阴阳相反相成是事物发生、发展、变化的规律和根源。

อิน-หยาง : อินและหยาง เป็นคำที่ใช้เรียกทั้งอินและหยางโดยรวม อันเป็นความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งและปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีลักษณะตรงข้ามกัน เสริมสร้างและเกื้อกูลกัน ความตรงข้ามและเสริมกันของอินและหยางนั้นเป็นต้นกำเนิดของกฎเกณฑ์การเกิด การพัฒนา และการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

yin-yang : an item referring to both yin and yang, which generalize the attribution of the opposing, but interrelated parties in nature. The complementarity and opposition between yin and yang are the rules and roots of the origination, development and alternation of objects.

阴阳对立 (yīn yáng duì lì) : 阴阳之间相反、相斥、相争的关系。

อินหยางตู่ยี่ : อินและหยางเป็นคู่ตรงกันข้าม ความสัมพันธ์ของอิน-หยางที่มีลักษณะตรงกันข้ามหักล้างกัน แย่งชิงกัน

opposition of yin and yang : the mutually opposing, repelling and contending relationship between yin and yang.

阴阳格拒 (yīn yáng gé jù) : 阴阳之气不相维系，阴或阳一方偏盛至极，壅遏于内，而将另一方排斥于外，出现寒热真假的病机变化。

อินหยางเก้อจวี : อินหยางผลักแยกจากกัน ซึ่งของอินและหยางไม่ยึดเหนี่ยวซึ่งกันและกัน เป็นเหตุให้อินหรือหยางฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเพิ่มสูงจนถึงขีดสุด อุดกั้นอยู่ภายใน แล้วผลักดันอีกฝ่ายหนึ่งออกภายนอก ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพในลักษณะเย็นหรือร้อน จริงและลง

yin-yang repulsion : the pathological change of true and false cold-heat occurs because the disharmony of *yin-yang qi* leads to the extreme excessiveness and the inner blockage of one part to reject the opposite part outside.

阴阳互藏 (yīn yáng hù cáng) : 阴阳中的任何一方都包涵有另一方，即阴中有阳，阳中有阴。

อินหยางหู่ฉาง : อินและหยางแฝงตัวอยู่ในกันและกัน อินและหยางล้วนมีอีกฝ่ายแฝงอยู่ นั่นคือในหยางมีอิน ในอินมีหยาง

mutual storage of yin and yang : *yin* or *yang* embracing the other aspect, namely *yang* existing inside *yin*, while *yin* inside *yang*.

阴阳互根 (yīn yáng hù gēn) : 阴阳之间相互依存，互为根本的关系。

อินหยางหู่เก็น : อินและหยางเกื้อกูลต่อกัน อินและหยางมีความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เพื่อที่จะคงอยู่ จึงเหมือนเป็นรากเหง้าต่อกัน หรือเรียกอีกอย่างว่า อินและหยางต่างพึ่งพาอาศัยกัน

mutual rooting of yin and yang : the mutually dependent relationship between *yin* and *yang*, the same as interdependence between *yin* and *yang*.

阴阳两虚 (yīn yáng liǎng xū) : 阴虚与阳虚并见的病机变化。

อินหยางเหลียงซวี : อินและหยางพร่องทั้งคู่ เป็นกลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่พบทั้งอินพร่องและหยางพร่อง

dual deficiency of yin and yang : the pathological change of the occurrence of both *yin* and *yang* deficiency.

阴阳失调 (yīn yáng shī tiáo) : 阴阳之间失去平衡协调的各种病理变化的统称。

อินหยางชื้อเถียว : อินหยางแตกแยก การเรียกโดยรวมของการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิสภาพต่าง ๆ ซึ่งเกิดจากอินและหยางไม่ประสานสอดคล้องและเสียความสมดุล

yin-yang disharmony : a general term for all kinds of pathological changes due to imbalance and incoordination of *yin* and *yang*.

阴阳双补剂 (yīn yáng shuāng bǔ jì) : 以补阴药与补阳药为主配伍组成，治疗阴阳两虚证的补益剂。

อินหยางชวงปู้จี้ : ตำรับยาบำรุงอินและหยาง ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์บำรุงอินและบำรุงหยาง ใช้รักษาภาวะอินและหยางพร่อง

yin-enriching and yang-tonifying formula : any formula that mainly consists of the combination of *yin* nourishing medicinals and *yang* strengthening medicinals for treating *yin* and *yang* deficiency pattern/ syndrome.

阴阳亡失 (yīn yáng wáng shī) : 机体的阴气或阳气突然大量亡失，导致生命垂危的一种病机变化。

อินหยางหวางซือ : อินหยางสูญสิ้น กลไกการเปลี่ยนแปลงของโรคที่มีการสูญเสียอินหรือหยางชีในร่างกายในปริมาณมากอย่างฉับพลัน ก่อให้เกิดอันตรายถึงแก่ชีวิต

depletion of yin-yang : the pathological change of the sudden abundant loss of *yin-qi* or *yang-qi* which leads to the life emergency.

阴阳消长 (yīn yáng xiāo zhǎng) : 阴阳之间存在着始终不断的增减盛衰的运动变化。

อินหยางเซี่ยวจาง : การเพิ่มและลดของอินหยาง การคงอยู่ของอินหยางตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงที่สุดมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มและลดตลอดเวลา (ในเชิงปริมาณ)

waxing and waning of yin and yang : the constantly waxing and waning, and increasing and decreasing relationship between *yin* and *yang*.

阴阳转化 (yīn yáng zhuǎn huà) : 事物的阴阳属性在一定条件下，可以向其相反的方向转化。

อินหยางจวนฮว่า : การแปรสภาพของอินหยาง สรรพสิ่งที่มีคุณสมบัติของอินหยางภายใต้เงื่อนไขหนึ่ง อินหยางสามารถจะกลายเป็นสิ่งตรงข้ามได้ (ในเชิงคุณสมบัติ)

yin-yang conversion : the property of the same thing can be transformed between *yin* and *yang* under certain condition.

阴阳自和 (yīn yáng zì hé) : 人体保持健康状态的自我调节能力。

อินหยางจื่อเหอ : อินและหยางต่างปรับตัวเอง เป็นความสามารถของร่างกายในการปรับตัวเองให้อยู่ในสภาพแข็งแรง

spontaneous harmonization of yin and yang : human's self-regulating ability to maintain health state.

阴证 (yīn zhèng) : 症状具有抑制、沉静、衰退、晦暗等特性，表现为里、虚、寒的证候。

อินเจ็ง : กลุ่มอาการอิน เป็นการเรียกรวมของกลุ่มอาการภายใน พร่อง และเย็น โดยแสดงออกในลักษณะของการระงับยับยั้ง สงบนิ่ง หน้าที่เสื่อมถอย คลุมเครือ

yin syndrome/pattern : a collective term for interior, deficiency and cold syndromes/patterns with inhibitory, quiescent, hypofunctional, and dimmed manifestations.

阴中求阳 (yīn zhōng qiú yáng) : 根据阴阳互用的原理，对阳虚证治疗，可在用温阳药时加用滋阴药，使阳得阴生。

อินจงจิวยาง : รักษาหยางต้องให้อินช่วย เป็นหลักการที่อินหยางต้องเกื้อกูลอาศัยกัน ในการรักษาหยางพร่องนั้น นอกจากจะให้ยาเพิ่มอินหยางแล้ว ต้องเพิ่มยาเสริมสร้างอินด้วย เมื่อหยางได้อิน ก็จะสามารถสร้างได้

gaining yang from yin : under the principle of mutual rooting between yin and yang, add yin-nourishing medicine into yang-warming medicine for the treatment of insufficient yang pattern to replenish both yin and yang.

饮证 (yǐn zhèng) : 水饮停聚，表现以胸闷、脘痞、咳吐清稀痰涎、肋间饱满、苔滑脉弦等为主的证候。

อินเจ็ง : กลุ่มอาการสำรน้ำคั่งค้าง กลุ่มอาการที่เกิดจากสำรน้ำคั่งค้างในร่างกาย มักแสดงออกโดย อาการอึดอัดทรวงอกและใต้ลิ้นมี อาเจียนเป็นน้ำใส บริเวณลิ้นมีอืดแน่น ฝ้าลิ้นลิ้น ชีพจรตึง

fluid retention syndrome/pattern : a pattern due to fluid retention, usually manifested by thoracic and epigastric stuffiness sensation, vomiting of clear fluid, epigastric fullness, slippery tongue coating, and string-like pulse.

营气 (yíng qì) : 由水谷精气所化，行于脉内，具有化生血液，营养周身的生理功能。

อิงชี : ชีสารอาหาร ที่ที่แปรสภาพมาจากการย่อยสารอาหาร อาศัยอยู่ภายในเส้นลมปราณ มีหน้าที่เสริมสร้างเลือด และบำรุงหล่อเลี้ยงส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย

nutrient qi : transformed from water-grain essence-qi and moving inside the vessels, it has the physiological functions of generating blood and nourishing general body.

营血 (yíng xuè) : 营气与血的合称。

อิงเซวีย : เป็นชื่อเรียกรวมของอิงชี และเลือด

nutrient and blood : a collective term for nutrient-qi and blood.

荣(穴) (yíng xuè) : 五输穴的一种，为经气流行之穴，多位于掌指或跖趾关节之前方，像刚出的泉水微流，称为“荣”。

อิง (ชเวี๋ย) : จุดอิง จุดหนึ่งในจุดอุชู ซึ่งชี่ของเส้นลมปราณมีลักษณะรินไหลเหมือนน้ำในลำห้วย ตำแหน่งจุดจะอยู่หน้าข้อต่อของกระดูกฝ่ามือ-นิ้วมือ หรือหน้าข้อต่อของกระดูกฝ่าเท้า-นิ้วเท้า

brook point : one of the five transport points located anterior to the metacarpophalangeal or metatarsophalangeal joints, where the meridian *qi* spouts. It's called brook point because it's like the trickling sluggishly spring water.

癰 (yōng) : 患部红肿高大，发热疼痛，根盘紧束，并能形成脓疡的疾病。

ยง : ฝี ฝีเม็ดใหญ่ มีลักษณะแดง บวม ร้อนและปวดตรงบริเวณที่เป็น รากฝังลึกและอาจกลายเป็นฝีกลัดหนองได้

carbuncle : the disease that marked by red, swelling, fever and pain of the affected part of the body. It is deeply rooted and can develop into abscess.

涌吐剂 (yǒng tǔ jì) : 以涌吐药物为主配伍组成，具有涌吐痰涎、宿食、胃中毒物等作用，以治疗痰厥、食积、误食毒物证的方剂。

หยงตุ้จี้ : ตำรับยาทำให้อาเจียน ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์ทำให้อาเจียน มีฤทธิ์ทำให้เสมหะ อาหารที่ค้างคั่ง และสารพิษที่รับประทานเข้าไปอาเจียนออกมา ใช้รักษาภาวะหมดสติจากเสมหะ อาหารไม่ย่อย รับประทานสิ่งที่เกินพิษ

emetic formula : any formula that consists of vomiting-inducing medicinals, has the effect of inducing the vomiting of phlegm, retained food, poison in the stomach, and is used for treating phlegm syncope, food accumulation, and ingestion of poisons.

涌吐药 (yǒng tǔ yào) : 以促使呕吐为主要作用的药物，又称催吐药。

หยงตุ๋เย่า : ยาทำให้อาเจียน กลุ่มยาที่มีสรรพคุณทำให้อาเจียน หรือเร่งให้อาเจียน

emetic medicinal : a medicinal that induces vomiting, the same as vomit-promoting medicinal.

用药禁忌 (yòng yào jìn jì) : 使用中药时应禁止或忌讳的事宜，包括配伍禁忌、证候禁忌、妊娠禁忌和服药食忌。

ยงเย่าจิ้นจี้ : ข้อห้ามในการใช้ยา ข้อห้ามหรือข้อควรระวังในการใช้ยาจีน รวมทั้งข้อห้ามตามหลักการจัดยาร่วม ข้อห้ามใช้ในกลุ่มอาการบางอย่าง ข้อห้ามในหญิงมีครรภ์ และข้อห้ามในช่วงเวลาที่รับประทานยา

medication contraindications : items that should be prohibited or avoided when using Chinese medicinals, including prohibited combination, pattern contraindication, contraindications during pregnancy, and dietary contraindications during medication.

瘀血 (yū xuè) : 血行不畅与离经之血在体内凝聚停滞所形成的病理产物。

ยวี่เขวี่ย : เลือดคั่ง ของเลือดที่ข้นและค้างคั่งอยู่ภายในร่างกาย ที่เกิดจากเลือดที่อยู่นอกเส้นเลือด และเลือดที่ไหลออกจากเส้นเลือด

blood stasis : a pathological product condensed and stagnated inside the body due to the extravasated blood and blood circulating out of vessels.

原络配穴法 (yuán luò pèi xué fǎ) : 又称主客配穴法, 以取本经的原穴为主, 表里经的络穴为客的配穴方法。

เหวี่ยนลั่วเพียเฮวี่ยฝ่า : การจับคู่จุดแบบเหวี่ยนลั่ว หรือเรียกว่า การจับคู่จุดแบบเจ้าบ้านและแขก โดยเลือกจุดเหวี่ยนเป็นจุดเจ้าบ้าน และเลือกจุดลั่วของเส้นลมปราณที่มีสัมพันธ์นอกและในกัน เป็นจุดแขก ในการรักษาโรค

source-connecting point combination : also called host-guest point combination. Source-connecting is a method that selects the *yuan*-source point as host, and select *luo*-connecting point from the exterior-interior related as guest for treatment.

元气 (yuán qì) : 禀受于先天, 充养于后天, 藏于肾中, 具有推动和激发生命活动的基本物质。

เหวี่ยนชี : ชีตั้งต้นแต่กำเนิด ชีที่ได้รับมาเป็นทุนกำเนิดจากพ่อแม่ และได้รับการบำรุงเสริมจากทุนในภายหลัง กักเก็บไว้ที่อวัยวะไต เป็นสารจำเป็นพื้นฐานที่ช่วยผลักดันและกระตุ้นให้สามารถดำรงชีวิตทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้

original qì : inherited from the prenatal, supplied from the postnatal and stored in the kidney, it is an essential substance functioning in promoting and stimulating life activities.

元神之腑 (yuán shén zhī fǔ) : 脑为神志的本原所在, 具有支配精神、意识、思维活动的生理功能。

เหวี่ยนลั่นเจือฝู่ : อวัยวะกลางอันเป็นที่อยู่ของเหวี่ยนลั่น เป็นคำเรียกที่หมายถึง สมอง (สมองจัดเป็นอวัยวะกลางพิเศษ) อันเป็นที่อยู่ของเหวี่ยนลั่น ทำหน้าที่กำกับกิจกรรมของจิต สติสัมปชัญญะ และความคิด

house of the original spirit : the brain is the origin of spirit, dominating the psychological activity, consciousness and thinking.

原穴 (yuán xué) : “原”即本源, 原气之意, 原穴即指脏腑的原气经过和留止部位的特定穴。

เหวี่ยนเซวี่ย : จุดเหวี่ยน คำว่า “เหวี่ยน หมายถึง แหล่งกำเนิด และ เหวี่ยนชี” จุดเหวี่ยน คือจุด

พิเศษที่เหวียนชีของอวัยวะภายในผ่านมาและพำนักอยู่

source point : *yuan* means source and original *qi*. Source point is specific points, where the visceral original *qi* passes and stays.

远部取穴 (yuǎn bù qǔ xué) : 在离病变较远的部位选取腧穴。

เหวียนบูชู่เหวีย : การเลือกใช้จุดไกล วิธีเลือกใช้จุดฝังเข็มแบบหนึ่ง โดยเลือกใช้จุดที่อยู่ไกลจากตำแหน่งที่เป็นโรค

selection of distant points : a method that selects points far from the diseased site.

远近配穴法 (yuǎn jìn pèi xué fǎ) : 远指远离病变部位的腧穴，近指邻近病变局部的腧穴。远近配穴法是指针灸治疗时，将远、近腧穴配合应用的方法。

เหวียนจิ้นเพียเหวียฝ่า : การจับคู่จุดฝังเข็มแบบใกล้-ไกล “จุดไกล” คือ จุดที่อยู่ห่างจากบริเวณที่เป็นโรค “จุดใกล้” คือ จุดที่อยู่ใกล้ชิดกับบริเวณที่เป็นโรค การจับคู่จุดใกล้-ไกล คือ วิธีหนึ่งที่ประยุกต์ใช้ทั้งจุดใกล้และจุดไกลร่วมกันรักษาโรค

distal-proximate point combination : “distal” refers to the points located far away from diseased region, while “proximate” refers to the points located close to diseased region. Distal-proximate point combination is a method that applies both the distal and proximate acupoints for acupuncture treatment.

晕针 (yūn zhēn) : 在针刺过程中病人突然发生头晕、目眩、心慌、恶心，甚至晕厥的现象。

อวิณเจิน : เม้าเข็ม อาการข้างเคียงอย่างหนึ่งระหว่างการฝังเข็ม ได้แก่ มึนศีรษะ ตาพร่า ใจสั่น คลื่นไส้ หรือเป็นลมหมดสติในระหว่างการฝังเข็ม

faint during acupuncture treatment : an adverse reaction to acupuncture manifested as dizziness, dizzy vision, palpitation, nausea, or even syncope during needling.

หมวด Z

脏腑 (zàng fǔ) : 中医学对人体内脏的总称，包括五脏、六腑、奇恒之脏。

จั้งฝู่ : อวัยวะภายใน ชื่อเรียกรวมอวัยวะในร่างกายของการแพทย์จีน ได้แก่ อวัยวะตัน (จั้ง) ทั้ง 5 อวัยวะกลวง (ฝู่) ทั้ง 6 และอวัยวะกลวงพิเศษ (จิ้งเหิงจื่อฝู่)

viscera and bowels : a collective term for internal organs in TCM, including five viscera, six bowels and extraordinary organs.

脏腑辨证 (zàng fǔ biàn zhèng): 根据脏腑的生理、病理特点，分析判断证候病位、病性的辨证方法。

จิ้งผู้เย็นเจี๊ญ : การวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการโรคจากอวัยวะภายใน วิธีการวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการของโรคแบบหนึ่ง โดยอาศัยความรู้ทางสรีระวิทยาและลักษณะพยาธิสภาพของอวัยวะภายในเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ และวินิจฉัยหาวัยวะที่เกิดความผิดปกติและลักษณะของโรค

visceral syndrome differentiation/pattern identification : a syndrome differentiation/pattern identification method of investigating the location and nature of a syndrome according to the physiological and pathological features of viscera.

燥苔 (zào tāi): 舌面干燥，扪之无津，甚至干裂的舌象。

เจ้าโท : ฝ้าลิ้นแห้ง ผิวลิ้นดูแห้ง ไม่มีความชุ่มชื้น หากรุนแรงจะเกิดรอยแตก

dry fur : a tongue coating that looks dry and feels dry to the touch, even develops cracks.

燥痰 (zào tán): 量少而粘，难于咯出的痰液。

เจ้าถัน : เสมหะแห้ง เสมหะเหนียว มีปริมาณน้อยและยากออกยาก

dryness phlegm : sticky phlegm, which is in small amount and hard to bring up.

燥邪 (zào xié): 具有干燥、收涩等特性的外邪。

เจ้าเสีย : ความแห้งก่อโรค บั๊จยก่อโรคจากภายนอก โดยมีลักษณะของความแห้งและหดรั้ง

dryness pathogen : an external pathogen with the characteristics of dryness and contraction.

燥邪犯肺证 (zào xié fàn fèi zhèng): 外感燥邪，肺失宣降，表现以干咳痰少、鼻咽口舌干燥、微有寒热、舌红少津、脉浮等为主的证候。

เจ้าเสียฝั้นเพี้ยเจี๊ญ : กลุ่มอาการความแห้งคุดคอบอด กลุ่มอาการที่เกิดจากความแห้งก่อโรคจากภายนอก ทำให้ปอดเสียหน้าที่ในการกระจายออกและเคลื่อนลงล่าง มักปรากฏอาการ ไอแห้งเกือบไม่มีเสมหะ จุก คอ ปาก และลิ้นแห้ง มีไข้หนาวสั่นเล็กน้อย ลิ้นแดงค่อนข้างแห้ง และชีพจรลอย

dryness assailing the lung syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when invasion of external dryness pathogen makes the lung fail to disperse and descend, usually manifested by unproductive cough with scanty sputum, dry nose, throat, mouth and tongue, mild chills and fever, red tongue with scanty fluid, and floating pulse.

燥性干涩 (zào xìng gān sè): 燥邪易伤津液而表现为口鼻、咽喉、皮肤干燥枯涩的症状。

เจ้าซึ่งกันเซ่อ : ความแห้งมีลักษณะแห้งและหดเย็น ความแห้งก่อโรค มักเข้าทำลายสารน้ำ (จิ้นเย่) ทำให้เกิดอาการแห้งและเหี่ยวยุบของปาก จมูก ช่องคอและผิวหนัง เป็นต้น

characteristic of dryness being dry and pucker : the dryness pathogen easily injures the fluid-humor, manifested with the symptoms such as dryness and pucker of mouth-nose, throat and skin.

燥淫证 (zào yín zhèng) : 感受燥邪，耗伤津液，表现以皮肤、口鼻、咽喉干燥等为主的证候。

เจ้าอั้นเจี๊ยะ : กลุ่มอาการความแห้งจากภายนอก กลุ่มอาการที่เกิดจากการคุกคามของความแห้งก่อโรคจากภายนอก มีผลทำลายสารน้ำ (จิ้นเย่) ในร่างกาย มักปรากฏอาการของ ผิวหนัง ปาก จมูก และช่องคอแห้ง

external dryness syndrome/pattern : a pattern due to invasion of external dryness pathogen and consequent consumption of body fluid, usually manifested by dry skin, mouth, nose, and throat.

谵语 (zhān yǔ) : 神识不清，语无伦次，声高有力的表现。

จันหี่ : เสียงเพ้อ เป็นอาการของผู้ที่สติรู้ตัวไม่ดี พูดจาสับสนแต่เสียงดัง

delirious voice : disordered speech and powerful voice at high pitch in delirium.

战汗 (zhàn hàn) : 先寒冷颤抖，后全身大汗的表现。

จันฮั่น : หนาวสั่นและเหงื่อออกมาก รู้สึกหนาวจนตัวสั่นเทา หลังจากนั้นเมื่อเหงื่อออกทั้งตัว

shiver sweating : excessive sweating all over body following cold shivering.

爪切法 (zhǎo qiè fǎ) : 针刺时以拇指切压穴位，便于准确进针的方法。

เจ้าเฉียดฝ่า : การแทงเข็มโดยใช้นิ้วหัวแม่มือกด วิธีการแทงเข็มแบบหนึ่ง โดยการใช้นิ้วหัวแม่มือกดที่จุดฝังเข็ม เพื่อการแทงเข็มที่แม่นยำ

thumb pressing method : a needle insertion method that presses the acupoint with the thumb to insert the needle precisely.

折针 (zhé zhēn) : 针刺时针体发生折断的异常情况。

เจ้อเจิ้น : เข็มหัก ภาวะผิดปกติ ซึ่งเข็มเกิดหักในระหว่างการฝังเข็ม

needle breakage : an abnormal condition of breaking of a needle during acupuncture.

针刺补泻 (zhēn cì bǔ xiè) : 针刺得气后，根据患者病证的不同情况采用相应的针刺操作，从而达到补虚、泻实作用的方法。

เงินชื้อปูเซีย : การฝังเข็มเพื่อบำรุงหรือระบาย เมื่อฝังเข็มจนได้ซั้งแล้ว สามารถทำการกระตุ้นเข็มเพื่อบำรุงหรือระบาย ตามอาการรูปแบบความเจ็บป่วยและโรคของผู้ป่วย

acupuncture supplementation and drainage : based on the arrival of *qi*, apply relevant manipulations to reinforce or reduce according to the symptoms, patterns and diseases of the patient.

针刺法 (zhēn cì fǎ) : 应用特殊的针具，刺激腧穴或者身体某些部位以防治疾病的方法。

เงินชื้อผา : การฝังเข็มรักษาโรค วิธีการป้องกันและรักษาโรคโดยการกระตุ้นจุดฝังเข็มหรือส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ด้วยเข็มที่ผลิตขึ้นโดยเฉพาะ

acupuncture therapy : the method of preventing and treating disease by stimulating acupoints or parts of the body with specific needles.

针刺角度 (zhēn cì jiǎo dù) : 进针时，针体与腧穴皮肤之间形成夹角的角度。

เงินชื้อเสียวตุ้ : มุมของการแทงเข็ม มุมที่เกิดระหว่างตัวเข็มและผิวหนังในขณะที่แทงเข็ม

angle of needle insertion : the angle formed between the shaft of needle and the skin punctured while the needle is being inserted.

针刺麻醉 (zhēn cì má zuì) : 施行某些手术时，可按照循经取穴、辨证取穴和局部取穴原则进行针刺，获得麻醉效果（减轻或阻滞痛觉传导）后，在患者清醒状态下施行外科手术的一种麻醉方法。

เงินชื้อหม่าจู้ย : การฝังเข็มเชิงวิสัญญี เป็นการฝังเข็มเพื่อทำให้เกิดอาการชา (ลดหรือระงับการรับความรู้สึกเจ็บปวด) โดยการฝังเข็มจุดที่เลือกตามแนวเส้นลมปราณ จุดที่เลือกโดยการอิงกับการวิเคราะห์แยกกลุ่มอาการโรคและจุดใกล้ จากนั้นจึงทำการผ่าตัดโดยที่ผู้ป่วยยังมีสติแจ่มใส

acupuncture anaesthesia : an anaesthesia method that achieves anaesthesia (reduces or blocks the conduction of pain) by puncturing according to points selection along the meridians, points selection based on syndrome differentiation and local points selection, and then does surgery with clear consciousness.

针刺镇痛 (zhēn cì zhèn tòng) : 通过针刺达到消除或者减轻疼痛的治疗方法。

เงินชื้อเงินท่ง : การฝังเข็มบำบัดความปวด เป็นการฝังเข็มเพื่อระงับหรือบรรเทาอาการเจ็บปวด

acupuncture analgesia : a therapy that eliminates or relieves pain by needling.

针罐法 (zhēn guàn fǎ) : 留针后再在针刺部位拔罐的疗法。

เงินก้วนผา : การฝังเข็มร่วมกับครอบกระปุก วิธีการครอบกระปุกแบบหนึ่ง โดยการครอบกระปุกครอบ

ทับบนเข็มปักคาไว้ (ฝังเข็มและคาเข็มไว้ แล้วจึงครอบกระพุ้งทับ ให้ด้ามเข็มอยู่ในกระพุ้ง)

needling-cupping method : a cupping method that cups on the area with needle retention.

真寒假热 (zhēn hán jiǎ rè) : 阴寒内盛而外见假热象的病机变化。

เงินหानเจี้ยเร่อ : เย็นจริงร้อนลวง (โรคเย็นแสดงอาการร้อนเทียม) การเปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพ ที่ภายในร่างกายมีความเย็นแกร่ง แต่ภายนอกกลับแสดงอาการร้อนเทียม

true cold with false heat manifestation : the pathological change of the inner cold excess with the outer pseudo-heat manifestation.

针灸处方 (zhēn jiǔ chǔ fāng) : 运用针灸进行预防治疗疾病时所确立的具体方案，包括施术腧穴、施术方法。

เงินจี้วู้ฟาง : ใบกำกับการฝังเข็มและรมยา รายละเอียดที่กำหนดแผนการป้องกันและรักษาโรคด้วยการฝังเข็มรมยา ซึ่งประกอบด้วยการเลือกจุดฝังเข็ม การกระตุ้นเข็ม และเทคนิคต่าง ๆ ในการฝังเข็มรมยา

acumoxibustion prescription : the detailed program laid down in acupuncture and moxibustion prevention and treatment, including the selection of acupoints, manipulations and techniques.

针灸治疗学 (zhēn jiǔ zhì liáo xué) : 运用中医基础理论和经络、腧穴、刺灸法等基础知识来研究针灸预防、治疗疾病的一门针灸学科。

เงินจี้วู้เหลียวเลวี่ : ศาสตร์เกี่ยวกับการรักษาด้วยการฝังเข็มและรมยา การศึกษาเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคด้วยการฝังเข็มและรมยา โดยการประยุกต์ใช้ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน เส้นลมปราณ จุดฝังเข็ม และเทคนิคการแทงเข็มและรมยา

science of acupuncture and moxibustion therapy : the study of acupuncture and moxibustion for prevention and treatment of disease using the application of the basic theories of Chinese medicine, meridians, acupoints, needling and moxibustion techniques.

真热假寒 (zhēn rè jiǎ hán) : 内热炽盛而外见假寒象的病机变化。

เงินเร่อเจี้ยหาน : ร้อนจริงเย็นลวง (โรคร้อนแสดงอาการเย็นเทียม) การเปลี่ยนแปลงของพยาธิสภาพ ที่ภายในร่างกายมีความร้อนแกร่งอย่างรุนแรง แต่ภายนอกกลับแสดงอาการเย็นเทียม

true heat with false cold manifestation : the pathological change of the inner heat exuberance with the outer pseudo-cold manifestation.

真实假虚 (zhēn shí jiǎ xū) : 病机的本质为“实”，但表现出“虚”的假象。

เงินลือเจียชวี : เก่งจริงพร่องลง (โรคแกร่งแสดงอาการพร่องเทียม) โรคมีพยาธิกำเนิดเป็นแบบ “แกร่ง” แต่กลับแสดงอาการทางคลินิกเป็นแบบ “พร่อง” ซึ่งเป็นอาการพร่องเทียม

true excess with false deficiency : the nature of the pathogenesis is excess, but it shows the pseudo-deficiency clinical symptoms.

真虚假实 (zhēn xū jiǎ shí) : 病机的本质为“虚”，但表现出“实”的假象。

เงินชวีเจียลือ : พร่องจริงแกร่งลง (โรคพร่องแสดงอาการแกร่งเทียม) โรคมีพยาธิกำเนิดเป็นแบบ “พร่อง” แต่กลับแสดงอาการทางคลินิกเป็นแบบ “แกร่ง” ซึ่งเป็นอาการแกร่งเทียม

true deficiency with false excess : the nature of the pathogenesis is deficiency, but it shows the pseudo-excess clinical symptoms.

疹 (zhěn) : 皮肤出现红色或紫红色、粟粒状疹点，高出皮肤，抚之碍手，压之褪色的表现。

เงิน : ผื่น รอยโรคที่ผิวหนังสีแดงหรือแดงอมม่วง เป็นตุ่มเล็ก ๆ คล้ายเมล็ดข้าวฟ่าง ผิวสัมผัสไม่ราบเรียบและมีสีจางลงเมื่อกด

eruption : a condition marked by visible red or amaranth millet seed-shaped lesions of the skin, which feels unsmooth and shows faded colors under pressure.

诊尺肤 (zhěn chǐ fū) : 触摸病人肘部内侧至掌后横纹之间的肌肤，了解病情的诊察方法。

เงินฉื่อฟู : การคลำตรวจผิวหนังด้านในปลายแขน วิธีการตรวจวินิจฉัยแบบหนึ่ง โดยการคลำสัมผัสผิวหนังด้านฝ่ามือของปลายแขน ตั้งแต่ข้อพับศอกลงไปจนถึงเส้นลายมือหลังของฝ่ามือรอยหลัง เพื่อวิเคราะห์สภาพของโรค

cubit skin examination : a diagnostic method of touching the skin of the forearm (from the interior part of elbow to the posterior crease of palm) to know the state of disease.

诊法 (zhěn fǎ) 中医用望、闻、问、切等方式诊察收集病情资料的基本方法。

เงินฝ่า : วิธีตรวจโรค วิธีพื้นฐานในการตรวจโรคทางการแพทย์แผนจีน โดยการมองดู การฟังและดมกลิ่น การถาม และการตรวจชีพจรและการคลำ เพื่อวินิจฉัยสภาพความเจ็บป่วย

diagnostic method : the basic method of collecting data by inspection, listening and smelling, inquiry, and palpation to determine the disease condition.

诊法合参 (zhěn fǎ hé cān) : 四诊并重，收集病情资料，进行综合分析。

เงินผ้าเหอซัน : ความสัมพันธ์กันของการตรวจโรค การพิจารณาวิเคราะห์อย่างรอบด้านของข้อมูลที่ได้จากการตรวจร่างกายทั้ง 4 อย่าง ได้แก่ การมองดู การฟังและดมกลิ่น การถาม การตรวจชีพจร และการคลำ

correlation of examinations : comprehensive consideration of the data obtained from all the four examinations (inspection, listening and smelling, inquiry, pulse taking and palpation).

诊虚里 (zhěn xū lǐ) : 触摸病人左乳下心尖搏动处，了解病情的诊察方法。

เงินซูวีหลี่ : การตรวจคลำหัวใจ เป็นวิธีการตรวจวินิจฉัยที่ใช้การคลำสัมผัสการเต้นของยอดหัวใจบริเวณใต้ราวนมซ้ายเพื่อวิเคราะห์สภาวะของโรค

apical pulse examination : a diagnostic method of touching the patient's beating heart apex below the left breast to know the state of disease.

震颤法 (zhèn chàn fǎ) : 针刺入腧穴一定深度后，右手持针柄，小幅度、快频率的提插捻转，使针身产生轻微的震颤，以促使得气，或增强祛邪、扶正等治疗作用的针刺手法。

เงินชานฝ่า : การสั่นเข็ม การกระตุ้นเข็มเพื่อเร่งให้เกิดการมาของชี่ หรือเพื่อเสริมผลการรักษาในการขจัดปัจจัยก่อโรคและส่งเสริมซึ่งแห่งสุขภาพ ทำโดยผู้ฝังเข็ม ชวยเข็มและปั่นเข็ม ในระยะและองค์แบบแต่ความถี่สูง ด้วยการใช้มือขวาจับที่ด้ามเข็มและสั่นเข็มนุ่มนวล หลังจากแทงเข็มลงไปตามความลึกที่ต้องการ

trembling method : a manipulation for promoting the arrival of *qi* or reinforcing the therapeutic effect of dispelling evils and supporting healthy *qi*, in which the practitioner lifts, thrusts and twists the needle at a small amplitude and high frequency by holding the handle of the needle with right hand to make it tremble gently after inserting the needle into a certain depth.

振法 (zhèn fǎ) : 以振动力作用于一定部位，使该部位产生震颤感的手法。

เงินฝ่า : การสั่น วิธีนวดแบบหนึ่ง ที่ออกแรงสั่นผ่านนิ้วมือหรือฝ่ามือที่วางแนบอยู่กับส่วนที่นวด

trembling manipulation : a manipulation that exerts vibratory force on certain part to cause vibratory sensation.

证 (zhèng) : 对疾病某一阶段整体机能反应状态所做的病理概括。

เจิง : กลุ่มอาการโรค อาการและอาการแสดงในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางพยาธิวิทยาตามสาเหตุของโรค และปฏิกิริยาของร่างกายต่อสาเหตุของโรคในเวลานั้น

pattern/symptom : pathological conclusion of the pathological changes at a

certain stage of the disease.

蒸法 (zhēng fǎ) : 将净制或切制后的药物装入蒸制容器内隔水加热至一定程度的方法。

เจิงผา : การนึ่ง เตรียมโดยนำตัวยาล้างสะอาดหรือหั่นเป็นชิ้น มาวางในภาชนะหนึ่งที่มีฝาปิดมิดชิด ให้ความร้อนหนึ่งจนได้ระดับที่ต้องการ

steaming method : an approach to heat the cleaned or sliced medicinal to certain degree by steaming upon water in the steamed container.

整体观念 (zhěng tǐ guān niàn) : 强调人体自身整体性并与外环境相统一的思想。

เจิงถึกวนเนี่ยน : แนวคิดแบบองค์รวม เป็นแนวความคิดเชิงปรัชญา ซึ่งเน้นให้เห็นถึงความสมดุลทั้งภายในร่างกายและระหว่างร่างกายของมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

holism : one of the philosophical ideas regarding the human body as an organic whole, which is integrated with the external environment.

整体审察 (zhěng tǐ shěn chá) : 诊察疾病，从整体上了解病情，进行全面分析、综合判断。

เจิงถึเสิ่นฉา : การสอบสวนโรคโดยรวม การประมวลข้อมูลทางคลินิกทั้งหมดมาวิเคราะห์และประเมินอย่างรอบคอบ เพื่อให้ทราบถึงสภาพของโรคทั้งหมด

overall investigation : making overall analysis and comprehensive judgement of clinical data to know the condition of disease as a whole.

证候错杂 (zhèng hòu cuò zá) : 八纲辨证中相互对立的两纲同时并存的证候，如寒热错杂证、虚实错杂证。

เจิงฮั้วซัวจ๋า : กลุ่มอาการซับซ้อน กลุ่มอาการที่เมื่อทำการวิเคราะห์แยกโรคตามหลักการทั้ง 8 แล้วพบว่า มี 2 ลักษณะอาการที่ตรงกันข้ามปะปนอยู่ร่วมกัน เช่น กลุ่มอาการร้อนและเย็นซับซ้อนกัน กลุ่มอาการแกร่งและพร่องซับซ้อนกัน

syndrome/pattern complex : a syndrome/pattern arising when two of the eight principles syndrome differentiation/pattern identification that contradict each other co-exist, such as cold-heat complex pattern and deficiency-excess complex pattern.

证候禁忌 (zhèng hòu jìn jì) : 某些证候使用某些中药，将发生不良后果，损害患者健康的用药禁忌。

เจิงฮั้วจิ้นจี้ : ข้อห้ามใช้ยาจีนบางชนิดในกลุ่มอาการโรคบางอย่าง เพราะอาจทำให้เกิดผลเสียใน

การรักษา และทำลายสุขภาพของผู้ป่วย

contraindications of patterns : mis-using Chinese medicinals contradictory to certain patterns will result in negative effect and trample patient's health.

证候相兼 (zhèng hòu xiāng jiān) : 八纲辨证中不是相互对立的两纲同时并存的证候，如表虚证、表寒证。

แจ้งไขว้เคียงเจียน : กลุ่มอาการร่วม กลุ่มอาการที่เมื่อทำการวิเคราะห์แยกโรคตามหลักการทั้ง 8 แล้ว พบว่ามี 2 ลักษณะอาการที่ไม่ตรงกันข้ามปะปนอยู่ร่วมกัน เช่น กลุ่มอาการภายนอกและพร่องร่วมกัน กลุ่มอาการภายนอกและเย็นร่วมกัน

syndrome/pattern concurrency : a syndrome/pattern arising when two of the eight principles syndrome differentiation/pattern identification that do not contradict to each other co-exist, such as exterior deficiency pattern and exterior cold pattern.

证候真假 (zhèng hòu zhēn jiǎ) : 疾病发展到危重阶段，出现一些与疾病本质相反的“假象”，掩盖病情本质的证候，如真寒假热证。真虚假证。

แจ้งไขว้เงินเจี้ยน : กลุ่มอาการจริงและหลง กลุ่มอาการที่เกิดขึ้นเมื่อโรคดำเนินไปถึงขั้นวิกฤติ กลับปรากฏอาการ “รูปแบบหลง” ที่ตรงข้ามธรรมชาติของโรคและบดบังสภาพที่แท้จริงของโรค เช่น โรคเย็นกลับปรากฏรูปแบบเห็นเป็นโรคร้อน (ร้อนหลง) โรคพร่องกลับปรากฏรูปแบบให้เห็นเป็นโรคแกร่ง (แกร่งหลง)

false syndrome/pattern : a syndrome/pattern arising when a disease develops into a critical stage with the manifestations of “false patterns” contrary to the nature of disease and covering the truth of disease condition, such as true cold with false heat pattern and true deficiency with false excess pattern/syndrome.

证候转化 (zhèng hòu zhuǎn huà) : 疾病发展变化过程中，由一种证候完全转化为对立的另一种证候，如寒证转热证、实证转虚证。

แจ้งไขว้จวนฮั่ว : กลุ่มอาการพลิกเปลี่ยน ในระหว่างที่โรคมีการดำเนินอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงจากกลุ่มอาการหนึ่งไปสู่อีกกลุ่มอาการหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้าม เช่น จากกลุ่มอาการเย็นเปลี่ยนเป็นกลุ่มอาการร้อน จากกลุ่มอาการแกร่งเปลี่ยนเป็นกลุ่มอาการพร่อง

syndrome/pattern transformation : a pattern arising during the development of disease when a pattern completely transforms into its opposite, such as cold transforming into heat pattern and excess transforming into deficiency pattern.

正经 (zhèng jīng) : 又名十二正经，是经络系统的主体。其命名是根据其阴阳属性，所属脏腑、循行部位综合而定的。它们分别隶属于十二脏腑，各

经用其所属脏腑的名称，结合循行于手足、内外、前中后的不同部位，并依据阴阳学说，给予不同的名称。

เจิ้งจิง : เส้นลมปราณหลัก/เส้นลมปราณสามัญ หรือเรียกว่า 12 เส้นลมปราณหลัก เส้นลมปราณสามัญเป็นองค์ประกอบหลักของระบบเส้นลมปราณ แต่ละเส้นลมปราณมีชื่อเรียกที่บ่งบอก ระดับความเป็นอิน-หยาง อวัยวะภายในต้นสังกัด และเส้นทางที่ไหลเวียนผ่าน เส้นลมปราณสามัญสังกัด 12 อวัยวะภายใน จึงเรียกชื่อตามอวัยวะภายในต้นสังกัดร่วมกับตำแหน่งบนมือ-เท้า ภายใน-ภายนอก และหน้า-หลัง รวมทั้งทฤษฎีอิน-หยาง

main channels : also named as 12 main channels. The main channels are the main part of the meridian and collateral system. The denomination is determined by the *yin-yang*, affiliated viscera and pathway comprehensively. The main channels pertain to 12 viscera and bowels respectively, which are denominated with the name of affiliated organ, combined with the location of hand-foot, interior-exterior and anterior-posterior, and also the *yin-yang* theory.

正气 (zhèng qì) : 指脏腑、经络和精、气、血、津液等生理功能的综合作用，表现为抗病、祛邪、调节、修复等能力。

เจิ้งชี : ภูมิคุ้มกันของร่างกาย หน้าที่ทางสรีรวิทยาโดยรวมของอวัยวะต่าง ๆ ระบบเส้นลมปราณสารจิง ซึ่ง เลือด ของเหลวและน้ำในร่างกาย ซึ่งมีความสามารถในการต้านทานโรค กำจัดเชื้อโรค ปรับสมดุลร่างกาย ช่วยฟื้นฟูสุขภาพ เป็นต้น

healthy qi : a physiological comprehensive function of the viscera, meridian-collateral and essence-qi-blood-fluid, manifested as disease prevention, pathogen elimination, regulation, and recovery etc.

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

郑声 (zhèng shēng) : 神识不清，语言重复，时断时续，语声低弱的表现。

เจิ้งเซิง : เสียงพึมพำ เสียงที่เปล่งโดยไม่รู้สติ เป็นเสียงแผ่วเบา ตะกุกตะกัก และซ้ำไปซ้ำมา

muttering : unconscious murmuring haltingly with frequent repetitions.

正邪相搏 (zhèng xié xiàng bó) : 正气与邪气两种力量的相互抗争过程。

เจิ้งเสี่ยเซียงป้อ : กระบวนการที่ภูมิคุ้มกันร่างกายต่อสู้กับปัจจัยก่อโรค

struggle between healthy qi and pathogenic qi : refers to a process of struggling between healthy-qi and pathogenic qi.

正治 (zhèng zhì) : 又称为逆治，指采用与病证性质相反的方药进行治疗，如热者寒之。

เจิ้งจี้ : การรักษาตามปกติ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การรักษาแบบย้อนศร คือ การใช้ตำรับยาที่มีฤทธิ์

ตรงกันข้ามกับลักษณะกลุ่มอาการของโรค เช่น โรคร้อนใช้ยาเย็น

routine treatment : also called the opposite treatment, namely using the reversely-natured herbs and formulas of the syndrome type for treating the disease, such as treating heat with cold drug.

症状 (zhèng zhuàng): 病人主观感受到的异常现象。

แจ้งจ้วง : อาการ ความผิดปกติของร่างกายที่ผู้ป่วยรู้สึกเอง หรือแสดงออกมา

symptom : abnormal phenomena subjectively perceptible to the patient.

直刺 (zhí cì): 针身与皮肤表面呈 90°角，垂直方向刺入。

จี้ชื้อ : แขนงฉาก การแทงเข็มทำมุมตั้งฉากหรือ 90 องศากับผิวหนัง

perpendicular insertion : needle insertion at a 90° angle to the skin.

指寸腧穴定位法 (zhǐ cùn shū xué dìng wèi fǎ): 依据患者本人手指的某些部位折作一定分寸以量取、审定腧穴定位的方法，又称“同身寸取穴法”。

จี้ซุนชูลี้ยี้ตึงเว่ยฝ่า : การหาตำแหน่งจุดด้วยซุนนิ้วมือ วิธีการหาตำแหน่งจุดฝังเข็มด้วยการวัดระยะเป็นซุน โดยความยาวซุนในวิธีนี้ อ้างอิงจากนิ้วมือของผู้ป่วยเป็นเกณฑ์

location of point by finger cun : a method to locate acupuncture points with *cun*, converted from the length of certain parts of patients' fingers.

止咳平喘药 (zhǐ ké píng chuǎn yào): 能减轻或制止咳嗽和喘息，用于治疗咳嗽、喘证的药物。

จี้เชอผิงฉวนเย่า : ยาระงับอาการไอและหอบ กลุ่มยาที่มีสรรพคุณระงับหรือบรรเทาอาการไอหรือหอบ ใช้รักษากลุ่มอาการไอและหอบ

cough-suppressing and panting-calming medicinal : a medicinal that relieves or arrests cough and dyspnea for treating cough and asthma.

止血剂 (zhǐ xuě jì): 以止血药为主配伍组成，治疗出血证的理血剂。

จี้เชวี่ยี้จี้ : ตำรับยาห้ามเลือด ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาลำคัญที่มีฤทธิ์ห้ามเลือด ใช้รักษากลุ่มอาการเลือดออก

hemostatic formula : any blood-regulating formula that consists of hemostatic medicinals for treating bleeding syndrome/pattern.

止血药 (zhǐ xuě yào): 能制止体内外出血，主要用于治疗出血证的药物。

จี้เชวี่ยี้เย่า : ยาห้ามเลือด กลุ่มยาหยุดการมีเลือดออก ใช้รักษากลุ่มอาการมีเลือดออกผิดปกติ

hemostatic medicinal : a medicinal that stops bleeding, either internal or external, mainly for curing bleeding pattern/syndrome.

指切进针法 (zhǐ qiè jìn zhēn fǎ) : 用押手的拇指或食指指尖按压在腧穴旁，刺手持针将针尖靠近押手指甲缘刺入腧穴的双手进针法。

จี้เขี่ยจิ้นเจินฝ่า : การแทงเข็มโดยใช้เล็บกด วิธีการแทงเข็มสองมือแบบหนึ่ง โดยใช้มือหนึ่งกดตรงจุดฝังเข็มด้วยปลายนิ้วหรือปลายเล็บของนิ้วหัวแม่มือหรือนิ้วชี้ แล้วใช้อีกมือหนึ่งจับเข็มจรดปลายเข็มที่ขอบเล็บที่กดอยู่แล้วแทงเข็มลงไป

fingernail-pressing needle insertion : a double-handed needle insertion that presses nearby the acupoint with the thumb and index finger of pressing hand, and inserts the needle into the acupoint along with the edge of the nail by the needling hand.

指针疗法 (zhǐ zhēn liáo fǎ) : 又称“点穴法”，是操作者以手指为针，徒手操作，以点、按、揉、掐、拍等手法直接施治于患者的腧穴，达到疏通经络、调理气血以治疗疾病的方法。

จี้จิ้นเหลี่ยวฝ่า : การรักษาโดยใช้นิ้วแทนเข็ม เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การจี้จุด” เป็นการรักษาโรควิธีหนึ่ง ด้วยการกระตุ้นจุดฝังเข็มโดยการใช้นิ้วมือแทนเข็ม เช่น การกด การนวด การหยิก และการตี เป็นการแก้การติดขัดของการไหลเวียนและปรับชีและเลือด

finger-needle therapy : also called finger pointing manipulation. It's a therapeutic method of stimulating the acupoints by finger manipulations not needles, such as pressing, kneading, pinching and patting. The function is to unblock the collaterals and regulate *qi* and blood.

治病求本 (zhì bing qiú běn) : 针对产生疾病的根本原因进行治疗的原则。

จี้บิงฉิวเบิน : การรักษาโรคที่เหตุมูลฐาน หลักการรักษาโรคที่สาเหตุอันเป็นรากฐานทำให้เกิดโรค

treatment aiming at its root causes : the principle of treating the disease at its root causes.

治法 (zhì fǎ) : 在一定治则指导下制定的针对证候的具体治疗方法。

จี้ฝ่า : วิธีการรักษาโรค วิธีการต่าง ๆ ในการบำบัดรักษาโรคที่มีพื้นฐานมาจากหลักการรักษาโรค

therapeutic method : any specific intervention derived from therapeutic principle.

炙法 (zhì fǎ) : 将净制或切制后的药物，加入一定量的液体辅料拌炒，使辅料逐渐渗入药物组织内部的炮制方法。

จี้ฝ่า : การผัดโดยใช้สารปรุงแต่ง เติริมโดยนำตัวยาล้างสะอาดหรือหั่นเป็นชิ้นแล้วใส่สารปรุง

แต่งที่เป็นของเหลวคลุกเคล้ากับตัวยา แล้วผัดจนกระทั่งสารปรุงแต่งค่อย ๆ ซึมเข้าไปในตัวยา
stir-baking with adjuvant : a processing method of stirring-baking the cleaned or sliced medicinal together with adjuvant until the latter is infiltrated into the medicinal.

治风化痰剂 (zhì fēng huà tán jì) : 以祛风药与化痰药为主配伍组成，治疗风痰证的祛痰剂。

จื่อเฟิงซุว๋ถันจี้ : ตำรับยาขับไล่ลมเพื่อสลายเสมหะ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์ขับไล่ลม และตัวยาที่มีฤทธิ์สลายเสมหะ ใช้รักษาภาวะลมเสลด

dispelling wind to relieve phlegm formula : any phlegm-dispelling formula that consists of wind-dispelling and dampness-resolving medicinals for treating wind-phlegm pattern/syndrome.

治风剂 (zhì fēng jì) : 以辛散祛风或息风止痉药为主配伍组成，具有疏散外风或平息内风的作用，治疗风证的方剂。分为疏散外风剂、平息内风剂。

จื่อเฟิงจี้ : ตำรับยารักษาอาการ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีรสเผ็ด มีฤทธิ์ขับกระเจายไล่ลม และตัวยาที่มีฤทธิ์สงบลมคลายการหดเกร็ง มีสรรพคุณขับกระเจายลมจากภายนอกให้ออกไปหรือทำให้ลมภายในสงบลง ใช้รักษากลุ่มอาการจากลมต่าง ๆ แบ่งเป็น ตำรับยาขับกระเจายลมภายนอก และตำรับยาสงบลมภายใน

wind-dispelling formula : any formula that mainly consists of pungent and dispersing wind-relieving medicinals or wind-extinguishing and spasm-arresting medicinals, has the effect of dispelling or extinguishing pathogenic wind, either external or internal, and is used for treating wind pattern/ syndrome. It includes exterior-wind dispelling formula and interior-wind extinguishing formula.

制霜法 (zhì shuāng fǎ) : 药物经过去油制成松散粉末或析出细小结晶或升华、煎熬成粉渣的方法。

จื่อซวงฝ่า : การขจัดน้ำมันออกจากตัวยาจนได้ผงละเอียดไม่เกาะติดกัน หรือได้ผลึกเล็ก ๆ แยกออกมา หรือการระเหิดแล้วต้มจนกระทั่งได้กากผง

frostlike-powdering method : an approach to decoil the medicinal into loose powder or educe into tiny crystal, or sublimated and decoct into frostlike powder.

稚阳 (zhì yáng) : 小儿形神未充，阳气未盛的生理特点。

จื่อหยาง : สรีรวิทยาของเด็กที่มีการเจริญเติบโตทั้งร่างกายและสติปัญญาไม่สมบูรณ์ มีพลังหยางไม่มากพอ

tender yang : the physiological characters of the kid by insufficient supplement of spirit-physique and insufficient yang-essence.

稚阴 (zhì yīn) : เด็กเล็กที่มีร่างกายอ่อนแอ, ภาวะที่ร่างกายและจิตใจยังไม่สมบูรณ์ มีพลังยังไม่เพียงพอ

จื่ออิน : สรีรวิทยาของเด็กที่มีการเจริญเติบโตทั้งร่างกายและสติปัญญาไม่สมบูรณ์ มีพลังยังไม่เพียงพอ
tender yin : the physiological characters of the kid by insufficient supplement of spirit-physique and insufficient yin-essence.

治则 (zhì zé) : หลักการที่ควรปฏิบัติตามในการรักษาโรค

จื่อเจ้อ : หลักการรักษา หลักการที่ถือปฏิบัติในการรักษาโรค
therapeutic principle : the principle to abide by when treating disease.

滞针 (zhì zhēn) : ภาวะที่เข็มติดแน่น, ภาวะที่เข็มติดแน่น, ภาวะที่เข็มติดแน่น, ภาวะที่เข็มติดแน่น

จื่อเจิน : เข็มติดแน่น ภาวะที่เข็มติดแน่น, ภาวะที่เข็มติดแน่น, ภาวะที่เข็มติดแน่น, ภาวะที่เข็มติดแน่น

stuck needle : an accidental condition occurring after needling, in which the practitioner has choppy feeling and the needle is difficult to rotate, lift or thrust.

中成药 (zhōng chéng yào) : ยาจีนสำเร็จรูป, ยาจีนสำเร็จรูป, ยาจีนสำเร็จรูป, ยาจีนสำเร็จรูป

จงเจิ้งเย่า : ยาจีนสำเร็จรูป, ยาจีนสำเร็จรูป, ยาจีนสำเร็จรูป, ยาจีนสำเร็จรูป

Chinese patent medicine : drugs made of Chinese decocting pieces based on specified formula and treatment method with specific name and instructions on function, indication, administration method, dosage and specification.

中焦如沤 (zhōng jiāo rú ǒu) : ภาวะที่กลางท้อง, ภาวะที่กลางท้อง, ภาวะที่กลางท้อง, ภาวะที่กลางท้อง

จงเจียวหูไ้ว : จงเจียวหูไ้ว, จงเจียวหูไ้ว, จงเจียวหูไ้ว, จงเจียวหูไ้ว

middle jiao being organ of soaking : the physiological characteristics of the spleen-stomach of the middle jiao in transforming and digesting water-grain and absorbing essence.

中气 (zhōng qì) : ภาวะที่กลางท้อง, ภาวะที่กลางท้อง, ภาวะที่กลางท้อง, ภาวะที่กลางท้อง

จขี้ : **ชี่ของจงเจียว** เป็นคำรวมที่หมายถึง ชี่ของจงเจียว ม้าม และกระเพาะอาหาร รวมถึงอวัยวะอื่น ๆ มีหน้าที่ในการแยกแยะสารอาหารต่าง ๆ ที่ผ่านการย่อย ลำเลียง ส่งแพร่กระจายขึ้นข้างบน และของเสียส่งลงข้างล่าง

middle qi : a term referring to the *qi* of the middle *jiao* spleen-stomach and the physiological functions of *zang-fu* viscera in foods digestion, transportation, ascending of the clear and descending of the turbid.

中药 (zhōng yào): ใน中医药理论指导下认识和使用的药物。

จย๋่า : **ยาจีน** ยาที่ใช้ตามศาสตร์และองค์ความรู้แบบการแพทย์แผนจีน

Chinese materia medica : materia medica understood and used by the traditional Chinese medical theory.

中药材 (zhōng yào cái): 经过初步加工处理, 用于制作中药饮片的药品。

จย๋่าไฉ่ : **วัตถุดิบสมุนไพรจีน** สมุนไพรจีนที่ผ่านกระบวนการแปรรูปเบื้องต้น เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการเตรียมอินเพียน

Chinese medicinal material : primarily processed medicinal for the preparation of decoction pieces.

中医基础理论 (zhōng yī jī chǔ lǐ lùn) : 研究和阐明中医学的基本概念、基本理论、基本规律、基本原则的科学。

จยี้จี้หลู่ : **ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน** เป็นศาสตร์ที่ให้บรรดาธิบาย และศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวความคิดพื้นฐาน ทฤษฎีพื้นฐาน กฎเกณฑ์พื้นฐาน และหลักการพื้นฐานของศาสตร์การแพทย์แผนจีน

basic theory of TCM : a science interpreting and dealing with the basic concepts, theories, rules and principles of TCM.

中医学 (zhōng yī xué) : 是研究人体生理、病理以及疾病的诊断和防治等内容的综合性科学。

จยี้ลู่ยี้ : **ศาสตร์การแพทย์แผนจีน** เป็นศาสตร์การรักษาโรคแบบองค์รวมของจีนซึ่งครอบคลุมถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสรีรศาสตร์ของมนุษย์ พยาธิวิทยา และการตรวจวินิจฉัยโรค รวมถึงการป้องกันและการรักษาโรค

traditional Chinese medicine (TCM) : a comprehensive science to research human physiology and pathology and disease diagnosis, prevention and treatment.

中医诊断学 (zhōng yī zhěn duàn xué) : 中医基本理论指导下, 诊察病情、判

断病名、辨别证候的基础理论、基本知识和基本技能的一门学科。

จิงอีเจินตันเสวี่ย : การวินิจฉัยโรคด้วยศาสตร์การแพทย์แผนจีน เป็นวิชาการแขนงหนึ่งในศาสตร์การแพทย์แผนจีน ซึ่งสามารถอธิบายได้ในเชิงวิทยาศาสตร์อย่างเป็นระบบ โดยอิงทฤษฎีการแพทย์แผนจีนพื้นฐาน ตั้งแต่การตรวจสอบอาการเจ็บป่วย การวินิจฉัยชื่อโรค และการจำแนกกลุ่มอาการของโรค

traditional Chinese medicine diagnostics : a discipline dealing with the procedure and practice of examining patients, determining diseases and differentiating syndromes/identifying patterns of signs and symptoms of diseases under the guidance of basic theory TCM.

逐水剂 (zhú shuǐ jì) : 以峻下逐水药为主配伍组成，治疗水肿及水饮内停等证的泻下剂。

จู่ส่วยจี : ตำรับยา รุ ตำรับยาที่ประกอบด้วยตัวยาสำคัญที่มีฤทธิ์รุน้ำออกจากร่างกาย ใช้รักษากลุ่มอาการบวมน้ำและภาวะน้ำคั่งค้างในร่างกาย

retained water expelling formula : any purgative formula mainly consists of drastic (purgative) water-expelling medicinal for treating edema and interior water retention pattern/syndrome.

煮法 (zhǔ fǎ) : 将净选后的药物放入锅内，加适量清水或辅料同煮的方法。

จู่ฝ่า : การต้มยา เตรียมโดยนำตัวยาที่ทำความสะอาดแล้วใส่ในหม้อ เติมน้ำสะอาดหรือสารปรุงแต่งปริมาณที่เหมาะสมแล้วต้มพร้อมกัน

decocting method : an approach to boil the selected and cleaned medicinal together with some water or adjuvant in the pot.

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

主客配穴法 (zhǔ kè pèi xué fǎ) : 主是起主要治疗作用的腧穴，客是辅助治疗的腧穴，一主一客相配伍的配穴方法。另，原穴与络穴相配合的方法也称为主客配穴法，请参见下条。

จู่เค่อเพียะเวียะฝ่า : การจับคู่จุดแบบเจ้าบ้านและแขก “เจ้าบ้าน” หมายถึง จุดฝังเข็มที่มีผลในการรักษาหลัก ส่วน “แขก” หมายถึง จุดที่มีผลเสริมการรักษา การจับจุดแบบเจ้าบ้านและแขก เป็นวิธีหนึ่งในการประยุกต์ใช้จุดฝังเข็มในการรักษาโรค นอกจากนั้นการผสมจุดเหวียนและลั่ว ก็จัดเป็นการจับคู่จุดแบบเจ้าบ้านและแขกเช่นกัน

host-guest point combination : *host* refers to points with a main therapeutic effect, while *guest* refers to points with an assistant effect. Host-guest point combination is a method that applies both host and guest points for treatment.

In addition, source-connecting point combination is also called host-guest point combination. Please refer to the next explanation.

注射剂 (zhù shè jì) : 中药经提取、纯化后制成的供注入体内的溶液或乳状液及供临用前配制成溶液的粉末或浓溶液的无菌制剂。

जूशेओजी : ยาฉีด เป็นรูปแบบยาเตรียมที่ปราศจากเชื้อ ได้จากการสกัดยาจีน และผ่านกระบวนการสกัดเอาสารประกอบที่ไม่ต้องการออก จนได้สารบริสุทธิ์ แล้วนำมาเตรียมเป็นยาสำหรับฉีดเข้าร่างกายในรูปแบบสารละลาย หรืออิมัลชัน รวมทั้งผงยา หรือสารละลายเข้มข้น ที่ใช้สำหรับการเตรียมสารละลายยาต่อไป

injection : a sterile preparation made by extracting or purifying Chinese medicinal into injectable solution or emulsion, and powder or concentrated solution used for further solution preparation.

壯 (zhuàng) : 艾灸的计数单位，每燃尽一艾炷称为一壮。

จ้วง : หน่วยนับปริมาณการมยา หนึ่งจ้วง คือ การมด้วยโกลฐรูปกรวยที่จุดจนหมดหนึ่งก้อน

number of cones : the unit of measuring the amount of moxibustion, *yī zhuàng* refers to one finished moxa cone.

着肤灸 (zhuó fū jiǔ) : 把艾炷直接放在皮肤上的灸法。

จ้วงฟูจีว : การมยาแบบตรง ด้วยการเผาก้อนโกลฐรูปกรวยที่วางบนผิวหนังโดยตรง

direct moxibustion : moxibustion in which ignited moxa cone is applied directly on the skin.

滋水涵木法 (zī shuǐ hán mù fǎ) : 滋补肾阴以养肝阴而涵敛肝阳的治疗方法，适用于肾阴虚致肝阴不足，其肝阳偏亢之证。

จี๋ส่วยหันมู่ผา : การเสริมธาตุน้ำเพื่อยับยั้งธาตุไม้ วิธีการรักษาแบบหนึ่ง ในการรักษาอินของตับพร่อง เพื่อบรรเทาไม่ให้หยางของตับกำเริบ (ตับจัดเป็นธาตุไม้) โดยการเสริมบำรุงอินของไต (ไตจัดเป็นธาตุน้ำ) มักใช้กรณีที่อินของไตพร่องส่งผลให้อินของตับพร่อง แล้วทำให้เกิดกลุ่มอาการหยางของตับแกร่ง

enrich water to moisten wood : a therapeutic method to treat liver *yin* deficiency (pertaining to wood) by nourishing kidney *yin* (pertaining to water).

子病及母 (zǐ bìng jí mǔ) : 用五行相生的母子关系，说明五脏之间由于子脏病累及母脏病的传变关系。

จี๋ปิงจี๋จื่อ : ลูกป่วยกระทบถึงแม่ ในความสัมพันธ์แม่ลูกตามหลักปฏิจจชาติ ใช้อธิบายความสัมพันธ์

ระหว่างอวัยวะที่สังกัดใน 5 ธาตุ โดยเมื่อเกิดความผิดปกติของอวัยวะที่เป็นธาตุลูก ย่อมส่งผลกระทบต่ออวัยวะหนึ่งซึ่งเป็นธาตุแม่

child disease affecting mother : influence of one phase exerted on the phase that engenders it sequentially.

紫舌 (zǐ shé) : 舌体颜色呈紫色，或青紫色的舌象。

จื่อเสื่อ : ลิ้นสีม่วง ตัวลิ้นมีสีม่วงหรือเขียวอมม่วง

purple tongue : a tongue purple or bluish purple in color.

子午流注法 (zǐ wǔ liú zhù fǎ) : 根据人体气血流注皆有定时的理论，以十二经的五腧穴为基础，结合天干地支五行生克关系，推算人体气血流注盛衰的时间，以选择各条经脉上的五腧穴进行针刺的方法。

จื่ออุทลิวจุ๊ฟ่า : วิธีการฝังเข็มแบบพิเศษซึ่งมีหลักการพื้นฐานมาจากทฤษฎีการไหลเวียนของชี และเลือดลมในร่างกาย หมายถึง การฝังเข็มรักษาโรคที่เลือกจุดบน 12 เส้นลมปราณ โดยการคำนวณเวลาที่ชีและเลือดในเส้นลมปราณแต่ละเส้นเพิ่มขึ้นและลดลง ตามทฤษฎีที่ชีและเลือดในเส้นลมปราณแต่ละเส้นจะมีลำดับและแบบแผนการไหลเวียนอย่างเฉพาะสัมพันธ์กับเวลาโลก วิธีนี้เลือกใช้จุดในกลุ่มจุดอุชู มาประยุกต์ใช้บนพื้นฐานของตารางเวลาและหลักปฏิจาตุ (วิธีการคำนวณเวลาตามปฏิทินจีนโบราณเรียกว่า “เทียนกานตัจจื่อ” โดยแยกออกได้เป็น เทียนกาน และตัจจื่อ)

midnight-midday ebb and flow : an acupuncture therapy that selects acupoints from twelve meridians to treat diseases by calculating the time of the waxing and waning of *qi* and blood according to the time theories, based on the five transport acupoints, and in terms of heavenly stems, earthly branches and five phases and their generation and restriction cycle.

自汗 (zì hàn) : 经常容易汗出，活动尤甚的表现。

จื่อหัน : เหงื่อออกเอง อากาศที่เหงื่อออกง่ายและบ่อย โดยเฉพาะเวลาที่เคลื่อนไหว

spontaneous sweating : sweating frequently and easily, especially when doing physical activities.

自然标志取穴法 (zì rán biāo zhì qǔ xué fǎ) : 根据人体表面一些具有明显特征的部位作为标志，审定腧穴定位的方法。人体自然标志有两种：固定标志，人体表面固定不移，又有明显特征的部位；活动标志，人体进行某些局部活动后出现的隆起、凹陷、孔隙、皱纹。

จื่อหฺรานเปียวจื่อจฺรื่อเซวี่ฟ่า : การหาตำแหน่งจุดโดยใช้จุดสังเกตทางกายวิภาค วิธีการหาตำแหน่งจุดฝังเข็มโดยอาศัยจุดสัญลักษณ์สำคัญบนร่างกาย จุดสังเกตตามธรรมชาติแบ่งเป็น 2 ประเภท

ได้แก่ สัญลักษณ์ที่ตายตัว คือสัญลักษณ์บนร่างกายที่มีลักษณะเฉพาะ และสัญลักษณ์ยืดหยุ่น คือ รอยโป่ง รอยบุ๋ม ร่องหรือโพรงที่เกิดขึ้นในบางท่าทางของร่างกายโดยเฉพาะ

location of points by natural landmarks: a method to locate acupuncture points according to the places with significant signs on body surface. There are two types of natural landmarks: the fixed sign is fixed on the body surface with significant features, while the flexible sign is bulge, depression, hole or crease, occurring after the patient's certain activity.

宗气 (zōng qì): 由肺吸入的清气与脾运化的水谷精气, 聚于胸中而成。具有助肺司呼吸和助心行血的生理功能。

จิงซี: ซีที่ได้รับเข้ามาทางปอด ซึ่งสะอาดที่หายใจเข้าโดยปอดและซีที่ได้จากการย่อยอาหารของม้าม ถูกเก็บรวมไว้ที่ทรวงอก มีหน้าที่ช่วยปอดควบคุมการหายใจ และช่วยหัวใจในการขับเคลื่อนเลือด

ancestral qi: the clear *qi* inhaled by the lung and the water-grain essence-*qi* transformed from the spleen are stored in the chest, assisting the physiological functions in respiration of the lung and the blood circulation of the heart.

走罐 (zǒu guān): 拔罐时把罐体推拉移动至皮肤潮红, 将单罐的负压吸力与走罐时的摩擦力结合作用于人体表皮层, 以扩大作用面的拔罐疗法。

โจ้วก้วน: การครอบกระปุกแบบไถเคลื่อน วิธีครอบกระปุกแบบหนึ่ง เพื่อขยายพื้นที่การครอบกระปุกให้กว้างขึ้น ด้วยการไถเคลื่อนกระปุกไปรอบบริเวณที่ต้องการ จนผิวหนังเป็นรอยแดงในขณะที่กระปุกยังดูดติดอยู่กับผิวหนัง เป็นการใช้แรงดูดจากกระปุกใบเดียวและแรงเสียดทานของผิวหนังขณะเคลื่อนกระปุกร่วมกัน

slide cupping: a cupping method that enlarges the acting area by moving the jar until the flush happens and combining the action of the negative pressure suction of single jar and the friction force produced during moving the jar.

足厥阴肝经 (zú jué yīn gān jīng): 简称肝经, 起于足大趾爪甲后丛毛处, 向上沿足背至内踝前1寸处, 向上沿胫骨内缘, 在内踝上 8 寸处交出足太阴脾经之后, 上行过膝内侧, 沿大腿内侧中线进入阴毛中, 绕阴器, 至小腹, 夹胃两旁, 属肝, 络胆, 向上穿过膈肌, 分布于肋肋部。沿喉咙的后边, 向上进入鼻咽部, 上行连接目系, 出于额, 上行与督脉会于头顶。其分支从肝分出, 穿过膈肌, 向上注入肺, 经气由此处与手太阴肺经相接。

จู่เจี๋ยอินกานจิง: เส้นลมปราณเท้าจูเจี๋ยอินดับ เรียกอย่างย่อว่า เส้นลมปราณตับ เริ่มจากบริเวณกลุ่มขนหลังนิ้วหัวแม่เท้า ไปตามกระดูกเท้าของนิ้วหัวแม่เท้า จนถึงตำแหน่ง 1 ชุนหน้าต่อตาตุ่มใน แล้วขึ้นไปตามด้านในของกระดูกที่เบียด จนถึงตำแหน่ง 8 ชุน เหนือตาตุ่มใน จึงสลับไป

อยู่หลังต่อเส้นลมปราณเท้าไถ่อินม้าม จากนั้นผ่านขึ้นไปด้านในเข้า แนวกลางด้านในของต้นขา วนรอบอวัยวะเพศ ถึงบริเวณหัวเหน่าแล้วเข้าสู่ท้องน้อย ขึ้นไปถึงวนรอบกระเพาะอาหาร เข้า เชื่อมโยงกับตับและถุงน้ำดี แล้วผ่านกระบังลมไปกระจายตัวอยู่บริเวณชายโครง แล้วผ่านต่อขึ้นไปยังจมูกและคอ ทางด้านหลังช่องคอ ผ่านต่อเชื่อมโยงกับตา ผ่านออกจากตาไปพบปะเส้นลมปราณ ตู ที่บริเวณกลางยอดศีรษะห่อ มีเส้นแยกผ่านกระบังลมไปที่ปอดเพื่อเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณ มือไถ่อินปอด

liver meridian of foot jueyin : called the liver meridian for short, begins from clustered hair behind the big toe, goes along with acrotarsium to 1 *cun* anterior to medial malleolus, goes along with the medial of tibia to alternate with spleen meridian of foot taiyin at 8 *cun* superior to the medial malleolus. Passing the medial of the knee, it enters the pubic hair along with the medial middle line of thigh, goes around external genitals to the lower abdomen, lines both sides of stomach to connect with liver and gallbladder, and then distributes in hypochondria through the diaphragm. It goes upward to the nose and pharynx along with the posterior of the throat to connect with eyes, and then goes out of the eyes to meet with *du mai* on the top of the head. A branch enters the lungs through the diaphragm to connect with lung meridian of hand taiyin.

足三阳经 (zú sān yáng jīng) : 足阳明胃经、足太阳膀胱经、足少阳胆经。分布在腿的外侧和后侧，属表。它们的循行方向均由头部经过躯干部、下肢外侧抵止于足部，故称足三阳经。

จุดขานหยางจิง : เส้นลมปราณหยางของเท้า 3 เส้น ประกอบด้วยเส้นลมปราณเท้าหยางหมิงกระเพาะอาหาร เส้นลมปราณเท้าไท่หยางกระเพาะปัสสาวะ และเส้นลมปราณเท้าเล้าหยางถุงน้ำดีทั้ง 3 เส้น กระจายอยู่บริเวณด้านข้างและด้านหลังของขา จัดเป็นเส้นลมปราณภายนอก โดยมีจุดเริ่มต้นที่ศีรษะ ผ่านลงมาตามลำตัวและขาข้างไปถึงเท้า

three yang meridians of foot : includes the stomach meridian of foot yangming, urine bladder meridian of foot taiyang and the gallbladder meridian of foot shaoyang. They distribute on lateral and posterior portion of the legs and belong to exterior meridians. They originate on the head and travel to the foot passing the trunk and lateral portion of the legs.

足三阴经 (zú sān yīn jīng) : 足太阴脾经、足少阴肾经、足厥阴肝经。分布在腿的内侧，属里。它们的循行方向均由足部经过下肢内侧、腹部抵止于胸部，故称足三阴经。

จุดขานอินจิง : เส้นลมปราณอินของเท้า 3 เส้น ประกอบด้วยเส้นลมปราณเท้าไถ่อินม้าม เส้นลมปราณ

เท้าซ้ายอินไต และเส้นลมปราณเท้าจueyinอันดับ ทั้ง 3 เส้นกระจายอยู่บริเวณด้านในของขา จัดเป็นเส้นลมปราณภายใน โดยมีจุดเริ่มต้นจากเท้า ผ่านขึ้นไปตามขาภายใน เข้าสู่ช่องท้องไปยังช่องอก

three yin meridians of foot : include the spleen meridian of foot *taiyin*, kidney meridian of foot *shaoyin* and the liver meridian of foot *jueyin*. They distribute on the medial aspect of the leg, belong to interior meridians. They originate from the foot to the chest through the medial aspect of the leg and abdomen.

足少阳胆经 (zú shào yáng dǎn jīng) : 简称胆经，起于眼外角，向上达额角部，下行至耳后，由颈侧，经肩，进入锁骨上窝。直行至腋下，沿胸腹侧面，在髋关节与眼外角支脉会合，然后沿下肢外侧中线下行。经外踝前，沿足背到足第四趾外侧端（窍阴穴）。有三分支；一支从耳穿过耳中，经耳前到眼角外；一支从外眼角分出，下走大迎穴，与手少阳三焦经会合于目眶下，下经颊车和颈部进入锁骨上窝，继续下行胸中，穿过膈肌，络肝属胆，沿肋肋到耻骨上缘阴毛边际，横入髋关节；一支从足背分出，沿第1~2跖骨间到大拇指甲后，交与足厥阴肝经。

จุดเส้าหยางด้านใจ : เส้นลมปราณเท้าเส้าหยางถุงน้ำดี เรียกว่าอย่างว่า เส้นลมปราณถุงน้ำดี เริ่มจากหางตา ผ่านขึ้นไปตรงบริเวณมุมหน้าผาก แล้ววกลงมาผ่านบริเวณหลังใบหู และผ่านต่อลงมาที่แอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า ผ่านคอและไหล่ ผ่านต่อมาที่รักแร้ และผ่านลงมาด้านข้างของทรวงอกและท้อง ไปบรรจบกับเส้นแยกที่มาจากหางตาที่สะโพก จากนั้นจึงผ่านลงมาตามแนวกิ่งกลางด้านข้างของขา ผ่านข้อเท้าด้านนอก ไปสิ้นสุดที่จุดเฉียวอิน (GB 44) เส้นลมปราณเส้นนี้ มี 3 เส้นแยก คือ (1) ทะลุผ่านหู มายังหางตา (2) เส้นแยกจากหางตา ผ่านลงมาที่จุดต้าอิ่ง (ST 5) แล้ววกกลับไปพบปะเส้นลมปราณมือเส้าหยางซานเจียวที่ได้เข้าตา แล้ววกลงมาผ่านจุดเจียเซอ (ST 6) ผ่านต่อลงมาที่คอถึงแอ่งเหนือกระดูกไหปลาร้า เข้าไปภายในทรวงอก ผ่านกระบังลมไปเชื่อมโยงกับตับและถุงน้ำดี จากนั้นผ่านลงมาตามชายโครง แล้ววกลงมาที่ขอบบนของกระดูกหัวเข่า แล้วผ่านขว้างไปยังสะโพก (3) เส้นแยกจากหลังเท้า ผ่านมาระหว่างกระดูกหลังเท้าที่ 1-2 มายังเส้นนิ้วหัวแม่เท้า เข้าเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณเท้าจueyinอันดับ

gallbladder meridian of foot shaoyang : called gallbladder meridian for short, begins from the outer canthus, goes upward to the frontal eminence and downward to posterior ear, and then enters the upper clavicle fossa through neck and shoulder. It goes straightly to the axilla and downwards along with lateral of chest and abdomen to meet with outer canthus branch at hip, and then goes downward along with the exterior middle line of lower limbs and reaches *qiào yīn* (GB 44) through outer ankle. There are three branches: (1) reaches the outer canthus through the ear; (2) comes out from the outer canthus to meet with *sanjiao* meridian of hand *shaoyang* below the orbit through *dà yīng* (ST 5), enters upper

clavicle fossa through *jiá chē* (ST 6) and neck, continues going downward to the chest and passes the diaphragm to connect with liver and gallbladders. It reaches the pubic hair line on the superior margin of pubic bone along with hypochondria and then enters hip transversely; (3) comes out from the dorsum of foot and reaches the posterior of big toe nail between the 1st and 2nd metatarsus to connect with liver meridian of foot *jueyin*.

足少阴肾经 (zú shào yīn shèn jīng): 简称肾经，起于足小趾下面，斜行于足心，出行于舟骨粗隆之下，沿内踝后缘，分出进入足跟，向上沿小腿内侧后缘，至腘内侧，上股内侧后缘入脊内，穿过脊柱，属肾，络膀胱。本经脉直行于腹腔内，从肾上行，穿过肝和膈肌，进入肺，沿喉咙，到舌根两旁。一分支从肺中分出，络心，注于胸中，交于手厥阴心包经。

จุดเส้นอินเซ็นจิง : เส้นลมปราณเท้าเส้นอินไต เรียกอย่างย่อว่า เส้นลมปราณไต เริ่มจากจุดใต้ฝ่าเท้าผ่านเฉียงตามอุ้งเท้าขึ้นมาที่ปุ่มกระดูกเท้า navicular ผ่านไปวนรอบตามตุ่มด้านในเข้าสันเท้าแล้ววกขึ้นไปตามขอบหลังของด้านในของขาถึงมุมด้านในข้อพับเข่า จากนั้นผ่านขึ้นไปที่กระดูกสันหลังเชื่อมโยงกับไตและกระเพาะปัสสาวะ เส้นลมปราณหลักในช่องท้องออกจากไต ผ่านทะลุตับและกระบังลมไปที่ปอด แล้วผ่านต่อขึ้นตามช่องคอไปที่โคนลิ้น ที่ปอดมีเส้นแยกไปเชื่อมโยงกับเส้นลมปราณจueyininเยื่อหุ้มหัวใจ

kidney meridian of foot *shaoyin*: called the kidney meridian for short, begins from the bottom of the foot, travels along with the soles obliquely, comes out from tuberosity of navicular bone, enters the heel along with the medial malleolus, reaches the medial of popliteal space along with the medial posterior of the lower leg, and then passes the spine to connect with the kidney and urine bladder. The stem travels straightly in the abdomen, goes upward from the kidney to enter the lung through the liver and diaphragm, and then reaches the root of tongue along with the throat. A branch comes out of the lung to the chest to connect with the pericardium meridian of hand *jueyin*.

足太阳膀胱经 (zú tài yáng páng guāng jīng): 简称膀胱经，起于目内眦，上达额部，左右交会于头顶部。其分支从头顶部分出，到耳上角部。直行本脉从头顶部分别向后行至枕骨处，进入颅腔，络脑，回出分别下行到项部，下行交会于大椎穴，再分左右沿肩胛内侧，脊柱两旁，到达腰部，进入脊柱两旁的肌肉，深入体腔，络肾，属膀胱。本经脉一分支从腰部分出，沿脊柱两旁下行，穿过臀部，从大腿后侧外缘下行至腘窝中。另一分支从项分出下行，经肩胛内侧，从附分穴挟脊下行至髀枢，经大腿后侧至腘窝中与前一支脉会合，然后下行穿过腓肠肌出走于足外踝后，沿足背外

侧缘至小趾外侧端，交于足少阴肾经。

จุดไท่หยางผางกงจิง : เส้นลมปราณเท้าไท่หยางกระเพาะปัสสาวะ เรียกอย่างย่อว่า เส้นลมปราณกระเพาะปัสสาวะ เริ่มต้นจากหัวตาขึ้นมาผ่านหน้าผากไปยังจุดยอดศีรษะตรงจุดนี้จะมีเส้นแยกออกมาด้านข้างถึงบริเวณหลังหู เส้นหลักตรงยอดศีรษะผ่านต่อไปถึงท้ายทอย แล้วผ่านเข้าไปในกระดูกสันหลังเชื่อมโยงกับสมอง ทั้งเส้นแยกและเส้นหลัก ผ่านต่อลงมาบรรจบกันที่จุดต๋าจู่ (GV 14) และแยกออกเป็นเส้นด้านซ้ายและขวา ผ่านลงมาตามแนวกล้ามเนื้อข้างกระดูกสันหลังทั้ง 2 ด้าน ระหว่างกระดูกสันหลังและขอบในของกระดูกสะบักลงมาถึงเอว แล้วผ่านเข้าไปในลำตัว ไปเชื่อมโยงกับไตและกระเพาะปัสสาวะ ตรงบริเวณเอวมีเส้นแยกผ่านลงไปตามแนวข้างต่อกระดูกสันหลัง ไปที่แก้มก้น ผ่านต่อไปตามด้านข้างของหลังต้นขาถึงข้อพับเข่า เส้นแยกอีกเส้นหนึ่งจากบริเวณคอ ผ่านลงมาจากจุดฟู่เฟิน (BL 41) ตามแนวขนานกับขอบกระดูกสะบักด้านในไปยังบริเวณหัวกระดูกต้นขาและผ่านต่อไปบรรจบกับเส้นแยกเดิมที่ข้อพับเข่า จากนั้นผ่านต่อลงมากางน่องไปที่ตาตุ่มด้านนอก ผ่านต่อไปตามด้านข้างของหลังเท้า ไปสิ้นสุดที่ด้านนอกของนิ้วก้อยเท้า เข้าเชื่อมต่อกับเส้นลมปราณเท้าเล่าอินไต

urine bladder meridian of foot taiyang : called urine bladder meridian for short, begins from inner canthus, goes upward to forehead and intersects on the vertex. The branch comes out from the vertex to auricular cornua superius. The stem travels to occiput from the vertex, enters cranial cavity to connect with brain. The branch and stem travel downward to communicate at dà zhū (GV 14), and then divides into left and right to reaches lower back along with medial aspect of scapulas and spine, enters the muscles on both sides of spine, goes deeply into the body cavity to connect with kidney and urine bladder. One branch diverges from the lower back, travels downward lateral to the spine, and reaches popliteal space passing buttocks and along with posterior lateral aspect of thigh. Another branch diverges from the neck to travel downward from fū fēn (BL 41) to trochanteric region passing the medial aspect of scapula, reaches the popliteal space to meet with another branch, and then goes downward to the outer ankle through musculus gastrocnemius, reaches the lateral aspect of the small toe along with the lateral aspect of dorsi of foot to connect with kidney meridian of foot shaoyin.

足太阴脾经 (zú tài yīn pí jīng) : 简称脾经，起于足大趾内侧端隐白穴，沿内侧赤白肉际上行，过内踝的前缘，沿小腿内侧正中线上行，在内踝上 8 寸处，交出足厥阴肝经之前，上行沿大腿内侧前缘，进入腹部，属脾，络胃。向上穿过膈肌，沿食道两旁，连舌本，散舌下。其分支从胃别出，上行通过膈肌，注入心中，经气于此与手少阴心经相接。

จุดไท่อินผิงจิง : เส้นลมปราณเท้าไท่อินม้าม เรียกอย่างย่อว่า เส้นลมปราณม้าม เริ่มจากจุดอินไป

(SP 1) ตรงด้านในของนิ้วหัวแม่เท้า ผ่านไปตามแนวที่สี่นิ้วตัดกันของขอบเท้าด้านใน ผ่านหน้าต่อตาตุ่มใน ขึ้นไปตามด้านในของปลายขา จนถึงบริเวณ 8 ชุนเหนือต่อยอดตาตุ่มในจึงสลับมาเรียงอยู่หน้าต่อเส้นลมปราณเท้าจueyin ดังนั้นผ่านขึ้นไปตามขอบหน้าด้านในของต้นขา มาที่ขาหนีบ เข้าช่องท้องไปเชื่อมโยงกับม้ามและกระเพาะอาหาร ผ่านกระบังลมขึ้นมาตามหลอดอาหารไปเชื่อมโยงกับลิ้นและกระเจายอยู่ใต้ลิ้น ที่กระเพาะอาหารมีเส้นแยกผ่านกระบังลมขึ้นไปทั่วใจเพื่อเชื่อมต่อกับเส้นลมปราณมือเส้าอินหัวใจ

spleen meridian of foot taiyin : called spleen meridian for short, begins from *yīn bái* (SP 1) medial aspect of the big toe, goes upward along with the medial red-white part of foot, passes the anterior of the inner ankle, goes upward along with the medial portion of lower leg, goes in front of liver meridian of foot jueyin at 8 *cun* superior to the tip of inner ankle, and then goes upward along with medial anterior portion of thigh to the abdomen to connect with spleen and stomach. It passes the diaphragm and goes upward along with the esophagus to connect with tongue and distribute under the tongue. A branch diverges from the stomach, goes upward through the diaphragm to the heart to connect with heart meridian of hand shaoyin.

足阳明胃经 (zú yáng míng wèi jīng) : 简称胃经，起于鼻翼两旁迎香穴，夹鼻上行，至鼻根部，与足太阳膀胱经相交于目内眦，向下沿鼻柱外侧，入上齿中，还出，环绕嘴唇，在颈唇沟承浆穴处左右相交，退回沿下颌骨后下缘经下颌角上行过耳前，沿发际，到额前神庭穴。其下行支脉沿喉咙向下后行，左右交会并与督脉在大椎穴处相会，折向前行，入缺盆，深入胸腔，下行穿过膈肌，属胃，络脾。其直行主干从缺盆出体表，沿乳中线下行，夹脐两旁旁开 2 寸，下行至腹股沟处的气街穴，沿大腿前侧，至膝腘，沿下肢胫骨前缘下行至足背，入足第二趾外侧端厉兑穴。另一分支从足背上冲阳穴分出，前行入足大趾内侧端，经气于隐白穴与足太阴脾经相接。

จุดหยางหมิงเว่ยจิง : เส้นลมปราณเท้าหยางหมิงกระเพาะอาหาร เรียกว่า เส้นลมปราณกระเพาะอาหาร เริ่มจากจุดอิงเซียง (LI 20) ขึ้นไปตามขอบจมูกพบกับเส้นลมปราณเท้าไท่หยางกระเพาะปัสสาวะที่หัวตา แล้ววกกลับลงมาตามสันจมูก เข้าไปที่ฟันบน แล้วผ่านออกมาวนรอบปาก เส้นลมปราณด้านซ้ายและขวาตัดผ่านกันที่จุดเจิงเจียง (CV 24) จากนั้นอ้อมไปตามขอบล่างของขากรรไกรล่าง ถึงมุมขากรรไกรล่าง ผ่านต่อไปที่หน้าหู ผ่านขึ้นตามแนวไรผมไปยัง จุดเสินลิง (GV 24) ตรงกึ่งกลางขากรรไกรล่าง มีเส้นแยกผ่านลงมาที่ลำคอ อ้อมไปด้านหลังตัดกับเส้นลมปราณกระเพาะอาหารด้านตรงข้ามและพบกับเส้นลมปราณตุ๋นที่จุดต้าจู่ (GV 14) แล้ววกมาด้านหน้าจุดเซวี่เฟิน (ST 12) ผ่านเข้าไปในลำตัว ผ่านกระบังลม ไปเชื่อมโยงกับม้ามและ

กระเพาะอาหาร ส่วนเส้นลมปราณภายนอกจากจุดเซวียเฟิน (ST12) ผ่านลงมาถึงหน้าอกตามแนวเส้นหัวนม (เส้นสมมติ 4 ชู่นขนานเส้นกึ่งกลางลำตัว) ผ่านหัวนม แล้วเฉียงเข้าไปตามหน้าท้องในแนวเส้น 2 ชู่นขนานเส้นกึ่งกลางลำตัว จนถึงขาหนีบที่จุดซีเจีย (ตรงซี่โครงขาหนีบ) ผ่านลงไปตามต้นขาด้านหน้า ผ่านหน้าแข้ง ถึงหลังเท้า ผ่านต่อไปสิ้นสุดที่จุดลี่ตู่ย (ST 45) ตรงมุมฐานเล็บด้านก้อยของนิ้วเท้าที่สอง (นิ้วชี้) เส้นแยกอีกเส้นออกจากหลังเท้าตรงจุดชงหยาง (ST 42) ผ่านไปตามด้านในของนิ้วหัวแม่เท้า ส่งต่อให้เส้นลมปราณม้าที่จุดอินไป (SP1)

stomach meridian of foot yangming : called the stomach meridian for short, begins from *yíng xiāng* (LI 20) and goes upward along with the nose to the radix nasi to meet with urine bladder meridian of foot taiyang at inner canthus. It goes downward along with bridge of the nose to the upper teeth, and then comes out to go around the lips and crosses left-right at *chéng jiāng* (CV 24). It then goes back and goes upwards along with the lower posterior of the lower jaw and angle of jaw to the front the ear, and then travels to *shén tíng* (GV 24) along with the hair line. The downward branch goes downward and posteriorly along with the pharyngeal, crosses left-right to connect with *dù mài* at *dà zhuī* (GV 14), goes forward to *quē pén* (ST 12) to the body cavity deeply, and then passes the diaphragm to connect with spleen and stomach. The straight stem goes to the surface through *quē pén* (ST 12), goes downward along with middle line between the breasts, continues to go downward along with lines 2 *cun* lateral to the navel to *qì jiē xuè* in groin, goes to the knee along with anterior of thigh, goes downward to the dorsi of foot along with anterior of tibia, and then reaches *lì duì* (ST 45), exterior of the second toe. Another branch comes out from *chōng yáng* (ST 42) and goes forward to the medial side of the big toe. The meridian *qì* connects with spleen meridian at *yǐn bái* (SP 1).

Department of Thai Traditional and Alternative Medicine

佐金平木法 (zuǒ jīn píng mù fǎ) : 清肃肺气以抑制肝火亢盛的治疗方法，适用于肝火犯肺证。

จั่วจินผิงมุ่ฝ่า : การเสริมธาตุทองเพื่อสยบธาตุไม้ วิธีการหนึ่งในการรักษาไฟตับรุกรานปอด ด้วยการปรับซี่ของปอดให้เคลื่อนไหวลง (ปอดจัดเป็นธาตุทอง) เพื่อควบคุมไฟของตับที่มากเกินไป (ตับจัดเป็นธาตุไม้)

supporting metal to suppress wood : a therapeutic method to treat liver fire invading the lung by descending lung (pertaining to metal) *qi* to restrain the hyperfunction of liver (pertaining to wood) fire.

佐药 (zuǒ yào) : 包括佐助药、佐制药、反佐药。方剂中协助君、臣药以治疗兼证与次要症状，或制约君、臣药的毒性与烈性，或用作反佐的药物的

统称。

จួយเ้า : **ตัวยาช่วย** เป็นชื่อรวมของตัวยาที่ช่วยเสริมฤทธิ์ของตัวยาหลักและตัวยาเสริม เพื่อรักษาอาการรองและอาการอื่น หรือเป็นตัวยาที่ใช้ลดพิษและความคุมฤทธิ์ของตัวยาหลักและตัวยาเสริม หรือเป็นตัวยาที่ใช้ในกรณีที่ออกฤทธิ์ตรงข้ามกับตัวยาหลัก

assistant medicinal : including supplementary medicinal, supplementary but inhibitory medicinal, and counteracting assistant medicinal. It is a general term for the ingredients in a formula that assist sovereign and minister medicinal to treat the combined syndrome and relieve secondary symptoms, temper the action of the sovereign and minister ingredient when the latter are too potent and with toxicity, or with a therapeutic effect complementary to but a property opposite to the sovereign and minister ingredients.

左右配穴法 (zuǒ yòu pèi xué fǎ) : 针灸治疗时，同时选取肢体左右两侧腧穴配合应用的方法。

จัวโย้วเพี้ยเซวี่ยฝ่า : การจับคู่จุดแบบซ้ายและขวา วิธีการจับคู่จุดฝังเข็มแบบหนึ่ง โดยการเลือกใช้จุดฝังเข็มทั้งด้านซ้ายและขวาร่วมกันในการรักษา

left-right point combination : the point combination that selects acupoints from both left and right sides simultaneously.

ดัชนี

หมวด a		悲伤肺	6
阿是穴	1	背俞穴	7
暖气	1	本经配穴法	7
艾条	1	本经取穴	7
艾炷	1	鼻衄	7
艾炷灸	1	鼻渊	7
安神剂	2	砭石	7
安神药	2	砭术	8
按法	2	辨病论治	8
按摩	2	便秘	8
按手足	2	辨证论治	8
按腧穴	3	辨证取穴	8
按诊	3	标本	9
		标本兼治	9
		表里配穴法	9
		表里双解剂	10
		表证	10
		别络	10
		禀赋	11
		病	11
		病机	11
		病脉	11
		病色	11
		病因	11
		病因辨证	11
		病证结合	12
		不内外因	12
		补气剂	12
		补气药	12
		补虚药	12
		补血剂	12
		补血药	13
หมวด b			
八段锦	3		
八纲辨证	3		
八会穴	4		
八脉交会穴	4		
拔毒化腐生肌药	4		
拔罐疗法	4		
白	5		
白苔	5		
斑	5		
扳法	5		
瘢痕灸	5		
斑秃	5		
半表半里证	6		
胞宫	6		
包煎	6		
胞睑下垂	6		
薄苔	6		

补阳剂	13	从化	19
补阳药	13	腠理	19
补益剂	13	卒发	20
补阴剂	13	促脉	20
补阴药	14	催气	20
布指	14	寸口	20
หมวด c		搓法	20
藏而不泻	14	撮空理线	20
藏象	14	หมวด d	
草药	14	大补大泻	21
刺激强度	15	大肠传化糟粕	21
茶剂	15	大肠湿热证	21
搽剂	15	大肠液亏证	21
燂法	15	大肠主津	22
颤动舌	15	代脉	22
肠热腑实证	15	带脉	22
常色	16	丹毒	22
炒法	16	单方	22
沉脉	16	单手进针法	22
臣药	16	单行	23
迟脉	17	丹药	23
齿痕舌	17	胆为中清之腑	23
齿衄	17	胆为中正之官	23
冲服	17	胆郁痰扰证	24
冲脉	17	胆主决断	24
重阳必阴	18	淡白舌	24
重阴必阳	18	但寒不热	24
抽气拔罐法	18	淡红舌	24
出针	18	但热不寒	24
戳法	18	导引	25
刺法灸法学	18	道地药材	25
刺激参数	19	盗汗	25
刺络拔罐法	19	得气	25
刺手	19	得神	25
刺血拔罐法	19	灯火灸	25

地图舌	26	反治	31
点刺法	26	方剂	32
电热针	26	方论	32
点穴法	26	飞法	32
电针疗法	26	飞腾八法	32
电针仪	27	肥胖	33
疗	27	肺朝百脉	33
酞剂	27	肺开窍于鼻	33
錠剂	27	肺脾气虚证	33
动留针法	27	肺气虚证	33
抖法	28	肺肾气虚证	34
督脉	28	肺肾阴虚证	34
毒性	28	肺司呼吸	34
短缩舌	28	肺通调水道	34
煅法	28	肺为华盖	35
兑入	29	肺为娇脏	35
对症取穴	29	肺为贮痰之器	35
对症治疗	29	肺阴虚证	35
顿服	29	肺与大肠相表里	36
顿咳	29	肺志为忧	36
多经取穴	29	肺主皮毛	36
หมวด e		肺主气	36
呃逆	29	肺主肃降	36
恶色	30	肺主宣发	37
耳聋	30	肺主治节	37
耳轮枯槁	30	分服	37
耳鸣	32	风关	37
耳压疗法	32	风寒犯肺证	37
耳针疗法	32	风气内动	38
หมวด f		风热犯肺证	38
发酵法	31	风为百病之长	38
发热	31	风邪	39
发芽法	31	风性开泄	39
反关脉	31	风性善行数变	39
		风性主动	39
		风淫证	39

伏而后发	40	膏摩	48
浮络	40	隔物灸	48
浮脉	40	根结	47 48
伏天灸	40	攻补兼施	48
服药食忌	40	攻毒杀虫止痒药	49
扶正解表剂	41	攻毒药	49
扶正祛邪	41	攻下药	49
腐苔	41	骨度分寸法	49
复发	41	固崩止带剂	49
หมวด g		固表止汗剂	50
肝藏血	41	固涩剂	50
肝胆湿热证	42	刮柄法	50
肝风内动证	42	刮痧	50
肝火犯肺证	42	管针打入法	51
肝火上炎证	42	归挤法	51
肝开窍于目	43	归经	51
干咳	43	滚法	51
肝肾同源	43	过劳	52
肝肾阴虚证	43	หมวด h	
肝体阴用阳	44	寒从中生	52
肝胃不和证	44	寒热往来	52
肝为刚脏	44	寒湿困脾证	52
肝为罢极之本	45	寒痰	52
肝血虚证	45	寒下剂	53
肝阳化风	45	寒邪	53
肝阳上亢证	45	寒性凝滞	53
肝阴虚证	46	寒性收引	53
肝与胆相表里	46	寒易伤阳	53
肝郁脾虚证	46	寒淫证	54
肝郁气滞证	46	寒者热之	54
肝志为怒	47	寒证	54
肝主筋	47	寒滞肝脉证	54
肝主升发	47	合剂	55
肝主疏泄	47	合穴	55
膏肓	48	和解剂	55

和解少阳剂	55	继发	61
和胃燥湿剂	56	剂量	62
黑苔	56	剂型	62
烘焙法	56	夹持进针法	62
洪脉	56	假神	62
红舌	56	煎膏剂	62
候气	57	见微知著	63
厚苔	57	降气剂	63
后天之精	57	绛舌	63
后下	57	交会穴	63
呼吸补泻	57	胶囊剂	63
花剥苔	58	疔	64
滑脉	58	结脉	64
滑苔	58	解表剂	64
化湿药	58	解表清里剂	64
化痰药	58	解表通里剂	65
缓则治本	58	解表温里剂	65
黄疸	58	解表药	65
黄苔	59	津枯血燥	65
灰苔	59	津伤化燥	65
回旋灸	59	金水相生法	66
回阳救逆剂	59	津血同源	66
昏睡露睛	59	津液	66
火候	59	津液辨证	66
火热证	60	津液亏虚证	67
活血化瘀药	60	紧脉	67
活血剂	60	近部取穴	67
火针疗法	60	进针	67
หมวด j		精	67
饥不欲食	60	经别	67
击打法	61	经方	68
肌肤甲错	61	经筋	68
疾病	61	精亏	68
疾病传变	61	经络	69
急则治标	61	经络现象	69
		经络学	69

经络诊断	69	หมวด 1	
经脉	70	雷火神针	76
经脉循行	70	冷服	76
精明之腑	70	理气剂	76
经气	70	理气药	77
精室	70	理血剂	77
经外奇穴	70	里证	77
经穴	71	疔气	77
精血同源	71	利水渗湿剂	77
经穴指压疗法	71	利水渗湿药	78
井穴	71	敛肺止咳剂	78
镜面舌	72	凉开剂	78
灸法	72	裂纹舌	78
酒剂	72	灵龟八法	78
灸剂	72	另煎	79
酒煎	72	留罐	79
九窍	72	留针	79
九针	73	六腑	79
酒麤鼻	73	六经辨证	79
疽	73	六淫	80
君火	73	捋顺法	80
君药	73	络穴	80
峻下逐水药	73	络脉	81
หมวด k		หมวด m	
开阖补泻	74	脉	81
开窍剂	74	麦粒灸	81
开窍药	74	脉象	81
颗粒剂	74	满而不实	81
恐伤肾	74	芒刺舌	81
扎脉	74	芒针疗法	82
口疮	74	梅花针	82
口噤	74	泌别清浊	82
口渴	75	面红如妆	82
口味	75	面色㿔白	83

面色黄胖	83	喷雾剂	89
面色黧黑	83	皮部	89
面色萎黄	83	脾不统血证	89
命关	83	皮肤针疗法	90
摩法	83	脾开窍于口	90
膜原	83	皮内针疗法	90
母病及子	84	脾气虚证	90
募穴	84	脾肾阳虚证	91
หมวด n		脾为后天之本	91
拿法	84	脾为生化之源	91
纳呆	84	脾为生痰之源	91
纳甲法	84	脾喜燥恶湿	92
纳子法	85	脾虚气陷证	92
内生五邪	85	脾阳虚证	92
内因	85	脾与胃相表里	92
膩苔	85	脾在液为涎	93
捻入进针法	85	脾之大络	93
捻转	86	脾志为思	93
捻转补泻	86	脾主肌肉	93
尿道涩痛	86	脾主升清	93
怒伤肝	86	脾主四肢	94
		脾主统血	94
		脾主运化	94
หมวด o		偏阳质	94
呕吐	87	偏阴质	94
หมวด p		片剂	95
膀胱气化	87	频服	95
膀胱湿热证	87	平补平泻	95
炮制	87	平刺	95
培土生金法	88	平肝潜阳药	96
培土制水法	88	平肝息风药	96
配伍	88	平息	96
配伍禁忌	88	平息内风剂	96
配穴法	89	หมวด q	
		七情	96

妊娠禁忌	112	肾与膀胱相表里	120
揉捻法	112	肾志为恐	120
濡脉	112	肾主骨	120
乳蛾	112	肾主纳气	120
润苔	112	肾主水	120
润下剂	112	升降浮沉	121
润下药	113	声重	121
หมวด ส		失眠	121
三焦	113	湿热蕴脾证	121
三焦辨证	113	失神	121
三棱针疗法	114	湿痰	122
散剂	114	湿邪	122
散法	114	湿性黏滞	122
涩肠固脱剂	114	湿性趋下	122
涩精止遗剂	114	湿性重浊	122
涩脉	115	湿易阻遏气机	123
杀虫止痒药	115	失音	123
闪火拔罐法	115	湿淫证	123
善色	115	湿浊内生	123
上焦如雾	115	实	123
上下配穴法	116	十八反	124
烧山火	116	实按灸	124
舌苔	116	实而不满	124
舌诊	117	十二经脉	124
舌质	117	时方	125
摄法	117	实兼虚	125
肾藏精	117	十九畏	125
肾精不足证	117	实脉	125
肾开窍二阴	117	十四经穴	125
肾开窍于耳	118	十五络穴	126
肾气不固证	118	实验针灸学	126
肾为封藏之本	118	实者泻之	126
肾为先天之本	118	实证	126
肾虚水泛证	119	食滞胃肠证	127
肾阳虚证	119	使药	127
		嗜睡	127

同病异治	146	胃主受纳	154
同名经配穴法	146	温服	154
通行元气	146	温和灸	154
同身寸	147	温化水湿剂	155
投火拔罐法	147	温经散寒剂	155
头皮针疗法	147	温开剂	155
头痛	147	温里剂	155
头晕	148	温里药	156
透关射甲	148	温下剂	156
透天凉	148	温燥	156
吐弄舌	148	温燥化痰剂	156
推法	149	温针灸	156
推拿	149	温中散寒剂	157
推拿学	149	文火	157
หมวด พ		闻诊	157
		问诊	157
歪斜舌	150	武火	157
外因	150	五禽戏	158
外用膏剂	150	五输配穴法	158
丸剂	150	五输穴	158
弯针	150	五味	158
望色	151	五行	158
望神	151	五行胜复	159
亡阳证	151	五行相乘	159
亡阴证	151	五行相克	159
望诊	152	五行相生	160
煨法	152	五行相侮	160
围刺法	152	五行制化	160
畏寒	152	五脏	161
胃寒证	152	五脏神	161
卫气	153	五志	161
痿软舌	153	五志化火	161
胃热证	153	恶寒	162
胃脘	153	恶寒发热	162
胃喜润恶燥	154		
胃阴虚证	154		

หมวด x			
息风止痉药	162	泻下药	169
膝为筋之府	162	泄泻	169
郄穴	163	心藏神	169
洗剂	163	心肺气虚证	169
细脉	163	心肝血虚证	170
喜伤心	163	心火亢盛证	170
下合穴	163	心火亢盛证	170
下焦如渫	164	心开窍于舌	170
先煎	164	辛凉解表剂	170
弦脉	164	辛凉解表药	171
先天之精	164	心脉痹阻证	171
相反	164	心脾两虚证	171
相杀	164	心其华在面	171
相使	165	心肾不交证	172
相畏	165	心肾相交	172
相恶	165	肾阳虚证	173
相须	165	辛温解表剂	173
相火	165	辛温解表药	173
消谷善饥	166	凶陷	173
消食剂	166	心血虚证	173
消食药	166	心阳虚脱证	174
消瘦	166	心阳虚证	174
小便不利	167	心阴虚证	174
小便频数	167	心与小肠相表里	175
小肠实热证	167	心在体合脉	175
小肠主液	167	心在液为汗	175
小儿指纹	167	心主血脉	175
斜刺	167	行气剂	176
斜飞脉	168	行针	176
邪气	168	性能	176
泻而不藏	168	胸胁	176
解颅	168	虚	176
泻南补北法	168	虚夹实	176
泻下剂	168	虚脉	177
		虚实夹杂	177
		虚实真假	177

虚者补之	177	阳虚证	185
虚证	177	阳证	185
徐发	178	阳中求阴	185
徐疾补泻	178	腰为肾之府	185
悬起灸	178	摇法	186
旋转法	178	药罐法	186
血	178	药物滴酒法	186
血寒	179	药物灸	186
血寒证	179	药物闪火法	187
血热	179	药物投火法	187
血热证	179	遗尿	187
血随气逆	180	异病同治	187
血脱	180	益火补土法	188
穴位注射疗法	180	易筋经	188
血为气之母	180	异经取穴	188
血虚生风	180	抑木扶土法	188
血虚证	181	阴病治阳	188
血瘀证	181	因地制宜	189
血燥生风	181	阴维脉	189
循法	181	阴平阳秘	189
循经感传	182	阴气	189
循衣摸床	182	阴跷脉	190
		因人制宜	190
		阴胜则寒	190
		阴胜则阳病	190
押手	182	因时制宜	191
验方	182	阴损及阳	191
厌食	182	阴阳双补剂	191
阳病治阴	183	引经药	191
烝化	183	饮片	191
阳气	183	饮停胸胁证	192
阳跷脉	183	阳维脉	192
阳胜则热	184	阴虚风动	192
阳胜则阴病	184	阴虚火旺	192
扬手掷足	184	阴虚内热	193
阳损及阴	184	阴虚阳亢	193
阳虚则寒	184		

阴虚则热	193
阴虚证	193
因虚致实	194
音哑	194
阴阳	194
阴阳对立	194
阴阳格拒	194
阴阳互藏	195
阴阳互根	195
阴阳两虚	195
阴阳失调	195
阴阳双补剂	195
阴阳亡失	196
阴阳消长	196
阴阳转化	196
阴阳自和	196
阴证	196
阴中求阳	197
饮证	197
营气	197
营血	197
荣穴	197
痈	198
涌吐剂	198
涌吐药	198
用药禁忌	198
瘀血	199
原络配穴法	199
元气	199
元神之腑	199
原穴	199
远部取穴	200
远近配穴法	200
晕针	200

หมวด Z

脏腑	200
脏腑辨证	201
燥苔	201
燥痰	201
燥邪	201
燥邪犯肺证	201
燥性干涩	201
燥淫证	202
谵语	202
战汗	202
爪切法	202
折针	202
针刺补泻	203
针刺法	203
针刺角度	203
针刺麻醉	203
针刺镇痛	203
针罐法	236
真寒假热	204
针灸处方	204
针灸治疗学	204
真热假寒	204
真实假虚	205
真虚假实	205
疹	205
诊尺肤	205
诊法	205
诊法合参	205
诊虚里	206
震颤法	206
振法	206
证	206
蒸法	207
整体观念	207

整体审察	207	中医诊断学	214
证候错杂	207	逐水剂	215
证候禁忌	207	煮法	215
证候相兼	208	主客配穴法	215
证候真假	208	注射剂	216
证候转化	208	壮	216
正经	208	着肤灸	216
正气	209	滋水涵木法	216
郑声	209	子病及母	216
正邪相搏	209	紫舌	217
正治	209	子午流注法	217
症状	210	自汗	217
直刺	210	自然标志取穴法	217
指寸腧穴定位法	210	宗气	218
止咳平喘药	210	走罐	218
止血剂	210	足厥阴肝经	218
止血药	210	足三阳经	219
指切进针法	211	足三阴经	219
指针疗法	211	足少阳胆经	220
治病求本	211	足少阴肾经	221
治法	211	足太阳膀胱经	221
灸法	211	足太阴脾经	222
治风化痰剂	212	足阳明胃经	223
治风剂	212	佐金平木法	224
制霜法	212	佐药	224
稚阳	212	左右配穴法	225
稚阴	213		
治则	213		
滞针	213		
中成药	213		
中焦如沤	213		
中气	213		
中药	214		
中药材	214		
中医基础理论	214		
中医学	214		